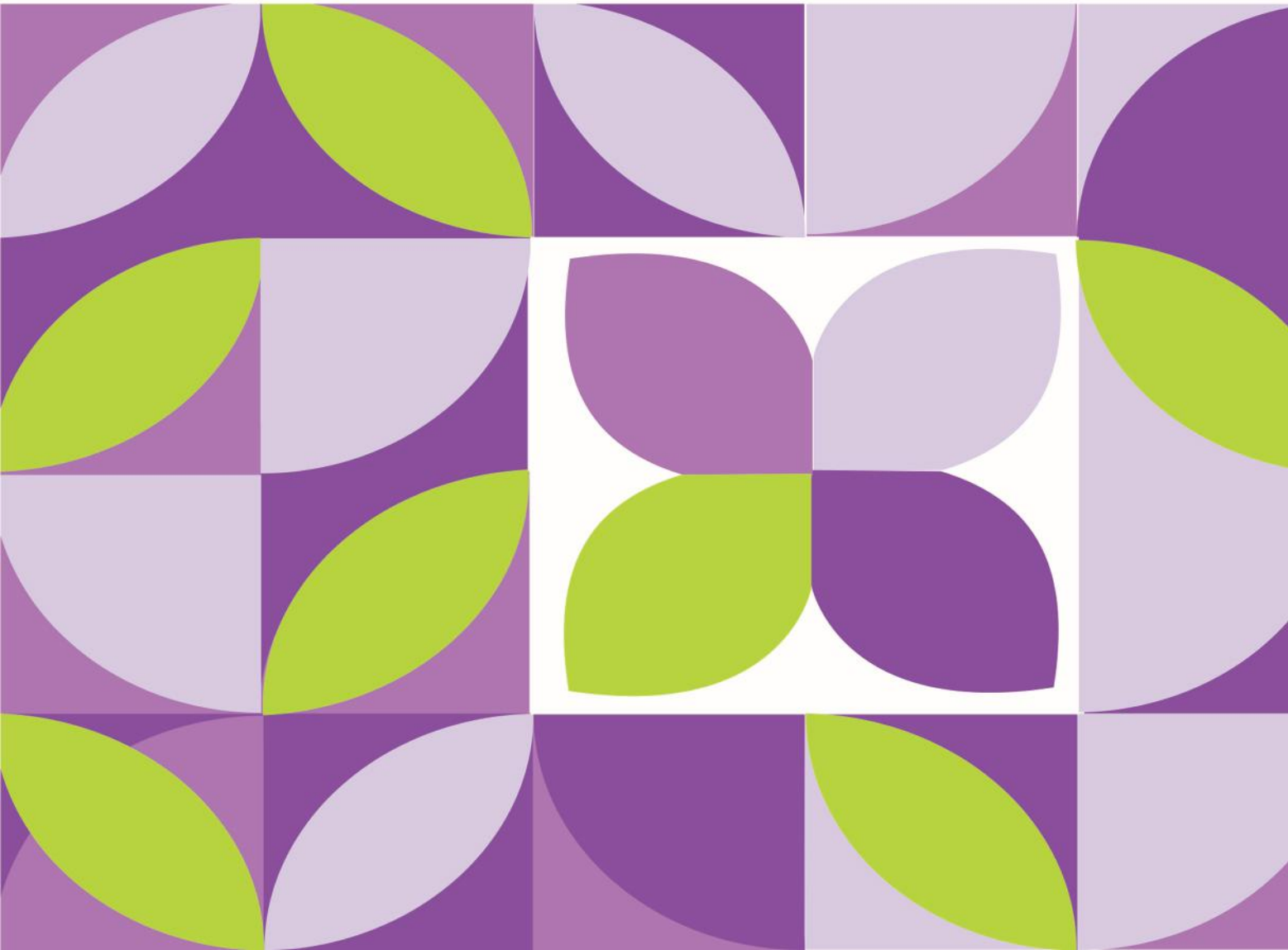

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

گزارش توصیفی و تحلیلی وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان

حسین جعفری

الذميمة
الجزء من

گزارش توصیفی
و تحلیلی وضعیت
فرهنگی و هنری
استان گلستان

مجری طرح
حسین جعفری

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی راهبردی

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

ناشر: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

عنوان: گزارش توصیفی و تحلیلی وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان

زیر نظر: داریوش مطلبی، نظام بهرامی کمیل

ناظر طرح: اسماعیل افقهی

مجری طرح: حسین جعفری

صفحه‌آرا: فاطمه قیاسوند

نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۴۰۰

شمارگان: برای مخاطبان خاص

این پژوهش با همکاری دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی راهبردی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام شده است.

همه حقوق این اثر برای پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات محفوظ است.
در صورت تخلف، پیگرد قانونی دارد.

نشانی: تهران، پایین‌تر از میدان ولی عصر (عج)، خیابان دمشق،

شماره ۹، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

صندوق پستی: ۶۲۷۴ - ۱۴۱۵۵

تلفن: ۸۸۹۰۲۲۱۳. دورنگار: ۸۸۸۹۳۰۷۶

Email: nashr@ricac.ac.ir

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۳.....	پیشگفتار
۵.....	بخش اول: کلیات تحقیق
۵.....	طرح مسئله
۶.....	اهداف طرح
۶.....	سؤالات طرح
۷.....	روش شناسی
۹.....	بخش دوم: سیمای کلی تاریخی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی استان گلستان
۹.....	گلستان در یک نگاه (تاریخی، جغرافیایی، دموگرافیک، فرهنگی و اجتماعی)
۵۹.....	اهالی برجسته فرهنگ و هنرمندان معاصر استان
۷۵.....	بخش سوم: گزارش توصیفی وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان
۷۵.....	مقدمه
۱۴۹.....	بخش چهارم: گزارش تحلیلی از وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان
۱۴۹.....	مقدمه
۱۵۰.....	احصا نقاط ضعف و تهدیدات فرهنگی و هنری در استان
۱۵۰.....	تحلیل داده‌های مصاحبه با نخبگان
۱۵۸.....	نقاط ضعف فرهنگی و هنری استان گلستان
۱۶۴.....	احصا نقاط قوت و فرصت‌های فرهنگی و هنری در استان
۱۶۶.....	احصا خواست‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری استان
۱۷۱.....	بخش پنجم: بحث و نتیجه‌گیری
۱۷۱.....	نتیجه‌گیری و تحلیلی بر وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان
۱۹۳.....	منابع

چکیده

یکی از مهم‌ترین مباحث در حوزه برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌های فرهنگی، شناخت وضع موجود و بررسی همه‌جانبه وضعیت فرهنگ و هنر در استان گلستان است. در این زمینه نیاز به اطلاعات شفاف، دقیق و صحیح است تا بتوان برنامه‌ریزی صحیح و کاربردی را تدوین نمود. در پژوهش حاضر بررسی وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان در بخش‌های مختلف انجام شد تا مهم‌ترین مسائل و موضوعات فرهنگی شناسایی شود. در همین راستا مسئله اصلی تحقیق عبارت است از این‌که در حال حاضر وضعیت فرهنگی و هنری استان چگونه است؟ از چه نقاط قوت، ضعف، فرصت، ظرفیت‌های بومی و تهدیدهایی برخوردار است؟ و خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری استان کدام‌اند؟ بنابراین هدف اصلی تحقیق حاضر توصیف وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان؛ شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها، ظرفیت‌های بومی و تهدیدهای حوزه فرهنگ و هنر استان و شناسایی خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری استان است. روش پژوهش تلفیقی است از روش کتابخانه‌ای و مصاحبه نیمه ساختاریافته، و برای تحلیل مصاحبه‌ها از تحلیل محتوای کیفی استفاده شده است. این پژوهش در چند مرحله اجرا می‌شود؛ به طوری که ابتدا از روش کتابخانه‌ای برای توصیف سیمای تاریخی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و همچنین وضعیت آماری فرهنگ و هنر استان بهره‌گرفته شد. بدین ترتیب اطلاعات توصیفی از وضعیت فرهنگی و هنری با تأکید بر اقدامات، برنامه‌ها و منابع فرهنگی تولیدشده جمع‌آوری شد، سپس با مصاحبه با نخبگان فرهنگی هنری، و مدیران استان گلستان، تحلیلی از وضعیت فرهنگی و هنری استان به عمل آمد که با تکیه بر نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدها و همچنین نیازها و خواسته‌های فرهنگی هنری استان و با تمرکز بر گسترش عدالت فرهنگی ارائه شد. جامعه این پژوهش شامل خبرگان فرهنگ و هنر (اساتید، فرهیختگان، هنرمندان و نویسندگان برجسته، مدیران و غیره) است که برای انتخاب نمونه‌ای از آن‌ها از روش نمونه‌گیری هدفمند بهره‌گرفته شد و با استفاده از معیار اشباع نظری با ۱۵ نفر از آن‌ها مصاحبه شد. نتایج مبتنی بر وضعیت فرهنگی و هنری با تأکید بر اقدامات، برنامه‌ها و منابع فرهنگی تولیدشده حاکی از آن است که تنوع قومی و اقلیمی، وجود هنرمندان برجسته در سطح ملی و بین‌المللی، استعدادهای هنری در حوزه سینما و عکاسی و توسعه گفتمان اقتصاد فرهنگ از مهم‌ترین نقاط بود همچنین پیشینه تاریخی، وجود فرهنگ متنوع در حوزه روستاهای استان گلستان

و صنایع دستی و گردشگری به عنوان مهم‌ترین فرصت‌ها، در ادامه شاخص‌های توسعه زیرساخت‌های فرهنگی، حمایت از هنرمندان و جلوگیری از مهاجرت آن‌ها، حمایت لازم از مؤسسات فرهنگی و هنری، توجه ویژه به امر آموزش تخصصی و پژوهش در حوزه فرهنگ و هنر، انتخاب مدیران و کارشناسان متخصص در حوزه فرهنگ و هنر، حمایت از ناشران بومی، اقتصادی و فرهنگی در روستاهای استان، توجه به صنایع دستی و موسیقی محلی، به عنوان مهم‌ترین خواست‌ها و نیازهای فرهنگ استان، در بخش دیگر انتخاب مدیران غیرمتخصص در حوزه فرهنگی، مشکلات و موانع مالی جهت انجام فعالیت‌های فرهنگی و هنری در استان گلستان و بی‌توجهی به عرصه فرهنگ و هنر، موازی کار دستگاه‌های فرهنگی و هنری، بی‌انگیزگی اهالی فرهنگ و هنر، هزینه‌های زیاد چاپ در حوزه نشریه و فصلنامه و تعطیلی اکثر مراکز چاپ، کاهش مشارکت‌های مردمی در حوزه فعالیت‌های فرهنگی و هنری، نظارت کافی نداشتن بر فعالیت مراکز موسیقی و هنری در استان گلستان، بی‌توجهی به پتانسیل‌های حوزه سینما و به هدر رفتن استعدادهای برتر، تخصیص ندادن سرانه فرهنگی برابر در همه شهرستان‌ها، برگزاری جشنواره‌های فرهنگی، نبود پژوهش در حوزه فرهنگ و هنر و تصمیم‌گیری بر اساس تشخیص فردی، حمایت‌های مالی نکردن و ندادن بودجه لازم، مهاجرت نخبگان فرهنگی و هنری استان، افزایش حاشیه‌نشینی و فراموشی فرهنگ‌های اصیل استان و موازی‌کاری‌های دستگاه‌های فرهنگی، از مهم‌ترین نقاط ضعف فرهنگی و هنری شناسایی شده است.

واژگان کلیدی: تحولات فرهنگی و هنری، استان گلستان، عدالت فرهنگی، فرصت‌ها و تهدیدهای فرهنگی.

پیشگفتار

فرهنگ یک ملت نشان‌دهنده اندیشه‌ها، باورها، خواسته‌ها، رفتارها و ارزش‌های آن ملت است. فرهنگ و باور عمومی هر جامعه‌ای نخست در حفظ و تقویت هویت و موجودیت جامعه دارای جایگاه است و در وهله دوم زمینه‌ساز پیشرفت و توسعه همه‌جانبه جامعه است. امروزه، یکی از شاخص‌های اصلی توسعه پایدار جامعه، توسعه فرهنگی است. دستیابی به توسعه فرهنگی با توجه به وسعت این عرصه و تغییر و تحولات سریع آن، جز با مدیریت صحیح امکان‌پذیر نیست. جامعه‌شناسان معتقدند اگر فرهنگ یک جامعه به پویایی و پختگی لازم نرسیده باشد، پیشرفت، انکشاف و توسعه اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و... در آن جامعه میسر نخواهد بود. بنابراین، پاره‌ای چالش‌های فراروی توسعه فرهنگی عبارت‌اند از: شکاف‌ها و تعارضات قومی و مذهبی، پایین بودن سطح سواد ارزش‌ها و هنجارهای ضد توسعه فرهنگی و عدم برقراری مساوات و عدالت فرهنگی در جغرافیای مختلف. در واقع، توسعه اجتماعی، سیاسی و اقتصادی بدون توسعه فرهنگی و برقراری عدالت فرهنگی میسر و ممکن نخواهد شد. برای حصول به این امر در حوزه فرهنگ، نیازمند سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در دو فاز کوتاه‌مدت و بلندمدت هستیم.

یکی از دغدغه‌های مهم سیاست‌گذاران و محققان عرصه فرهنگ و هنر، نبود آمار، گزارش و داده‌های مرتبط در بخش‌های مختلف فرهنگی و هنری؛ همچنین تخمین و ارزیابی عملکرد این حوزه‌ها می‌باشد.

برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی حوزه فرهنگ نیازمند شناخت کافی وضعیت فرهنگی (با اتکا به آمار و ارقام موجود و همچنین درک نیازهای فرهنگی با توجه به ویژگی‌های مذهبی، قومیتی، جغرافیایی و...) هستیم. بدین منظور، توصیف و تحلیل وضعیت شاخص‌های فرهنگی از قبیل کتاب و نشر، مطبوعات و رسانه، هنر و سینما و حوزه قرآن از نیازهای ضروری حوزه فرهنگ و هنر کشور است.

ارزیابی اسناد و مدارک موجود در مجموعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ادارات تابعه در استان‌ها و شهرستان‌ها نشان می‌دهند که اطلاعات و آمار دقیقی از وضعیت تولید، توزیع و مصرف حوزه فرهنگ و هنر وجود ندارد و اگر هم گزارشی وجود داشته باشد، کمتر بر واقعیات و نیازهای فرهنگی و هنری استان‌ها متکی است. این در حالی است که برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مطلوب، توصیف و تحلیل وضعیت فرهنگی

و هنری استان‌ها ضروری است. بدین منظور، این پژوهش با هدف شناسایی وضعیت فرهنگی و هنری استان‌ها؛ شناسایی اقدامات و برنامه‌های انجام‌شده و در حال انجام فرهنگی و هنری؛ شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای حوزه فرهنگ و هنر؛ شناسایی خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری؛ و سرانجام، شناسایی ظرفیت‌های بومی حوزه فرهنگ و هنر استان‌های کشور انجام شده است.

در این اثر و مجموعه تصویری از وضعیت فرهنگی و هنری هر استان با دید تاریخی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی ارائه شده است، سپس شاخص‌های فرهنگی از ادارات کل فرهنگ و ارشاد استان‌ها و نهادهای فرهنگی مرتبط جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل شده‌اند. در ادامه برای رسیدن به چارچوبی مشخص از نقاط قوت، ضعف، فرصت، تهدید، خواسته‌ها و نیازها، مصاحبه‌هایی با نخبگان فرهنگی، متخصصان و مسئولان امور فرهنگی و هنری استان‌های مورد پژوهش انجام گرفته است.

جامعه تحقیق این پروژه عبارت است از چهارده استان کشور شامل: آذربایجان غربی، ایلام، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، خوزستان، زنجان، هرمزگان، کردستان، بوشهر، کهگیلویه و بویراحمد، چهارمحال و بختیاری، سیستان و بلوچستان، کرمان، (جنوب استان کرمان) و گلستان.

در بخش پایانی کلیه پژوهش‌ها، نتایج در دو محور کوتاه‌مدت و بلندمدت به صورت مبسوط تبیین و تحلیل شدند.

امید است نتایج این مجموعه پژوهش بتواند مورد استفاده مسئولان فرهنگی در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی شامل معاونتها، ادارات کل ستادی و ادارات کل استانی قرار گیرد. در پایان، از همکاران معاونت پژوهشی پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، دفتر مطالعات راهبردی و مدیریت طرح، دکتر اسماعیل افقهی؛ همچنین پژوهشگرانی که در چهارده استان، فاز اول این طرح را به نحو مطلوبی انجام داده‌اند، تشکر و قدردانی می‌کنم.

تیر ۱۴۰۰

دکتر محمد سلگی

رئیس پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

بخش اول: کلیات تحقیق

فصل حاضر دربرگیرنده کلیات تحقیق است؛ به طوری که در وهله اول مسئله تحقیق مورد اشاره قرار می‌گیرد؛ بدین معنا دغدغه ذهنی محقق چیست و کدام دغدغه ذهنی برای محقق ایجاد مسئله کرده است. در وهله دوم به اهداف تحقیق و سپس به صورت‌بندی نهایی و دقیق پرسش تحقیق که راهنمای اصلی کار در مراحل بعدی خواهد بود، پرداخته می‌شود و در نهایت به روش تحقیق اشاره می‌شود.

طرح مسئله

فرهنگ یک ملت شکل‌دهنده باورها، ارزش‌ها، اصول اخلاقی، نمادها، زبان و در نهایت سبک زندگی است که مردم در لایه‌های مختلف آن رویدادهای اقتصادی، اجتماعی و سیاسی را تعبیر و تفسیر می‌کنند و با فرهنگی که دارند به خود هویت می‌دهند و در گروه‌ها انسجام می‌یابند. فرهنگ بر سیاست، اقتصاد و مسائل اجتماعی اولویت دارد و جامعه‌ای که فرهنگ آن درست شود در سایر امور نیز موفق خواهد بود؛ بنابراین فرهنگ از اهمیت بالایی برخوردار بوده و نیازمند برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری دقیق است.

سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی دقیق و همه‌جانبه برای فرهنگ، نیازمند دسترسی به آمار و اطلاعات دقیق از وضعیت فرهنگی و همچنین درک نیازهای فرهنگی با توجه به ویژگی‌های مذهبی، قومیتی، جغرافیایی، نژادی و... است. برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در این حوزه، بدون توجه به واقعیت جامعه و داشتن اطلاعات کافی، منجر به سطحی‌نگری

در برنامه‌ریزی شده و اثربخشی سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی را با مشکل مواجه می‌کند. بررسی مستندات موجود در مجموعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و استان‌های کشور، نشان می‌دهد با وجود اینکه تصور می‌شود اطلاعات آماری دقیق از وضعیت تولید، توزیع و مصرف حوزه فرهنگ و هنر باید وجود داشته باشد، ولی متأسفانه اطلاعات موجود ناقص بوده و اطلاعات دقیقی از فعالیت‌ها و عملکرد فرهنگی و هنری استان‌ها وجود ندارد و گزارش‌های موجود، مبتنی بر واقعیات و نیازهای فرهنگی هنری استان‌ها نیست. این در حالی است که برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مناسب، تهیه و تحلیل وضعیت فرهنگی و نیازها و خواسته‌های فرهنگی هنری استان‌ها ضروری است. در این راستا در پژوهش حاضر، با هدف شناسایی تحولات فرهنگی و هنری استان‌ها، ابتدا اطلاعات توصیفی از وضعیت فرهنگی و هنری با تأکید بر اقدامات، برنامه‌ها و منابع فرهنگی تولیدشده جمع‌آوری می‌شود و با مصاحبه با نخبگان فرهنگی هنری و مدیران این حوزه، تحلیلی از وضعیت فرهنگی و هنری استان با تکیه بر نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدها و همچنین نیازها و خواسته‌های فرهنگی هنری استان و با تمرکز بر گسترش عدالت فرهنگی ارائه خواهد شد.

اهداف طرح

هدف اصلی

شناسایی وضعیت فرهنگی و هنری استان.

اهداف فرعی

۱. توصیف وضعیت فرهنگی و هنری استان؛
۲. شناسایی اقدامات و برنامه‌های انجام‌شده و در حال انجام فرهنگی و هنری استان؛
۳. شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای حوزه فرهنگ و هنر استان؛
۴. شناسایی خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری استان؛
۵. شناسایی ظرفیت‌های بومی حوزه فرهنگ و هنر استان؛

سوالات طرح

۱. در حال حاضر وضعیت فرهنگی و هنری استان چگونه است؟
۲. چه اقدامات و برنامه‌های فرهنگی و هنری در استان انجام و یا در حال انجام است؟
۳. وضعیت فرهنگی و هنری استان از چه نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدهایی برخوردار است؟

۴. خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری استان کدام‌اند؟

۵. وضعیت فرهنگی و هنری استان از چه ظرفیت‌های بومی برخوردار است؟

روش‌شناسی

این پژوهش به لحاظ هدف، کاربردی است و از نظر روش اجرا تلفیقی از روش کتابخانه‌ای و مصاحبه‌نیمه ساختار یافته است. این پروژه در دو فاز اجرا می‌شود. فاز اول از روش کتابخانه‌ای برای توصیف سیمای تاریخی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و همچنین وضعیت آماری فرهنگ و هنر استان استفاده می‌کند و فاز دوم از طریق مصاحبه نیمه ساختار یافته نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید و همچنین نیازهای فرهنگی استان را شناسایی می‌کند. در این تحقیق نوع روش مورد استفاده، کیفی خواهد بود که برای تحلیل مصاحبه‌ها از تحلیل محتوای کیفی استفاده می‌کنیم. در این تحقیق با توجه به اهداف تحقیق، برای تحلیل محتوای داده‌های به دست آمده در مصاحبه از رویکرد استقرایی استفاده می‌شود. برای جمع‌آوری داده‌ها از برگه‌های یادداشت برداری برای ثبت نتایج مصاحبه‌ها (پیوست ۱) و سیاهه و ارسلی (پیوست ۲) استفاده می‌شود. برای اطمینان تمام مصاحبه‌ها به صورت کامل ضبط، پیاده‌سازی و مورد استفاده قرار خواهد گرفت. اشباع نظری در این پژوهش مبناست و تا زمانی مصاحبه‌ها ادامه خواهد یافت که مطالب جدیدی ارائه می‌شود. جامعه این پژوهش با توجه به مراحل پژوهش به دو گروه تقسیم‌بندی می‌شود.

۱. کتاب‌ها و مستندات زیر:

- سالنامه آماری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر مطالعات راهبردی، ۱۳۹۷
 - پیمایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان
 - پیمایش ملی مصرف کالاهای فرهنگی
 - گزارش عملکرد استانی
 - سایر کتاب‌ها و مستندات مرتبط با حوزه فرهنگ و هنر استانی
۲. جامعه این پژوهش شامل خبرگان فرهنگ و هنر است که دربرگیرنده اساتید، فرهیختگان، هنرمندان و نویسندگان برجسته، مدیران و کارشناسان شاغل در بخش فرهنگی سازمان‌های دولتی به خصوص اعضای شورای شهر، اعضای هیئت‌رئیس تشکلهای و انجمن‌های فرهنگی و هنری است. در این بخش از پژوهش برای انتخاب نمونه‌ها از روش نمونه‌گیری هدفمند بهره گرفته می‌شود. برای انتخاب نمونه‌ها نیز به شکل هدفمند از معیارهایی مانند الف) مدیر/ متخصص در حوزه فرهنگ و هنر؛ ب) فعالان فرهنگی، نویسندگان و

هنرمندان؛ پ) عضو هیئت علمی دانشگاه یا مؤسسه پژوهشی در زمینه فرهنگ و هنر؛ ت) پژوهش‌گر یا روزنامه‌نگار در زمینه فرهنگ و هنر، استفاده می‌شود. پرسش‌های کلی مصاحبه عبارت‌اند از:

۱. وضعیت فرهنگی و هنری استان از چه نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدهایی رنج می‌برد؟

۲. نیازهای فرهنگی و هنری استان چیست؟

۳. وضعیت فرهنگی و هنری استان از چه ظرفیت‌های بومی برخوردار است؟ در سؤالات حاضر سعی می‌شود حوزه‌های مختلف فرهنگ و هنر (کتاب، مطبوعات، رسانه خبری و تبلیغات، تئاتر، سینما، پویانمایی و موسیقی، قرآن و عترت، فرهنگ عامه و سبک زندگی، شعر و ادبیات، عکس و هنرهای تجسمی و سایر فعالیت‌های فرهنگی و هنری) مورد توجه قرار گیرد.

بخش دوم: سیمای کلی تاریخی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی استان گلستان

گلستان در یک نگاه (تاریخی، جغرافیایی، دموگرافیک، فرهنگی و اجتماعی)

گلستان، نام استانی است در شمال شرقی ایران، به مرکزیت شهر گرگان. این استان از شمال با کشور ترکمنستان، از غرب با ساحل شرقی دریای مازندران و استان مازندران، از جنوب و جنوب شرق با استان سمنان و از شرق با استان خراسان شمالی، همسایه است (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، ۱۳۹۴). استان گلستان با مختصات جغرافیایی ۳۰' تا ۳۶° عرض شمالی و ۵۱' ۵۳° تا ۱۹' ۵۶° طول شرقی و با وسعت ۲۰۸۹۳ کیلومتر مربع، ۱/۳ درصد از مساحت ایران را در بر گرفته است (سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۸۴، ۵۱). گلستان بر اساس آخرین تغییرات کشوری دارای ۱۴ شهرستان به نام‌های آزادشهر، آق‌قلا، گرگان، گنبدکاووس، بندر ترکمن، گمیشان، رامیان، کردکوی، بندرگز، علی‌آباد کتول، گالیکش، کلاله، مراوه‌تپه و مینودشت، ۲۷ بخش، ۳۳ شهر، ۶۰ دهستان و ۱۰۴۹ آبادی است (دفتر تقسیمات کشوری، ۱۳۹۷، ۲۷). استان گلستان، سرزمینی است هموار که دشت‌های گرگان و ترکمن صحرا، بخش عمده‌ای از آن را دربر گرفته است. در این دشت‌های بزرگ، رودهای گرگان و اترک و چند رود بزرگ و کوچک دیگر، جاری هستند و فقط در مرزهای جنوبی و شرقی آن یعنی در همسایگی استان‌های خراسان شمالی، سمنان و مازندران، دارای ارتفاعات و مناطق کوهستانی است. در واقع قسمت جنوب و شرق استان گلستان دنباله سلسله کوه البرز است که رشته‌های آن تقریباً موازی و با جهت

شرقی - غربی، این استان را از استان‌های همسایه آن جدا ساخته است. کوهستان مذکور از منطقه هزارجریب در استان مازندران شروع و به صورت نواری هلالی شکل امتداد می‌یابد و نهایتاً در شرق و شمال شرقی استان به کوه‌های آلاداغ، بینالود و هزار مسجد در استان خراسان شمالی متصل می‌شود. استان گلستان به لحاظ توپوگرافی دارای دو قسمت متمایز از هم است: منطقه‌ای که به صورت دشت از حدود ۲۶ متر تا حدود ۳۰۰ متر ارتفاع دارد. این دشت را بقایای چین‌خوردگی دوران سوم، در کوهپایه‌ها و نیز تپه‌هایی از بقایای آبرفت‌های قدیمی، به دیواره کوهستانی جنوب و شرق متصل می‌کند. مرتفع‌ترین قله‌های این رشته‌کوه عبارت‌اند از: قله شاه‌کوه به بلندی ۳۹۱۰ متر، قله پیرگرده کوه با ارتفاع ۳۲۰۴ متر، قله چل‌چلی به بلندی ۳۱۱۱ متر و قله کوه‌های ابرو و خوش بیلاقی به ارتفاع ۲۸۷۵ متر و ۲۸۰۲ متر (سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۲۸۸، ۱۳۸۴). استان گلستان در حوزه آبریز دریای خزر واقع شده و رودهای جاری در پهنه آن پس از آبیاری دشت‌های وسیع ترکمن صحرا و گرگان به دریای خزر سرازیر می‌شوند. آب‌وهوای استان گلستان تحت تأثیر عرض جغرافیایی، نزدیکی به دریا یا بیابان ترکمنستان، ارتفاعات و جریان‌های هوایی که از سیبری به نام توده هوای شمالی و از اقیانوس اطلس و دریای مدیترانه، به نام توده هوای غربی وارد استان می‌شوند، از تنوع زیادی برخوردار است و همین جریان‌ها موجب ریزش برف و باران و ایجاد یخبندان و یا باعث افزایش رطوبت و شرعی شدن هوای استان می‌شوند. مجموعه عوامل فوق باعث شده است که میزان بارندگی از ۸۰۰ میلی‌متر در ارتفاعات جنوبی تا ۲۰۰ میلی‌متر در دشت منتهی به بیابان ترکمنستان تغییر کند. روی رودخانه‌های استان تعداد چهار سد به نام‌های وشمگیر و گلستان ۱ و ۲ (روی گرگان رود) و کوثر (روی قره‌سو) برای مصارف کشاورزی و آشامیدنی، احداث شده است. همچنین از آب دریاچه‌های شمال استان که در منطقه خشک و نیمه‌خشک قرار دارد، از جمله آلاگل که دارای ۲۵۰۰ هکتار وسعت است، برای مصارف کشاورزی، آبیاری مراتع، پرورش ماهی و کناره‌های آن‌ها محلی برای گذران اوقات فراغت مردم است (سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۹۳). استان گلستان ابتدا با نام پیشنهادی طبرستان از استان مازندران منتزع شد و در پایان با نام گلستان و در سال ۱۳۷۶ به تصویب مجلس رسید. محدوده‌ای که امروز از آن به‌عنوان استان گلستان یاد می‌شود، در سال ۱۳۷۵، جمعیتش ۱۴۲۶۲۸۸ تن بود که بر اساس برآورد انجام گرفته، این تعداد در سال ۱۳۸۴، به ۱۶۳۷۰۶۴ تن رسیده است، همچنین در سرشماری سال ۱۳۹۵، جمعیت استان گلستان ۱۸۶۸۸۱۹ اعلام شده است (مرکز ملی آمار ایران، ۱۳۹۶).

گلستان گرچه استانی تازه تأسیس است؛ اما قدمت و سابقه تمدنی و تاریخی آن به ده هزار سال قبل می‌رسد. جلگه گرگان به استناد آثار برجای مانده و مدارک مکتوب تاریخی، حتی قبل از ورود آریایی‌ها، از مراکز تمدنی و آباد سرزمین ایران بوده است. این خطه با نام یونانی «هیرکانی» یا «هیرکانیه» نیز سرزمینی آشنا در تاریخ بوده است (استرابو، ۲۹، ۱۳۸۹). استان گلستان امروز که مرزهای آن تا حدودی منطبق بر ایالت گرگان تاریخی است به دلیل موقعیت جغرافیایی خود، در طول تاریخ متحمل صدمات و لطمات بسیاری از سوی بیگانگان شده است. لسترنج در این باره می‌نویسد: «ایالت جرجان، یا به قول ایرانیان گرگان، در جنوب خاوری دریای خزر واقع شده و مشتمل است بر جلگه‌های پهناور و دره‌هایی که از دو رود گرگان و اترک سیراب می‌شود. در زمان قدیم این ایالت هرچند از توابع خراسان شمرده می‌شد، ولی در حقیقت ایالتی مستقل بود» وی سپس می‌افزاید که «حوادث دوران لشکرکشی مغول، این ایالت را به تابعیت مازندران درآورد و در این دوره این ایالت نیز به دست مغولان در قرن هفتم ویران شد و در پی آن هجوم ویرانگر لشکریان امیر تیمور در قرن هشتم، کار ایالت گرگان را یکسره ساخت» (لسترنج، ۴۰۲، ۱۳۸۳). در حدودالعالم در وصف آبادانی گرگان آمده است: «شهری است مر او را ناحیتی بزرگ است و سوادى خرم و کشت و بزر بسیار و نعمت فراخ و سرحدّ میان دیلمان و خراسان و مردمانند [مردمانی دارد] درست صورت و جنگلی و پاک‌جامه و با مروت و میهمان‌دار و...» (ستوده، ۱۳۶۲، ۱۴۳). استان گلستان با داشتن آب‌وهوایی متنوع و پوشش گیاهی مناسب و نیز جنگل‌های زیبا و دیدنی، همچنین با برخورداری از زیبایی‌ها و امکانات تفریحی کنار دریا، دریاچه‌ها، آبشارها و سایر مواهب طبیعی، از استان‌های مستعد برای توسعه گردشگری است. خلیج و شبه جزیره میانکاله، جنگل ناهارخوران گرگان و پارک ملی گلستان، در کنار آثار تاریخی استان از جمله برج قابوس بن وشمگیر در گنبد قابوس و دیگر آثار طبیعی و تاریخی استان، همه ساله پذیرای گردشگران بسیاری از دیگر نقاط کشور به این استان است. نکته جالب توجه درباره استان گلستان اینکه این سرزمین از دیرباز سکونتگاه و محل زیست مسالمت‌آمیز اقوام مختلفی از سرتاسر ایران، از جمله ترکمن، کرد، ترک، سیستانی، بلوچ، کتولی استرآبادی، خراسانی، شاهرودی و... با زبان‌ها و لهجه‌ها و مذاهب مختلف بوده است.

سیمای تاریخی استان گلستان:

گلستان نام جدیدی برای یک سرزمین تاریخی است که در طول تاریخ و تا سده هفتم هجری به نام ایالت گرگان و تاریخ‌نگاران یونانی از آن با نام هیرکانی یاد کرده‌اند. پدر

داریوش هخامنشی زمانی فرمانروای این منطقه بود و اسب‌سواران گرگانی همواره مورد توجه هخامنشی‌ها بودند و داریوش برخی از گرگانی‌های دلاور را در سپاه جاویدان وارد کرد. گرگان کنونی تا سال ۱۳۱۶ «استرآباد» یا «استرآباد» نام داشت و در نوشته‌های دوران اولیه اسلامی به نام (جرجان) و از اسفند ۱۳۱۶، گرگان نامیده شده است (برجیان، ۲۰۰۸، ۶۷۱).

بررسی مهم‌ترین آثار تاریخی استان گلستان

در این بخش از سیمای کلی استان گلستان به مهم‌ترین آثار تاریخی اشاره می‌شود که دارای قدمت طولانی هستند؛ همان‌طور که گفته شد در میان ۱۴ شهرستان استان گلستان، تنها دو شهر گرگان و گنبد دارای پیشینه تاریخی هستند و دیگر شهرها نوظهور و در چند قرن اخیر ایجاد شده‌اند.

«برج قابوس» بلندترین میل آجری جهان

برج گنبد قابوس بنایی تاریخی از سده چهارم هجری است که در شهر گنبد کاووس، شمال ایران در استان گلستان قرار دارد. سبک معماری بنا، شیوه رازی است. این بنا که بلندترین برج تمام آجری جهان به شمار می‌آید بر فراز تپه‌ای خاکی که نزدیک به پانزده متر از زمین بلندتر است قرار دارد. بلندای بنا به همراه پی آن ۷۲ متر است. این بنا در سال ۳۷۵ هجری خورشیدی و در زمان پادشاهی کاووس بن وشمگیر و در شهر گنبدکاووس که پایتخت پادشاهان آل زیار آن دیار بوده، بنا شده است؛ همچنین شمس‌المعالی قابوس بن وشمگیر، برای آرامگاه شخصی‌اش این بنا را ساخته است. این بنا از نظر هنر معماری و تاریخی، تنها یادگار بس ارزنده از دوران آبادی و شوکت سرزمین جرجان و دودمان آل زیار است که لقب بلندترین برج تمام آجری جهان را یدک می‌کشد. ساختمان این برج از سه بخش پی، بدنه و گنبد تشکیل شده و روی هم‌رفته ۵۳ متر ارتفاع دارد که با احتساب ارتفاع تپه‌ای که میل روی آن بنا شده است ارتفاع آن نزدیک به ۷۰ متر می‌رسد که این موضوع به شکوه و جلال آن افزوده است. بدنه برج گنبد روی پایه‌ای مدور قرار گرفته که تنها نزدیک به دو متر آن بیرون از سطح زمین قرار دارد و حجم وسیعی از آن در دل تپه فرو رفته است. برج گنبد فقط از آجر پخته ساخته شده و هیچ‌گونه بتون و فولاد در آن به کار نرفته است؛ با این حال در نهایت پختگی و استحکام در جای خود موقر ایستاده است. گنبد مخروطی بنا به ارتفاع ۱۸ متر بدون هیچ واسطه‌ای روی بدنه برج قرار گرفته و دارای شیب تند و سطح صاف و صیقلی است و برخلاف اکثر برج‌ها و گنبدهای آرامگاهی، تک‌پوش است که این موارد باعث ماندگاری آن شده است. این بنای باشکوه به دستور

«شمس‌المعالی قابوس بن وشمگیر»، مشهورترین پادشاه «آل زیار» که به گفته «یاقوت حموی» هم جنگجویی بی‌همتا و هم ادیبی فاضل بود، در سال ۳۷۵ هجری خورشیدی در پایتخت زیاریان ساخته شد (پیرنیا، ۱۵۷، ۱۳۸۳).

در زیر سمت شرق کوه‌های البرز و در برابر بیابان‌های پهناور آسیا، یکی از بزرگ‌ترین شاهکارهای معماری ایران با همه شکوه و بزرگی خود قد برافراشته است. به این بنا گنبد کاووس، گفته می‌شود که آرامگاه کاووس بن وشمگیر است، ولی باستان‌شناسان مدارکی مبنی بر وجود آرامگاه در آنجا یافت نکرده‌اند. برج آرامگاه از هرگونه آرایش سلام به دور است. جنگنده‌ای با نیروی ایمان در نبرد رودرروی، پادشاهی شاعر در نبرد با ابدیت، آیا آرامگاهی چنین بزرگ و مقتدر وجود دارد. همچنین ویل دورانت در مورد آن نوشته است: جرجان در قرن ۱۰ میلادی (دوره آل زیار) یکی از ولایت‌های بزرگ ایران بود و به امیران روشنفکر نامور بود، مانند کاووس وشمگیر که ابن‌سینا را به دربار خود خواند. این شهر گنبدی ۵۲ متری دارد (دورانت، ۲۶۱، ۱۹۵۰).

«دیوار بزرگ گرگان» دومین دیوار تاریخی جهان

دومین دیوار تاریخی جهان پس از دیوار چین به طول ۲۰۰ کیلومتر، با اسم دیوار تاریخی گرگان، از جاذبه‌های تاریخی و گردشگری و میراث کهن این منطقه است. دیوار بزرگ تاریخی گرگان یکی از باشکوه‌ترین موانع دفاعی است که قدمت آن به قرن پنجم میلادی برمی‌گردد و فلسفه ساخت این بنا در دوران ساسانی به‌منظور جلوگیری از هجوم اقوام شمالی بوده است. این بنای تاریخی از سال گذشته در فهرست جهانی یونسکو جای گرفت و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور از سال ۱۳۹۱، فعالیت خود را برای ثبت این دیوار گرگان در فهرست جهانی یونسکو آغاز کرده است. دیوار بزرگ گرگان یا دیوار بزرگ اسکندر یا دیوار سرخ که در متون قدیمی با نام مار سرخ نیز نامیده شده است. دیواری تاریخی است که از کنار دریای خزر در ناحیه گمیشان آغاز شده و تا کوه‌های گلیداغ در شمال شرق کلاله ادامه دارد. هم‌اکنون تقریباً تمام این دیوار از بین رفته است و تنها بخش‌های کوچکی از آن باقی مانده که در زیر خاک مدفون است. آغاز احداث این سازه دفاعی را به «یزدگرد اول» و اتمام آن را به «انوشیروان ساسانی» نسبت می‌دهند. در بررسی کتاب‌های تاریخی مشهود است که در دوره‌های متفاوت، به‌ویژه در دوره پادشاهی و سلطنت سامانیان و اشکانیان، گرگان منطقه مقاومت سلاطین بزرگ این دو سلسله در برابر دشمن بوده است. دیوار تاریخی گرگان پس از دیوار چین (به طول شش هزار کیلومتر)، بزرگ‌ترین دیوار دفاعی جهان است. این دیوار عظیم تاریخی، ۲۰۰

کیلومتر طول دارد در ۲۹ تیرماه سال ۱۳۷۸، به ثبت ملی رسیده است (قاسمیان، ۱۳۸۶).

تاریخ شهر گرگان به عنوان مرکز استان گلستان

همان‌طور که عنوان شد، در استان گلستان تنها دو شهر گرگان و گنبد، قدمت تاریخی چند هزارساله دارند، ۱۲ شهرستان دیگر قدمتشان تنها به چند قرن می‌رسد؛ پیدایش دیگر شهرها، حاصل تجمیع روستاهای یک منطقه است. متعاقباً پس از معرفی شهر گنبد در بخش قبلی، در این قسمت به تاریخ مرکز استان گلستان، شهر گرگان پرداخته می‌شود. گرگان نام شهر و شهرستان و نیز نام سرزمینی باستانی در جنوب شرقی دریای خزر است. در زبان باستانی آن را گورگان و ورکان و در زبان یونانی هیرکان یا هیرکانیا می‌گفتند. همچنین بعد از اسلام گرگان کنونی تا سال ۱۳۱۶ «استرآباد» یا «استارباد» نام داشت. گرگان قدیمی که به عربی جرجان خوانده می‌شد شهری آباد و مهم بود که در نزدیکی گنبد کاووس امروزی قرار دارد و اینک ویرانه‌های آن در حوالی امام‌زاده یحیی بن زید است. نام فعلی گرگان جایگزین نام کهنش، استرآباد شد که در واقع از (جرجان) و گرگان قدیم از شهریور ۱۳۱۶ برگرفته و برای این شهر به دستور رضاشاه استفاده شد (برجیان، ۲۰۰۸، ۶۷۲). همچنین نام این شهر را برگرفته از نام استر، همسر یهودی خشایارشا می‌دانند. خواجه ابوالحسن بیهقی در تاریخ خود از این شهر به لفظ استارباد یاد کرده است چنان‌که نام کتاب معروف دکتر منوچهر ستوده، یعنی «از آستارا تا استارباد»، برگرفته از همین نوشتار بیهقی است. در زبان پهلوی ولایت گرگان (جرجان) را وُرکان یا وهرکانه و در زبان یونانی هیرکانیا^۱ و در زبان عربی جرجان می‌گفتند. گرگان از مهم‌ترین منطقه‌ها در زمینه پژوهش‌ها و کاوش‌های باستان‌شناسی است. در کتاب مقدس و نبدیداد اوستا آمده که گرگان، نهمین سرزمین مقدسی است که اهورامزدا آفریده و نامش را ذکر کرده است. البته در این نوشتار منظور از نام گرگان همان شهر تاریخی و باستانی جرجان مخروبه است که در نزدیکی گنبدکاووس قرار دارد. در زاویه‌ای دیگر، آثار به دست آمده از تورنگ‌تپه (۱۹ کیلومتری شرق گرگان فعلی) و شاه‌تپه (۱۶ کیلومتری غرب گرگان فعلی) نشان از حضور و توقف انسان در حدود ۵۰۰۰ سال قبل و در دوره نوسنگی دارد (معطوفی، ۱۳۷۴، ۱۰۳). نخستین کاوش‌ها، در حدود سال ۱۸۴۱ (میلادی) در زیر تپه‌ای مصنوعی، در نزدیک شهر گرگان انجام شد که خزانه معروف استرآباد در آن کشف شد. کارشناسان برخی از اشیای موجود در آن خزانه را که شباهت بسیار با کشفیات تپه حصار دامغان داشت، متعلق به هزاره سوم پیش از میلاد (نزدیک به ۵ هزار سال

1. estarbad

2. Hyrcania

پیش) دانسته‌اند. در پایان سده ۱۹، در محلی به نام خرگوش تپه در نزدیکی گرگان امروز (در قسمت شمال شهر) نیز پژوهش‌هایی انجام شد و در سال ۱۹۳۱، یک گروه آمریکایی از دانشگاه پنسیلوانیا به روستای معروف تورنگ تپه در ۲۰ کیلومتری شرق گرگان رفتند و به کاوش و بررسی پرداختند و آثاری ارزشمندی از تمدن کهن در این منطقه را یافتند. ۲ سال پس از این در سال ۱۹۳۳، یک گروه باستان‌شناسی سوئدی به منطقه گرگان آمدند و پس از مطالعه حوزه رودخانه قره‌سو یا سیاه‌آب در شمال گرگان اعلام کردند که بیش از ۳۰۰ تپه تاریخی در این منطقه وجود دارد که یکی از آن‌ها شاه تپه بزرگ یا اسلام تپه است که در ۱۵ کیلومتری شمال غربی گرگان قرار دارد (مطالعات دانشگاه ادینبرا، ۲۰۰۸، ۲).

بررسی پیشینه تاریخی مردم ساکن در شهر گرگان

گرگان طی دوره‌های باستانی، اغلب شهرستانی در ایالت پارت به شمار می‌آمد و بعدها بخشی از طبرستان شمرده می‌شد. شهر گرگان کهن در زمان حمله مغول ویران شد و مرکز منطقه گرگان به شهر استرآباد منتقل شد (برجیان)، طبق دیدگاه ابوعبدالله مقدسی: «زبان کومش و گرگان به هم نزدیک است. آوای‌ها را زیاد به کار می‌برند، و می‌گویند "ها کن و ها ده" و آن را حلاوتی است و زبان مردم طبرستان بدان نزدیک است مگر اینکه در آن شتاب است.» مردم گرگان از نظر آداب و رسوم و سنن و به‌ویژه زبان در پیوند با استان هم‌جوار مازندران هستند. اگر بخواهیم درباره فرهنگ عامه شهر گرگان، کار و بررسی کنیم ناگزیریم آن را با فرهنگ عامه طبری (طبرستان یا استان مازندران) در نظر بگیریم که نسخه اصلی آن در طبرستان بوده و فرهنگ عامه گرگان، برداشتی از فرهنگ طبرستان است که در بخش‌هایی با فرهنگ خراسان آمیخته شده و اقوامی که به گرگان مهاجرت کرده‌اند مسلماً تأثیر و اثراتی داشته‌اند، اما آن چیزی که غالب هست و در یک نگاه می‌شود دریافت این است که زبان گرگانی، کاملاً تحت تأثیر زبان طبری است. مادامی که دانشنامه ایرانیکا گویش گرگانی را همان طبری می‌داند. همچنین لغت‌نامه دهخدا نیز گویش قدیم گرگانی را نزدیک به زبان مازندرانی و گویش‌های سمنانی دانسته و تصریح کرده است که هنوز هم در روستاهای اطراف گرگان، گویش‌وران زبان مازندرانی، زندگی می‌کنند. هرچند که زبان مازندرانی خود از دیدگاه تاریخی به همراه چند زبان دیگر، گویشی وابسته به زبان پارتی (زبان پهلوی اشکانی) دارد.^۱ محققین مرکز مطالعات فرهنگ عامه بنیاد نيمروز در گرگان معتقدند که جرجان، شهری است در نزدیکی گنبد کاووس فعلی، و گرگان همان استرآباد است. نمونه‌هایی از گویش قدیم گرگانی در نوشتارهای فرقه حروفیه به‌جامانده

1. DIMLĪ in Encyclopædia Iranica

است. در سده دهم میلادی که منطقه گرگان از مراکز بازرگانی و فرهنگی منطقه شد نفوذ زبان فارسی به‌ویژه از سوی خراسان در گرگان افزایش یافت و در همین سده در شهر گرگان (نزدیک گنبد کاووس امروزی) زبان پارسی جای گویش گرگانی را گرفت (برجیان، ۲۰۰۸، ۶۷۹).

بافت تاریخی شهر گرگان

بافت تاریخی گرگان، با مساحتی بالغ بر ۱۵۰ هکتار سومین بافت با ارزش و دارای سبک معماری پس از یزد و اصفهان است و وسیع‌ترین بافت تاریخی شمال ایران است. بافت تاریخی این شهر در سال ۱۳۱۰ خورشیدی در فهرست میراث ملی ایران به ثبت رسید که محدوده آن منطبق بر محدوده قاجاری، شهر استرآباد است. شهر گرگان (استرآباد) در دوران قاجار ۶ محله بزرگ به نام‌های سرپیر، دربنو، سرچشمه، میخچه‌گران، نعل‌بندان، سبزه‌مشهد و میدان داشت که دارای چندین محله فرعی مثل پاسرو، میرکریم، دوشنبه‌ای، شیرکش، باغشاه، دباغان، شاهزاده قاسم و... بوده‌اند. این ۶ محله و محلات فرعی هنوز هم به همین نام‌ها وجود دارند و بیشتر مسجدها و تمام تکیه‌های قدیمی و زیارتگاه‌ها و مکان‌های مذهبی شهر نیز در همین محلات قرار دارند که امروز بافت قدیم و معماری سنتی و تاریخی این شهر و بخش عمده‌ای از میراث فرهنگی این دیار را تشکیل می‌دهند، همچنین قزاق محله که محل سکونت قزاق‌ها بود جزو محله‌های قدیمی گرگان به شمار می‌آید؛ بافت قدیم گرگان متشکل از پنج دروازه بوده است که این دروازه‌ها (محل تقاطع راه‌های مختلف بوده‌اند) می‌توانند علل و شیوه رشد شهر را نشان دهند، پنج دروازه شهر عبارت بودند از دروازه شرقی به‌طرف بسطام و خراسان، دروازه فوجرد یا سبزه‌مشهد که به طرف گرگان قدیم، دروازه جنوبی به‌نام چهل‌دختران که به‌طرف کوهستان می‌رفتند و دروازه مازندران و دروازه دنکوان که در دروازه پنجم رفت‌وآمدی صورت نمی‌گرفت. بافت قدیم گرگان را مجموعه‌ای از محلات مسکونی و مراکز محلات تشکیل می‌دهد سیر تحول آنچه در حال حاضر بافت گرگان نامیده می‌شود، حاکی از تجمع اولیه سه محله اصلی سبزه‌مشهد، میدان و نعل‌بندان است که به‌تدریج و تا به امروز در جهت‌های مختلف به‌خصوص شرق و جنوب شرقی گسترش یافته‌اند. در هر سمت شهر محله شرقی کنار دروازه خراسان بوده است که هر سه محله با راه اصلی به هم متصل می‌شوند. بازار اصلی در محله شرقی بر مرکزیت آن محل می‌افزوده است. شکل‌گیری و تجمع فضاهای مسکونی در بافت قدیم گرگان تحت‌عنوان یک محله با نام مشخص بیانگر علل و عواملی است، بعضی از این محله‌ها در روند تجمع افراد یک صنف شکل گرفته‌اند

مانند محله نعل‌بندان یا دباغان، بخش دیگری از محله‌ها به خاطر هم‌جواری با عناصر و فضاهای خاص نام آن را به خود گرفته‌اند مانند محله میدان یا سرچشمه. محله اصلی سبزه مشهد که در شمال و کنار دروازه گرگان قدیم قرار داشت شامل محلات فرعی‌تر: سرچشمه، سرپیر، چهارشنبه‌ای و دباغان است این محله به دلیل وجود قنات در محدوده آن، تأمین‌کننده آب ساکنین شهر بوده است؛ عناصر مشخصی که در مرکز و محدوده این محله قرار دارند شامل: امامزاده نور، مصلا و چند تکیه است. محله اصلی میدان که در غرب و کنار دروازه مازندران قرار داشته است شامل محلات فرعی‌تر: دربنو، میر کریم، دوشنبه‌ای و دوچنار است (محله دوچنار در حال حاضر وجود ندارد) در محله میدان یکی دیگر از بازارهای اصلی شهر وجود داشته است که با احداث خیابان‌های جدید بخشی از آن از بین رفته است و بخشی دیگر آن به‌صورت بازارچه‌ای فعال به کار خود ادامه می‌دهد. محله اصلی نعل‌بندان که در شرق شهر و کنار دروازه خراسان قرار دارد، شامل محلات فرعی‌تر: میخچه‌گران، پاسرو، باغ شاه و شیرکش است، قدمت دو محله باغشاه و شیرکش به اواخر دوره قاجار می‌رسد. بازار اصلی و مسجد جامع شهر در این محله قرار داشته و دارند. همچنین در حال حاضر بافت اجتماعی شهر گرگان همانند اغلب شهرهای کشور از همگونی برخوردار نبوده و ترکیب چندگانه‌ای از اقوام و طوایف مختلف مانند بلوچ، سیستانی، ترکمن، قزاق، افغانی، ترک، مازندرانی و مردم بومی و اصیل گرگانی را در خود جای داده است. ترکیب اجتماعی یاد شده موجب نمایش بافت‌های متفاوت و ناهمگون شهری شده است که به‌صورت انواع گوناگون معماری و ترکیب‌های محله‌ای خودنمایی می‌کند. ترکیب قومیتی شهر به‌گونه‌ای است که در برخی از محلات به‌وضوح می‌توان اکثریت قومی را مشاهده نمود. این اقوام ظاهراً مسالمت‌آمیز و بدون درگیری در کنار هم زندگی می‌کنند (خود آوند، ۱۳۹۰: ۸).

ویژگی‌های جغرافیایی استان گلستان:

استان گلستان در قسمت شمالی کشور، بین عرض جغرافیایی ۳۶ درجه و ۳۰ دقیقه تا ۳۸ درجه و ۸ دقیقه شمالی و طول جغرافیایی ۵۳ درجه و ۵۷ دقیقه تا ۵۶ درجه و ۲۲ دقیقه شرقی از نصف‌النهار گرینویچ واقع شده است. این استان از شمال به جمهوری ترکمنستان، از غرب به استان مازندران و دریای خزر، از جنوب به استان سمنان و از شرق به استان خراسان شمالی محدود می‌شود. مساحت استان ۲۲۰۲۲ کیلومتر مربع بوده و حدود ۱/۳۳ درصد از کل مساحت کشور را به خود اختصاص داده است. از این محدوده ۱۱۲۶۰۰۰ هکتار را مرتع و ۴۳۰۰۰۰ هکتار را جنگل و در مجموع حدود ۷۰ درصد از

سطح استان را منابع طبیعی تشکیل می‌دهند. بر اساس آخرین تقسیمات کشوری در سال ۱۳۷۵، استان گلستان دارای ۶ شهرستان، ۱۶ شهر، ۱۵ بخش، ۴۲ دهستان و ۹۹۹ آبادی دارای سکنه بوده است. شهرستان‌های استان گلستان عبارت‌اند از: بندر ترکمن، علی‌آباد، کردکوی، گرگان، گنبد کاووس و مینودشت (میراث فرهنگی ۱۳۹۷، ۱).

جغرافیای طبیعی و اقلیم استان

شکل ناهمواری‌های استان گلستان به گونه‌ای است که به روشنی می‌توان آن‌ها را به دو قسمت جلگه‌ای و کوهستانی تقسیم کرد. امتداد و جهت رشته کوه‌های البرز، به صورت دیواری مرتفع در مسافتی طولانی، خط ساحلی و جلگه‌های کناره‌ای دریای خزر را محصور کرده است، بدین علت، تقریباً در سراسر استان شیب زمین از ارتفاعات به سوی جلگه و دریای خزر (از شمال به جنوب به سوی سواحل جنوبی و از شرق به غرب به سوی سواحل شرقی دریا) کاهش می‌یابد. در محل تلاقی جلگه و کوهپایه‌های شمالی البرز، به علت شدت فرسایش و تراکم آبرفت، قسمتی از ناهمواری‌های قدیمی به وسیله رسوبات جدیدتر پوشیده شده و تنها در بعضی نقاط به صورت تپه ظاهر شده‌اند. در قسمت‌های پائین دست جلگه‌ای سواحل جنوبی و شرقی دریای خزر، تپه‌های ماسه‌ای ساحلی تحت تأثیر نسیم دریا و بادهای محلی، تشکیل شده و سدی طبیعی و کم ارتفاع بین دریا و جلگه پدید آورده‌اند. پدیده تشکیل تپه‌های ماسه‌ای در حال حاضر فقط در سواحل جنوبی خزر انجام می‌شود، در حالی که در سواحل شرقی، (از بندر ترکمن تا ارتفاعات غربی خراسان) در سطح جلگه، تپه‌های ماسه‌ای سخت و تثبیت شده‌ای وجود دارند که در گذشته‌های دور تشکیل شده‌اند. همچنین در قسمت جلگه‌های استان گلستان رسوبات ضخیم لُسی به صورت تپه‌ماهور نسبتاً مرتفع درآمده‌اند. حداکثر گسترش غربی این رسوبات به شهرستان‌های بهشهر و نکا در استان مازندران محدود است. رشته کوه‌های البرز که بر اثر کوهزای آپی دوره ترشیاری تشکیل شده است، در طول بیش از ۷۵۰ کیلومتر، جلگه‌های ساحلی استان مازندران و استان گلستان را از قسمت داخلی ایران جدا نموده است. نیمه شرقی البرز، بین دره رود بابل تا دره خوش بیلاق^۱ قرار دارد و به تدریج در جهت شمال شرق از ارتفاع آن‌ها کاسته می‌شود. رشته جنوبی، شامل کوه‌های «ابرقوه» است که بلندترین نقطه آن در «قله شاوار» به ۳۹۴۵ متر می‌رسد. رشته شمالی، «شاهکوه» نام دارد که به صورت دیواری در مقابل جلگه گرگان قرار دارد و ارتفاع آن در قله پیرگردکوه حدود ۳۲۰۴ متر است. دنباله البرز شرقی به تدریج در شرق و شمال شرقی استان به کوه‌های

۱. مسیر رود نوده که شاخه‌ای از رود گرگان است.

آلاداغ و به قسمت‌های غربی کپه داغ متصل است. در حوالی جنگل گلستان کوه‌های نسبتاً مرتفعی از جمله کوه نارچی به ارتفاع ۲۴۰۰ متر و در شمال و شمال شرقی رشته‌کوه‌های کم ارتفاعی مانند گلی داغ (کمتر از ۱۰۰۰ متر) و نارلی داغ تا نوار مرزی ترکمنستان پراکنده‌اند که به وسیله شاخه‌های رود گرگان و اترک به شدت بریده شده‌اند. در پیدایش و گسترش جلگه‌های ساحلی استان گلستان، عواملی از قبیل میزان آب و وسعت حوضه رودها، شیب بستر رودها، مقاومت سنگ‌ها و عمق دریا مؤثر بوده‌اند. این عوامل در هر نقطه، با توجه به شرایط محلی، به نسبت‌های مختلفی با هم ترکیب شده و توجیه‌کننده ویژگی‌ها و تفاوت‌های محلی و ناحیه‌ای جلگه ساحلی هستند. استان گلستان، با توجه به موقعیت جغرافیایی خود، تحت تأثیر عرض جغرافیایی، ارتفاع و امتداد رشته‌کوه‌های البرز، ارتفاع سطح زمین، دوری و نزدیکی به دریا، بیابان‌های جنوبی ترکمنستان، وزش بادهای محلی و ناحیه‌ای و پوشش متراکم جنگلی قرار می‌گیرد. بدین جهت، با این که وسعت کمی دارد و برخلاف عموم که آب‌وهوای آن را در کل معتدل می‌دانند، آب‌وهوای گوناگونی دارد. شمال شرق استان، به ویژه در شرق دریای خزر و حدفاصل گرگان رود تا مرز ترکمنستان، به علت دوری از اثرات دریای خزر، کاهش ارتفاعات البرز شرقی، وسیع بودن جلگه ساحلی و نزدیکی به بیابان‌های قره قوم و قزل قوم در جمهوری‌های آسیای میانه، تغییرات محسوسی در آب‌وهوای معتدل مرطوب خزری (خزری شرقی) پدید می‌آید و شرایط خشکی و گرمای هوا تشدید می‌شود و رفته‌رفته به اقلیم نیمه‌خشک (نیمه بیابانی) تبدیل می‌شود و میزان بارندگی سالانه کاهش می‌یابد. همچنین به علت کاهش رطوبت هوا، دامنه گرما افزایش می‌یابد و اختلاف شدیدی بین دمای شب و روز و دمای سردترین و گرم‌ترین ماه‌های سال به وجود می‌آید که مشخصه اصلی آن، تابستان‌های گرم و خشک طولانی (۵ تا ۶ ماه) و زمستان‌های نسبتاً سرد و بارانی است. به علت پیشروی توده هوای سردسیری، تعداد روزهای یخبندان آن نیز بیشتر است، ولی ریزش برف به ندرت اتفاق می‌افتد. به علت نزدیکی به ارتفاعات شرقی، از جمله شهرهای کلاله و مینودشت، تغییرات دیگری در آب‌وهوای استان ایجاد می‌شود و با افزایش باران و اعتدال دما، شرایطی مشابه آب‌وهوای معتدل مرطوب خزری پدید می‌آید (سازمان هواشناسی، ۱، ۱۳۹۷)

مقدار	شاخص
۲۰۴۳۸	مساحت استان (کیلومتر مربع)
۱/۳	نسبت مساحت استان به کشور
۲۱	رتبه مساحت استان نسبت به کشور
۱۴	تعداد شهرستان
۳۳	تعداد شهر
۲۷	تعداد بخش
۶۰	تعداد دهستان
۱۰۴۹	آبادی

ویژگی‌های جغرافیایی و وضعیت تقسیمات کشوری در استان گلستان در یک نگاه (منبع: سازمان تقسیمات کشوری، ۱۳۹۷)

ویژگی‌های دموگرافیک

طبق سرشماری سال ۱۳۹۵، در این بخش از مطالعات تعداد جمعیت، متوسط رشد سالیانه، تراکم جمعیت، ساختار جنسیتی جمعیت، میزان شهرنشینی و روستانشینی، جمعیت غیرساکن، تعداد و بعد خانوار و نرخ باسوادی در استان گلستان گزارش شده است (سرشماری مرکز ملی آمار، ۱، ۱۳۹۵).

جمعیت:

جمعیت استان در سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، تعداد ۱۸۶۸۸۱۹ نفر و در کل کشور ۷۹۹۲۶۲۷۰ نفر است. استان گلستان با سهم ۲/۳۳ درصدی دارای جایگاه چهاردهم از نظر جمعیت است. استان تهران با ۱۳۲۶۷۶۳۷ نفر (۱۶/۶۰ درصد) بیشترین جمعیت و استان ایلام با ۵۸۰۱۵۸ نفر (۰/۷۳ درصد) کمترین جمعیت را در بین استان‌های کشور دارا می‌باشند. در بین شهرستان‌های استان گلستان، شهرستان گرگان با ۴۸۰۵۴۱ نفر (۲۵/۷۱ درصد) پرجمعیت‌ترین و شهرستان بندرگز با ۴۶۱۳۰ نفر (۲/۴۷ درصد) کم جمعیت‌ترین شهرستان‌های استان هستند (همان).

متوسط رشد سالیانه:

متوسط رشد سالیانه جمعیت بین دو سرشماری سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ استان ۱/۰۱ و کشور ۱/۲۴ است. استان گلستان از نظر رشد جمعیت در جایگاه نوزدهم کشور است. استان خراسان جنوبی با ۳/۰۲ بالاترین و استان همدان با ۰/۲۳ - کمترین نرخ رشد جمعیت را

دارا هستند. (متوسط رشد سالیانه جمعیت بین دو سرشماری سال ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ استان گلستان ۱/۹۰ بوده است). در بین شهرستان‌های استان، بالاترین نرخ رشد جمعیت مربوط به شهرستان ترکمن با ۱/۹۰ درصد و پایین‌ترین نرخ رشد جمعیت مربوط به شهرستان بندرگز با نرخ رشد منفی ۰/۰۸ است (همان).

تراکم جمعیت:

تراکم نسبی جمعیت (تعداد جمعیت در هر کیلومترمربع) در استان گلستان ۹۲ نفر و در کل کشور ۴۹ نفر است. استان گلستان از لحاظ تراکم نسبی جمعیت در جایگاه پنجم در بین استان‌های کشور است. استان تهران با ۹۷۳ نفر در کیلومترمربع بالاترین و استان خراسان جنوبی با ۵ نفر در کیلومترمربع کمترین تراکم را دارند. در بین شهرستان‌های استان، بیش‌ترین تراکم مربوط به شهرستان گرگان با تراکم ۲۹۷ نفر در کیلومترمربع و کمترین تراکم مربوط به شهرستان مراوه‌تپه با ۱۹ نفر در کیلومترمربع است (همان).

ساختار جنسیتی جمعیت:

از جمعیت ۱۸۶۸۸۱۹ نفری استان، تعداد ۹۳۸۳۲۷ نفر (۵۰/۲۱ درصد) مرد و ۹۳۰۴۹۲ نفر (۴۹/۷۹ درصد) زن می‌باشند. این درصد در کل کشور به ترتیب برابر ۶۷/۵۰ درصد مردان و ۴۹/۳۳ درصد زنان است. بدین ترتیب نسبت جنسی (تعداد مردان به زنان) در استان ۸/۱۰۰ و در کل کشور ۷/۱۰۲ است. استان گلستان از نظر نسبت جنسی در جایگاه سی‌ام کشور قرار و قبل از استان گیلان با نسبت جنسی ۴/۱۰۰ است (همان).

بالاترین نسبت جنسی در بین استان‌های کشور مربوط به استان بوشهر با ۴/۱۱۴ است. بالاترین نسبت جنسی در بین شهرستان‌های استان گلستان نیز مربوط به شهرستان گمیشان با ۹/۱۰۱ و کمترین آن مربوط به شهرستان مراوه‌تپه با ۷/۹۹ بوده که نشان می‌دهد در این شهرستان، تعداد زنان بیش‌تر از مردان است (همان).

میزان شهرنشینی و روستائینی:

بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، میزان شهرنشینی در استان گلستان ۵۳/۲۷ درصد (۹۹۵۶۱۵ نفر) و در کل کشور ۷۴ درصد (۵۹۱۴۶۸۴۷ نفر) است. بدین ترتیب ۱/۶۸ درصد از جمعیت کشور در استان گلستان سکونت دارند. استان گلستان از نظر شاخص شهرنشینی در جایگاه سی‌ام در بین استان‌های کشور قرار دارد (همان).

استان قم با ۹۵/۲ درصد جمعیت شهری بالاترین و استان سیستان و بلوچستان با ۴۸/۵ درصد پایین‌ترین درصد جمعیت شهری را به خود اختصاص داده‌اند. از جمعیت ۱۸۶۸۸۱۹ نفری استان، تعداد روستائیان ۸۷۱۵۴۶ نفر (۴۶/۳ درصد) و از جمعیت

۷۹۹۲۶۲۷۰ نفری کشور تعداد روستائیان ۲۰۷۳۰۶۲۵ نفر (۲۵/۹۳ درصد) است. بدین ترتیب ۴/۲۰ درصد از جمعیت روستاییان کشور در استان گلستان سکونت دارند. در بین شهرستان‌های استان گلستان نیز، بالاترین درصد شهرنشینی مربوط به شهرستان گرگان با ۷۶/۱ درصد و کم‌ترین آن مربوط به شهرستان مراوه‌تپه با ۱۴/۲ درصد است (همان).

جمعیت غیرساکن:

تعداد جمعیت غیرساکن استان و کشور بر اساس نتایج این سرشماری به ترتیب برابر ۱۶۵۸ و ۴۸۷۹۸ نفر است (سه‌می ۳/۳۹ درصدی استان از جمعیت غیر ساکن کشور). بالاترین درصد جمعیت غیرساکن در بین استان‌های کشور مربوط به استان فارس با ۳۵/۳۴ درصد بوده و استان گلستان در جایگاه دهم در بین استان‌های کشور قرار دارد. عمده جمعیت غیر ساکن استان گلستان نیز در دو شهرستان مراوه‌تپه با ۹۶۳ نفر و گنبدکاووس با ۶۶۹ نفر است (همان).

تعداد و بعد خانوار:

جمعیت ۱۸۶۸۸۱۹ نفری استان تعداد ۵۵۰۲۴۹ خانوار و جمعیت ۷۹۹۲۶۲۷۰ نفری کشور ۲۴۱۹۶۰۳۵ خانوار را تشکیل می‌دهند. بدین ترتیب بعد خانوار در استان گلستان ۳/۴۰ و در کل کشور ۳/۳۰ است که از این حیث استان گلستان در جایگاه دوازدهم در بین استان‌های کشور قرار دارد (همان).

استان سیستان و بلوچستان با ۳/۹۴ نفر در هر خانوار، بالاترین و استان گیلان با ۲/۹۷ نفر در هر خانوار، پایین‌ترین بعد خانوار را در بین استان‌های کشور دارند. شهرستان مراوه‌تپه در بین شهرستان‌های استان دارای بالاترین بعد خانوار ۳/۷۶ و شهرستان‌های کردکوی و بندرگز با ۳/۰۳ کم‌ترین بعد خانوار را دارند (همان).

نرخ باسوادی:

نرخ باسوادی جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر بر اساس نتایج این سرشماری در استان گلستان ۸۶/۱ و در کل کشور ۸۷/۶ درصد است. بالاترین نرخ باسوادی مربوط به استان تهران با ۲/۹ درصد و کم‌ترین آن مربوط به استان سیستان و بلوچستان با ۷۶ درصد باسوادی است. استان گلستان از این نظر در جایگاه هفدهم در بین استان‌های کشور قرار دارد (همان).

اقوام ساکن در گلستان

استان گلستان، نگارستان ایران، تنوع قومیتی بالایی را دارد که سالیان متوالی به‌صورت مسالمت‌آمیز در کنار یکدیگر زیسته‌اند. در همین راستا ترکمن‌ها، سیستانی‌ها، بلوچ، آذری کرد، قزاق‌ها بیشترین فراوانی قومیتی در استان گلستان دارند و باقی جمعیت گلستان را

فارس‌ها تشکیل می‌دهند؛ متعاقباً فارس‌ها نیز به دو گروه عمده مهاجر و بومی تقسیم می‌شوند. در ادامه به مهم‌ترین اقوام استان گلستان، (ترکمن‌ها، سیستانی‌ها، بلوچ‌ها، آذری و قزاق‌ها) اشاره می‌شود.

قومیت ترکمن:

قوم ترکمن در جمهوری ترکمنستان، ترکمن‌صحرای ایران، افغانستان، ترکیه و گروه اندکی در کشور عراق زندگی می‌کنند. اگرچه حضور ترکمن‌ها در ترکیه و کشورهای خاورمیانه به مهاجرت ترکمن‌ها در قرون گذشته مربوط است، ولی تقسیم شدن ترکمن‌ها در سه کشور ایران افغانستان و ترکمنستان به قرارداد آخال در سال ۱۸۸۱، بازمی‌گردد. به‌گونه‌ای امروزه صحرای قراقوم که ۹۰ درصد ترکمنستان را دربرمی‌گیرد، زیستگاه اکثر ترکمن‌های ترکمنستان است؛ اما در ایران، استان‌های خراسان و گلستان محل زندگی ترکمن‌ها است (صالحی امیری، ۱۳۸۸: ۲۱۵). ترکمن‌ها در منطقه ترکمن‌صحرا ساکن هستند که در شمال شرقی ایران است و شامل شهرهای گنبد کاووس، بندر ترکمن، آق‌قلا، مراوه‌تپه، کالاله، سیمین‌شهر، گمش‌تپه، نگین‌شهر، انبار آلوم و داشلی برون است. اکثریت جمعیت ترکمن‌صحرا را ترکمن‌ها تشکیل می‌دهند که مردمانی ترک‌زبان و مسلمان (اهل سنت حنفی) هستند. از لحاظ موقعیت جغرافیایی این منطقه از مغرب به دریای خزر و از شمال به جمهوری ترکمنستان محدود می‌شود که با طول ۴۰۰ کیلومتر از غرب به شرق گسترده است و از مشرق به خراسان و منطقه نیمه‌خشک بجنورد و دره‌گز و از جنوب به کوهپایه‌های جنگلی البرز شمالی محدود است. شیب زمین از جنوب به شمال و از شرق به غرب در امتداد شبکه آب‌ها و رودهایی که به دریای خزر می‌ریزد، کاهش می‌یابد (گلی، ۱۳۶۶). ترکمن‌ها تا اوایل قرن بیستم عمدتاً کوچ‌نشین بودند، اما پس‌از آن به مرور دهنشین و شهرنشین شده‌اند، از نظر دینی پیرو دین اسلام و مذهب اهل سنت و از لحاظ زبانی با سایر مردمان ترک نظیر آذربایجانی‌ها و ترک‌های استانبولی نزدیکی دارند. ساز اصلی در موسیقی ترکمنی انواع دوتار ترکمنی است. همچنین نواختن کمانچه و نی نیز در بین ترکمنان رواج دارد و در دهه اخیر برخی، به اجرای نغمات این موسیقی با سازهای الکترونیک روی آورده‌اند. محمدرضا درویشی ساز کمانچه را هم ساز اصیل ترکمنی نمی‌داند؛ دستگاه‌های موسیقی ترکمنی معمولاً بر اساس تعداد پرده‌های مورد استفاده در تاملدئرا و چگونگی توالی آن‌ها نسبت به هم متمایز می‌شوند. تشخیص دستگاه‌ها و تمایز آن‌ها نسبت به هم بر اساس پرده‌ها و نحوه توالی آن‌ها در تاملدئرا تدوین یافته به نظر می‌رسد. اسب‌های ترکمن پرورش یافته در منطقه ترکمن‌صحرای ایران یکی از اصیل‌ترین

نژادهای اسب در سطح جهان است، در سه گروه: یموت، اسب آخال تکه، چناران (مخلوط از تلاقی اسب ترکمن و اسب عرب) دسته‌بندی شده‌اند. شهرستان گنبدکاووس و کالاله از مراکز مهم پرورش اسب ترکمن است و هرساله مسابقاتی تحت‌عنوان کورس بهاره و پاییزه در شهرهای گنبدواق قلا و بندرترکمن برگزار می‌شود. ترکمن‌ها زبان خود را ترکمن دیل یا شاخه جنوب غربی زبان ترکی شناخته و قرابت زبان شناختی آن را با ترکی آذربایجان و ترکیه بیش از قرابت آن با زبان ترکی سایر ملت‌های آسیایی مرکزی مانند قوقیز، ازبک و قزاق دانسته‌اند. زبان ترکمن مانند زبان آذربایجان و ترکیه به‌طور گسترده‌ای با زبان‌های عربی، فارسی و روسی آمیخته شده است (کنعانی، ۱۳۷۸: ۳۲۲).

ترکمن‌ها مسلمان و اهل سنت و جماعت‌اند و از چهار فرقه آن، حنفی، حنبلی، مالکی و شافعی بیشتر پیرو مذهب حنفی هستند. گروهی نیز علاوه بر آن، پیرو فرقه نقش‌بندیه هستند که مؤسس آن خواجه بهاءالدین نقش‌بند بخارایی است. لکن به‌طور خلاصه، فرقی موجود در میان ترکمن‌ها عبارت‌اند از: فرقه دیوبند و فرقه نقش‌بندیه که خود از دو حوزه بخارایی و حوزه شیخ عثمان تشکیل می‌شوند. (صالحی امیری، ۱۳۸۸: ۲۲۰) در ایران چندان تفاوت نژادی در بین اقوام مختلف دیده نمی‌شود و شاید تنها ترکمن‌ها باشند که تا حدودی از نظر فیزیک ظاهری، متمایز از سایر اقوام هستند. امان‌اللهی بهاروند در خصوص ویژگی‌های نژادی اقوام ایرانی بر این عقیده است که بین گروه‌های قومی در ایران، تنها ترکمن‌ها و چند گروه کوچک دیگر، ویژگی‌های نژادی چشمگیری دارند (به نقل از رضایی، ۱۳۸۶: ۱۲۶). دشت‌ها و استپ‌های منچوری و مغولستان در شمال آسیا، مکان اولیه ترکمن‌ها به شمار می‌روند. شرق‌شناسان، منشأ نژادی ترکمن‌ها را نژاد زرد و زبان آن‌ها را جزء زبان‌های آلتائیک (اورال - آلتائی) ذکر کرده‌اند. در تورات آمده است که حضرت نوح (ع) زمین را به سه قسمت تقسیم کرد و هرکدام را به یکی از فرزندان خود به نام حام، سام و یافت واگذار نمود که سهم یافت مشرق زمین بود (سارلی، ۱۳۷۶: ۴۶). در کشور ایران اکثریت ترکمن در ناحیه‌ای به‌سرمی‌برند که صحرای قره‌گوم (شن سیاه) را دربرگرفته است، ترکمن‌های ایران از لحاظ تقسیمات سیاسی در استان گلستان و استان خراسان هستند. در استان گلستان، ترکمن‌ها بیشتر در منطقه گرگان و دشت زندگی می‌کنند، در میان رودخانه‌های اترک و قره‌سو که بخش‌های اصلی سکونت ترکمن‌ها است. البته این منطقه تا سال ۱۳۷۷ جزء استان مازندران به حساب می‌آمد. استان گلستان با مساحت حدود ۲۰۳۸۰/۷ کیلومتر مربع ۱/۳ درصد مساحت کل کشور را تشکیل می‌دهد. این استان بین ۳۶ درجه تا ۴۴ دقیقه تا ۳۸ درجه ۵ دقیقه عرض شمالی

۵۳ درجه و ۵۱ دقیقه تا ۵۶ درجه و ۱۴ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ قرار گرفته است. حد شمالی آن کشور ترکمنستان، حد جنوبی آن استان سمنان، حد غربی آن دریای خزر و استان مازندران و حد شرقی آن استان خراسان است. همچنین ترکمن‌ها در قلمرو استان خراسان و در بخش‌های قوچان، بجنورد، سرخس زندگی می‌کنند. بخش بسیار کوچکی از ترکمن‌ها نیز در استان مرکزی و تهران ساکن هستند (لوگاشوا، ۱۳۵۹: ۲۵). مناطق ترکمن‌نشین در استان گلستان بیشتر در گنبد کاووس، بندر ترکمن، آق قلا، گمیشان، کلالة، مراوه تپه، گالیکش است که شهر انتخاب شده بندر ترکمن است، چراکه اکثریت افراد ساکن در این شهر از نژاد ترکمن هستند.

سیستانی‌های ساکن در گلستان

سیستان در اساطیر ایران و آئین زرتشت، اهمیت بسزایی دارد. در داستان‌های قدیم ایرانی، زابلستان از این جهت واجد شهرت و اهمیت است که موطن زال، پدر رستم، پهلوان نامدار ایران باستان است. در یک متن پهلوی به نام شهرهای ایران، ساخت سیستان و بنای آتشکده کرکویه، به افراسیاب تورانی نسبت داده شده است. مورخین قدیم یونان، سرزمین واقع در مسیر سفلای هیرمند را درانگیانا می‌خواندند که ضبط‌های دیگرش زرنگای و سرنگای است. این منطقه در کتیبه‌های داریوش اول در بیستون و تخت جمشید، زرنک نامیده‌اند (رجبی، ۱۳۷۶، ۱۱۵). آخرین دسته از آریایی‌ها در حدود سال ۲۵۰۰ ق. م؛ که سکه یا سکاها نامیده می‌شدند از شمال افغانستان به طرف جنوب یعنی قندهار و سپس به طرف غرب راه پیمودند تا به ایالت زرنک و کناره‌های دریاچه زره رسیدند و نام زرنک با ورود سکاها به سکستان تبدیل شد و عرب‌ها سجستان می‌گفتند و بالاخره به سیستان تغییر نام یافت که امروزه به همین نام خوانده و شناخته می‌شود. در سال ۷۵۸ هجری شمسی، تیمور با لشکریان خود در جلو حصار سیستان ظاهر شد و قلعه آن را با خاک یکسان نمود. پس از مقاومت مردم، تیمور اهالی سیستان را مورد قتل عام قرار داد. در قرن نوزدهم میلادی، ولایت سیستان مایه بحث و منازعه بین حکمرانان هرات و قندهار واقع شد. دوست محمد خان پس از اینکه افغانستان را متحد کرد، محارباتی جهت تصرف سیستان بین ایران و افغانستان روی داد. سرانجام تحدید سرحدات در سال ۱۸۷۲ به دست کمیسیون انگلیسی به ریاست ژنرال اسمیت صورت پذیرفت و قسمتی از سیستان بعد از عهدنامه پاریس از سیستان جدا شد و در آن سوی مرز ماند و باعث مهاجرت گسترده سیستانی‌های بخش افغانستان به ترکمن صحرا در ایران شد و بنیاد نیمروز خانه فرهنگ و هنر سیستانی‌ها، در تلاش است که به همت محققین ومدیران فرهیخته‌اش به گفته

محمد آذری، سنت‌های نیک نیاکان خویش را حفظ و اشاعه دهد. از سال ۱۳۲۵ تا ۱۳۱۶ شمسی، سیستان جزو قلمرو خاندان خزیمه علم درآمد. در این زمان، سیستان بر اساس ترتیبات اداری و سیاسی نوین کشور، بخشی از استان کرمان شد؛ در حال حاضر سیستان جزئی از استان سیستان و بلوچستان کنونی ایران است. متعاقباً در زمینه حضور سیستانی‌ها در استان گلستان باید گفت که قوم سیستانی، آخرین و گسترده‌ترین موج مهاجر اخیر سیستانی‌ها، مهاجرت آنان به گرگان است که از چهل تا پنجاه سال پیش آغاز شده و در فاصله سال‌های ۱۳۳۰ تا ۱۳۵۰، به اوج خود رسیده است. علت اصلی این مهاجرت، خشک شدن آب منطقه ناشی از بازسازی نشدن بندهای تاریخی هیرمن و تقسیم سیستان و ایجاد بندهای جدید در افغانستان بر هیرمن و تغییر مسیر آب این رودخانه در بعضی موارد است. درباره جمعیت مهاجرین سیستانی در استان گلستان باید گفت پس از بومیان این منطقه و ترکمن‌ها از نظر تعداد سومین گروه جمعیتی و تعداد آن‌ها از غرب به شرق استان رو به افزونی است. پراکندگی جمعیت سیستانی‌ها در استان غرب استان از دیر باز آباد بوده و به خاطر مرغوبیت زمین و امنیت کافی از گذشته‌های دور جمعیت زیادی داشته‌اند و تمرکز شدید جمعیت باعث شده که اراضی مزروعی به واحدهای کوچک «خرد مالکی» تقسیم شود، در نتیجه جایی برای پذیرش غیربومی‌ها و مهاجران نداشت، اما شرق استان از گذشته‌های دور به جهت نداشتن امنیت، بیشتر زمین‌هایش به زیر کشت نرفت و مناطق وسیعی از این منطقه خالی از جمعیت مانده بود. همچنین حضور مالکان بزرگ مزید بر علت بود، چرا که نیاز مبرمی به کارگران کشاورزی، به‌ویژه برای محصول پنبه داشتند و کارگران سیستانی با مزد کم، موقعیت مناسبی برای مالکان به وجود می‌آورد، آن‌ها بی‌درنگ به جذب این کارگران در واحدها و سازمان‌های کشاورزی خود پرداختند و به همین دلیل بیشترین رقم توزیع مهاجرین سیستانی در سطح استان به قسمت‌های شرقی استان اختصاص دارند. در حال حاضر ۱۵ درصد از جمعیت استان را قوم «سیستانی» تشکیل می‌دهند، و همچنان که اشاره شد عمدتاً در شرق استان سکونت دارند (مجتهدزاده، ۷۷، ۱۳۷۸).

قزاق‌های ساکن در گلستان

مهاجرت قزاق‌ها از سرزمین خود به ایران در سال‌های ۱۳۰۷ تا ۱۳۱۵، به دلیل فشار استالین آغاز شد. در آن سال‌ها تعداد بسیاری از قزاق‌ها از منطقه سیاه‌کوه (منقشلاق) در جنوب غربی قزاقستان در حاشیه دریای خزر از مرزهای شمالی ایران و با گذشتن از ترکمنستان و مواجهه با عشایر ترکمن وارد خاک ایران شدند که گاهی منجر به درگیری

هم می‌شد. مهاجرت قزاق‌ها پس از آن نیز ادامه پیدا کرد. در ابتدا به‌صورت پراکنده از مرز نسبتاً طولانی ایران وارد شدند و نزد عشایر ترکمن ساکن مرز به‌سر بردند و سپس با صلاح‌دید بزرگان در کنار شهرهای بندرترکمن، گرگان و گنبدکاووس مسکن گزیدند و بدین صورت قزاق محله‌ها ایجاد شد. البته در ابتدا در بندرترکمن دو محله به نام شمالی و جنوبی، در گرگان یک قزاق محله و همچنین یک محله در چای بوئین گنبدکاووس به وجود آمد، و کم‌کم با زیاد شدن جمعیت در گنبدکاووس، محله دوم تشکیل شد که تا نزدیکی محله قبلی حدود ۵۰۰ متر فاصله داشت. در گرگان به‌دنبال انقلاب سال ۵۷ و فروش زمین، یک شخص متمول قزاق به‌خاطر ترس از مصادره به قزاق‌ها در پشت کمربندی، محله‌ای به نام همت‌آباد به وجود آورد. آن‌ها بیشتر در سه شهر گرگان، گنبد و بندرترکمن ساکن شدند و در هر سه شهر محل اصلی اقامت آن‌ها «قزاق‌محله» نام دارد. ابتدا با توجه به وجود ایستگاه راه‌آهن بندرترکمن - تهران، بیشتر، افراد بندرترکمن را انتخاب می‌کردند... پیش از انقلاب ۱۳۵۷ جمعیت آن‌ها به حدود ۵ هزار نفر می‌رسید و تا زمان فروپاشی شوروی و استقلال قزاقستان، جمعیت آن‌ها رو به افزایش بود، ولی پس از استقلال این کشور در سال ۱۳۷۱، برخی از قزاق‌های ایران با تشویق دولت قزاقستان و تسهیلاتی که آن دولت برای ورود مهاجران قزاق فراهم کرده بود، راهی کشور مادری خود شدند. در این دوران حدود یک‌سوم قزاق‌های ایران به قزاقستان بازگشتند که اکثر آن‌ها قزاق‌هایی بودند که در سال‌های اخیر از افغانستان به ایران مهاجرت کرده بودند (میرزازنجانی، ۱۳۸۹، ۲۷). همان‌طور که گفته شد قوم «قزاق» حدود ۸۰ سال پیش نزاع‌ها و درگیری‌هایی که بین اقوام مختلف در منطقه آسیای میانه وجود داشت تعدادی از قزاق‌ها به دلیل شرایط بد و ترس از کشتار اقوام رقیب، به کشورهای همجوار همچون چین، مغولستان، افغانستان، ترکمنستان و ایران کوچ کردند. از جمله حدود ۵۰۰ خانوار از قزاق‌های ساکن استان «منقشلاق» واقع در غرب قزاقستان از طریق ترکمنستان به ایران پناه آوردند و در شهرهای بندرترکمن و گرگان اسکان یافتند و به مرور زمان در این شهرها گردهم آمدند و محله خاص خود را برپا کردند. همچنین نیمی از مهاجرین قزاق به سبب شرایط نامساعد اجتماعی و اقتصادی ایران، در بین سال‌های ۱۳۱۳ تا ۱۳۲۰، هنگام مهاجرت تلف شدند و به همین خاطر خانواده‌های فعلی قزاق قبل از انقلاب فرزند زیاد داشتند. دین و مذهب گرایش عموم قزاق‌ها به اسلام از قرن شانزدهم میلادی آغاز و در طول قرن نوزدهم تکمیل شد، قزاق‌های مقیم استان ۹۸ درصد سنی حنفی و تقریباً ۲ درصد مذهب شیعه و چند نفر نیز مسیحی هستند. از ویژگی‌های منحصر به فرد قوم

قزاق، عموماً کوشا و پرتلاش بودن است و به کار فنی بیشتر علاقه‌مند بوده و از نظر فرهنگی و اجتماعی به‌شدت نسبت به حفظ اصالت‌های قومی خود متعصب بوده و جامعه‌ای بسته دارند به‌طوری که با هدف حفظ اصالت نژادی خود از هرگونه وصلت با غیرقوم خود خودداری می‌کنند و افرادی را که با نژاد و قوم دیگری وصلت کنند، تحقیر می‌کنند و افرادی پست و خائن به قوم قزاق می‌شمارند (عاقلی، ۱۳۸۶).

آذری‌های ساکن در استان گلستان

در استان گلستان جماعت آذری زبان بیشتر در شرق استان متمرکز شده‌اند و اکثریت قالب آن‌ها در رامیان، گنبد و گالیکش ساکن و تعدادی دیگر در شهرستان‌های استان پراکنده هستند و حدود ۸ درصد جمعیت استان را آذری زبان‌ها تشکیل می‌دهند (سنجش شاخص‌های عمومی کشور، ۱۳۹۱، ۲۹۲).

بلوچ‌های ساکن در گلستان

در دهه‌های ۴۰ و ۵۰ شمسی، بعضی از اقوام بلوچ در جست‌وجوی کار و زندگی بهتر به استان گلستان مهاجرت کردند و در مناطق مختلف این استان ساکن شدند و در طی گذشت سال‌ها، به دلیل خشک‌سالی در بلوچستان، به تعداد مهاجران بلوچ گلستان افزوده شد. اکنون با گذشت تقریباً نیم قرن و با افزایش جمعیت این قوم، با مشکلات متعددی از جمله بی‌کاری، نداشتن شناسنامه و در بعضی مناطق نبود گاز، آب و مراکز بهداشت دست و پنجه نرم می‌کنند. علاوه بر مشکلات روزمره، زندگی بلوچ‌ها در استان گلستان درگیر مشکلات هویتی نیز شده است، و دوری طولانی مدت از خاستگاه اصلی این قوم، هویت جمعی نسل‌های متأخر را در مجاورت با سایر اقوام، استحاله و دست‌خوش تغییر کرده است. به‌نحوی که امروز رنگ و بوی سنت‌های اصیل قوم بلوچ نظیر آداب و رسوم کهن و حتی پوشش زنان و مردان تا حدود زیادی عوض شده است و کمتر در بین آن‌ها دیده می‌شود. همان شرایطی که باعث مهاجرت قوم سیستانی به استان شده بود، دقیقاً در همان شکل و وضعیت باعث مهاجرت اقلیتی به نام قوم بلوچ به استان شد و این قوم بیشتر در شرق استان ساکن هستند و بلوچ‌ها سنی حنفی هستند و حدود ۱۱ درصد از جمعیت استان را تشکیل می‌دهند (سنجش شاخص‌های عمومی کشور، ۱۳۹۱، ۲۹۲).

وضعیت اقتصادی استان گلستان (تجارت، صنعت و کشاورزی)

از لحاظ اقتصادی، کشاورزی، محور اصلی فعالیت‌های اقتصادی مردم استان گلستان است. در کنار آن دامداری، شیلات و صنایع تبدیلی کشاورزی رونق دارد. همان‌طور که در بخش قبل اشاره شد، ترکیب قومی و زبانی در استان گلستان بسیار متنوع است و اقوام

فارس، کرد، ترک، بلوچ، سیستانی، ترکمن و قزاق در آن زندگی می‌کنند. استان گلستان تنوع اقلیمی قابل توجهی دارد، به طوری که نواحی شمالی و شمال شرقی آب‌وهوای بیابانی و نیمه بیابانی، در نواحی غربی و مرکزی معتدل مدیترانه‌ای و در جنوب کوهستانی دارد. تحولات سیاسی و اجتماعی در قرن گذشته باعث تغییرات سریع زندگی شهری و افزایش فشار بر زیرساخت‌ها و خدمات شهری و کاهش جمعیت روستایی شده است که این امر باعث به وجود آمدن نابرابری در توزیع امکانات و توسعه و پیشرفت نکردن، هماهنگی بین شهرها و روستاها در کشورهای جهان سوم شده است. در کشورهای در حال توسعه کیفیت زندگی مردم دست‌خوش نابرابری‌های منطقه‌ای عظیمی است که در بسیاری از موارد، به سرعت در حال افزایش است. نداشتن تعادل‌های محیطی موجود در سطح یک ناحیه که بخشی از آن ناشی از اتخاذ سیاست قطبی رشد و بخشی نتیجه ناهماهنگی بین بخش‌های اقتصادی و بهره‌برداری نامناسب از قابلیت‌های منطقه و به فراموشی سپردن شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مردم ناحیه است، لزوم استفاده از علم برنامه‌ریزی ناحیه‌ای را آشکار می‌سازد. شهرستان‌های استان از لحاظ سطح توسعه اقتصادی تفاوت‌های اساسی با همدیگر دارند، برخی جایگاه مطلوبی دارند در حالی که برخی دیگر جزو مناطق بسیار محروم کشور هستند؛ بنابراین، بررسی نابرابری‌های ناشی از سطوح متفاوت توسعه اقتصادی در سطح منطقه برای برنامه‌ریزی‌های منطقه‌ای و کاهش نابرابری‌ها در سطح استان‌ها ضروری است. این موضوع در سال‌های اخیر برای تأمین عدالت اجتماعی به منظور برخورداری عادلانه و مناسب مناطق مختلف از امکانات مادی کشور از یک سو و ملاحظات سیاسی امنیتی، اقتصادی و اجتماعی به‌عنوان عاملی برای جلوگیری از مهاجرت و تمرکز از سوی دیگر، مورد توجه شدید برنامه‌ریزان و سیاستمداران قرار گرفته است (سعیدی و همکاران، ۱۳۸۹، ۱۲۵).

ظرفیت‌های کشاورزی در استان گلستان

منطقه گرگان و دشت شامل شهرستان‌های گنبد، مینودشت، علی‌آباد، کردکوی، ترکمن و گرگان همواره یکی از قطب‌های اقتصادی مهم کشور در زمینه کشاورزی، دامداری و صنایع وابسته به آن‌ها بوده است. در این منطقه، شهر گرگان نقش مرکزیت اداری و بازرگانی را دارد و در جریان توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان را هدایت می‌کند. در شهرستان گرگان که قسمتی از منطقه بزرگ گرگان و دشت است، محصولات کشاورزی متفاوتی به عمل می‌آید. از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به پنبه، گندم، جو، دانه‌های روغنی (سویا و آفتابگردان) و سیب‌زمینی و همچنین در زمینه باغداری به باغ‌های سیب، آلو،

قطره‌طلا و مرکبات اشاره کرد. در استان گلستان به‌ویژه منطقه گرگان و دشت (سایر شهرستان‌های استان) به علت کمی رطوبت، وسعت اراضی جلگه‌ای، تابستان‌های گرم و خشک، به‌طور چشمگیری کشت گندم و پنبه رایج است. شرایط مناسب آب و هوایی، خاک نرم و حاصلخیز، موجبات کشت محصولات سیب‌زمینی را نیز در استان گلستان فراهم آورده است. به موازات کشاورزی، دامداری این استان نیز گسترش یافته است. پرورش گاو بیشتر در کوهپایه‌های جنوبی و پرورش گوسفند و بز بیشتر در اراضی جلگه‌ای و مرتعی رواج دارد. طرح آمارگیری زراعت کشور با هدف پوشش بهره‌برداری‌های فعالیت زراعت را مرکز آمار ایران، در آذرماه ۱۳۹۷، با مشارکت سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی ۳۱ استان به مدت ۲۲ روز اجرا کرد. در این طرح آمارگیری، اطلاعات گسترده‌ای در مورد تعداد بهره‌برداری‌های دارای فعالیت زراعت، مساحت اراضی زراعی (به تفکیک زیرکشت و آیش یا آبی و دیم) و مقدار تولید محصولات سالانه برای سال زراعی ۹۷-۹۶ جمع‌آوری شده است. استان گلستان، ۸۶۸۴۲ بهره‌بردار دارای اراضی زراعی دارد که از این حیث با ۷/۳ درصد از بهره‌بردار دارای اراضی زراعی کل کشور، جایگاه یازدهم را در بین استان‌های کشور به خود اختصاص داده است. متوسط مساحت زمین هر بهره‌بردار در استان گلستان ۲/۶ هکتار بوده که بالاترین مقدار این شاخص در استان زنجان ۳/۱۷ هکتار و پایین‌ترین مقدار در استان گیلان با ۸/۰ هکتار است. مساحت اراضی زراعی استان، ۵۳۹۳۸۶ هکتار (۴/۲۳ درصد آبی و ۶/۷۶ درصد دیم) برآورد شده که سهم استان گلستان از کل مساحت اراضی زراعی کشور ۵/۳ درصد و دارای رتبه سیزدهم در بین استان‌های کشور است. (۷/۹۸ درصد زیرکشت و ۳/۱ درصد آیش). سطح کاشت محصولات سالانه استان ۵۷۵۷۰۲ هکتار و مقدار کل تولیدات ۱۷۷۱۱۱۳ تن بوده است که استان گلستان با ۵ درصد از سطح کاشت محصولات سالانه کشور در جایگاه دهم و با ۸/۲ درصد از کل تولیدات کشور در جایگاه پانزدهم در بین استان‌های کشور قرار دارد. ۶۲۰۴۷ بهره‌بردار در مساحت ۳۵۳۹۰۴ هکتار از اراضی استان به کشت گندم مشغول بوده‌اند که از این مقدار ۳/۱۹ درصد به‌صورت آبی و ۷/۸۰ درصد به‌صورت دیم بوده است. استان گلستان از نظر سطح زیرکشت گندم با ۴/۵ درصد از اراضی زیرکشت گندم کشور، در جایگاه هشتم در بین استان‌های کشور قرار دارد. مقدار تولید محصول گندم استان، ۹۵۹۰۳۱ تن بوده که ۵۵/۷ درصد از تولید کل گندم کشور را به خود اختصاص داده است و پس از استان خوزستان (۳/۱۲ درصد) در جایگاه دوم تولید گندم کشور قرار دارد. (۳/۳۳ درصد بصورت آبی و ۷/۶۶ درصد بصورت آبی). متوسط عملکرد در هکتار گندم استان ۷۱/۲ تن است

(متوسط عملکرد در هکتار آبی ۶۸/۴ تن و دیم ۲۴/۲ تن). ۱۱۲۱۴ بهره‌بردار در ۵۰۹۸۳ هکتار از اراضی استان، کلزاکشت نموده‌اند که این میزان سطح کشت ۳/۳۲ سطح کشت کلزای کشور را شامل و رتبه نخست را در بین استان‌های کشور دارد (۶/۲۴ درصد آبی و ۴/۷۵ درصد دیم). مقدار تولید محصول کلزا استان ۱۰۹۱۷۵ تن (۳۰ درصد آبی و ۷۰ درصد دیم) بوده که ۱/۳۱ درصد از تولید کل کلزا کشور را به خود اختصاص داده است و رتبه نخست در بین استان‌های کشور را دارد. استان خوزستان با ۹/۱۶ درصد در جایگاه دوم تولید کلزا کشور قرار دارد. میزان تولید این دو استان، به تنهایی ۵۰ درصد تولید کلزا کشور را شامل می‌شود. متوسط عملکرد در هکتار کلزا استان ۱۴/۲ تن است (متوسط عملکرد در هکتار آبی ۶۱/۲ تن و دیم ۹۹/۱ تن). سطح کاشت جو استان گلستان توسط ۱۲۷۷۳ بهره‌بردار، ۸۴۹۷۶ هکتار با مقدار تولید ۱۲۳۶۹۸ تن بوده است. (۸/۴ درصد از سطح کاشت کشور و ۵/۴ درصد از کل تولید جو کشور). استان گلستان از نظر سطح تولید جو در کشور در جایگاه نهم و از نظر میزان تولید در جایگاه هفتم در بین استان‌های کشور قرار دارد. کشت غالب جو استان گلستان بصورت دیم (۴/۹۶ درصد) است. متوسط عملکرد در هکتار جو استان ۴۶/۱ تن است (متوسط عملکرد در هکتار آبی ۸/۲ تن و دیم ۴۱/۱ تن). بهره‌بردار در ۱۸۱۴۱ هکتار اراضی زراعی استان، برنج (شلتوک) کشت کردند که میزان تولید آن ۸۹۳۲۷ تن (۶/۴ درصد از کل کشور) و عملکرد در هکتار ۹۲/۴ تن است. استان گلستان از لحاظ سطح زیرکشت، میزان تولید و عملکرد در هکتار برنج (شلتوک)، در جایگاه چهارم (در بین ۹ استان) کشور قرار دارد (مرکز آمار ایران - نتایج طرح آمارگیری کشاورزی و زراعت، ۱۳۹۷).

صنعت و تجارت در استان گلستان

صنایع استان گلستان به‌خصوص شهرستان گرگان بسیار متنوع است که هر یک خود نیز اهمیت اقتصادی مهمی دارند. این صنایع را می‌توان به دو نوع کارخانه‌ای و دستی تقسیم کرد؛ از مهم‌ترین صنایع کارخانه‌ای می‌توان به کارخانه پنبه پاک‌کنی، آرد، نئوپان، قند، کنسرو، فیبر عایق، شیر پاستوریزه و مجموعه‌ای از کارگاه‌های ساخت ماشین‌آلات کشاورزی اشاره کرد. همچنین ده‌ها کارخانه در زمینه‌های نساجی، مواد غذایی و لوازم یدکی در شهرک صنعتی آق‌قلای گرگان در حال فعالیت است. با توجه به فعالیت‌های اقتصادی و ترکیب قوی، صنایع دستی در این استان، گسترش بسیاری دارد. انواع قالی و قالیچه‌ای که ترکمن‌های آق‌قلا و جاجیم در روستای زیارت گرگان می‌بافند، حائز اهمیت است. استان گلستان قطب اصلی امنیت غذایی در کشور است و از پتانسیل بالایی در جهت شکل‌گیری

صنایع تبدیلی و تکمیلی در بخش زراعت و دامداری برخوردار است. علاوه بر این ذخایر معدنی استان و وجود شبکه‌های فعال و واجد اهمیت انتقال انرژی فرصت مناسبی برای ایجاد صنایع بزرگ و برخوردار از فن‌آوری پیچیده فراهم آورده است. همچنین با توجه به پتانسیل آبی مناسب نسبت به استان‌های شرقی کشور و برخورداری از اراضی قابل تخصیص به فعالیت‌های صنعتی در مقایسه با فضای جغرافیایی اشباع شده استان‌های حاشیه خزر، به‌عنوان پهنه ذخیره توسعه صنعتی حاشیه دریای خزر و شمال شرق کشور محسوب می‌شوند. این ویژگی‌ها امکان شکل‌گیری زنجیره‌های تولیدی صنایع غذایی، ماشین‌آلات تولیدی کشاورزی، تشکیل خوشه صنعتی پتروشیمی و فلزی، ایجاد شهرک‌های جدید صنعتی و نواحی بهره‌برداری معدنی و ایجاد قطب توسعه در مناطق قابلیت‌دار به‌ویژه شمال شرق استان و... را فراهم می‌سازد که در برنامه‌ریزی ساختاری به آن توجه شده است. همچنین در بخش مجوزها، طبق آخرین آمار سازمان صنعت، معدن و تجارت در سال ۱۳۹۷، تعداد واحدهای صنعتی که پروانه بهره‌برداری معتبر و جواز تأسیس‌های معتبر دارند، ۹۰۷ عدد در استان گلستان است. همچنین تعداد واحدهای حوزه معدن که پروانه بهره‌برداری و پروانه اکتشاف دارند، ۶۲ عدد در استان گلستان است. متعاقباً تعداد تولید خودرو با برند شرکت‌های معتبر با حداکثر سهم ساخت داخل و تعهد صادراتی در استان گلستان ۳۲۹ عدد است (سازمان صنعت، معدن و تجارت استان گلستان، ۱۳۹۷).

جدول ۴-۱: وضعیت شهرک‌ها و نواحی صنعتی استان

تعداد شهرک‌ها و نواحی صنعتی مصوب استان	۱۳ شهرک صنعتی و ۱۰ ناحیه صنعتی	وضعیت شهرک‌ها و نواحی صنعتی استان
وسعت شهرک‌ها و نواحی صنعتی استان	مساحت کل ۲۰۴۰ هکتار و مساحت زمین صنعتی ۷۳۱ هکتار	
سرانه زمین شهرک‌ها و نواحی صنعتی	۱۱/۳ متر مربع	
تعداد واحدهای بهره‌برداری رسیده در شهرک‌ها و نواحی صنعتی	۳۸۷ فقره در شهرک‌ها و ۱۱۱ فقره در نواحی صنعتی (جمعاً ۴۹۸ فقره)	

منبع: سازمان صنعت، معدن و تجارت استان گلستان، ۱۳۹۷

مقایسه وضعیت صدور مجوزهای صنعتی صادره در ۱۲ ماهه سال ۹۷

شرح	تعداد فقره	سرمایه گذاری میلیارد ریال	اشتغال نفر
جواز تاسیس صادره	۱۲ ماهه ۹۶	۲۰۳۶۹	۶۳۵۴
	۱۲ ماهه ۹۷	۲۵۲۸۰/۸۹	۶۳۳۳
	درصد تغییرات	۱۹/۶ -	۲۴ -
پروانه بهره برداری صادره	۱۲ ماهه ۹۶	۲۷۷۰	۹۹۱
	۱۲ ماهه ۹۷	۵۱۶۲/۵	۱۵۲۷
	درصد تغییرات	۱۶/۵	۵۴

فرصت‌های سرمایه‌گذاری در معادن و صنایع معدنی استان گلستان

استان گلستان تنوع مواد معدنی همچون زغالسنگ، ید، صدف کوهی، سنگ لاشه ساختمانی، سیلیس، سنگ نسوز و آلومین دارد. اگرچه این استان در مقایسه با سایر استان‌های کشور و در سطح ملی از تنوع مواد معدنی فلزی و غیرفلزی زیادی برخوردار نیست، ولی معادن منحصر به فردی همچون ید و صدف کوهی (لوماشل) دارد. به‌طوری که این معادن زمینه‌ساز فرصت‌های سرمایه‌گذاری بسیار ارزشمندی را در این استان فراهم نموده و سبب شده است که این استان کانون توجهات سرمایه‌گذاران به خصوص ید قرار گیرد. شناسایی و پتانسیل‌یابی تنوع مواد معدنی در استان از یک سو، بررسی وضعیت تولید انواع صنایع معدنی از طرف دیگر، همچنین توجه به عرضه و تقاضا و شرایط بازار محصولات تولیدی، نیاز به برنامه‌ریزی علمی و کاربردی برای سرمایه‌گذاری هدفمند در استان بیش‌ازپیش ضرورت می‌یابد. اگرچه در طی سالیان گذشته مطالعات پیش امکان‌سنجی، امکان‌سنجی و پژوهش‌های بسیاری بر اساس روش تحقیق اسنادی، کتابخانه‌ای، توصیفی و پیمایشی با برنامه‌ریزی و حمایت‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت برای شناسایی و معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری در استان گلستان صورت پذیرفته است، اما به دلیل دینامیک و پویا بودن آمار و اطلاعات و شرایط متغیر بازار، نیاز به انجام مطالعات تفصیلی امکان‌سنجی در استان ضرورت می‌یابد. استان گلستان بر اساس موقعیت جغرافیایی و سرمایه‌گذاری‌های صورت پذیرفته در گذشته، پتانسیل اقتصادی و زیرساخت‌های مناسبی برای سرمایه‌گذاری در بخش معدن و صنایع معدنی دارد. به‌طوری که با در نظر گرفتن پتانسیل‌ها و سرمایه‌گذاری‌های گذشته در بخش معادن و صنایع معدنی استان و با برنامه‌ریزی هدفمند می‌توان زمینه‌سازی مناسبی برای اشتغال پایدار در

استان فراهم نمود. در معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری می‌توان از ماتریس چند سلولی در سطح ملی با متغیرهای مرتبط و تأثیرگذار بر موضوع و حتی قرار دادن مطالعات به یک پله بالاتر، در سطح یک ماتریس چند سلولی استانی استفاده و اولویت‌های سرمایه‌گذاری را پیشنهاد نمود. با توجه به اینکه معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری باید هدفمند باشد و با توجه به امکانات و زیرساخت‌های موجود در سطح استان و نیاز ملی و حتی فرامنطقه‌ای جهت توسعه بخش معدن و صنایع معدنی و ارتقا ارزش افزوده مواد استحصالی و استخراجی پیشنهاد شد، در جدول ذیل اولویت‌های سرمایه‌گذاری استان با در نظر گرفتن فهرست‌های مورد حمایت و پشتیبانی وزارت صنعت، معدن و تجارت ارائه شده است (سازمان صنعت، معدن و تجارت استان گلستان، ۱۳۹۷، ۲).

اولویت‌های سرمایه‌گذاری استان گلستان در حوزه معدن

ردیف	اولویت سرمایه‌گذاری	عنوان	توضیحات
۱	اول	استحصال منیزیم و برم از شورابه‌ها	فرآوری پساب‌های شورابه ید
۲	دوم	کاغذ از کربنات کلسیم (کاغذ سنگی)	استفاده از معادن صدف کوهی (لوماشل)
۳	سوم	تولید آجر به روش مدرن- بازسازی و نوسازی	تغییر تکنولوژی به کوره تونلی
۴	چهارم	آجر نسوز	استفاده از پتانسیل معدن سنگ نسوز
۵	پنجم	شست‌وشو و کنسانتره زغال‌سنگ	استفاده از پتانسیل کارخانه زغال‌شویی و دانه‌بندی معدن قشلاق
۶	ششم	بهره‌برداری و استخراج مکانیزه	معدن زغال‌سنگ استان
۷	هفتم	سنگ‌های تزئینی و آنتیک	معدن سنگ لاشه و ساختمانی

منبع: سازمان صنعت، معدن و تجارت استان گلستان، ۱۳۹۷

آمار و اطلاعات استان در حوزه تجارت و سرمایه‌گذاری

به‌جهت هموارسازی مسیر تولید و حمایت از بنگاه‌های اقتصادی در راستای تحقق از شعار حمایت از کالای ایرانی، هدایت نقدینگی جامعه به سمت بخش‌های مولد، تأمین مالی تولیدکنندگان داخلی و بررسی و رفع مشکلات واحدهای تولیدی استان با دستگاه‌های اجرایی، کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید در استان در سال ۱۳۹۷ تعداد ۸۲ جلسه با ۷۷۰ مصوبه را برگزار نموده است که در نتیجه آن تاکنون ۱۴۵ مورد طرح و واحد تولیدی و

صنعتی به مبلغ ۵۶۶۴۷۹۷ میلیون ریال تسهیلات دریافت نموده‌اند. در حال حاضر استان گلستان در زمینه پرداخت تسهیلات رونق تولید و پرداخت مستقیم از بانک‌ها در سطح کشور در رتبه سوم قرار دارد و مجموع تسهیلات پرداخت شده نیز ۱۳۲۸۲۷۵۵ میلیون ریال است (سازمان صنعت، معدن و تجارت استان گلستان، ۱۳۹۷، ۵).

ردیف	استان	تعداد	سرمایه مجوز (میلیون ریال)	اشتغال مجوز
۱	گلستان	۹۴۶	۲۲۹۰۴۸۳۷/۴	۲۳۰۹۰
	مجموع	۹۴۶	۲۲۹۰۴۸۳۷/۴	۲۳۰۹۰

منبع: سازمان صنعت، معدن و تجارت استان گلستان، ۱۳۹۷

همچنین یکی از روش‌های حمایت از تولید، ایجاد اشتغال جدید و تثبیت اشتغال موجود ارائه تسهیلات به تولیدکنندگان جهت کارآفرینی و توسعه مشاغل بوده که در این راستا با توجه به منابع تخصیصی تسهیلات «اشتغال پایدار روستایی»، در بررسی که بانک‌های عامل کردند، عملکرد استان طی ماه‌های اخیر در پرداخت اعتبارات اشتغال روستایی و عشایری نشان می‌دهد که از مبلغ ۱۶۲۰ میلیارد ریال سهمیه اختصاص یافته به استان جهت پرداخت تسهیلات، تعداد ۵۷۷۱ طرح با ایجاد اشتغال ۱۰۰۶۹ نفر جهت دریافت تسهیلات به مبلغ ۴۸۱۶ میلیارد ریال به بانک‌های عامل معرفی شده‌اند که از این تعداد ۳۳۱۲ طرح با ایجاد اشتغال ۵۰۵۹ نفر به مبلغ ۲۳۳۵ میلیارد ریال تسهیلات دریافت نموده‌اند که این امر نشان می‌دهد نسبت تسهیلات پرداخت شده به سهمیه ابلاغی حدود ۱۴۲ درصد در سطح استان است. لازم به ذکر است بر اساس گزارش خروجی پرداخت تسهیلات از سامانه کارا، سازمان صمت استان نیز از ابتدای سال جاری تاکنون به ۴۱۲ طرح و واحد صنعتی با ایجاد اشتغال ۱۱۴۸ نفر، به مبلغ ۳۶۳۰۶۹ میلیون ریال تسهیلات پرداخت نموده است (سازمان صنعت، معدن و تجارت استان گلستان، ۱۳۹۷، ۵).

وضعیت صادرات استان گلستان

در این بخش از ارزیابی وضعیت صنعت، معدن و تجارت استان گلستان به میزان کل صادرات استان گلستان در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ اشاره شده است.

کل صادرات استان		سال
ارزش (میلیون دلار)	وزن (هزارتن)	
۱۹۱	۲۴۴	۱۲ ماهه سال ۹۶
۲۶۰	۳۸۶	۱۲ ماهه سال ۹۷
۱۳۶	۱۵۸	درصد تغییرات

منبع: سازمان صنعت، معدن و تجارت استان گلستان، ۱۳۹۷

اماکن برجسته مذهبی در استان گلستان

طبق آمار سازمان اوقاف و امور خیریه استان گلستان، ۱۳۶ اماکن مذهبی در استان گلستان وجود دارد که در ادامه به مهم‌ترین آن‌ها اشاره می‌شود (اداره کل اوقاف و امور خیریه استان گلستان، ۱۳۹۸).

امامزاده اسحاق (سلام الله علیه)

آرامگاه اسحاق بن موسی بن جعفر سلام الله علیه معروف به مشهدنور، از بناهای دوره سلجوقی در شهرستان گرگان است. این بنا در مرکز شهر گرگان، درگذر سرچشمه از محله سبزه مشهد قرار دارد. منابع جغرافیایی و تاریخی نیز تنها به ذکر نام آن اکتفا کرده و اطلاعاتی درباره ویژگی‌های معماری بنا به دست نداده‌اند. آرای محققان درباره این بنا تا حدودی متناقض است، برخی به استناد کتیبه حک شده بر چارچوب در قدیمی ساختمان، آن را مربوط به سده نهم قمری و برخی بدون ارائه ادله کافی، آن را متعلق به بناهای سده هشتم قمری و شماری با توجه به تزیینات آجری بنا، مربوط به سد ششم قمری و یا اواخر سده ششم و اوایل سده هفتم قمری دانسته‌اند؛ اما تاریخ ۵۲۵ قمری بر صندوق چوبی مرقد امامزاده حک شده است. ضریح فلزی، کتیبه‌هایی از آیاتی از سوره‌های ۹۱ و ۹۳ قرآن مجید در ۴ جانب خود و نیز اشعاری در وصف امامزاده، دارد (اداره کل اوقاف و امور خیریه استان گلستان، ۱۳۹۸).

امامزاده عبدالله و امامزاده فضل الله (علیهما السلام)

در پانزده کیلومتری جاده قدیم گرگان - کردکوی و نزدیکی روستای سرکلانته کفشگیری، بنای زیبایی وجود دارد. این بنا مدفن دو تن از فرزندان امام موسی کاظم (سلام الله علیه) به اسامی امامزاده عبدالله و امامزاده فضل الله (علیهما السلام) معروف به امامزاده روشن‌آباد است که زیارتگاه عاشقان و دلدادگان اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم

السلام) است. ساختمان این بنا در وسط باغ مشجر و قبرستان که متعلق به قرن نهم هجری قمری است در سال ۸۶۵ هجری قمری دو لنگه درب نفیس در آن نصب شده که از نظر زیبایی و دقت و مهارتی که در آن به کاررفته بی نظیر است. بقعه امامزادگان عبدالله و فضل الله علیه السلام روشن آباد، رواق و حرم چهارگوش و گنبد ساقه دار مدوری دارد که از کف حرم حدود ۱۵ متر ارتفاع دارد. یک مسجد الحاقی مانند دیواره در کنار آن وجود دارد که جزو آثار تاریخی به ثبت رسیده است (همان، ۱۳۹۸).

امامزاده طیب (سلام الله علیه)

این بقعه در ۴ کیلومتری روستای قرن آباد گرگان و در طبیعت مصفا و با موقعیت خاص و ارزشمندی قرار دارد. در کتاب فرهنگ آبادی‌های ایران و لغت‌نامه دهخدا مذکور شده که قرن آباد یکی از آبادی‌های شهر گرگان است. این روستا مدفن امامزاده طیب سلام الله علیه فرزند موسی بن جعفر سلام الله علیه است. این بقعه هسته مرکزی و الحاقی در شرق و غرب دارد (همان، ۱۳۹۸).

امامزاده عبدالله (سلام الله علیه)

مزار مبارک این امامزاده که در جنوب شهر گرگان و در منطقه بیلاقی و مصفای روستای زیارت قرار گرفته است، مدفن یکی از نوادگان امام موسی بن جعفر (سلام الله علیه) است. با عنایت به اینکه ساختمان بقعه در جوار رودخانه قرار دارد طی سالیان گذشته بر اثر سیلاب ساختمان بقعه تخریب شده بود که بعد از مدتی اهالی محل، ساختمان مختصری برای آن احداث کردند، قطعاتی از صندوقچه چوبی بقعه بازمانده سیلاب هم جمع‌آوری شد و امروزه در محل بقعه نگهداری می‌شود (همان، ۱۳۹۸).

امامزاده نه تن گرگان

امامزاده نه تن در شهر گرگان و در محله‌ای قدیمی است و به همین نام نامگذاری شده که نگین محلات قدیمی گرگان است و از نظر ساختار قدیمی این شهر بین دو محله دوشنبه‌ای قدیم و محله میدان و محله میرکریم و کوچه بادگیر قرار دارد که مدفن نه تن از نوادگان حضرت امام موسی بن جعفر (سلام الله علیه) است (همان، ۱۳۹۸).

امامزاده حبیب الله سلام الله علیه

مزار مبارک امامزاده حبیب الله سلام الله علیه در هشت کیلومتری غرب شهرستان بندرگز واقع شده است. در خصوص نسبت این امامزاده آنچه مشهور است امامزاده حبیب الله سلام الله علیه از نوادگان امام موسی بن جعفر سلام الله علیه می‌باشند که از تاریخ تولد و وفات ایشان اطلاع چندانی در دست نمی‌باشد (همان، ۱۳۹۸).

امامزاده ابوالقاسم (ع) کاشیدار

امامزاده ابوالقاسم حمزه بن موسی بن جعفر (ع) از نوادگان امام موسی کاظم (ع) است که مورد اعتقاد مردم شهرستان و شهرهای اطراف است. این امامزاده در شهرستان آزادشهر بخش چشمه ساران در روستای کوهستانی کاشیدار واقع شده است که فاصله آن تا شهرستان آزادشهر ۶۰ کیلومتر است که مابین جاده مواصلاتی شهرستان آزادشهر و شهرستان شاهرود از استان سمنان قرار گرفته که میزبان میهمانان نوروزی و میهمانان آقا علی بن موسی الرضا (ع) است (همان، ۱۳۹۸).

بقعه متبرکه پیر اسحاق کلوکن شهر خان ببین

یکی دیگر از اماکن متبرکه منسوب به ائمه به نام پیر اسحاق بوده که در حوزه استحفاظی اوقاف و امور خیریه شهرستان آزادشهر قرار گرفته است. این بقعه متبرکه در شهرستان رامیان و در شهر خان ببین، خیابان ۱۷ شهریور، خیابان گلزار شهداء در محل قبرستانی با قدمت بیش از ۱۵۰ سال پیش واقع گشته است. این آستان مقدس در فضایی به مساحت ۳۰ متر مربع و با گنبد چوبی است (همان، ۱۳۹۸).

امامزاده بی بی یان (ع) روستای سعدآباد

امامزادگان حضرت حلیمه خاتون (س) و سلیمه خاتون (س) معروف به بی بی یان که از زریه و سلاله پاک حضرت موسی بن جعفر (ع) است در دهستان سعدآباد بخش فندرسک از توابع شهرستان رامیان قرار گرفته است، فاصله آن از شهرستان ۲۰ کیلومتر و از روستا ۲ کیلومتر بوده و یکی از اماکن مورد اعتقاد منطقه است که از اطراف و اکناف به زیارت این بقعه متبرکه می آیند. بقعه امامزاده بی بی یان روستای سعدآباد با ساختمانی به قدمت ۶۰ سال با معماری اسلامی دارای یک گنبد مدور و به سبک چهار طاق با دو درب و دو پنجره است که خیرین و اهالی محل با همکاری سازمان اوقاف و امور خیریه در سال ۱۳۴۲ آن را بنا کرده اند (همان، ۱۳۹۸).

امامزاده قاسم (ع) شهر دلد

امامزاده قاسم (ع) از نوادگان امام موسی کاظم (ع) که یکی از امامزادگان واجب تعظیم و مورد احترام و اعتقاد خاص مردم است که در ورودی شهر دلد از توابع شهرستان رامیان واقع شده و مکان مناسبی برای مسافرین آقا ثامن الحجج (ع) است. در اطراف این آستان مقدسه قبرستان قدیمی تقریب به ۳ هکتار است که قدمت آن به بیش از ۱۴۰۰ سال برمی گردد (همان، ۱۳۹۸).

امامزاده قاسم (ع) روستای لاله باغ فندرسک

آستان مبارک امامزاده قاسم (ع) که به اعتقاد مردم منطقه منتسب به امام موسی کاظم (ع) در روستای لاله باغ در بخش فندرسک و از توابع شهرستان رامیان واقع شده است. مسافت آن تا شهر رامیان ۲۶ کیلومتر و تا شهر خان ببین ۶ کیلومتر است. اولین بنای این امامزاده را خیرین در سال ۱۲۰۰ شمسی ساختند. در سال ۱۳۳۰ برای دومین بار و در سال ۱۳۷۰ برای سومین بار بازسازی شد (همان، ۱۳۹۸).

امامزاده امامزاده محمد (ع) روستای تیل آباد

امامزاده محمد بن موسی بن جعفر (ع) که مورد اعتقاد مردم شهرستان و شهرهای اطراف بوده است در شهرستان آزادشهر بخش چشمه ساران در ۷ کیلومتری روستای تیل آباد واقع شده و فاصله آن تا مرکز شهر آزادشهر ۵۲ کیلومتر است که در جاده واصلاتی آزادشهر-شاهرود است که هر ساله میزبان میهمانان نوروزی و میهمانان آقا علی بن موسی الرضا (ع) است (همان، ۱۳۹۸).

بقعه متبرکه پیرباد شهر نوده

بقعه متبرکه پیرباد یکی از اماکن مورد احترام خاص منطقه اعم از شیعه و سنی است که از اطراف و اکناف به خصوص اهل سنت به زیارت این بقعه متبرکه می آیند در شهرستان آزادشهر بخش چشمه ساران شهر نوده خاندوز واقع شده، مسافت آن از شهر نوده ۱ کیلومتر و از شهرستان آزادشهر ۱۰ کیلومتر است. حرم مطهر پیرباد در حاشیه شرقی شهر نوده خاندوز (جاده آزادشهر- شاهرود) در منطقه ای کوهستانی واقع است (همان، ۱۳۹۸).

امامزاده بی بی دوست (س) روستای نی تپه

آستان مقدسه امامزاده بی بی دوست (س) یکی از اماکن مورد اعتقاد منطقه است که از اطراف و اکناف به زیارت این بقعه متبرکه می آیند در فاصله ۲ کیلومتری روستای نی تپه از توابع شهرستان رامیان بخش فندرسک واقع شده و فاصله آن از شهر خان ببین ۵ کیلومتر و در فاصله ۲۰ کیلومتری شهر رامیان است یک مکان مناسب برای اسکان مسافری نوروزی و آقا علی بن موسی الرضا (ع) است (همان، ۱۳۹۸).

امامزاده پیر دوشنبه روستای جعفرآباد نامتلو

امامزاده پیرمراد معروف به پیردوشنبه در روستای جلگه ای جعفرآباد نامتلو در بخش فندرسک از توابع شهرستان رامیان واقع شده است. فاصله امامزاده تا شهر خان- ببین ۳ کیلومتر و تا مرکز شهرستان ۲۳ کیلومتر است. امامزاده پیر دوشنبه مورد اعتقاد و احترام خاص اهالی روستا و شهرستان است و مردم منطقه معتقدند که این امامزاده در روز

دوشنبه حاجات را برآورده می‌کند به همین منظور زائرین بیشتر در روز دوشنبه به زیارت این امامزاده می‌روند (همان، ۱۳۹۸).

امامزادگان بی بی حلیمه و سلیمه (س) شهر خان‌بین

با توجه به اعتقاد مردم منطقه امامزادگان بی بی حلیمه و سلیمه (س) منتسب به امام جعفر صادق (ع) هستند که در شهر خان‌بین، خیابان سعدی واقع شده است. فاصله این امامزاده تا مرکز شهرستان و شهر رامیان ۲۰ کیلومتر است. مدفن این امامزادگان در قبرستانی با قدمت بیش از ۵۰۰ سال واقع شده است. اولین بنای آن قبل از انقلاب در سال ۱۳۵۰ احداث و در سال ۱۳۸۵ با کمک خیرین و اهالی منطقه با هزینه‌ای بالغ بر ۱۵۰ میلیون ریال مرمت شده است (همان، ۱۳۹۸).

امامزادگان محمد بن جعفر (ع) و محمد بن زید (ع)

امامزاده محمد بن جعفر (ع) از فرزندان بلا فصل امام جعفر صادق (ع) و امامزاده محمد بن زید (ع) از نوادگان امام حسن مجتبی (ع) می‌باشد که معروف به امامزادگان آق امام است که به دلیل رنگ سفید گنبد امامزادگان در اوایل ساخت که غالب سکنه اطراف امامزادگان ترکمن است به این نام معروف شده اند (آق- سفید) که در ۵ کیلومتری شهرستان آزادشهر واقع است. این حرم متبرکه در بالای کوهی معروف به آق امام در مجاورت شهر آزادشهر در مسیر جاده مشهد واقع شده است (همان، ۱۳۹۸).

امامزاده هارون بن موسی بن جعفر (ع)

آستان مقدس امامزاده هارون بن موسی بن جعفر (ع) معروف به امامزاده الاژمن در ۸۰۰ متری جاده بین المللی و شهرستان علی‌آبادکتول و روستای الاژمن است و در جوار این امامزاده واجب التعظیم قبرستان مومنین ۱۶ روستا و شهرستان علی‌آبادکتول و شهر فاضل‌آباد و بخش کمالان است. روستاهای مجاور این امامزاده عبارت‌اند از الاژمن، پیچک محله، نوده کتول، نصرت‌آباد، برفتان، رحمت‌آباد، عباس‌آباد، گلستان، خارکلاته، محله علی‌آباد، اسماعیل‌آباد، باقرآباد، شیرنگ اولیا، شیرنگ سفلی، مارانکلاته و کردآباد که گلزار شهدای گنجینه هشت سال دفاع مقدس در جوار این امامزاده است (همان، ۱۳۹۸).

آستان مقدس امامزاده فضل الله و محمد بن علی (ع) آخران

امامزاده فضل الله و محمد بن علی (ع) از نوادگان امام زین العابدین (ع) مورد اعتقاد مردم روستای السستان و روستاهای اطراف و دشت کمالان و شهر فاضل‌آباد و شهرستان علی‌آبادکتول است که فاصله آن تا روستای السستان ۵ کیلومتر و تا شهر فاضل‌آباد ۲۷ کیلومتر است. این امامزاده از طریق هیئت‌امنا و زیر نظر اداره اوقاف شهرستان علی‌آباد کتول اداره

می‌شود و در میان مزار ایشان سنگ قبرهایی یافت می‌شود که تاریخ آن سال ۱۱۳ و ۱۱۶ هجری قمری را نشان می‌دهد که در قلعه کوه مقابل کوه شاهوار قرار دارد و اطراف آن جنگل است (همان، ۱۳۹۸).

آستان مقدس امامزاده عبدالله بن موسی بن جعفر (ع) فندرسک

شجره‌نامه امامزاده عبدالله بن موسی بن جعفر (ع) فندرسک کننده کاری شده روی صندوق چوبی روی قبر مطهر امامزاده: هذا المشهد المنور والمرقد المعطر المسمی بالاعظم عبدالله بن موسی الکاظم بن جعفر الصادق بن محمد الباقر بن علی الجواد بن الحسین الشهد بن علی ابی طالب علیه افضل الصلوات و اکمل النجبات صلوات الله علیه و علیهم اجمعین الطاهرین. که جمعی از مومنین و مسلمین دوست‌داران اهلبیت بنای قدیمی، در سال ۸۷۴ هجری قمری، نوشته‌اند. فی الحال ۱۳۳۴ هجری قمری (۶۰۰ سال قبل). بقعه امامزاده در یک روستای معصوم‌آباد و روستای امیرآباد فندرسک واقع شده و فاصله به شهرستان علی‌آبادکترول ۱۲ کیلومتر است که امامزاده از سه محور ارتباطی به شهرستان علی‌آبادکترول متصل می‌شود و عبارت‌اند از جاده سد و شمگیر بی‌بی شیروان و شهرستان علی‌آباد (همان، ۱۳۹۸).

آستان مقدس امامزاده خالد بن عون بن موسی بن جعفر (ع)

امامزاده خالد بن عون بن موسی بن جعفر (ع) در منطقه‌ای به نام زیرکلاته واقع شده است که قدمت بسیار زیادی دارد و حدوداً به ۱۲۰۰ سال پیش می‌رسد و به امامزاده زیرکلاته نیز مشهور است. این امامزاده در دو کیلومتری از جاده اصلی و در روستای برفتان حد فاصل شهر فاضل‌آباد و شهر علی‌آبادکترول است. در سالیان نه‌چندان دور، یک ساختمان خشتی و قدیمی داشت و به‌دست خیرین و نیکوکاران و هیئت‌امنا، مسجد و ایوان و حرم در آنجا احداث شد و همچنین ضریح و گلدسته نصب و سرویس بهداشتی و آشپزخانه احداث و محوطه پارکینگ زیرسازی شده است (همان، ۱۳۹۸).

امامزادگان سید یحیی و سید رضی (ع) روستای ییلاقی ماهیان

امامزادگان سید یحیی و سید رضی (ع) در سی کیلومتری شهر فاضل‌آباد در جاده آسفالتی روستایی که در مجاورت آن قبرستان ۳۵۰۰ ساله یک روستا قرار دارد. ساختمان این امامزادگان در حال احداث و بازسازی است که در مجاورت آن یک حسینیه در دو طبقه به وسعت ۴۰۰ متر مربع هر طبقه ۲۰۰ متر در حال ساخت است. طبق اسناد این امامزادگان شریف از نوادگان امام موسی بن جعفر (ع) است. در اطراف آن جنگل‌های سبز و خرم بهاری است که آب و هوا بسیار مطلوب و چشم‌انداز بسیار خوبی دارد (همان، ۱۳۹۸).

امامزاده آق مشهد

امامزاده آق مشهد از سلاله پاک پیامبر در قلب شهر باستانی آق مشهد آرمیده و صدها سال است زیارتگاه مردم مسلمان شیعه و سنی این خطه است. فاصله این بقعه تا روستا ۲۵۰۰ متر است که با همت هیئت‌امنا آب شرب آن تأمین شده و استراحتگاهی نیز برای زوار این مضجع شریف ساخته شده است. ساختمان امامزاده با مجوز اداره کل میراث فرهنگی در شرف تعمیر است. ساختمان این امامزاده که با گنبد آجری و زیبای آن از بقعه سید بزرگوار محافظت می‌کند. فاصله این امامزاده تا جاده بین‌المللی (شهر فاضل آباد) ۱۵ کیلومتر است (همان، ۱۳۹۸).

امامزاده دوقبران

امامزاده دوقبران در سه کیلومتری روستای مارانکلاته در بخش کمالان واقع شده است. این امامزاده در حال حاضر هیچ بنایی ندارد و به گفته بزرگان در ایام عزاداری‌های اهل بیت از روستاهای پیچک محله، نصرت‌آباد، مارانکلاته، باقرآباد و روستاهای هم‌جوار دسته‌های عزاداری به این مکان مقدس می‌آمده‌اند و در اعیاد نیز در جوار این امامزاده مراسم جشن و مسابقات کشتی برگزار می‌شده است. این امامزاده در حال حاضر بنایی ندارد و فقط دو قبر مطهر در آن مشخص شده است (همان، ۱۳۹۸).

اماکن توریستی در استان گلستان

اماکن توریستی و گردشگری در استان گلستان، بیشتر تاریخی و طبیعی هستند و عمدتاً زیرساخت و یا فضاهای ایجادشده با هدف گردشگری و تفریحی چندان به چشم نمی‌آید. در همین راستا فضاهای گردشگری استان گلستان ریشه‌های اقلیمی، قومی و تاریخی دارند و عمدتاً گلستان زیرساخت‌های لازم و ساخته‌شده در حوزه گردشگری ندارد. مهم‌ترین آثار تاریخی استان گلستان، برج قابوس و دیوار گرگان است که در بخش تاریخی استان گلستان به صورت مبسوط بررسی و گزارش شده است.

آبشار کبودال

آبشار کبودال گلستان در جنوب شهر علی‌آباد کتول قرار دارد و تنها آبشار خزه‌ایی کشور است که از دامنه شمالی کوه هارون به ارتفاع ۱۷۸۰ متر سرچشمه می‌شود و آبش شفاف و قابل آشامیدن است. این آبشار تماشایی تا چند سال پیش که هیچ امکاناتی نداشت نیز یکی از مهم‌ترین مقاصد گردشگری برای دوستداران طبیعت به شمار می‌رفت، اما امروزه با داشتن امکانات تفریحی مناسب یکی از تفرجگاه‌های استان گلستان است که بسیاری از علاقه‌مندان را به سوی خود می‌کشاند. این آبشار در میان دره‌ای جنگلی قرار گرفته

است و در طول مسیر تا زیر آبشار اصلی کبودوال چندین آبشار کوچک و بزرگ دیگر نیز وجود دارد که هریک زیبایی خاص خود را دارد (اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، ۱۳۹۸).

آبشار رنگو

آبشار رنگو در ۱۵ کیلومتری جنوب غربی گرگان و در میان جنگلی به همین نام با محیطی سرسبز به همراه درختان بلند قرار دارد. این آبشار با وجود ارتفاع کم، ساختار نیم دایره‌ای جالبی دارد که باعث جذابیت آن شده است. امکانات تفریحی در این مکان وجود ندارد و مسیرش کمی مشکل آفرین است، بنابراین بهتر است تجهیزات مناسب به همراه داشته باشید. این آبشار که بستری نیم دایره‌ای شکل دارد، شامل یک محل ریزش اصلی و چند محل ریزش فرعی است و حدود ۷ متر ارتفاع دارد (همان، ۱۳۹۸).

جنگل النگدره

جنگل النگدره از پارک‌های جنگلی برتر استان گلستان و ایران محسوب می‌شود که امکانات رفاهی نسبتاً خوبی برای گردشگران در آن وجود دارد که در پاییز از مشهورترین جاذبه‌های طبیعی ایران برای بازدید به‌شمار می‌آید. پارک جنگلی النگدره از جمله پارک‌های طبیعی چهار فصل است و در هر زمانی از سال می‌توان از زیبایی‌های آن بهره‌مند شد. این پارک که وسعت آن صد و هشتاد و پنج متر است، در میان خانه‌های مسکونی قرار گرفته است و البته آب‌وهوایی خنک‌تر از قسمت مسکونی این منطقه دارد. درست از وسط منطقه النگدره رودخانه‌ایی با نام قلاشی از قسمت جنوبی پارک آغاز می‌شود و تا شمال پارک امتداد می‌یابد که در مجاورت این رودخانه سه چشمه نیز قرار دارد (همان، ۱۳۹۸).

پارک جنگلی ناهارخوران

پارک جنگلی ناهارخوران تفرجگاهی قدیمی و نسبتاً معروف است که شهرت ملی دارد که در ۴ کیلومتری جنوب گرگان قرار دارد و با وجود موقعیت خوب و قرار گرفتن در دامنه‌های پرشیب و همچنین داشتن آب‌وهوای مناسب همه ساله گردشگران زیادی را از سراسر کشور به خود جذب می‌کند. قدمت این پارک جنگلی هیرکانی، به عصر ژوراسیک و حدود ۴۰ میلیون سال پیش بازمی‌گردد. این منطقه ۱۶۸ هکتاری آب و هوایی مطبوع‌تر از شهر گرگان دارد و انواع پوشش گیاهی از جمله درختان و گیاهان بلوط، افراپلت، نمدار، انجیلی، گیلاس وحشی، ممرز، درختچه‌های تمشک، کوله خاس، ازگیل، کاج، ولیک، سرو، ماگنولیا، شمشاد به همراه حیواناتی از جمله گراز، شغال، راسو، سنجاب، عقاب، شاهین، سهره، ریسک، جغد را در خود جای داده است (همان، ۱۳۹۸).

آبشارهای شیرآباد

آبشار شیرآباد در ۶ کیلومتری جنوب شهر خان‌ببین و در میان جنگلی بسیار زیبا واقع شده است که شامل ۷ آبشار کوچک بزرگ است که در مسیر رودخانه‌ای خروشان و در میان جنگل‌های انبوه و بسیار زیبای شیرآباد جای خوش کرده‌اند. این منطقه زیبایی‌های فراوانی دارد و به همین سبب نام آن به‌عنوان یک اثر طبیعی و ملی در فهرست سازمان محیط زیست قرار دارد (همان، ۱۳۹۸).

دهکده جهان‌نما

روستای جهان‌نما در میان یکی از زیباترین و تماشایی‌ترین مناطق حفاظت‌شده استان گلستان و ایران قرار گرفته است. منطقه حفاظت‌شده جهان‌نما ۳۱۷۴۷ هکتار وسعت دارد و در ارتفاع بین ۶۰۰ تا ۳۰۸۶ متری از سطح دریا واقع شده است. این منطقه سالم‌ترین و دست‌نخورده‌ترین جنگل‌های میان‌بند (جنگل‌های دامنه کوه) را در شمال ایران دارد و گفته می‌شود تنها منطقه‌ای در کشور است که ببرها می‌توانند به راحتی در آن زندگی کنند. منطقه جهان‌نما که به‌عنوان بام استان گلستان معروف است، بعد از پارک ملی گلستان، وسیع‌ترین منطقه حفاظت‌شده استان است و از سال ۱۳۵۲ زیر نظر سازمان محیط‌زیست قرار دارد. جنگل‌های جهان‌نما از نوع جنگل‌های هیرکانی هستند و در میان قدیمی‌ترین جنگل‌های دنیا قرار دارند (همان، ۱۳۹۸).

پارک ملی گلستان

پارک ملی گلستان یا جنگل گلستان، منطقه حفاظت‌شده‌ای در شرق استان گلستان و غرب استان خراسان شمالی است. این منطقه قدیمی‌ترین پارک ملی ثبت‌شده در کشور ایران و پناهگاهی کم‌نظیر برای حیات وحش است که ۱۳۵۰ گونه گیاهی و ۳۰۲ گونه جانوری، از جمله نیمی از گونه‌های پستانداران ایران را در حدود ۹۰۰ کیلومترمربع مساحت خود جای داده است و به همین دلیل از سوی یونسکو به‌عنوان ذخیره‌گاه زیست کره زمین، در میراث جهانی یونسکو به ثبت رسیده است. جنگل گلستان بدون تردید ارزشمندترین منطقه ایران چه از لحاظ کمیت و چه از نظر تنوع حیات جانوری و گیاهی است. تنوع زیستی پارک ملی گلستان حتی فراتر از برخی کشورهای اروپایی است که صدها برابر این پارک وسعت دارند. نام استان گلستان هم از روی این منطقه انتخاب شده است (همان، ۱۳۹۸).

چشمه گل رامیان

چشمه گل یکی از چشمه‌های زیبای ایران است که در استان گلستان، ۵ کیلومتری جنوب شهرستان رامیان و جنوب شهر رامیان واقع شده و زیبایی کم‌نظیرش آن را به یکی از نقاط

دیدنی و مجذوب کننده استان گلستان تبدیل کرده است. گل رامیان به عنوان عنصر نمادین جایگاه مقدس نیایش آب در فرهنگ و آداب و هنر سرزمین آرامیان جایگاه ویژه ای دارد. چشمه گل رامیان به صورت یک استخر طبیعی به طول ۹۰ متر و به عرض ۸۰ متر و به عمق ۳۴ تا ۴۴ متر و به روایتی ۸۰ متر است که در ارتفاع ۳۲۰ متری از سطح دریا قرار دارد. آب چشمه از کف زمین می جوشد. رنگ این چشمه به دلیل عمق زیاد به رنگ سبز تیره بسیار خوشرنگ و جالب است (همان، ۱۳۹۸).

دریاچه توشن

توشن، نام روستایی در ۲/۵ کیلومتری جنوب شهر گرگان واقع در استان گلستان است که در دهستان انجیر آب قرار دارد و دارای طبیعت بسیار زیبا است. این دریاچه در حاشیه جنوبی روستای توشن در النگدره واقع در ۵ کیلومتری جنوب شهرستان گرگان قرار دارد. طول دریاچه در حدود ۳۰۰ متر و عرض آن ۱۳۰ متر است. ارتفاع دریاچه از سطح دریا ۲۵۰ متر است. روستای توشن به دلیل قرار گرفتن در دامنه کوه، آب و هوای معتدل و مرطوب، وجود آبندان، مناطق جنگلی، دریاچه و سد، وجود ماهیان مختلف در آب دریاچه و همچنین نزدیکی به شهر گرگان، از سال های گذشته مورد توجه اهالی متمکن گرگان و گردشگران قرار گرفته است (همان، ۱۳۹۸).

قلعه ماران

قلعه ماران در حدود ۷۶ کیلومتری از مرکز استان گلستان واقع شده، در واقع یک قلعه است. قلعه ای با ارتفاع حدود ۲۴۳۰ متر که زمانی بر بلندای آن قلعه ای سنگی و نفوذناپذیر ساخته بودند. قلعه ماران گلستان نام های دیگری نیز دارد. بسیاری از مردم این مکان را به نام های دژ تاکی، قلعه میران و یا قلعه موران هم می شناسند به دلیل موقعیت جغرافیایی بسیار مناسب و استراتژیک این منطقه از شهرستان رامیان، حاکمان بسیاری از سلسله ها و قبایل مختلف، این مکان را برای حکمرانی خود در طول تاریخ انتخاب کرده اند (همان، ۱۳۹۸).

بازار نعل بندان

بازار نعل بندان و بازار روس ها با دو سبک متفاوت در دو شهر غربی و شرقی استان گلستان، از مراکز عمده اقتصادی به شمار می روند که در فاصله تقریباً ۱۰۰ کیلومتری از هم قرار دارند. این بازار از جمله بازارهای سنتی کشور محسوب می شود که در عین این که قدمت تاریخی داشته و بافت تاریخی خود را حفظ کرده است، هنوز به عنوان یکی از بازارهای فعال محلی این شهر جنب و جوش گسترده ای دارد. بازار نعل بندان از گذشته ها

تاکنون قلب تپنده شهر استرآباد به شمار می‌رفته است و قدمت آن به قرن چهارم هجری می‌رسد. بازار قدیمی گرگان که قدمتی دیرینه دارد، از نظر سبک معماری یکی از زیباترین بازارهای شمال ایران محسوب می‌شود. بر اساس مدارک موجود، قدمت این بازار به سال ۳۷۵ هجری قمری برمی‌گردد (همان، ۱۳۹۸).

مسجد جامع گرگان

مسجد جامع گرگان از بناهای تاریخی و قدیمی‌ترین مسجد شهر گرگان است. این مسجد در کنار بازار اصلی نعل‌بندان این شهر قرار دارد و در عصر سلجوقیان ساخته شده و دارای مناره‌های کروی است که روی آن کتیبه‌ای به خط کوفی قرار دارد. مسجد جامع گرگان با مناره‌ای گرد و آجری، منبر مثبت کاری‌شده دوره تیموری و دو لنگه درب چوبی با معرق کاری کم‌نظیر موزه‌ای از ادوار گوناگون تاریخ استرآباد از دوره سلجوقی تا امروز است (همان، ۱۳۹۸).

خانه امیر لطیفی

خانه امیر لطیفی در گرگان، ضلع شمالی مسجد جامع واقع شده و مربوط به دوره قاجار است و در تاریخ ۱۸ آبان ۱۳۷۸ با شماره ثبت ۲۳۹۱ به‌عنوان یکی از آثار ملی ایران به ثبت رسیده است. این بنا به مساحت ۹۵۶ متر مربع بنایی است دو طبقه که آنجا را در اواخر دوره قاجار مرحوم مهدی خان ملک به‌عنوان منزل مسکونی خود ساخت و دو بخش هسته اصلی بنا، و بخش‌های خدماتی دارد. موزه صنایع دستی گرگان به‌عنوان اولین موزه صنایع دستی استان گلستان در خانه امیرلطیفی واقع شده است (همان، ۱۳۹۸).

آبشار لاملیچ

آبشار لاملیچ در استان گلستان واقع است. آبشاری است در جنوب روستای سر کلاته که به خراب شهر شهرت دارد. این روستا در سی کیلومتر غرب گرگان در مسیر جاده تهران و در سمت جنوب در حاشیه جنگل قرار دارد. آبشار به ارتفاع ۸۱ متر از یک مکان رفیع و بلند به کف دره می‌ریزد و چون در محل ریزش از بین درختان ملیچ که گاهی ملیچ و ملیچ هم گفته می‌شود می‌گذرد به لاملیچ شهرت یافته است (همان، ۱۳۹۸).

کاخ موزه گرگان

کاخ اختصاصی گرگان یا کاخ موزه گرگان یا کاخ سلطنتی گرگان مربوط به دوره پهلوی اول است. کاخ شهر گرگان که یکی از ۱۲ کاخ خانواده پهلوی در کشور و محل اقامت این خانواده در منطقه بوده است، پس از مرمت به کاخ موزه گرگان تبدیل شده است. این کاخ موزه اولین موزه شمال، چهارمین موزه تخصصی باستان‌شناسی و بیست و چهارمین

موزه کشور محسوب می‌شود. این بنا در سال ۱۳۴۳ به‌عنوان موزه گشوده می‌شود و تا سال ۱۳۶۱ دایر می‌ماند و پس از بازسازی دوباره افتتاح می‌شود. این بنا که در دو طبقه به سبک اروپایی ساخته شده، در سال ۳۱۷ به دستور رضاخان در کنار مجموعه‌ای از ساختمان‌های اداری در آن سال‌ها از جمله شهرداری، ثبت احوال، مدرسه ایران‌شهر و اداره پست گرگان بنا شد (همان، ۱۳۹۸).

کاخ آقا محمدخان قاجار

کاخ آقا محمدخان قاجار مربوط به اوایل دوره قاجار است و نخستین کاخ این دوره قلمداد می‌شود. این عمارت تاریخی یکی از با ارزش‌ترین آثار تاریخی شهرستان گرگان است که از آن به‌عنوان تنها عنصر باقی‌مانده معماری دارالحکومه آقا محمدخان یاد می‌شود. این کاخ در شهر گرگان، خیابان کاخ، روبه‌روی دبیرستان ایرانشهر واقع شده و این اثر در تاریخ ۱۰ بهمن ۱۳۸۳ با شماره ثبت ۱۱۲۸۸ به‌عنوان یکی از آثار ملی ایران به ثبت رسیده است. این کاخ را آقا محمدخان قاجار در سال ۱۱۶۵ خورشیدی در باغ معروف به «عباس خانی» در گرگان (استرآباد) بنا کرد. سال‌ها پس از آن، پهلوی اول نیز در ۶۰۰ متری این کاخ، کاخ خود را بنا کرد (همان، ۱۳۹۸).

روستای زیارت

زیارت یکی از روستاهای بخش مرکزی شهرستان گرگان در استان گلستان ایران است. این روستا در دهستان استرآباد جنوبی قرار داشته و بر اساس سرشماری سال ۱۳۸۵ جمعیت آن ۱,۹۶۴ نفر (۴۷۸ خانوار) بوده است. زیارت در ادامه جاده ناهارخوران به سوی کوهستان‌های جنوب شهر گرگان حدود ۱۰ کیلومتر جلوتر از ناهارخوران قرار دارد. در سال ۱۳۸۵ خورشیدی حدود دو هزار نفر در روستای زیارت زندگی می‌کردند. این روستا گالش‌نشین است، اما گالش‌ها در این منطقه در حال ترک سبک زندگی گله‌داری سنتی و مقیم شدن و اشتغال به کارهای کشاورزی و ساخت‌وساز هستند. از اماکن دیدنی این روستا می‌توان به آبشارهای آن، چشمه آبگرم، امامزاده و همچنین بافت قدیمی روستا نام برد. از نکات جالب در مورد این روستا، میانگین عمر بالای مردم آن است که علت آن نیز زندگی طبیعی و استفاده از مواد غذایی جنگلی است. زیارت به علت برخورداری از هوای نسبتاً خشک و خنک بازدیدکنندگان بسیار زیادی دارد. روستای زیارت به سرعت رو به گسترش است اگر چه از آغاز سال ۱۳۸۳ استانداری گلستان بدون هرگونه برنامه مشخصی محدودیت‌هایی را برای ساخت‌وساز ایجاد کرده است، ولی آپارتمان‌سازی در این روستا با شتاب فراوان ادامه دارد (عامریان، ۱۳۹۵، ۱۲۴).

فرهنگ عامه و آداب و رسوم برجسته و شاخص

فرهنگ عامه و آداب و رسوم برجسته در استان گلستان عمدتاً به دلیل تنوع قومی و اقلیمی که وجود دارد، نمی‌تواند یک شکل و مشترک باشد و هر بخش و اقلیمی از استان گلستان بنا به قومیت‌های ساکن در آن، فرهنگ خاص خود را دارد؛ اما در این بخش سعی بر آن است تا به بخشی از فرهنگ عامه که مرکزیت آن بیشتر در شهر گرگان است، اشاره شود؛ البته بخشی از آداب و رسوم مردم گلستان بیشتر ریشه مذهبی دارد که در ماه محرم تبلور پیدا می‌کند. در همین راستا، هر ساله بنا به درخواست اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان گلستان جشنواره فرهنگ اقوام در استان گلستان برگزار و به روایتی تمامی فرهنگ‌های موجود در گلستان در جشنواره به نمایش گذاشته می‌شود. موسیقی، پوشاک، آیین و رسوم مذهبی، غذا، رقص محلی از جمله مولفه‌های فرهنگ عامه استان گلستان است که بنا به هر یک از اقوام رنگ و شکل خاصی به خود می‌گیرد. همچنین با توجه به حضور بالای اهل سنت در استان گلستان که بیش از یک سوم جمعیت را شامل می‌شوند، سبب شده است اعیاد مختلف از جمله عید قربان شکل خاصی به خود بگیرد. استان گلستان با داشتن تاریخ کهن پنج هزار ساله و سکونت اقوام مختلفی چون فارس، ترکمن، ارمنه، کرد، بلوچ، عرب و ... از تنوع قومی و فرهنگی خاصی برخوردار است به گونه‌ای که می‌شود چنین پنداشت استان گلستان خود ایرانی کوچک است این اقوام با اینکه هر یک، فرهنگی ویژه به خود را دارند. اقوام ساکن در استان، سالیان سال است که به آداب و رسومی که برخی از آن‌ها مشترک بین این اقوام و برخی و برخی هم ویژه گروهی از آنان است.

در همین راستا در ادامه، سعی بر آن شده است تا به بخشی از فرهنگ عامه، آداب و رسوم شاخص در استان گلستان اشاره شود.

عید باستانی نوروز:

این عید یکی از اعیاد باستانی و برجسته ایرانیان است که از گذشته‌ای دور تا به اکنون، با مراسمی خاص برگزار شده است. در استان گلستان نیز از اوایل اسفند در برخی از نواحی گروه دو نفره نوروزخوانان اشعاری را که به مناسبت فرارسیدن عید نوروز سروده شده می‌خوانند و از صاحبان منازل مژدگانی می‌گیرند. مردم مژدگانی دادن را شگون دانسته و مقدم آن‌ها را به‌عنوان پیام آوران بهار گرامی می‌دارند. در آخرین چهارشنبه هر سال هم با شادی به استقبال نوروز رفته و با روشن کردن آتش در چند نقطه و پریدن از روی آن را جشن می‌گیرند. همه گلستانی‌ها با هر قومیتی که دارند با پوشیدن لباس‌های نو و پهن

کردن سفره هفت سین در تعطیلات نوروز به دیدار یکدیگر می‌روند در روز سیزدهم، آن‌ها نیز به دامن طبیعت رفته و نحسی سیزده را با سیر در طبیعت از بین می‌برند (رمضانی فر، ۱۳۹۸).

چهارشنبه سوری:

آخرین چهارشنبه ماه سال است که مردم از کوچک تا بزرگ روی کوه و پای آتش اشعار «زردی من از تو، سرخی تو از من» را می‌خوانند و در اکثریت روستاهای این منطقه در همین هنگام شب کوزه‌های آب نمک را می‌شکنند؛ زیرا معتقد بودند با خرید کوزه نو برکت خانه در سال نو بیشتر می‌شود. در این شب برخی از دختران به همراه آینه‌ای به کوچه می‌رفتند و سخن اولین فردی را که از کنار او عبور می‌کرد به عنوان نتیجه اعمال و آرزوهای خود تعبیر می‌کردند. قاشق‌زنی در همین شب انجام می‌شد. پسرها چادر به سر کرده، در دستی قاشق و در دستی دیگر ظرفی فلزی همچون کاسه می‌گرفتند و جلو در خانه‌ها می‌رفتند سپس قاشق را بر ظرف می‌کوبند و خوردنی طلب می‌کردند صاحبخانه در این هنگام به جهت پیروی از سنن غالباً شکلات، شیرینی یا قند را به آن‌ها می‌دادند (رمضانی فر، ۱۳۹۸).

موسیقی‌های شاخص در استان گلستان:

موسیقی سنتی کتولی و ترکمن از عمده‌ترین و شاخص‌ترین موسیقی‌های سنتی استان گلستان به‌شمار می‌آید همچنین در این استان موسیقی سنتی مازندرانی، سیستانی نیز مرسوم و متداول است.

موسیقی سنتی ترکمن:

نوازندگان ترکمن را «سازنده» (آنکه ساز می‌زند) و خوانندگان را باخشی^۱ می‌نامند. از آلات موسیقی ترکمن می‌توان به دو تار (تامدرا)، کمانچه (قجق^۲)، قاووز^۳، تویتک^۴، (نی)، ویدی بوغین^۵ (نی هفت بند) اشاره کرد، اما مهم‌ترین آنان دو تار و کمانچه محسوب می‌شود. موسیقی در ترکمن صحرا از دیر باز به‌عنوان یک رکن معنوی در زندگی مردم منطقه حضور داشته و عمدتاً به‌وسیله باخشی‌ها که سند زنده تاریخ این خطه هستند حفظ و اشاعه یافته است. همچنین مقام‌های موسیقی ترکمنی در چهار دستگاه ارائه می‌شوند: تشنید، قرق‌لر، مخمس و نوایی (مسعودیه، ۱۳۷۹).

1. baxshi
2. qejq
3. qavooz
4. toitek
5. yedi boqin

موسیقی سنتی کتولی:

این موسیقی به لحاظ رایج و متداول بودن آن در میان ساکنین کتولی شهرستان علی‌آباد به نام موسیقی کتولی معروف است. اساس ساختار آن مبتنی بر سه مقام آوازی به نام‌های هرائی، راسته مقام و کله‌کش است که هر یک از این مقامات در زمان‌های مختلف بر حسب ذوق و استعداد هنری خوانندگان و نوازندگان به اشکال مختلفی اجرا شده است که پس از شکل‌گیری و تثبیت به نام آن هنرمند، خواننده شده است که از جمله آنان می‌توان به مقام علی محمد صنم، یحیی گالش و حسن‌خان‌ی اشاره نمود. منطقه کتول، شرقی‌ترین مناطق تبری‌زبان و از اصلی‌ترین بلوک استرآباد قدیم محسوب می‌شود. نزدیکی و همجواری با ترکمن صحرا و خراسان به غنای فرهنگی و هنری آن افزوده است. واژه کتول را بعضی از اهالی قلم، واژه‌های سنسکریت به معنای «نگهبان قلعه» و هم ریشه با کلمه «کتوال» گرفته‌اند و عده‌ای هم این واژه را تبری و به معنای «شیب» آورده‌اند. اساس ساختار موسیقی مقامی کتولی بر پایه سه مقام آوازی به نام‌های «هرایی»، «راست مقام» و «کله‌کش» استوار است. خنیاگران کتولی از دیرباز این سه مقام را بر اساس سلیقه و ذوق فردی و با اتکا به سنت بداهه با توجه به چگونگی بلندی و یا کوتاهی جملات آن به هنگام اجرا می‌نواخته‌اند (درویشی، ۱۳۸۳، ۱۸۵).

پیش‌گسوتان موسیقی کتولی در استان گلستان:

حسن معززی (۱۲۷۲)، مهدی بیک حسینی (۱۳۰۶)، حسین علی خسروی کتولی (۱۲۹۹)، علی اصغر اصلانی (۱۳۱۹)، اسماعیل معززی (۱۳۱۴)، علی حسین قنبری (۱۳۱۱)، عیسی فیوج (۱۳۰۷)، قربانعلی اصلانی (۱۳۱۷)، علی اکبر اصلانی (۱۳۳۳)، سید مجتبی حسینی (۱۳۳۹)، سید علی حسینی و نصری اشرفی، محمد ایمانی (۱۳۴۱)، علی اصفهانی (۱۳۴۲)، عبدالرضا علمشاهی (۱۳۴۴)، حسن انصاری (۱۳۴۷)، محمدرضا برزگر (۱۳۵۴)، زهره کتولی (۱۳۵۸)، سید فاطمه حسینی (۱۳۴۷)، سمیه دیلم (۱۳۶۱)، نعمت اصلانی کتولی و ...

سید احمد حسینی متولد ۱۳۴۷ روستای بالاچلی کتول از بخش کمالان، استاد موسیقی کتولی و نوازنده‌ی چیره‌دست دوتار، رئیس انجمن موسیقی و مدیر خانه آموزش هنر و ادبیات سوره کتول است. ایشان با برگزاری دو جشنواره موسیقی مقامی کتولی در شهرستان، اجرای موسیقی کتولی در کشور، آموزش و ترویج این موسیقی در شهرستان و صرف هزینه‌های مادی و معنوی و کسب چندین مقام استانی و کشوری در جشنواره‌ها، پرچمدار این هنر اصیل است.

آداب و رسوم ترکمن‌ها

جشن‌ها، اعیاد و مناسبت‌های گوناگونی بین ترکمن‌ها برگزار می‌شود که ضمن برخورداری از ویژگی‌های خاص خود، به جهت ملی و مذهبی با سایر نقاط کشور اشتراکات فراوانی دارد. جشن‌ها و مناسبت‌ها در میان ترکمن‌ها به چند دسته تقسیم می‌شود:

۱- اعیاد تاریخی مانند عید نوروز

۲- اعیاد دینی و مذهبی مانند عید قربان، عید فطر، میلاد رسول الله (ص) که در آن به ضیافت و مولودخوانی می‌پردازند، جشن «آق آش» به هنگام رسیدن به سن مبارک پیامبر اکرم (ص) یعنی شصت و سه سالگی

۳- جشن فصلی و دهقانی مانند جشن گندم

۴- جشن‌های خصوصی و خانوادگی مانند عروسی، تولد نوزاد، ختنه سورانی، بازگشت از زیارت خانه خدا و ...

ترکمن‌ها از قدیم‌الایام به عید باستانی نوروز علاقه خاصی داشته‌اند به طوری که در اشعار شاعران کلاسیک، فرا رسیدن «نوروز» و جان گرفتن دوباره طبیعت، منعکس شده است. شاعران نامدار و پراوازه‌ای چون «مختومقلی فراغی»، «شیدایی» و ... درباره نوروز و طبیعت، به عنوان همدم و فلسفی آنان را نسبت به انسان و جهان طبیعت آشکار می‌سازد. در بین ترکمن‌ها ضرب‌المثل معروفی هست که می‌گوید: «بیلینگ گله نی نوروز بللی»، یعنی نوروز فرا رسیدن سال نو را نوید می‌دهد. این ضرب‌المثل نشانگر اهمیت والای عید نوروز در بین ترکمن‌ها است. نوروز، رسم و آیینی کهن است و از دوران پیش از تاریخ در میان مردم ایران از جمله ترکمن‌ها شناخته شده است. نوروز با طلوع خورشید در نخستین روز بهاری آغاز می‌شود و به عنوان «تازه بیل» آن را جشن گرفته‌اند. تحویل سال در میان ترکمن‌ها مانند سایر اقوام ایرانی، پیوند زیادی با معنویات دارد. ترکمن‌ها برای این منظور چراغ‌ها را روشن کرده و پنجره‌ها را باز می‌کنند تا هوای تازه بهاری داخل شود و برکت افزون‌تر شود و بزرگ خانواده، قرآن را بعد از بوسیدن، تلاوت می‌کند تا سال جدید سالی پربرکت و همراه با تندرستی، خوشی و موفقیت باشد. نوروز در فرهنگ قوم ترکمن از کهن‌ترین زمان‌ها شناخته شده بود. پیش از وام گرفتن سال شمار مصری، نوروز در اول تیرماه یعنی آغاز تابستان بود و به تدریج تغییر یافته است تا اینکه در زمان ملکشاه سلجوقی که از سلاطین ترکمن بود، تقویم ایرانی اصلاح شد و نوروز به طور اساسی به اول حمل بازگشت. ملکشاه سلجوقی در سال ۴۶۷ ق. به هشت تن از اخترشناسان و ریاضی دانان بزرگ زمان خود، از جمله حکیم عمر خیام نیشابوری،

مأموریت داد تاگاه شماری ایران را اصلاح کنند. این گروه نوروز را در اول بهار قرار دادند و جایگاه آن را برای همیشه ثابت نگه داشتند. از آن پس تقویم جلالی یا ملکی در ایران رواج یافت و نوروز بر اول بهار و ماه فروردین پایدار شد. با این حال، در اسفندماه مانند سایر نقاط ایران ترکمن‌ها هم به جنب‌وجوش افتاده و به تدارک عید نوروز می‌پردازند. از جمله این تدارکات، خانه‌تکانی، شستن فرش‌ها رنگ زدن خانه، مرمت خرابی‌های جزئی و خرید لباس، تهیه شیرینی (زنان به پختن نان و شیرینی‌های محلی و ... از قبیل بیشمه، بورک، قاتلاما، پتیر، پسیق و «سمنو» مشغول می‌شوند)؛ و آجیل، برنج، روغن و سایر مایحتاج عید است. همچنین درست کردن سبزه، تزئین کردن حیواناتی چون اسب (با نم‌رنگین، پیشانی بند با نقش و نگارهای بسیار زیبا) و آویختن زنگوله به گردن گوسفند فرا رسیدن سال نو را نوید می‌دهد (یوسفی، ۱۳۹۱، ۴۵).

معرفی گروه‌ها و جریان‌های برجسته و شاخص فرهنگی استان گلستان

در این بخش سعی بر آن شده است تا به گروه‌های فرهنگی برجسته و شاخص‌های فرهنگی اشاره شود. متعاقباً مؤسسه فرهنگی میرداماد، فصلنامه استارباد، گروه فرهنگی آستان قدس رضوی گلستان و بنیاد مختومقلی از گروه‌های فرهنگی برجسته و فعال در استان گلستان هستند که در ادامه به ماهیت و سابقه فعالیت هریک از آن‌ها اشاره می‌شود.

گروه فرهنگی آستان قدس رضوی گلستان

یکی از گروه‌های فرهنگی برجسته در استان گلستان، گروه فرهنگی آستان قدس رضوی است که پس از سیدعلی طاهری، از مرداد ماه سال ۱۳۹۷ سید حسین علوی به‌عنوان مدیر آستان معرفی و شروع به فعالیت نموده است. هدف این گروه تقویت جریان‌های فرهنگی مردمی و وحدت‌رویه در فعالیت‌های فرهنگی در غالب‌های قرآن کریم، کتاب و کتاب‌خوانی، فرهنگ زیارت اهل بیت (ع)، تقویت فرهنگ وقف و نذر و گفتمان انقلاب اسلامی، امام و رهبری است. کمیته فرهنگی آستان قدس رضوی در استان گلستان دارای ۸ عضو است که به موازات آن کمیته فرهنگی در شهرستان‌های استان گلستان متشکل از ۵ عضو است. دفتر آستان قدس رضوی در استان گلستان بیشتر از حوزه مشارکت‌های مردمی، کمک به افراد نیازمند، برگزاری جشن‌های مذهبی و آموزش‌های دینی از جمله مهم‌ترین رسالت‌ها و اهداف گروه فرهنگی آستان قدس رضوی در استان گلستان است. در همین راستا عمده فعالیت‌ها و برنامه‌های فرهنگی این گروه مختص قشر نیازمند و آسیب دیده در استان گلستان با رویکرد فرهنگی است. همچنین با توجه به علاقه‌مندی ترکمن‌های اهل سنت در استان گلستان، بخشی از رسالت گروه فرهنگی آستان قدس

رضوی در گلستان، برگزاری مراسمات مختلف برای امام رضا با حضور اهل سنت است و همچنین زمینه سفر و اردوهای گروهی اهل سنت به شهر مشهد را فراهم می‌کنند. همچنین مفهوم «خادمیاری» از دیگر سرفصل‌های فرهنگ گروه فرهنگی آستان قدس رضوی در استان گلستان است که در حوزه ارائه خدمات فرهنگی و جهادی به صورت شبکه‌ای در استان گلستان مشغول به فعالیت هستند.

اهم فعالیت و اهداف بخش خادمیاری در گروه فرهنگی آستان قدس رضوی:

- تجلیل از رهروان و انقلابیون در استان گلستان
- همایش نقش هیئت‌های مذهبی و مداحان در شکل‌گیری و ماندگاری انقلاب اسلامی که آن را کانون خادمیاران رضوی مداحی و اهدا کتاب، برای مردم و مراکز علمی برگزار می‌کنند
- برپایی کارگاه کودک و نوجوان، مشاوره خانواده و تغذیه، سخنرانی و مداحی، آموزش قرآن، برپایی نماز جماعت
- برگزاری مسابقات فرهنگی خورشید ولایت
- برگزاری محفل انس با قرآن کریم در روستاهای استان گلستان
- تبیین مقام و شخصیت حضرت زهرا (س) در مراسمات مذهبی
- برگزاری مراسم جشن تکلیف همراه با سخنرانی و اهدا جوایز به نوجوانان در استان،
- آموزش‌های فرهنگی کودکان و نوجوانان در روستاهای محروم (آستان قدس رضوی گلستان، ۱۳۹۸)

مؤسسه فرهنگی میرداماد

مؤسسه فرهنگی میرداماد گرگان، مجموعه‌ای فرهنگی در شهرستان گرگان است. کتابخانه عمومی این مؤسسه دارای کتاب‌های چاپی، سنگی، خطی، مواد سمعی و بصری و اسناد است. مجموعه فرهنگی و کتابخانه عمومی این مؤسسه در زمینی به مساحت ۱۰۰۰۰ مترمربع و با زیر بنای ۴۹۰۰ مترمربع به همت آیت‌الله نورمفیدی بنیان‌گذاری شد. تأسیس و اداره کتابخانه‌های تخصصی، تحقیقاتی و عمومی، تلاش در جهت گردآوری آثار و نسخ خطی یا تصاویر آن‌ها و کمک به حفظ و حراست از میراث عظیم فرهنگی، ترجمه و تألیف مقالات، متون و کتاب به زبان‌های خارجی، انجام فعالیت‌های انتشاراتی و تأسیس و اداره مرکز نشر برای انتشار کتاب، نشریات و مطبوعات، مقالات فرهنگی، هنری، تشکیل جلسات گفت‌وگو، انجمن‌ها، کنفرانس‌ها و سمینارها در موضوعات مختلف (عمومی و

تخصصی)، فراهم کردن زمینه برای دانشجویان علاقه‌مند به زبان‌های دیگر جهت مطالعه و تحقیق، برگزاری نمایشگاه‌های فرهنگی و هنری و کتاب، برگزاری کلاس‌های کوتاه مدت آزاد علمی، فرهنگی و هنری، انجام مطالعات و تحقیقات در موضوعات مختلف و پژوهش‌های فرهنگی و تدوین مجموعه‌های مستند از جمله مهم‌ترین اهداف مؤسسه فرهنگی میرداماد است که یکی از گروه‌های برجسته فرهنگی در استان گلستان است که در سال ۱۳۸۱ آغاز به فعالیت نموده است. کتابخانه و مرکز اسناد، دانشنامه گلستان، مرکز اسناد، مرکز گفتمان دینی، مرکز آموزش قرآنی میرداماد، مرکز مجمع شعرای اهل بیت و انجمن کتابخوانی از مهم‌ترین ارکان مؤسسه فرهنگی میرداماد هستند که در ادامه به فعالیت سه بخش اصلی کتابخانه و مرکز اسناد، دانشنامه گلستان و مرکز اسناد پرداخته می‌شود (گزارش فعالیت مؤسسه فرهنگی میرداماد گرگان، ۱۳۹۸).

کتابخانه و مرکز اسناد

فراهم آوردن محیط مساعد به منظور دسترسی آسان قشرها جامعه به منابع مکتوب و مضبوط، کمک به بالا بردن سطح آگاهی‌های عمومی در زمینه‌های علمی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی، ایجاد و تقویت عادت به مطالعه و خواندن در جامعه، نظام‌مند کردن اطلاعات جهت استفاده بهینه از توانایی جامعه در جهت بهره‌مندی از فناوری اطلاعات و کمک به استقرار عدالت اجتماعی از طریق اشاعه دانش بدون توجه به تفاوت‌های سنی، جنسیتی، مذهبی و نژادی از جمله مهم‌ترین اهداف کتابخانه و مرکز اسناد مؤسسه فرهنگی میرداماد است (مؤسسه فرهنگی میرداماد گرگان، ۱۳۹۸).

دانشنامه گلستان

این دانشنامه اطلاعات جامع، فراگیر و مبتنی بر یافته‌های علمی پیرامون هر فرد، موضوع و منطقه اعم از استان، شهر و روستا را جمع‌آوری و در اختیار علاقه‌مندان و برنامه‌ریزان قرار می‌دهد کمبود منابع علمی، فقدان تجربه دانش‌نامه‌نویسی، مشخص نبودن ضرورت این کار برای برخی نهادها و سازمان‌ها و افراد، کمبود کادر علمی و ... باعث شد تا برنامه‌ریزی برای تدوین دانش‌نامه مبتنی بر واقعیت‌های موجود، امکانات و توانایی مؤسسه تشکیل شود. به همین منظور تصمیم گرفته شد موضوعات مشخص و مداخل از داخل آن‌ها استخراج شد. با شناسایی و برقراری ارتباط با افراد علاقه‌مند به کار، از آن‌ها تقاضا شد پیرامون مداخل موجود بدون در نظر گرفتن ترتیب الفبایی، مقالات را تدوین و به مرکز دانش‌نامه ارسال دارند. به منظور ارزیابی کار و سنجش مقالات، ده مقاله در یک دفتر گردآوری و به صورت آزمایشی و در تیراژ محدود چاپ و برای تعدادی از مراکز علمی و

افراد صاحب نظر و علاقه‌مند در سراسر ایران ارسال می‌شد و از آن‌ها درخواست شد که مطالب را مورد ارزیابی قرار دهند. در فاصله سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۶، مرکز دانش‌نامه گلستان توانست دو پیش‌درآمد و ۱۳ دفتر منتشر کند. از سال ۱۳۸۷، تصمیم گرفته است مقالات صرفاً روی وبگاه قرار گیرد. این مرکز در کنار مشاوره به پژوهش‌گران و نویسندگان و با هدف سهولت در دسترسی به منابع کتابخانه‌ای اقدام به راه‌اندازی کتابخانه تخصصی مرکز دانش‌نامه نموده است.

مرکز اسناد

مرکز اسناد و عکس‌های تاریخی گلستان با هدف جمع‌آوری، ساماندهی و ارائه اسناد، مدارک و عکس‌های تاریخی منطقه جرجان و استرآباد (استان گلستان کنونی) و به منظور تأمین منابع مستند جهت انجام پژوهش و تحقیق پیرامون این منطقه در حوزه‌های مختلف راه‌اندازی شده است. در حال حاضر مرکز اسناد و مدارک و عکس‌های تاریخی مؤسسه فرهنگی میرداماد بیش از ۲۰۰۰۰ سند و عکس تاریخی را جمع‌آوری کرده است. در همین راستا این مرکز در سال ۹۱ تعداد ۵۰ هزار نگاتیو و ۴ هزار سند شخصی از خانواده‌های استان جذب نموده است. منابعی که تاکنون اسناد استرآباد از آن‌ها استخراج و وارد مرکز اسناد میرداماد شده عبارت‌اند از: مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، مرکز اسناد ملی ایران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، مرکز اسناد وزارت امور خارجه و اسناد شخصی خانواده‌های ساکن استان. مرکز اسناد و عکس‌های تاریخی مؤسسه فرهنگی میرداماد تاکنون اقدام به برپایی ۲ نشست با عنوان «عکس و اسناد تاریخی محرم در استرآباد» و «اسناد خانوادگی و هویت ملی با یادی از سیدمحمد ریسی» نموده است.

مرکز مجمع شعرای اهل بیت

بیش از ۱۷۰ نفر شعرای مذهبی سرای استان در این مجمع عضویت دارند و برگزاری ده‌ها نشست ادبی و برگزاری همایش شعر عاشورایی در محرم هر سال با حضور شاعران کشوری و حتی شعرای اهل سنت منطقه از جمله برنامه‌های این مرکز است. چند دفتر از اشعار شعرای این مجمع با عناوین ستاره سوم، حدیث عشق، قبیله عشق و مسافران سپیده، باغ عطش، بغض قلم و مرگ سرخ شقایق نیز به چاپ رسیده است.

فصلنامه استارباد

مجموعه فصلنامه فرهنگی، هنری، ادبی و تاریخی استارباد یکی دیگر از گروه‌های فرهنگی استان گلستان است که به لحاظ تولید محتوا و فعالیت‌های فرهنگی نقش پررنگ و اثرگذار در استان دارد. فصلنامه فرهنگی گلستان، فضایی را ایجاد نموده است که فرهنگ دوستان،

علاقه‌مندان به حوزه تاریخ و هنر بتوانند یافته‌ها و نتایج مطالعات خود را در آن نشر دهند. این نشریه به صاحب امتیازی و مدیرمسئولی علی بایزیدی و سردبیری رحمت‌اله رجایی ۱۶ شماره فصلنامه خود را به چاپ رسانده‌اند. هدف اصلی فصلنامه استارباد به‌عنوان یک مجموعه فرهنگی پرداختن به وقایع و رخداد‌های فرهنگی و ادبی استان گلستان است. چاپ اشعار از شاعران گلستان و داستان‌هایی از نویسندگان استانی از دیگر رسالت‌های مجموعه استارباد است. حمد قاری، عبدالرحمن فرقانی‌فر، مهناز رضائیان، محبوبه طاری‌دشت، ابوالقاسم مؤمنی، فرهاد قاسمی، حمید امامی‌نیا، میثم ریاحی، حسین دیلم‌کتولی و مینا سراوانی از جمله شاعران فعالان در فصلنامه استارباد هستند. همچنین در هر یک از شماره‌های ۱۶ گانه به بررسی زندگی‌نامه و آثار یکی از شخصیت‌های شاخص استان گلستان پرداخته شده است. به‌طور کلی حضور محققان و فعالان فرهنگی مختلف در حلقه فرهنگی استارباد نشان از مقبولیت فصلنامه و انجمن مذکور دارد. در ادامه به بخشی از فعالیت‌های فرهنگی و تاریخی مجموعه فصلنامه استارباد اشاره می‌شود.

- برگزاری جلسه معرفی، نقد و بررسی کتاب‌های منتشر شده در استان گلستان
- مرور و بررسی آثار اندیشمندان معاصر و گذشته استان گلستان
- جمع‌آوری و آرشیو عکس‌های تاریخی مربوط به هنرمندان استان گلستان
- مصاحبه و گفت‌وگو با هنرپیشه‌های پیش‌کسوت استان گلستان
- برگزاری سلسله جلسات انجمن استارباد در فرهنگ‌سرای اشراق (سایت فصلنامه استارباد، ۱۳۹۸).

بنیاد مختومقلی

بنیاد فرهنگی مختومقلی در سال ۱۳۹۱، با انگیزه ارتقای سطح دانش و بینش عمومی و اعتلای فرهنگ و هنر کشور و ترویج و اشاعه فرهنگ و هنر اصیل ایرانی و اسلامی و بر اساس اهداف فرهنگی مصرحه در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و با التزام به رعایت مقررات موضوعه کشوری و ضوابط حاکم بر تأسیس مؤسسات و مراکز فرهنگی و بر طبق مشخصات و شرایط پیش‌بینی‌شده در ایران تشکیل شد.

فعالیت‌های فرهنگی

- تألیف و یا ترجمه مقالات، متون و کتاب
- انجام فعالیت‌های انتشاراتی به منظور انتشار کتاب
- توزیع و نشر کتاب، مطبوعات و راهنمایی موضوعی با تأکید بر آثار مختومقلی فراغی.

- برگزاری انجمن‌ها، کنفرانس‌ها و سمینارها در موضوعات مختلف مرتبط با اهداف بنیاد و نیز برگزاری و تدارک همایش علمی فرهنگی برای سازمان‌های دولتی یا مراکز خصوصی
- برقراری ارتباط با مراکز علمی و فرهنگی داخل و خارج از کشور
- تلاش به منظور تأمین بودجه بنیاد از طریق درآمدهای ناشی از فعالیت‌های بنیاد و مشارکت و یا سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها و مؤسسات و نیز از طریق جلب کمک‌ها و هدایا.
- انتشار ویژه‌نامه، مجله تخصصی به زبان فارسی و زبان‌های دیگر در زمینه فرهنگی و هنری (سایت بنیاد مختموقلی، ۱۳۹۸).

جدول ۲-۱۷: مشخصات اعضای بنیاد مختموقلی

ردیف	نام و نام خانوادگی	ش. ش	صادره	متولد	نام پدر
۱	عبدالرحیم نیازی ساعی	۵۸	کردکوی	۱۳۲۶/۴/۲۴	حسین
۲	رحمت قاضیانی	۱۷۵	بندرترکمن	۱۳۲۹/۸/۳۰	نوری
۳	محمد قجقی	۲۱۶	گنبدکاوس	۱۳۲۷	جان
۴	نور محمد نمازی	۲۰۵	گمیشان	۱۳۲۶	چهاری
۵	عبدالمجید قزلیجه	۱۲	آزادشهر	۱۳۳۷	آنه قلیچ

کتابخانه و انجمن‌های کتاب‌خوانی

بر اساس آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی استان در سال ۱۳۹۶، تعداد اعضای فعال کتابخانه‌های عمومی در کل استان در سال ۱۳۹۵ تعداد ۳۲۵۶۰ نفر بوده است. در همین زمان، باب کتابخانه عمومی در استان فعال بوده‌اند که نسبت به اوایل انقلاب (با ۱۰ باب کتابخانه در کل استان) و زمان تفکیک استان گلستان از استان مازندران (با ۲۱ باب) نشانگر رشد خوبی به لحاظ تعداد کتابخانه‌های عمومی است. با این حال، شاخص‌های توسعه کتابخانه‌های عمومی استان (از جمله فضا، زیربنا، تعداد اعضا، تعداد نسخه و ...) با شاخص‌های مدنظر برای سال ۱۳۹۹ فاصله‌ای قابل تأمل دارند (اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان گلستان، ۱۳۹۶). استان گلستان از نظر شاخص‌های فضایی دسترسی به کتابخانه‌های عمومی در سطحی پایین‌تر از میانگین کشوری قرار دارد و این نشان می‌دهد

امکانات کتابخانه‌های عمومی در این استان خوب، عادلانه و برابر توزیع نشده‌اند. پیوست الف، شاخص‌های برنامه ششم توسعه کتابخانه‌های عمومی استان گلستان را نشان می‌دهد. استان گلستان در تولید عناوین کتب منتشره کشور در سال ۱۳۹۴ به تعداد ۲۴۴ عنوان در رتبه پانزدهم کشوری بوده است و در همین سال، ۱۷ ناشر در استان فعال بوده است (اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی، ۱۳۹۵). استان گلستان با داشتن ۷۳ باب کتابخانه عمومی در رتبه ۱۸ از نظر داشتن تعداد کتابخانه‌های عمومی بوده است. آمار مربوطه به سال ۱۳۹۶ تعداد ناشران استان را ۳۸ ناشر نشان می‌دهد که بیشتر آن‌ها در گرگان، مرکز استان، فعالیت دارند و تعداد عناوین نشر یافته آن‌ها چندان زیاد نیست (جعفری و همکاران، ۱۳۹۶، ۳۵).

هرچند این اطلاعات و آمار و ارقام تصویری کلی از میزان سواد و وضعیت کتاب و کتابخوانی در استان گلستان به دست می‌دهد و نیز افزایش ناگهانی برخی شاخص‌ها در سالی خاص (مانند تعداد کتب کتابخانه‌های مساجد) خبر از ضعف مدیریت منابع دارد، اظهارات گاه بسیار متفاوت مسئولان امر در زمینه وضعیت کتاب و کتابخوانی هم نگران‌کننده و نشان از نبود انگیزه و فرهنگ مطالعه و کتابخوانی در بین مردم استان گلستان است. شاهد بر این مدعا، رتبه ۲۵ کشوری استان گلستان در سرانه مطالعه و کتابخوانی (با احتساب ۵۹ دقیقه مطالعه در روز نسبت به ۷۶ دقیقه مطالعه در روز کشور) است (گلستان در حوزه مطالعه، ۱۳۹۴). این اختلاف ۱۷ دقیقه‌ای از سرانه مطالعه کشوری، البته با لحاظ کردن خواندن قرآن، ادعیه، اخبار و روزنامه‌ها حساب شده است. اگر مواردی چون خواندن قرآن و ادعیه و اخبار و روزنامه‌ها را در حکم مواد و مطالب مطالعه در نظر بگیریم، این عدد به ۱۱ دقیقه از میانگین ۱۸ دقیقه کشوری می‌رسد. البته برخی مستندات حاکی از نبود آمار دقیق از سرانه مطالعه و کتابخوانی در این استان و در عین حال پایین بودن این سرانه است. این در حالی است که در چشم‌انداز استان گلستان در افق ۱۴۰۴ حتی در بخش فرهنگی و اجتماعی آن هم سخنی از کتاب و کتابخوانی به میان نیامده است. علل و عوامل مختلفی در پایین بودن سرانه مطالعه و کتابخوانی در این استان نقش دارند که بسیاری از آن‌ها متأثر از عوامل اثرگذار کشوری است که پیش‌تر مطرح شد؛ اما برخی از عوامل ریشه در فرهنگ و اجتماع و ترکیب جمعیتی ویژه این استان دارد که به آن‌ها کمتر پرداخته شده است و برای تدوین برنامه راهبردی کتاب و کتابخوانی در استان گلستان لازم است ضمن نقد و تحلیل سیاست‌های کلان و خرد کشور در این ارتباط، برنامه‌های استانی و ساختار جغرافیایی و ویژگی‌های قومی- فرهنگی این استان را هم در نظر داشت.

آنچه مسلم است، چنین برنامه راهبردی بومی در عین داشتن اشتراکاتی با گزارش‌های راهبردی در بیشتر استان‌های سطح کشور، به‌ویژه در استان‌های هم‌جوار، خود ویژگی‌های منحصر به فردی دارد که باید مورد توجه متولیان فرهنگی این استان برای ارتقای فرهنگ مطالعه و کتاب‌خوانی باشد (جعفری و همکاران، ۱۳۹۶، ۳۹).

نشست کتابخوان

گروه «نشست کتاب‌خوان» با هدف ترویج مطالعه و کتاب‌خوانی، به اشتراک‌گذاری کتاب‌های خوانده‌شده و معرفی کتاب‌های مفید و کاربردی در استان گلستان برگزار می‌شود. در سلسله نشست‌های این طرح، کتابداران کتابخانه‌های عمومی، نویسندگان، فرهیختگان، فعالان رسانه، اعضای کتابخانه‌های عمومی و همه علاقه‌مندان به کتاب و کتاب‌خوانی می‌توانند ضمن ثبت‌نام در طرح کتاب‌خوان، به معرفی کتاب‌های خوانده شده خود بپردازند و از این طریق کتاب‌های دلخواه خود را با دیگر اهالی کتاب و کتاب‌خوانی به اشتراک بگذارند. در هر یک از نشست‌های طرح کتاب‌خوان، هر فرد در مدت زمان تقریبی ۷ الی ۱۵ دقیقه خلاصه‌ای از کتاب مورد نظر خود را به دیگر کتاب‌دوستان معرفی می‌کند. برگزاری نشست کتاب‌خوان در شهرستان‌های استان گلستان و نیز در اداره کل نهاد کتابخانه‌های عمومی و کتابخانه‌های عمومی استان در راستای نهادینه‌سازی کتاب‌خوانی بین کاربران و همکاران است. نشست کتاب‌خوان هم‌اکنون به صورت هفتگی در اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان صورت می‌گیرد. نشست‌های کتاب‌خوان طرحی ملی بود که در سال نود و چهار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور در سطح ملی و با هدف آرایه سیر مطالعاتی و ترویج کتاب‌خوانی آن را آغاز کرد و اداره‌های کل استان‌ها با برگزاری نشست‌های کتاب‌خوان اقدامات مؤثری را در این زمینه انجام دادند. اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان گلستان در سال ۱۳۹۴، بیش از شانزده نشست استانی برگزار کرد و در سال ۹۵ با هدف تخصصی کردن نشست‌های کتاب‌خوان به برگزاری چندین نشست تخصصی چون اقتصاد مقاومتی، بانوان، عاشورا و... اقدام کرد. اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان نیز در کنار برگزاری نشست‌های تخصصی استانی و شهرستانی، نشست کتاب‌خوان، ویژه همکاران ستادی را برگزار می‌کند (جعفری و همکاران، ۱۳۹۶، ۴۱).

اهالی برجسته فرهنگ و هنرمندان معاصر استان

در این بخش سعی شده است که به مهم‌ترین چهره‌های فرهنگی و هنری معاصر در استان گلستان اشاره و پرداخته شود. اگرچه به لحاظ تاریخی، شخصیت‌های شاخصی در پیشینه استان گلستان وجود دارد، اما بنا به محدودیت زمانی پروژه مطالعاتی حاضر، تنها

اهالی فرهنگ و هنر معاصر کانون توجه قرار گرفته است (منبع: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان، ۱۳۹۶).

دکتر اسدالله معطوفی

دکتر اسدالله معطوفی، فرزند رجب، متولد ۳۱ شهریور ۱۳۳۵، در محله سبزه مشهد (محله اجدادی وی) گرگان، نویسنده، معلم، مدرس دانشگاه، محقق، مورخ و مشهورترین چهره معاصر در زمینه پژوهش‌های فرهنگی، تاریخی و جغرافیایی گرگان و گلستان است. معطوفی دوران ابتدائی را در گرگان گذراند، پس از آن به جهت شغل پدر به آق قلعه (پهلوی دژ سابق) رفت و کلاس‌های دوران راهنمائی را در میان اقوام ترکمن سر کرد و همین امر سبب شد تا وی با زبان ترکمنی آشنایی کامل پیدا کند. وی دانش آموخته دوره کارشناسی ادبیات در دانشگاه تهران است و پس از آن در همین رشته از دانشگاه آزاد تهران - شمال کارشناسی ارشد گرفت و در نهایت با گذراندن چندین واحد مازاد و پیش نیاز، در رشته مورد علاقه‌اش، تاریخ، به دریافت مدرک دکترا نائل گردید. البته وی در فواصل تحصیلات، حدود ده سال، در آموزش و پرورش گرگان به تدریس ادبیات مشغول بود، اما به دلیل گستره فعالیت‌های پژوهشی و ادامه تحصیل، از انجام خدمات بیشتر در آموزش و پرورش بازماند با این حال پس از دریافت مدرک دکترا مجدداً به عرصه تدریس بازگشته و این بار در دانشگاه‌های مختلف گلستان و مازندران به تدریس تاریخ مشغول است. معطوفی از دهه پنجاه تاکنون بیش از ۳۵ سال از عمر خود را به صورت فعال و مستمر، معطوف به تحقیقات جامع پیرامون تاریخ استان گلستان و گرگان نموده و گواه این مدعا انتشار بیش از بیست جلد کتاب ارزشمند است، چنانکه خود می‌گوید و آثارش نیز گفته‌اش را تصدیق می‌کنند بیش از ده هزار صفحه مطلب درباره تاریخ استان به رشته تحریر درآورده و به همین سبب همگان در سطح استان نامش را به عنوان نخستین چهره پژوهش‌های فرهنگی و تاریخی می‌شناسند.

آثار منتشر شده معطوفی به شرح زیر هستند:

- اوسانه زندگی: نگاهی بر فلکلور گرگان (استرآباد)، ۱۳۷۶
- استرآباد و گرگان در بستر تاریخ ایران، نگاهی به ۵۰۰۰ سال تاریخ منطقه، ۱۳۷۶
- تاریخ فرهنگ و ادب گرگان و استرآباد، ۱۳۷۶ /
- ضرب المثل‌ها، کنایات و باورهای مردم گرگان (استرآباد)، ۱۳۷۶ /
- تاریخ، فرهنگ و هنر ترکمان، ۱۳۸۳
- تاریخچه چهار شهر ترکمن نشین، ۱۳۸۴

- سنگ مزارها و کتیبه‌های تاریخی گرگان و استرآباد، ۱۳۸۷
- نوروز در ایران و گرگان، ۱۳۸۸ / پل تاریخی آق قلعه، ۱۳۸۸ / ۱۳۹۰

مسیح ذبیحی

مسیح فرزند شیخ عبدالرحیم ذبیحی در ۴ فروردین ۱۳۰۸، در روستای زیارت از ییلاقات گرگان متولد شد. علوم مقدماتی را نزد پدر فراگرفت و در ۱۳۲۷ دیپلم ادبی خود را از دانش‌سرای مقدماتی اخذ نمود. به استخدام آموزش و پرورش درآمد و به تدریس ادبیات فارسی و عربی پرداخت. دیگر مسئولیت اداری او سرپرستی کتابخانه عمومی گرگان بود. تحصیل در رشته حقوق قضایی را نیمه‌کاره رها کرد. تحقیقات گسترده‌ای را در زمینه فرهنگ و متون قدیمی گرگان انجام داد. در سال ۵۶ و در سن ۴۸ سالگی، در لندن حین عمل جراحی قلب درگذشت و پیکر او در امامزاده عبدالله گرگان مدفون است.

آثار منتشر شده ذبیحی به شرح زیر هستند:

- گرگان‌نامه، مسیح ذبیحی، مصحح: ایرج افشار، بابک، ۲۹۶ صفحه، وزیری، چاپ ۱ سال ۱۳۶۳
- از آستارا تا استارباد شامل: اسناد تاریخی گرگان، به‌اهتمام: مسیح ذبیحی/منوچهر ستوده، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۷۰۴ صفحه، جلد ۷ وزیری، چاپ ۲ سال ۱۳۷۷
- از آستارا تا استارباد شامل: اسناد تاریخی گرگان، گردآورنده: مسیح ذبیحی/منوچهر ستوده، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۷۲۶ صفحه، جلد ۶ وزیری، چاپ ۲ سال ۱۳۷۸
- استرآبادنامه (سه سفرنامه، وقفنامه و سرگذشت)، به‌اهتمام: مسیح ذبیحی/ایرج افشار؛ به‌اهتمام: محمدتقی دانش‌پژوه، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۲۷۶ صفحه، وزیری، چاپ ۴ سال ۱۳۸۶
- سالنامه فرهنگ گرگان

ایرج تنظیفی

«ایرج تنظیفی» بنیان‌گذار مجسمه‌سازی مدرن، متولد ۱۳۱۷ از گرگان دانش‌آموخته دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران و استاد هنر در دانشگاه آزاد، دانشگاه علم و هنر و استاد آموزش ضمن خدمات معلمان است. تنظیفی از همان سال‌های دانشگاه به مجسمه‌سازی با فلز مس روی آورد و در این مسیر هنرهای سنتی ایران مانند مسگری را با مجسمه‌سازی مدرن ترکیب کرد و علاوه بر مجسمه‌سازی در نقاشی نیز صاحب سبک خاص بوده و

تابلوهای نقاشی‌اش با رنگ‌های بسیار قطور بر روی فیبر نقاشی می‌شود. مجموعه کامل از آثار نقاشی استاد تنفیظی به نام «انسان، جنگ - استخوان، سنگ» به عوارض روحی و اجتماعی جنگ بر تمام انسان‌ها روی زمین اختصاص دارد. تنفیظی یکی از هنرمندان فعال در عرصه مجسمه‌سازی و نقاشی است که دو مجسمه وی در فرهنگستان هنر نگهداری می‌شود و هم‌اکنون یکی از آثار این هنرمند در پنجمین دوسالانه مجسمه‌سازی در معرض دید عموم قرار دارد.

پرفسور ایرج اعتصام

ایرج اعتصام (زاده ۱۳۰۹ در گرگان)، معمار معاصر ایرانی است. او که طراح و معمار پارک ملت تهران و پارک کوروش است، از استادان پیش‌کسوت رشته معماری در ایران است. ایرج اعتصام، متولد ۱۳۰۹ در شهر گرگان است. او مدرک دکترای معماری را از دانشگاه فلورانس ۱۳۳۹، گرفته است. همچنین وی کارشناس ارشد طرح‌ریزی منطقه‌ای سازمان ملل متحد از سال ۱۳۵۰ است و همچنین عضو کانون کارشناسان رسمی دادگستری از سال ۱۳۵۲ است. دکتر ایرج اعتصام در حال حاضر عضویت‌های بی‌شماری در زمینه فعالیت‌های مسکن، انجمن بین‌المللی مطالعات محیط‌های سنتی، انجمن معماران و انجمن شهرسازان آمریکا، جوامع بین‌المللی یونان، فدراسیون بین‌المللی مسکن و طرح‌ریزی، لاهه، هلند، هیئت امناء انجمن مفاخر معماری ایران و... دارد. از مسئولیت‌های وی می‌توان به دانشیاری دانشگاه ملی ایران، دانشیاری دانشگاه تهران، رئیس دفتر فنی دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران، مؤسس و مدیرعامل مهندسی مشاور امکو، استاد معماری و شهرسازی دانشگاه تهران، مشاور عالی و محقق برای مهندسی مشاور امکو و مؤسس بین‌المللی دوکسیادیس، استاد مدعو در دانشگاه واشینگتن در سیاتل، محقق مرکز مطالعات شهری دانشگاه کالیفرنیا در برکلی، مدرس دانشگاه برکلی آمریکا و... اشاره کرد. از طرح‌ها و پروژه‌هایی دکتر اعتصام می‌توان به مجموعه شاه چراغ، شیراز، پردیسه دانشگاه سیستان و بلوچستان، پارک، تهران، شهر جدید لتیان، تهران، مجموعه‌های جهان‌گردی محلات، سرعین اردبیل، لاهیجان، طرح اولیه مجموعه سن تروپه، جنوب فرانسه، مجموعه‌های مسکونی و خانه‌های ویلایی در سیاتل، سن‌خوزه، سن‌فرانسیسکو، لس‌آنجلس، آمریکا، مجموعه هفت بلوک اداری در بل ویو، واشینگتن، مجموعه ساختمانی حجاج در مدینه منوره، عربستان سعودی و... اشاره کرد. از تألیف ایشان هم می‌توان به ترجمه کتاب عقاب دو سر، از گذشته تا آینده اسکان بشر اثر کنستانتین دکسپادیس، سال ۱۳۷۷، ترجمه کتاب معماری اسلامی، فرم، عملکرد و معنی اثر رابرت هیلن براند، سال

۱۳۷۷ و مقالات متعدد در مجلات تخصصی داخلی و خارجی و... اشاره کرد.

مریم زندی

مریم زندی (متولد ۲۰ دی ۱۳۲۵ در گرگان) عکاس ایرانی، عضو هیئت مؤسس انجمن ملی عکاسان ایران، اولین رئیس هیئت مدیره انجمن عکاسان ایران یا انجمن ملی عکاسان و دارای لیسانس از دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران است. وی عضو افتخاری انجمن عکاسان میراث فرهنگی ایران است. در حال حاضر وی بازرس شورای عالی خانه هنرمندان ایران و دبیر و داور چندین جشنواره عکاسی داخلی و خارجی است. مریم زندی تا به حال بیش از هفده نمایشگاه عکاسی انفرادی در ایران و خارج از کشور برگزار کرده است.

آثار مریم زندی

- ترکمن و صحرا، مجموعه عکس سیاه و سفید، ۱۳۶۲، تهران، ناشر: مؤلف.
- تک چهره نویسنده‌گان در کتاب آنتولوژی داستان‌نویسی در ایران از ۱۹۲۱ تا ۱۹۹۱، انتشارات میج، واشینگتن، ۱۹۹۱.
- چهرها (۱)، سیمایی از ادبیات معاصر ایران، مجموعه عکس (پرتره سیاه و سفید)، ۱۳۷۲، تهران و چاپ دوم ۱۳۷۷، ناشر: مؤلف.
- چهرها (۲)، سیمایی از نقاشان معاصر ایران، مجموعه عکس (پرتره سیاه و سفید)، ۱۳۷۳، تهران، ناشر: مؤلف.
- چهرها (۳)، سیمایی از هنرمندان سینما و تئاتر معاصر ایران، مجموعه عکس (پرتره سیاه و سفید)، ۱۳۷۶، تهران، ناشر: مؤلف.
- عکاشی (نقاشی روی عکس)، کار مشترک با ابراهیم حقیقی، رنگی، ۱۳۸۰، تهران، ناشر: نشر هفت رنگ.
- چهرها (۴)، سیمایی از ادبیات معاصر ایران، جلد دوم، مجموعه عکس (پرتره سیاه و سفید)، ۱۳۸۳، تهران، ناشر: مؤلف و نشر هفت رنگ.
- ایران! گل محبوب من! مجموعه عکس گل و طبیعت ایران، رنگی، ۱۳۸۵، تهران، ناشر: نشر نظر.
- چهرهای معماران ایران، جلد اول، سیاه و سفید، ۱۳۸۶، تهران، ناشر: نشر نظر و انجمن مفاخر معماری ایران.
- آبی با خط قرمز، مجموعه عکس رنگی، ۱۳۸۷، تهران، ناشر: نشر نظر.
- انقلاب ۵۷، مجموعه عکس سیاه و سفید ۱۳۹۳، تهران، ناشر: نشر نظر.
- چاپ و نشر انواع کارت پستال و تقویم در زمینه‌های مختلف از سال ۱۳۷۹.

حجت شکبیا

حجت‌الله شکبیا (زاده ۱۳۲۸، گرگان) نقاش هایپر رئالیست و عکاس ایرانی است. موضوع اغلب نقاشی‌های شکبیا، تاریخ ایران است. شکبیا در سال ۱۳۲۸، در محله باغ‌شاه گرگان به دنیا آمد. پدرش، میرزا محمود، عکاس بود و در حدود سال‌های ۱۳۲۰، اولین عکاسی الکتریکی را در شهر گرگان تأسیس کرده بود. میرزا محمود دستی هم در نقاشی داشت. به این ترتیب بود که حجت‌الله از کودکی با نقاشی و عکاسی آشنا شد. شکبیا دوره دبیرستان را در مدرسه ایرانشهر گرگان گذراند. سپس به هنرستانی در تهران رفت و تحت نظر استادانی چون مقیمی تبریزی، غلام‌حسین نامی و... تعلیم دید. پس از آن تحصیلات خود را در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران ادامه داد. در یکی از نقاشی‌هایش از یک اسکناس یک تومانی، شیوه اجرا، استفاده از رنگ‌های پخته و سایه‌روشن‌ها چنان دقیق و به عکس نزدیک بود که او را در زمره نقاشان هایپر رئالیست قرار داد. اولین نمایشگاه او با عنوان «اسکناس‌های شکبیا» که در گالری سیحون در سال ۱۳۵۵ برگزار شد، او را به جامعه هنری ایران معرفی کرد.

آثار حجت شکبیا

- نقاشی‌های شکبیا (با مقدمه دکتر جواد مجابی)
- مجموعه سه رنگ عشق
- مجموعه نرگس خاتون
- مجموعه ایرانشهر
- کتاب خیام
- کتاب ایراندخت
- نقش عکس در هنر ایران
- دیوان حافظ.
- کارت‌های تبریک، پوسترها و تقویم‌هایی که از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۸۶ منتشر شد.
- آرتمیس، بانوی پارسی
- کتاب عکاسی

فریال بهزاد

فریال بهزاد (زاده: ۴ اردیبهشت ۱۳۳۴ - گرگان) یک کارگردان زن اهل ایران است. فریال بهزاد متولد ۱۳۳۴ گرگان، مدرک کاردانی فیلمبرداری از مدرسه عالی تلویزیون و سینما و کارشناسی تهیه فیلم و برنامه‌های تلویزیونی از دانشگاه بوستون ایالت ماساچوست

را دارد. وی از سال ۱۳۵۹ فعالیت خود را به‌عنوان تهیه‌کننده و کارگردان برنامه‌های کودکان در صدا و سیما آغاز نمود و نخستین فیلم خود را با نام «کاکلی» در سال ۱۳۶۸ کارگردانی کرد.

به‌زاد همسر غلامرضا آزادی (تهیه‌کننده) و مادر سپهر و پیام آزادی (بازیگر) است. سپهر با بازی در سبب خنده و دنیای شیرین به محبوبیت رسید. پیام آزادی فیلمبردار بوده و تصویربرداری تعدادی از کارهای پدر و مادر خویش را بر عهده داشته است.

آثار فریال بهزاد

- گروه هفت (۱۳۸۰)
- ویروس ۲۰۰۰ (۱۳۷۹)
- قصه شب یلدا (۱۳۷۹)
- آتش دل (۱۳۷۹)
- پرستوهای عاشق (۱۳۸۹)
- شور زندگی (۱۳۷۷)
- روزی که خواستگار آمد (۱۳۷۵)
- مرد نامرئی (۱۳۷۴)
- دره شاپرک‌ها (۱۳۷۰)
- کاکلی (۱۳۶۸)
- حریر (۱۳۹۵)

بهمن مقصدلو

بهمن مقصدلو منتقد، نویسنده، پژوهشگر سینمایی، تهیه‌کننده و فیلم‌ساز ایرانی متولد سال ۱۳۱۸ و اهل استان گلستان است.

بهمن مقصدلو فارغ‌التحصیل فوق لیسانس مطالعات سینما از دانشگاه نیویورک و دکترا از دانشگاه کلمبیا است. او همچنین عضو انجمن قلم آمریکا است و در نیویورک زندگی می‌کند. بیش از ۴۰ سال است که در عرصه سینمای جهانی فعالیت دارد.

وی به‌عنوان داور، سخنران و تهیه‌کننده یا فیلمساز در بسیاری از جشنواره‌های معتبر جهانی شرکت کرده است. اضافه بر آن، نویسنده، منتقد و سردبیر برای نشر کتب «ویژه سینما و تئاتر» جایزه فروغ فرخزاد را در سال ۱۳۵۳ از آن خود کرده است.

کتاب «سینمای ایران» یکی از کتاب‌های وی است که در سال ۱۹۸۷ دانشگاه نیویورک آن را منتشر کرد. این اولین کتاب وی به زبان انگلیسی در مورد تاریخ سینمای ایران است که توجه جهانیان را به سینمای ایران جلب کرد. از کتاب‌های دیگر وی می‌توان «این سوی ذهن، آن سوی مردمک» ۱۹۹۹ و «آزادی و عشق در سینما» را نام برد که در سال ۲۰۰۳ منتشر شد.

کتاب جدید وی «علف: ماجراهای شگفت و ناگفته» به زبان انگلیسی در ژانویه ۲۰۰۹ منتشر شد، سرگذشت سه آمریکایی (سازندگان فیلم کینگ گنک) است که در سال ۱۹۲۴ به ایران رفتند و فیلم مستند فوق‌العاده‌ای به نام «علف» ساختند که پارامونت در سال ۱۹۲۵ آن را نمایش داد. نسخه فارسی آن در بهمن ماه ۱۳۸۹ در ایران منتشر شد.

بهمن مقصودلو تهیه‌کننده بسیاری از برنامه‌های هنری تلویزیون ملی ایران بوده و بیش از پانزده فیلم سینمایی و مستند را در آمریکا تهیه کرده است که نه تنها در بیش از صد جشنواره معتبر و بزرگ جهانی به نمایش درآمده‌اند، جوایز بی‌شماری هم کسب کرده‌اند.

فیلم «هفت مستخدم» با شرکت آنتونی کوئین هنرپیشه بزرگ جهانی برنامه اختتامیه جشنواره معتبر لوکارنو بوده که در حضور بیش از هشت هزار نفر با موفقیت در سال ۱۹۹۶ به نمایش گذاشته شد. فیلم «خواستگاران» (بازیگر) در جشنواره کن ۱۹۸۸ و فیلم «منهاتان به روایت ارقام» در سال ۱۹۹۳ در جشنواره‌های نیویورک، ونیز و تورنتو به نمایش درآمد.

بهمن مقصودلو با همکاری بهروز مقصودلو با تهیه فیلم کوتاه «زندگی در مه» ۱۹۹۸ اثر بهمن قبادی، با دریافت بیش از ۱۵ جایزه بین‌المللی رکورد دریافت جایزه و انتخاب در جشنواره‌های معتبر بین‌المللی فیلم‌های ایرانی را شکسته است.

دیگر فیلم به‌عنوان تهیه‌کننده «خاموشی دریا» (۲۰۰۳) نام دارد که بیش از شش جایزه بین‌المللی در بیش از بیست جشنواره جهانی را کسب کرده است و منتقد مجله معتبر «ورایتی» به مناسبت نمایش آن در جشنواره ساندنس آمریکا، فیلم را یک شاهکار خوانده است.

اولین فیلم بهمن مقصودلو به‌عنوان کارگردان، فیلم «اردشیر محمص و صورتک‌هایش» است که در سال ۱۹۷۲ ساخته شد و در سال ۱۹۹۶ در جشنواره لایپزیک آلمان به‌عنوان یکی از بهترین

فیلم‌های کوتاه مستند ایران قبل از انقلاب به نمایش درآمد. بهمن مقصودلو با تهیه فیلم «احمد شاملو: شاعر بزرگ آزادی» (۱۹۹۹-۱۹۹۶) تولید و پخش جهانی یک سری فیلم مستند بلند درباره بزرگان ادب و هنر ایران را بنیان گذاشت. دومین فیلم از این سری «احمد محمود نویسنده انسان‌گرا» (۲۰۰۴) و سومین «ایران درودی: نقاش لحظات اثری» (۲۰۱۰) است که در بسیاری از جشنواره‌ها، مراکز فرهنگی، دانشگاه‌ها و تلویزیون‌های دنیا به نمایش درآمده است و وی دی آن‌ها هم در جهان منتشر شده است.

استاد محمدرضا لطفی

محمدرضا لطفی ردیف‌دان، موسیقی‌دان، آهنگ‌ساز، نوازنده برجسته تار و سه‌تار و کمانچه همچنین پژوهشگر و مدرس موسیقی سنتی ایرانی بود. او از چهره‌های تأثیرگذار موسیقی ایرانی بود و با خلق آثاری چون «ایران ای سرای امید»، «کاروان شهید»، «برادر بی‌قراره» و «عشق داند» به میان توده مردم راه یافت. لطفی بنیان‌گذار کانون فرهنگی و هنری چاووش، گروه شیدا و مکتب‌خانه میرزا عبدالله بود و هنرمندان بسیاری از جمله خانواده کامکارها، مجید درخشانی، صدیق تعریف، حمید متبسم و حسین بهروزی‌نیا را تربیت کرد. او در کنار تار و سه‌تار، کمانچه، دف، نی و سنتور نیز می‌نواخت. لطفی تجربه همکاری با خوانندگان چون تاج اصفهانی، غلامحسین بنان و شجریان و شهرام ناظری را داشت و همچنین خوانندگانی چون هنگامه اخوان، صدیق تعریف، محمد گلریز و محمد معتمدی، علیرضا شاه‌محمدی و امیر اثنی‌عشری را نخستین بار او به جامعه موسیقی معرفی کرد. محمدرضا لطفی در ۱۷ دی سال ۱۳۲۵ در شهر گرگان، در خانواده‌ای فرهنگی که پدر و مادر هر دو معلم بودند، زاده شد. مادرش از اهالی گرگان و پدرش زاده خلخال بود و از آنجا که در اثر شیوع بیماری وبا، تمام خانواده‌اش را از دست داده بود، به رودسر نزد یکی از اقوامش فرستاده می‌شود. این دو در دوران جوانی و زمانی که به معلمی اشتغال داشتند، طی فرمانی از رضاشاه که تمامی معلم‌های مجرد را ظرف سه ماه به ازدواج موظف کرده بود، با یکدیگر ازدواج کردند و به مدت ۱۵ سال در ترکمن صحرا به معلمی پرداختند. مادر لطفی حرفه معلمی را پی گرفت و آن را ادامه داد و طبق گفته لطفی، به تدریس قرآن نیز مشغول بود؛ اما پدرش پس از مدتی کار معلمی را رها کرد و به تجارت و زراعت پرداخت. لطفی پدر و مادر خود را عاشق و دوست‌دار موسیقی معرفی می‌کند و اضافه می‌کند که پدرش خواننده و نوازنده تار نیز بود. وی معتقد است که صدای پدرش به صدای رضاقلی میرزا ضللی شباهت داشت، اما با زنگ بیشتر. علاوه بر پدر لطفی، برادرش نیز نوازنده تار بود که هر دوی آن‌ها از طریق یکی از دوستان پدر لطفی

با این ساز آشنا شده بودند. لطفی در همان شهر گرگان تحصیلات عمومی‌اش را گذراند و در آغاز جوانی برای فراگیری ساز تار به تهران نقل مکان کرد. او در ابتدا در کلاس‌های شبانه هنرستان موسیقی نام‌نویسی کرد و سپس به کلاس‌های روزانه نیز راه یافت. آشنایی لطفی با حسین علیزاده و داریوش طلایی نیز مربوط به همین زمان (سال اول حضورش در هنرستان موسیقی) است. او به مدت پنج سال در کلاس‌های آزاد هنرستان موسیقی به آموختن موسیقی نزد اشخاصی چون علی‌اکبر شهنازی و حبیب‌الله صالحی پرداخت. لطفی در دوره هنرستان به دعوت حسین دهلوی به ارکستر صبا رفت و به‌عنوان نوازنده تار مشغول به کار شد و در سال ۱۳۴۳، جایزه نخست موسیقی‌دانان جوان را نیز کسب کرد. او پس از راه‌یابی به دانشگاه، در سال تحصیلی ۱۳۵۲-۱۳۵۳ زیر نظر محمد تقی مسعودیه و با رساله موسیقی آوازی ایران مکتب اصفهان و تبریز موفق به دریافت مدرک کارشناسی از دانشکده هنرهای زیبای تهران شد و در همان‌جا شروع به تدریس کرد. در سال ۱۳۵۳، به عضویت گروه علمی دانشکده موسیقی درآمد و به مدت یک سال و نیم مدیر گروه موسیقی دانشکده موسیقی هنرهای زیبای تهران بود تا اینکه در نهایت از این سمت استعفا کرد. لطفی پس از ورود به دانشگاه به مرکز حفظ و اشاعه موسیقی راه یافت و در این زمان در فراگیری ردیف‌های آوازی و سازی از اشخاصی مانند نورعلی برومند، عبدالله دوامی و سعید هرمزی نیز بهره جست. او اما خیلی زود از مرکز حفظ و اشاعه خارج شد که گفته می‌شود دلیل آن مشکلات میان وی و داریوش صفوت، مدیر آن زمان مرکز، بر سر اعتقادات چپ‌گرایانه لطفی بود. ارشد تهماسبی معتقد است که لطفی این مرکز را از آن جهت که از راه اصلی خود منحرف شده بود، رها کرد و از آن خارج شد. لطفی اما رابطه‌اش را با نورعلی برومند حفظ کرد و به او وفادار ماند. لطفی هم‌زمان با تار، به نوازندگی ویولن کلاسیک نیز مشغول بود و به گفته خودش، زمانی در ۲۳ سالگی پس از اینکه تمامی آموزش‌های ردیف، رنگ‌ها، ضربی‌ها و... را پشت سر گذاشته بود، موسیقی ایرانی را رها کرد تا به سراغ موسیقی کلاسیک غرب برود و در آمریکا ادامه تحصیل بدهد؛ بنابراین برای مدت‌ها تنها به فعالیت در زمینه موسیقی کلاسیک غربی و نوازندگی ویولن پرداخت. خودش نقل می‌کند که پس از مدتی یک روز چشمش به سه‌تار که روی دیوار اتاق آویزان بود، افتاد و از روی دل‌تنگی با این ساز، سه‌تار را برداشته و به نواختن مشغول شده است (فرزین و تنکابنی، ۱۳۸۵، ۱۹).

احمدسارلی

احمد سارلی، فرزند حاج تنقرقلی (کدخدای مبارز و مردمی سارلی علیا) متولد ۱۳۲۳ ش،

در زمانی چشم به جهان گشود که ایران شاهد تحولات عمیق بود و بالطبع ترکمن صحرا از نتایج تصمیمات ضدقومی حکومت پادشاهی ایران بی نصیب نبود. غصب اراضی ترکمن صحرا در دههٔ چهل، ظلم و ستم بر ترکمنان تأثیرات عمیقی در شکل‌گیری شخصیت وی داشت. احمد سارلی در دههٔ چهل در کنار شعر سرائی، به‌عنوان اولین داستان‌نویس ترکمن صحرا اثر خود را به نام «خشم تولیخان» نوشت. این کتاب در خفقان رژیم شاه دو سال طول کشید تا از سانسور عبور کند و چاپ شود (۱۳۵۲). این کتاب به مناسبات ظالمانه حاکم بر ترکمن صحرا پرداخته است. در دههٔ پنجاه شعرهایش در رادیو گرگان خوانده می‌شد. رادیو گرگان محل عرضه اشعار شاعران ترکمن شد. احمد سارلی، ستار سوقی، آنا قربان قلیچ تقانی، عبداللطیف گلی، آنا قربان بهی، برازنده قوجق، اراز پرویش و غیره کسانی بودند که به شکل روشن‌فکران ترکمن در دورهٔ شاه کمک فراوان نمودند.

آثار احمد سارلی

- خشم تولیخان، ۱۳۵۲. داستان به زبان فارسی در باره وضعیت اجتماعی و سیاسی ترکمن‌ها و مبارزات آنان در برابر سیستم قنودالی حاکم.
- فغان ۱۳۸۴. حدود ۷۰ شعر، سروده شده در دههٔ ۴۰، ۵۰، ۶۰ و ۷۰
- نملی گوزلر: ۱۳۸۷
- آینه و ملا: ۱۳۹۲
- کونگل قوشی: ۱۳۹۳ شامل حدود ۱۰۰ شعر از دههٔ ۴۰ تا پایان دههٔ ۸۰
- ماجراهای آقا جوما ۱۳۸۷. شامل ۹ داستان از واقعیات جامعهٔ معاصر در دههٔ ۲۰
- کوین یورکلر ۱۳۸۶. داستان ترکمنی دربارهٔ باترها و سردارهای معاصر ترکمن
- فتودالها: ۱۳۸۵ به زبان فارسی شامل مبارزات، علیه زمین‌خواری در ترکمن صحرا از ۱۳۳۶ تا ۱۳۴۳
- خشم تولیخان/متن ترکمنی ۱۳۹۵

اراز محمد سارلی

دکتر اراز محمد سارلی از پژوهشگران حوزهٔ فرهنگی است که بیش از ۱۰۰ اثر مکتوب در حوزهٔ فرهنگ اقوام و به‌خصوص قوم ترکمن از خود به‌جای گذاشته است. همچنین وی مدیر انتشارات مختوم‌قلی فراقی در استان گلستان است و بیش از ۴ دهه در حوزهٔ فرهنگی فعالیت دارد.

در ادامه به برخی از مهم‌ترین آثار وی اشاره می‌شود:

- همگرایی اسلامی (ضرورت‌ها، نمادها و عوامل)

- «زمینه‌های اسلام‌خواهی در جمهوری ترکمنستان»
- مختوم‌قلی فراغی شاعر ترکمن
- دانشنامه مختوم‌قلی فراغی: زندگینامه و آثار مختوم‌قلی فراغی شاعر و عارف نامدار ترکمن (جلد ۱)
- میراث مکتوب ادبیات ترکمن: امام حسین
- میراث مکتوب ادبیات ترکمن: زین العرب
- قصه‌های میرعلی و سلطان حسین
- تاریخ بخارا
- دده قورقوت

عطا صفریپور

عطاءاله صفریپور بازیگر، نویسنده و کارگردان تئاتر، سینما و و رادیو و تلویزیون بود. وی در سال ۱۳۲۴ در شهر گرگان متولد شد و از سال ۱۳۳۲ با اجرای نمایش سرباز عیالوار وارد عرصه بازیگری تئاتر شد که این روند تا به امروز نیز ادامه دارد و حاصل آن اجرای بیش از ۵۰ نمایش تئاتر حرفه‌ای بوده است. گرایش اصلی وی در تئاتر، نمایش سنتی (روحوضی) بوده آن‌چنان‌که می‌توان او را یکی از برجسته‌ترین سیاه‌بازان ایران در سال‌های اخیر نام برد. وی از سال ۱۳۴۶، به‌عنوان بازیگر وارد رادیو گرگان شد و سپس در نویسندگی و کارگردانی نیز فعالیت نمود. همچنین نامبرده همکاری‌هایی با رادیو تهران، رادیو جوان و رادیو فرهنگ داشته است از دیگر فعالیت‌های وی می‌توان به ساخت بیش از ۵۰ میان‌پرده تلویزیونی، آموزشی ترویجی، کشاورزی و بیش از ۳۰ میان‌پرده اجتماعی و ساخت دو فیلم بلند تلویزیونی اشاره کرد و در امامزاده عبدالله گرگان به خاک سپرده شد. وی در ۱۰ شهریور ۱۳۹۷، چشم از جهان فرو بست و در امامزاده عبدالله گرگان به خاک سپرده شد.

سالار عقیلی

سالار عقیلی متولد ۱۱ آذر ۱۳۵۶ و اهل کردکوی استان گلستان است که خواننده موسیقی سنتی ایرانی است. او دانش‌آموخته هنرستان موسیقی سوره و نیز دارای مدرک کارشناسی در رشته بازیگری تئاتر است. سالار عقیلی از ۸ سالگی فراگیری موسیقی را با نوازندگی سازهای مختلف آغاز کرد. برادر و مادرش علاقه‌مند به موسیقی و مشوق او بودند و پدرش که وکیل دادگستری بود بیشتر متمایل به پیشرفت تحصیلی او بود. او به هنرستان موسیقی رفت و از همان‌جا تصمیم به یادگیری آواز گرفت. او در طی بیش از ۵ سال نزد صدیق تعریف به فراگیری آواز پرداخت. هم‌اکنون عقیلی افزون بر اجرا و ضبط آثار

موسیقی به تدریس موسیقی در آموزشگاه خود و در هنرستان موسیقی مشغول است. او همچنین گروه راز و نیاز را تشکیل داد. اعضای این گروه عبارت‌اند از سالار عقیلی، حریر شریعت‌زاده، سحاب تربتی، روزبه زرعی، علی خشتی نژاد، مونیکا لران، علیرضا دریایی، فردین لاهور پور، محمدرضا اسکندری و بابک میرزایی، سهراب برهمندی، داوود منادی او به همراه این گروه کنسرت‌های بسیاری در داخل و خارج از کشور اجرا کرده است. در جشنواره موسیقی فجر سال ۱۳۷۵، سالار عقیلی در سن ۱۸ سالگی، برای نخستین بار روی صحنه آمد و موجب حیرت تماشاچیان شد. حریر شریعت‌زاده نیز در آن کنسرت حاضر بود و به سبب تسلط بر آوازهای ایرانی، با شنیدن صدای سالار عقیلی به استعداد وی پی برد. پس از اتمام برنامه، درباره آوازهای ایرانی به صحبت نشستند و همین امر موجب همکاری‌های بعدی و در نهایت ازدواج این دو هنرمند شد. عقیلی پس از این اجرا برای همکاری با ارکستر ملی به رهبری فرهاد فخرالدینی دعوت شد. همسر وی با نام حریر شریعت‌زاده نوازنده پیانو و دف است. سالار عقیلی هم‌اکنون علاوه بر اجرا و ضبط آثار موسیقی، به تدریس در آموزشگاه‌های موسیقی و نیز، تدریس در هنرستان موسیقی مشغول است. او که مدیر آموزشگاه موسیقی راز و نیاز است.

جوایز سالار عقیلی

- برنده جایزه مردمی بهترین خواننده برنامه سه‌ستاره ۱۳۹۵
- برنده تندیس حافظ، بهترین ترانه جشن دنیای تصویر ۱۳۹۵
- برنده جایزه بهترین خواننده جشنواره مرشدان برتر ۱۳۹۴

جدول ۲-۱۸: مفاخر فرهنگی و هنری استان گلستان

ردیف	شهرستان / شهر	دسته‌بندی	نام و نام خانوادگی	ویژگی اختصاصی
۱	گرگان	هنری	محمد رضا لطفی	استاد مسلم موسیقی سنتی
۲	گرگان	هنری	حجت‌الله شکیبا	نقاش هاپررئالیست، تصویرگر تاریخ ایران
۳	گرگان	فرهنگی، بومی	کریم‌الله قائمی	پژوهشگر زبان طبری، شاعر
۴	گرگان	هنری	مریم زندی	عکاس بین‌المللی
۵	گرگان	هنری	انسیه شاه‌حسینی	اولین زن رزمنده ایرانی است که در موضوع جنگ ایران و عراق فیلم ساخته است
۶	گرگان	هنری	هائده صفی‌یاری	عضو آکادمی اسکار و دارنده ۴ سیمرغ بلورین فیلم فجر برای تدوین

ردیف	شهرستان / شهر	دسته‌بندی	نام و نام خانوادگی	ویژگی اختصاصی
۷	گرگان	هنری	هوشنگ گل‌مکانی	منتقد سینمایی و داور جشنواره‌های بین‌المللی فیلم، بانفوذترین منتقد سینمایی بعد از انقلاب
۸	گرگان	فرهنگی، بومی	مسیح‌اله ذبیحی	نویسنده و پژوهشگر، مؤلف «گرگان‌نامه» و «از استارا تا استرپاد»
۹	گرگان	فرهنگی	حسین علی هروی‌زاده	حافظ پژوه نامدار، مترجم فرانسه، دکترای فرهنگ و تمدن اسلامی از دانشگاه پاریس
۱۰	گرگان	هنری	کلنل علی‌بختی وزیری‌زاده	موسیقی‌دان برجسته ایران. برای اولین بار «پلی فونی» و هماهنگی (هارمونی) در موسیقی ایرانی توسط او راه یافت و اجرا شد. ابداع علامات عرضی سُری و کُرُن جهت ربع پرده‌ای موسیقی ایرانی نیز از ابداعات وی بود.
۱۱	گرگان	فرهنگی	بی‌بی‌خانم استرآبادی	نویسنده و فعال اجتماعی، مقاله‌نویس روزنامه‌های عصر مشروطه و بنیان‌گذار اولین دبستان دختران ایران در تهران.
۱۲	گرگان	هنری	حسن علی وزیری	نقاش و بیکره‌تراش، نامدارترین شاگرد کمال‌الملک
۱۳	گرگان	هنری	داریوش میرفندرسکی	معمار و طراح موزه، ملقب به «مرد معماری و مرمت ایران»
۱۴	گرگان	هنری	ایرج اعتصام	معمار، طراح مجموعه شاه‌چراغ، پارک ملت تهران، مترجم تخصصی معماری
۱۵	گرگان	هنری، پژوهشی	حسینعلی ملاح‌زاده	نقاش و موسیقی‌دان، از بزرگ‌ترین مؤلفان و پژوهشگران عرصه موسیقی به‌ویژه موسیقی سنتی ایرانی با آثار فراوان
۱۶	گرگان	هنری	ایرج تنظیفی	ادیب، نقاش و مجسمه‌ساز برجسته
۱۷	گرگان	فرهنگی، بومی	آیت‌الله سید میرتقی حسینی گرگانی	مجموعه فرهنگنامه مفاخر استرآباد و جرجان که چهار جلد آن به زیور طبع آراسته شده است: انوار گلستان، ریاحین گلستان، شعرای گلستان (دو جلد) آثار متعدد در زمینه علوم دینی
۱۸	گرگان	فرهنگی، بومی	سید حسین میرکاظمی	پژوهشگر فرهنگ عامه شمال کشور، داستان‌نویس و نقاش
۱۹	گرگان	فرهنگی، بومی	محمدعلی خان عبهری گرگانی	انتشار نخستین نشریه گرگان به نام هفته‌نامه «نامه قابوس» و پایه ریزی نخستین کتابخانه و قرائت‌خانه عمومی گرگان
۲۰	گرگان	فرهنگی، بومی	اسدالله معطوفی	نویسنده، محقق و مورخ نامدار

بخش دوم: سیمای کلی تاریخی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی استان گلستان | ۷۳

ردیف	شهرستان / شهر	دسته‌بندی	نام و نام خانوادگی	ویژگی اختصاصی
۲۱	گرگان	فرهنگی، معماری	میر محمد مؤمن استرآبادی	از مروجان شیعه در جنوب هند و بنیان‌گذار شهر حیدرآباد هند
۲۲	گرگان	فقه و کلام و ادب	فضل‌الله نعیمی استرآبادی	بنیانگذار جنبش حروفیه
۲۳	گرگان	آزاد	منوچهر فرهنگ	پدر علم اقتصاد ایران
۲۴	گرگان	فلسفه و کلام و فقه	میرداماد استرآبادی	فیلسوف و فقیه نامدار صفویه
۲۵	گرگان	هنری	عبدالحی منشی استرآبادی	خوشنویس پُرآوازه و واضع خط تعلیق
۲۶	گرگان	ادبی	محمد صدقی استرآبادی	شاعر نامدار
۲۷	گرگان	آزاد	میرزا مهدی خان منشی استرآبادی	مورخ مشهور
۲۸	گرگان	ادبی	هلالی جغتایی	شاعر نامدار
۲۹	گرگان	بومی	حبیب‌الله قلیش‌لی	ادیب و مدیر فرهنگی خوش‌نام
۳۰	گرگان	بومی	آیت‌الله سید حبیب‌الله طاهری	عالم دینی و انقلابی
۳۱	گرگان	بومی	آیت‌الله سید کاظم نورمفیدی	عالم دینی و انقلابی و منادی وحدت مسلمانان
۳۲	گرگان	بومی	دکتر محمد رضا مسکوب	پزشک مردمی با روش‌های درمانی عجیب
۳۳	گرگان	فرهنگی، هنری	نادر ابراهیمی	پژوهشگر، قصه‌نویس، مترجم آثار کودکان و فیلمساز
۳۴	آق‌قلا	بومی	موسی جرجانی	پژوهشگر فرهنگ و هنر ترکمن، روزنامه‌نگار، داستان‌نویس
۳۵	مراوه تپه	عرفان، بومی	مختوم‌قلی فراغی	شاعر و عارف نامدار ترکمن و منادی وحدت مسلمانان
۳۶	مراوه تپه	بومی	دولت محمد آزادی	شاعر نامدار ترکمن
۳۷	بندرگز	فقه و کلام و لغت	علامه میر سیدشریف جرجانی	مؤلف آثار برجسته‌ای چون تعریفات، صرف میر، مقالید العلوم و ...
۳۸	گنبد کاووس	تفسیر، لغت، نقد ادبی	عبدالقاهر جرجانی	بنیان‌گذار دو علم ادبی؛ «معانی» و «بیان»

ردیف	شهرستان / شهر	دسته‌بندی	نام و نام خانوادگی	ویژگی اختصاصی
۳۹	گنبد کاووس	آزاد	غلامعلی بسکی	پدر طبیعت ایران
۴۰	گنبد کاووس (متولد گمیشان)	هنری، بومی	نیاز جان محمدنیازی	پدر فرش ترکمن
۴۱	گنبد کاووس	ادبی	لامعی گرگانی	شاعر نامدار
۴۲	گنبد کاووس	ادبی	فخرالدین اسعد گرگانی	شاعر نامدار
۴۳	گنبد کاووس	فرهنگ و ادب	عنصرالمعالی کیکاووس بن اسکندر بن قابوس بن وشمگیر	مؤلف قابوس‌نامه
۴۴	گنبد کاووس	فرهنگ و ادب	شمس‌المعالی قابوس بن وشمگیر	حامی فرهنگ و هنر
۴۵	گنبد کاووس	شعر	بوسلیک گرگانی	از پیشگامان شعر فارسی
۴۶	گنبد کاووس	بومی	محمد ولی کمینه	از شاعران برجسته ترکمن
۴۷	بندر ترکمن	ادبی	ابراهیم حسن بیگی	داستان‌نویس و منتقد ادبی برجسته کشور. دارای نشان درجه یک هنر، بیش از ۱۱۴ کتاب منتشره.

بخش ۱۰۵: گزارش توصیفی وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان

مقدمه

اصلی‌ترین مرجع واحد، جهت دریافت آمار و ارقام مربوط به شاخص‌های عمومی و تخصصی فرهنگ و هنر، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان است؛ در همین راستا، اطلاعات مستند و در دسترس اداره کل، بیشتر مربوط به ۳ تا ۵ سال گذشته بوده است. اطلاعات آمار در بخش‌های مختلف از جمله آمار ناشران، سالن‌های سینما و تئاتر، رسانه‌های چاپی، مطبوعات، منابع انسانی و دیگر شاخص‌ها، به صورت یکپارچه در دسترس نبوده است، متعاقباً با مراجعه به واحدهای مربوطه در مدت یک ماه، به صورت پراکنده، اطلاعات مورد نیاز، دریافت شد. در همین راستا، در این بخش از مطالعات اطلاعات و آمار به دست آمده در زمینه شاخص‌های فرهنگی و هنری، ارائه و گزارش شده است.

وضعیت فعلی و عملکرد اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان و شهرستان‌های تابع به لحاظ ساختمان و ظرفیت اداری و بودجه دریافت شده در سال‌های اخیر، وضعیت نیروی انسانی در مرکز و شهرستان‌های تابع، معرفی وضعیت و پتانسیل سایت اداره کل؛

وضعیت نیروی انسانی

در این بخش از گزارش، با توجه به اطلاعات به دست آمده از اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان، وضعیت نیروی انسانی از سال ۱۳۹۲ تا سال ۱۳۹۸ به تفکیک گزارش شده است.

گزارش منابع انسانی به تفکیک شهرستان‌ها - (۱۳۹۲ - ۱۳۹۸)

جدول ۱-۱-۳: گزارش منابع انسانی به تفکیک شهرستان‌ها - (۱۳۹۲ - ۱۳۹۸)

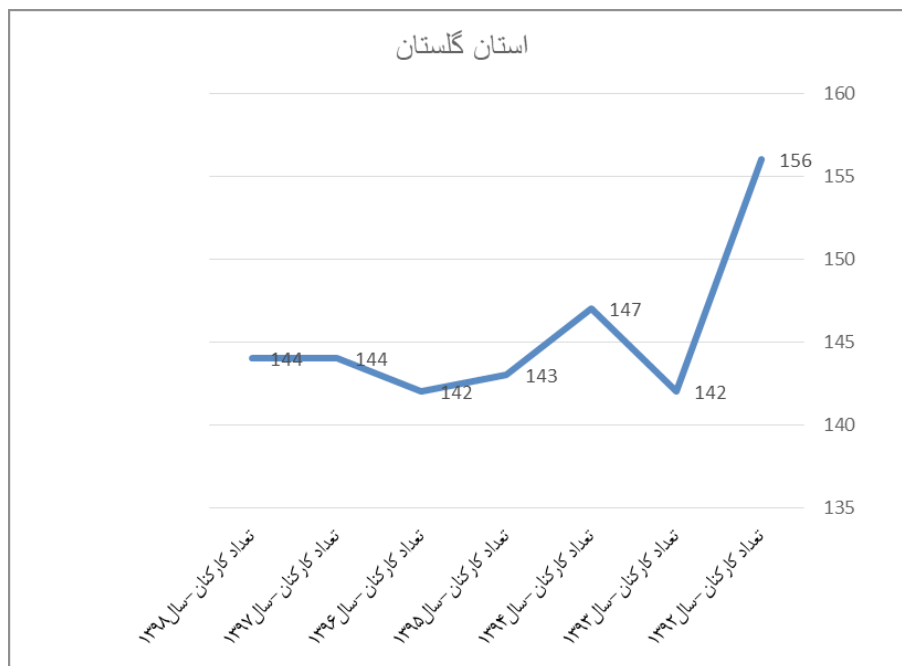
محل خدمت	تعداد کارکنان - سال ۱۳۹۲	تعداد کارکنان - سال ۱۳۹۳	تعداد کارکنان - سال ۱۳۹۴	تعداد کارکنان - سال ۱۳۹۵	تعداد کارکنان - سال ۱۳۹۶	تعداد کارکنان - سال ۱۳۹۷	تعداد کارکنان - سال ۱۳۹۸
آزادشهر	۶	۷	۶	۶	۶	۷	۵
آق قلا	۴	۴	۵	۵	۵	۶	۶
بندر ترکمن	۶	۴	۶	۶	۶	۶	۶
بندرگز	۷	۴	۵	۵	۵	۵	۷
رامیان	۵	۴	۵	۵	۵	۴	۳
علی آباد	۹	۹	۹	۹	۹	۷	۶
کردکوی	۸	۴	۴	۳	۳	۶	۵
کلاله	۶	۵	۴	۴	۴	۴	۵
گرگان	۸۸	۸۷	۹۰	۸۷	۸۷	۸۶	۸۶
گنبد	۱۲	۱۱	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۹
مینودشت	۵	۳	۱	۱	۱	۱	۶
جمع	۱۵۶	۱۴۲	۱۴۷	۱۴۳	۱۴۲	۱۴۴	۱۴۴

در جدول فوق، آمار مربوط به منابع انسانی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ به تفکیک هر یک از شهرستان‌ها گزارش شده است. در مجموع تعداد ۱۴۴ نفر در اداره کل فرهنگ و ارشاد استان گلستان و شهرستان‌های تابعه در حال فعالیت هستند. بیشترین میزان کارکنان مربوط به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان با ۸۶ نفر و کمترین میزان کارکنان مربوط به شهرستان رامیان با ۳ نفر، گزارش شده است.

بررسی روند (افزایشی یا کاهش) نیروی انسانی در استان گلستان (۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸) در این بخش، روند افزایش و یا کاهش نیروی‌های انسانی از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸، ارائه و گزارش شده است.

جدول ۱-۲: بررسی روند افزایش و کاهش نیروی‌های انسانی - (۱۳۹۲ - ۱۳۹۸)

تعداد کارکنان - سال ۱۳۹۸	تعداد کارکنان - سال ۱۳۹۷	تعداد کارکنان - سال ۱۳۹۶	تعداد کارکنان - سال ۱۳۹۵	تعداد کارکنان - سال ۱۳۹۴	تعداد کارکنان - سال ۱۳۹۳	تعداد کارکنان - سال ۱۳۹۲	محل خدمت
۱۴۴	۱۴۴	۱۴۲	۱۴۳	۱۴۷	۱۴۲	۱۵۶	استان گلستان

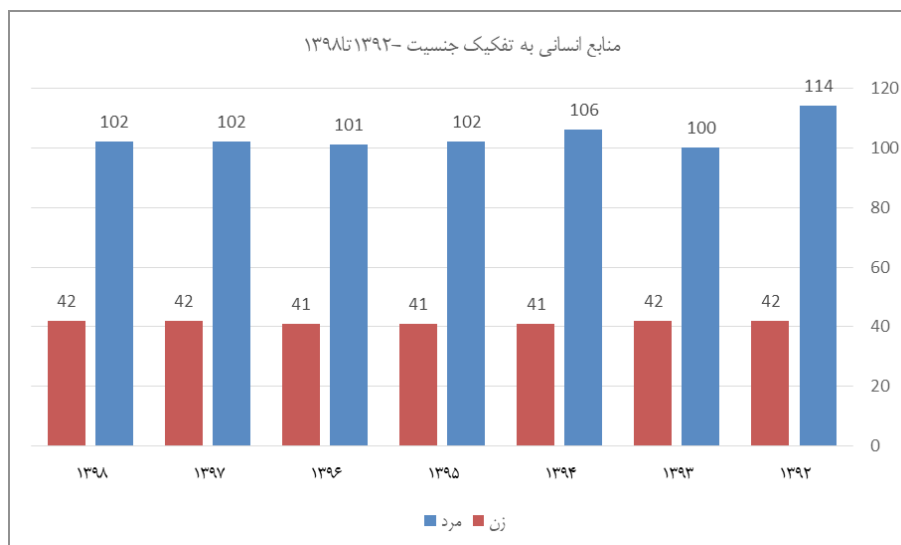

در جدول و نمودار فوق، میزان افزایش و یا کاهش نیروی‌های اداره‌کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ مورد بررسی قرار گرفته است. بیشترین نیروی انسانی در سال ۱۳۹۲ با تعداد ۱۵۶ نفر و کم‌ترین میزان نیروی انسانی در سال ۱۳۹۶ با تعداد ۱۴۲ نفر گزارش شده است. بیشترین نیروی انسانی مربوط به شهرستان گرگان و همچنین کم‌ترین نیروی انسانی مربوط به شهرستان رامیان بوده است.

گزارش منابع انسانی به تفکیک جنسیت (۱۳۹۸-۱۳۹۲)

جدول ۳-۱-۳: گزارش منابع انسانی به تفکیک جنسیت- (۱۳۹۸-۱۳۹۲)

جنسیت	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸
تعداد مردان	۱۱۴	۱۰۰	۱۰۶	۱۰۲	۱۰۱	۱۰۲	۱۰۲
تعداد زنان	۴۲	۴۲	۴۱	۴۱	۴۱	۴۲	۴۲
جمع	۱۵۶	۱۴۲	۱۴۷	۱۴۳	۱۴۲	۱۴۴	۱۴۴
درصد مردان	٪۷۳	٪۷۰	٪۷۲	٪۷۱	٪۷۱	٪۷۱	٪۷۱
درصد زنان	٪۲۷	٪۳۰	٪۲۸	٪۲۹	٪۲۹	٪۲۹	٪۲۹
درصد	٪۱۰۰	٪۱۰۰	٪۱۰۰	٪۱۰۰	٪۱۰۰	٪۱۰۰	٪۱۰۰

در جدول و نمودار ۳-۱-۲، به تفکیک سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸، ترکیب جنسیتی کارکنان اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان، ارائه و گزارش شده است. عمدتاً ۷۰ درصد از کارکنان را مردان و ۳۰ درصد را زنان تشکیل داده‌اند.

یکی از ملاک‌های اصلی ارزیابی منابع انسانی، میزان تحصیلات و همچنین رشته‌های مرتبط کارکنان است. در همین راستا و با توجه به اطلاعات موجود به صورت توصیفی، میزان تحصیلات کارکنان اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان و شهرستان‌های تابعه به تفکیک نوع قرارداد (رسمی، پیمانی، قرارداد انجام کار معین، قرارداد کارگری) و جنسیت کارکنان در جدول شماره ۴-۱-۲ گزارش شده است.

وضعیت بودجه و اعتبارات اداره کل

جدول ۱-۲-۲: میزان اعتبارات فرهنگی در سطح استان

میزان اعتبارات فرهنگی در سطح استان - اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی				اعتبار
سال مالی	اعتبار	تخصیص	درصد تخصیص	درصد تغییر
۱۳۹۰	۲۸۳۶۱	۲۸۳۶۱	۱۰۰	-
۱۳۹۱	۴۵۰۰	۴۵۰۰	۱۰۰	۱۳۳۱۴۰۵۸/۸۴-
۱۳۹۲	۳۱۰۰	۳۱۰۰	۱۰۰	۱۱۱۱۱۱۱۱/۳۱-
۱۳۹۳	۳۵۰۰	۳۵۰۰	۱۰۰	۹۰۳۲/۱۲
۱۳۹۴	۴۶۲۳	۲۹۶۵	۶۴	۰۸۵۷/۳۲
۱۳۹۵	۴۲۵۰	۳۸۸۴	۳۸/۹۱	۸۴۲۱/۱۱
۱۳۹۶	۶۱۲۵	۵۹۲۵	۷۳/۹۶	۶۵/۰
۱۳۹۷	۴۴۷۷	۲۱۳۰	۴۸	۶۴-

آمار و اطلاعات مربوط به وضعیت بودجه و اعتبارات اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان، از سال ۱۳۹۰ تا پایان سال مالی ۱۳۹۷، به تفکیک جمع‌آوری و گزارش شده است. همچنین اطلاعات بودجه و نحوه تخصیص سال ۱۳۹۸، را هنوز اداره کل تکمیل نکرده است و به همین ترتیب آمارهای مالی و بودجه تا سال ۱۳۹۷ گزارش شده است. متعاقباً تنها بودجه سال ۱۳۹۸، به تفکیک شهرستان‌ها موجود و گزارش شده است. در جدول فوق میزان اعتبارات فرهنگی در سطح استان، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷، در بخش‌های میزان اعتبار، میزان تخصیص، درصد تخصیص و درصد تغییر ارائه و گزارش شده است.

جدول ۲-۲-۲: میزان اعتبارات هزینه‌ای (جاری) در سطح استان

میزان اعتبارات هزینه‌ای (جاری) در سطح استان - اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی				اعتبار
سال مالی	اعتبار	تخصیص	درصد تخصیص	درصد تغییر
۱۳۹۰	۴۷۷۵۲	۴۷۷۵۲	۱۰۰	-
۱۳۹۱	۲۶۴۵۰	۲۶۴۵۰	۱۰۰	۶۰۹۶۴۹۸۶/۴۴-
۱۳۹۲	۳۰۸۹۷	۳۰۸۹۷	۱۰۰	۸۱۲۹/۱۶
۱۳۹۳	۴۰۷۳۰	۴۰۷۳۰	۱۰۰	۸۲۵۱/۳۱
۱۳۹۴	۲۶۸۸۶	۲۶۸۸۶	۱۰۰	۹۸۹۶۸۸۱۹/۳۳-
۱۳۹۵	۵۶۸۰۸	۵۵۵۹۳	۸۶/۹۷	۴۴۵۱/۲۶
۱۳۹۶	۶۹۰۵۱	۶۷۸۵۱	۲۶/۹۸	۰۵/۰
۱۳۹۷	۷۱۵۶۶	۷۰۳۷۲	۳۴/۹۸	۷۲/۳

در جدول ۲-۲-۲ میزان اعتبارات هزینه‌ای (جاری) در سطح استان از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷، به تفکیک بخش‌های اعتبار، تخصیص، درصد تخصیص و درصد تغییر ارائه و گزارش شده است.

جدول ۲-۲-۳: میزان اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) در سطح استان گلستان

میزان اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) در سطح استان گلستان اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی				اعتبار
سال مالی	اعتبار	تخصیص	درصد تخصیص	درصد تغییر
۱۳۹۰	۱۰۵۹۶۴	۷۱۶۲۵	۶۷	-
۱۳۹۱	۱۰۱۲۴۰	۴۴۴۰۳	۴۴	۴۵۸۱۱۷۸۵۱/۴-
۱۳۹۲	۱۰۲۷۵	۵۳۴۰۰	۵۲	۸۵۰۸۴۹۴۷/۸۹-
۱۳۹۳	۴۸۹۴۰	۳۱۰۳۰	۶۳	۳۰۱۷/۳۷۶
۱۳۹۴	۳۱۵۰۰	۲۰۴۱۵	۸/۶۴	۶۳۵۴۷۲۰۱/۳۵-
۱۳۹۵	۵۲۵۵۷	۱۰۷۸۷	۵۲/۲۰	۸۴۷۶/۶۶
۱۳۹۶	۸۶۸۷۰	۳۸۳۹۷	۴۴	۲۸/۶۵
۱۳۹۷	۶۱۸۰۰	۳۰۰۶۹	۴۹	۲۸/۶۵

در جدول ۳-۲-۲ میزان اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) در سطح استان گلستان اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی به تفکیک بخش‌های مربوط به اعتبار، تخصیص، درصد تخصیص و همچنین درصد تغییر ارائه و گزارش شده است.

جدول ۴-۲-۲: میزان جذب اعتبارات فرهنگی از منابع وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

میزان جذب اعتبارات فرهنگی از منابع وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی				اعتبار
سال مالی	اعتبار	تخصیص	درصد تخصیص	درصد تغییر
۱۳۹۰	۳۷۲۰	۳۷۲۰	۱۰۰	
۱۳۹۱	۳۷۰۴	۳۷۰۴	۱۰۰	۴۳۰۱۰۷۵۲۷/۰-
۱۳۹۲	۲۱۵۰	۲۱۵۰	۱۰۰	۹۵۴۶۴۳۶۳/۴۱-
۱۳۹۳	۶۱۳۹	۶۱۳۹	۱۰۰	۵۳۴۹/۱۸۵
۱۳۹۴	۳۸۴۱	۳۸۴۱	۱۰۰	۴۳۲۸۰۶۶۵/۳۷-
۱۳۹۵	۱۱۲۲۹	۱۱۲۲۹	۱۰۰	۲۹۳
۱۳۹۶	۱۰۷۸۲	۱۰۵۸۲	۱۴/۹۸	۷۶/۵-
۱۳۹۷	۱۰۹۰۸	۱۰۹۰۸	۱۰۰	۰۸/۳

در جدول ۳-۲-۲ میزان جذب اعتبارات فرهنگی از منابع وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی به تفکیک بخش‌های مربوط به اعتبار، تخصیص، درصد تخصیص و همچنین درصد تغییر ارائه و گزارش شده است.

نحوه تخصیص اعتبارات در سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، به تفکیک شهرستان‌ها

جدول ۱-۳-۲: اعتبارات سال ۱۳۹۷ به تفکیک شهرستان‌ها

ردیف	شهرستان	کمک به فعالیت‌های فرهنگی و هنری	تنخواه هزینه‌های جاری	سایر پرداخت‌های از محل اعتبارات جاری	تعمیر و تجهیز تملک دارایی‌ها	اعتبار احداث و تکمیل تملک دارایی‌ها	جمع (ریال)
۱	گرگان	۴/۷۳۴/۷۹۷/۹۴۹	۱/۷۲۰/۹۶۳/۱۶۰	۴۰۶/۰۲۴/۳۵۹	۸/۰۲۵/۰۰۰/۰۰۰	۶۲/۰۰۰/۰۰۰	۸/۶۴۵/۰۰۰/۰۰۰
۲	بندرگز	۷۹۸/۱۰۰/۰۰۰	۳۲/۸۱۸/۰۰۰	-	۲۷۰/۰۰۰/۰۰۰	-	۴۱۳/۵۰۰/۰۰۰
۳	آزادشهر	۵۲۲/۵۰۰/۰۰۰	۳۰/۷۲۲/۰۰۰	-	۱/۰۰۹/۰۰۰/۰۰۰	۹۲/۰۰۰/۰۰۰	۱/۹۲۹/۰۰۰/۰۰۰

ردیف	شهرستان	کمک به فعالیت‌های فرهنگی و هنری	تنخواه هزینه‌های جاری	سایر پرداخت‌های از محل اعتبارات جاری	تعمیر و تجهیز تملک دارائی‌ها	اعتبار احداث و تکمیل تملک دارائی‌ها	جمع (ریال)
۴	گنبد	۱۹۷/۲۵۰/۰۰۰	۲۷۹/۱۸۱/۰۰۰	-	۶۰۰/۰۰۰/۰۰۰	-	۶۰۰/۰۰۰/۰۰۰
۵	مینودشت	-	۴۳/۲۵۵/۹۱۱	-	۲۸۸/۰۰۰/۰۰۰	-	۲۸۸/۰۰۰/۰۰۰
۶	علی‌آباد	۲/۰۱۱/۳۹۸/۳۸۲	۴۱/۶۳۹/۰۰۰	-	-	-	-
۷	رامیان	۱/۰۱۱/۸۵۰/۰۰۰	۶۳/۴۲۰/۰۰۰	-	۱۲۰/۰۰۰/۰۰۰	۲/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۲/۱۲۰/۰۰۰/۰۰۰
۸	ترکمن	۸۱۴/۶۷۲/۸۰۱	۹۶/۷۳۸/۰۰۰	-	۳۳۰/۰۰۰/۰۰۰	۲/۲۰۱/۰۰۰/۰۰۰	۲/۵۳۱/۰۰۰/۰۰۰
۹	کلاله	۴۹۰/۵۷۵/۰۰۰	۵۳/۱۸۶/۰۰۰	-	۳۶۰/۰۰۰/۰۰۰	۱/۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۱/۵۶۰/۰۰۰/۰۰۰
۱۰	آق قلا	۶۷/۰۰۰/۰۰۰	۱۰/۰۰۰/۰۰۰	-	۲۴۰/۰۰۰/۰۰۰	۵/۴۱۳/۰۰۰/۰۰۰	۵/۶۵۳/۰۰۰/۰۰۰
۱۱	مراوه تپه	-	۷/۳۹۴/۰۰۰	-	-	۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰
۱۲	گالیکش	-	۵/۰۰۰/۰۰۰	-	-	۵/۶۴۴/۰۰۰/۰۰۰	۵/۶۴۴/۰۰۰/۰۰۰
۱۳	گمیشان	-	۵/۰۰۰/۰۰۰	-	-	-	-
۱۴	کردکوی	-	۸۲/۴۳۲/۰۰۰	-	۳۲۹/۰۰۰/۰۰۰	-	۳۲۹/۰۰۰/۰۰۰
	جمع کل	۱۰/۴۵۰/۸۹۴/۱۳۲	۲/۴۷۱/۷۴۹/۰۷۱	۴۰۶/۰۲۴/۳۵۹	۱۱/۵۷۱/۰۰۰/۰۰۰	۱۸/۴۹۸/۰۰۰/۰۰۰	۳۰/۲۱۲/۵۰۰/۰۰۰

در جدول ۱-۳-۲ و در این بخش از گزارش‌های آماری مربوط به اعتبارات سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، اطلاعات مربوطه به تفکیک هر یک از شهرستان‌های استان گلستان در حوزه‌های کمک به فعالیت‌های فرهنگی و هنری، تنخواه هزینه‌های جاری، سایر پرداخت‌ها از محل اعتبارات، اعتبارات هزینه‌ای، تعمیر و تجهیز و در نهایت اعتبار احداث و تکمیل ارائه شده است.

اعتبارات سال ۱۳۹۸ به تفکیک شهرستان‌ها

جدول ۲-۳-۲: اعتبارات سال ۱۳۹۸ به تفکیک شهرستان‌ها

ردیف	اعتبار شهرستان	کمک به فعالیت‌های فرهنگی و هنری	تنخواه هزینه‌های جاری (آب، برق و ...)	سایر پرداخت‌های از محل اعتبارات جاری	جمع اعتبارات هزینه‌ای	تعمیر و تجهیز (تملک دارائی‌های سرمایه‌ای)	اعتبار احداث و تکمیل	جمع اعتبارات تملک دارائی‌های سرمایه‌ای
۱	گرگان	۲/۸۲۸/۱۳۵/۳۷۹	۵۱۷/۹۲۸/۳۰۰	۴۰/۲۲۱/۰۰۰	۳/۳۸۶/۲۸۴/۶۷۹	۶۷۷/۴۱۰/۹۰۰	-	۶۷۷/۴۱۰/۹۰۰
۲	بندرگز	۱۴۵/۱۱۳/۳۳۳	۴/۴۵۰/۰۰۰	-	۱۴۹/۵۶۳/۳۳۳	-	-	-
۳	آزادشهر	-	۷/۶۱۰/۰۰۰	-	۷/۶۱۰/۰۰۰	-	۷۹/۰۰۰/۰۰۰	۷۹/۰۰۰/۰۰۰
۴	گنبد	-	۹۹/۹۹۲/۰۰۰	-	۹۹/۹۹۲/۰۰۰	۳۶/۲۴۵/۰۰۰	-	۳۶/۲۴۵/۰۰۰
۵	مینودشت	۱۵/۰۰۰/۰۰۰	۷/۱۵۰/۰۰۰	-	۲۲/۱۵۰/۰۰۰	-	۲/۳۰۵/۰۰۰/۰۰۰	۲/۳۰۵/۰۰۰/۰۰۰
۶	علی‌آباد	-	-	-	-	-	-	-
۷	رامیان	۳/۰۰۰/۰۰۰	۱۷/۱۰۱/۲۶۰	-	۲۰/۱۰۱/۲۶۰	-	-	-
۸	بندر ترکمن	-	۵/۹۹۰/۰۰۰	-	۵/۹۹۰/۰۰۰	۶۰/۰۰۰/۰۰۰	-	۶۰/۰۰۰/۰۰۰
۹	کلاله	۷۹/۰۰۰/۰۰۰	۳۶/۹۳۱/۰۰۰	-	۱۱۵/۹۳۱/۰۰۰	-	-	-
۱۰	آق‌قلا	-	۴۲/۰۸۵/۰۰۰	-	۴۲/۰۸۵/۰۰۰	۱۵۰/۰۰۰/۰۰۰	-	۱۵۰/۰۰۰/۰۰۰
۱۱	مراوه تپه	-	-	-	-	-	-	-
۱۲	گالیکش	-	-	-	-	-	-	-
۱۳	گمیشان	-	-	-	-	-	-	-
۱۴	کردکوی	۳۸/۰۰۰/۰۰۰	-	-	۳۸/۰۰۰/۰۰۰	-	-	-
۱۵	جمع کل	۳/۱۰۸/۲۴۸/۷۱۲	۷۳۹/۲۳۷/۵۶۰	۴۰/۲۲۱/۰۰۰	۳/۸۸۷/۷۰۷/۲۷۲	-	-	۳/۳۰۷/۶۵۵/۹۰۰

در جدول ۲-۳-۲، اعتبارات سال ۱۳۹۸، به تفکیک شهرستان‌ها ارائه و گزارش شده است. همچنین شاخص‌های کمک به فعالیت‌های فرهنگی و هنری، تنخواه هزینه‌های جاری (آب، برق و ...)، سایر پرداخت‌های از محل اعتبارات جاری، جمع اعتبارات هزینه‌ای، تعمیر و تجهیز (تملک دارائی‌های سرمایه‌ای)، اعتبار احداث و تکمیل و همچنین جمع اعتبارات تملک دارائی‌های سرمایه‌ای به تفکیک هر یک از شهرستان‌های استان گلستان و همچنین مرکز استان ارائه و گزارش شده است.

اعتبارات هزینه‌ای ریال اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان (از سال ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۷)
اعتبارات هزینه‌ای سال ۱۳۹۷

جدول ۱-۴-۲: اعتبارات هزینه‌ای سال ۱۳۹۷

مانده	هزینه	تخصیص	اعتبار	اعتبارات هزینه‌ای سال ۱۳۹۷	
۰	۲۶,۷۰۶,۸۵۲,۴۹۵	۲۶,۷۰۶,۸۵۲,۴۹۵	۲۶,۷۰۶,۸۵۲,۴۹۵	حقوق و مزایا کارکنان رسمی و پیمانی	اول - بهران خدمات کارکنان
۰	۱۰۱,۳۹۲,۷۸۴	۱۰۱,۳۹۲,۷۸۴	۱۰۱,۳۹۲,۷۸۴	سایر حقوق و دستمزد	
۰	۵۰۶,۰۰۰,۰۰۰	۵۰۶,۰۰۰,۰۰۰	۵۰۶,۰۰۰,۰۰۰	مانده مرخصی بازنشستگان	
۰	۸۰۵,۸۳۳,۳۳۳	۸۰۵,۸۳۳,۳۳۳	۸۰۵,۸۳۳,۳۳۳	عیدی	
۰	۳,۸۰۲,۶۰۴,۷۷۹	۳,۸۰۲,۶۰۴,۷۷۹	۳,۸۰۲,۶۰۴,۷۷۹	اضافه کار	
۰	۳۱,۹۲۲,۶۸۳,۳۹۱	۳۱,۹۲۲,۶۸۳,۳۹۱	۳۱,۹۲۲,۶۸۳,۳۹۱	جمع فصل اول	
۰	۳۷۰,۲۰۴,۴۲۱	۳۷۰,۲۰۴,۴۲۱	۳۷۰,۲۰۴,۴۲۱	مأموریت	دوم - استفاده از کالا و خدمات
۰	۲۱,۰۴۴,۳۶۲,۸۷۵	۲۱,۰۴۴,۳۶۲,۸۷۵	۲۱,۴۷۳,۳۶۲,۸۷۵	خدمات قراردادی اشخاص	
۰	۴۰۶,۰۲۴,۳۵۹	۴۰۶,۰۲۴,۳۵۹	۴۰۶,۰۲۴,۳۵۹	حق الزحمه خدمات اشخاص حقوقی	
۰	۷۱۸,۵۸۱,۶۰۰	۷۱۸,۵۸۱,۶۰۰	۷۱۸,۵۸۱,۶۰۰	حق الزحمه اشخاص حقیقی	
۰	۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰	سایر ۲۰۲۹۹	
۰	۰	۰	۰	هزینه پستی	
۰	۱۷۰,۸۷۵,۰۰۰	۱۷۰,۸۷۵,۰۰۰	۱۷۰,۸۷۵,۰۰۰	قبوض تلفن	
۰	۱۷۸,۲۰۵,۰۰۰	۱۷۸,۲۰۵,۰۰۰	۱۷۸,۲۰۵,۰۰۰	تعمیر و تجهیز خودرو	
۰	۰	۰	۰	تعمیر و نگهداری رایانه	
۰	۱۵۶,۴۴۱,۰۰۰	۱۵۶,۴۴۱,۰۰۰	۱۵۶,۴۴۱,۰۰۰	قبوض آب	
۰	۱۰۸,۶۶۸,۰۰۰	۱۰۸,۶۶۸,۰۰۰	۱۰۸,۶۶۸,۰۰۰	قبوض بنزین	
۰	۱,۰۲۶,۹۵۳,۰۰۰	۱,۰۲۶,۹۵۳,۰۰۰	۱,۰۲۶,۹۵۳,۰۰۰	قبوض برق	
۰	۲۷۷,۶۰۳,۰۰۰	۲۷۷,۶۰۳,۰۰۰	۲۷۷,۶۰۳,۰۰۰	قبوض گاز	
۰	۵۳۷,۷۷۴,۷۳۹	۵۳۷,۷۷۴,۷۳۹	۵۳۷,۷۷۴,۷۳۹	هزینه اداری	
۰	۳۴,۱۸۴,۴۶۷	۳۴,۱۸۴,۴۶۷	۳۴,۱۸۴,۴۶۷	هزینه آموزشی	
۰	۲۵,۵۲۹,۸۷۷,۴۶۱	۲۵,۵۲۹,۸۷۷,۴۶۱	۲۵,۹۵۸,۸۷۷,۴۶۱	جمع فصل دوم	
۲۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۱,۸۴۰,۸۴۸,۳۸۲	۲,۱۳۰,۸۴۸,۳۸۲	۳,۳۲۴,۳۶۳,۰۷۸	کمک‌های بلاعوض	پنجم - کمک‌های بلاعوض

مانده	هزینه	تخصیص	اعتبار	اعتبارات هزینه‌ای سال ۱۳۹۷	
۲۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۱,۸۴۰,۸۴۸,۳۸۲	۲,۱۳۰,۸۴۸,۳۸۲	۳,۳۲۴,۳۶۳,۰۷۸	جمع فصل پنجم	
۰	۱,۵۴۵,۶۶۲,۵۴۳	۱,۵۴۵,۶۶۲,۵۴۳	۱,۵۴۵,۶۶۲,۵۴۳	بازنشستگی	ششم - رفاه اجتماعی
۰	۳,۳۱۳,۴۰۷,۵۳۱	۳,۳۱۳,۴۰۷,۵۳۱	۳,۳۱۳,۴۰۷,۵۳۱	تأمین اجتماعی	
۰	۱۶۴,۷۵۳,۲۰۲	۱۶۴,۷۵۳,۲۰۲	۱۶۴,۷۵۳,۲۰۲	خدمات درمانی	
۰	۴۲,۹۹۸,۲۸۲	۴۲,۹۹۸,۲۸۲	۴۲,۹۹۸,۲۸۲	کمک هزینه مهد	
۰	۵,۶۰۰,۰۰۰	۵,۶۰۰,۰۰۰	۵,۶۰۰,۰۰۰	بیمه جانبازان	
۰	۴۸,۴۸۲,۲۸۰	۴۸,۴۸۲,۲۸۰	۴۸,۴۸۲,۲۸۰	بیمه عمر و تکمیلی و درمانی	
۰	۲۵۳,۹۳۱,۴۰۰	۲۵۳,۹۳۱,۴۰۰	۲۵۳,۹۳۱,۴۰۰	صندوق ذخیره (پس انداز)	
۰	۱,۶۴۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۶۴۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۶۴۱,۵۰۰,۰۰۰	سایر کمک‌های رفاهی کارکنان قراردادی	
۰	۲,۱۲۲,۷۶۶,۶۶۷	۲,۱۲۲,۷۶۶,۶۶۷	۲,۱۲۲,۷۶۶,۶۶۷	سایر کمک‌های رفاهی کارکنان رسمی و پیمانی	
۰	۳۵,۰۴۱,۵۰۰	۳۵,۰۴۱,۵۰۰	۳۵,۰۴۱,۵۰۰	کمک هزینه فوت و ازدواج شاغلین	
۰	۱۱۶,۸۰۵,۰۰۰	۱۱۶,۸۰۵,۰۰۰	۱۱۶,۸۰۵,۰۰۰	کمک هزینه فوت و ازدواج بازنشستگان	
۰	۹,۲۹۰,۹۴۸,۴۰۵	۹,۲۹۰,۹۴۸,۴۰۵	۹,۲۹۰,۹۴۸,۴۰۵	جمع فصل ششم	
۰	۸۱,۳۲۵,۳۷۴	۸۱,۳۲۵,۳۷۴	۸۱,۳۲۵,۳۷۴	بیمه و تعهدات بیمه‌ای	هفتم - سایر هزینه‌ها
۲۲۶,۵۴۴,۷۲۹	۸۴۳,۶۲۳,۱۶۳	۱,۰۷۰,۱۶۷,۸۹۲	۱,۰۷۰,۱۶۷,۸۹۲	دیون بیمه و بازنشستگی	
۰	۳۴۷,۰۶۱,۷۰۹	۳۴۷,۰۶۱,۷۰۹	۳۴۷,۰۶۱,۷۰۹	دیون پرسنلی	
۲۲۶,۵۴۴,۷۲۹	۱,۲۷۲,۰۱۰,۲۴۶	۱,۴۹۸,۵۵۴,۹۷۵	۱,۴۹۸,۵۵۴,۹۷۵	جمع فصل هفتم	
۵۱۶,۵۴۴,۷۲۹	۶۹,۸۵۶,۳۶۷,۸۸۵	۷۰,۳۷۲,۹۱۲,۶۱۴	۷۱,۹۹۵,۴۲۷,۳۱۰	جمع کل:	

در بخش ۴-۲ اعتبارات هزینه‌ای اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان در سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، ارائه و گزارش شده است. در همین راستا، در جدول ۱-۴-۲: شاخص اعتبارات هزینه‌ای اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان سال ۱۳۹۷، ارائه و گزارش شده است. همچنین در گزارش اعتبار هزینه‌ای سال ۱۳۹۷، شاخص‌های اعتبار مصوب، تخصیص ۱۲ ماهه، عملکرد و مانده اعتبارات بررسی و گزارش شده است.

اعتبارات هزینه‌ای سال ۱۳۹۸

جدول ۱-۴-۲: اعتبارات هزینه‌ای سال ۱۳۹۸

مانده	هزینه	تخصیص	اعتبار	اعتبارات هزینه‌ای سال ۱۳۹۸	
۰	۳۵,۳۱۲,۲۴۲,۵۰۲	۳۵,۳۱۲,۲۴۲,۵۰۲	۳۵,۳۱۲,۲۴۲,۵۰۲	حقوق و مزایا کارکنان رسمی و پیمانی	اول - جبران خدمات کارکنان
۰	۳۰,۲۴۸,۹۹۳	۳۰,۲۴۸,۹۹۳	۳۰,۲۴۸,۹۹۳	سایر حقوق و دستمزد	
۰	۹۳۷,۳۳۳,۳۳۳	۹۳۷,۳۳۳,۳۳۳	۹۳۷,۳۳۳,۳۳۳	عیدی	
۰	۴,۱۴۷,۹۸۳,۶۴۰	۴,۱۴۷,۹۸۳,۶۴۰	۴,۱۴۷,۹۸۳,۶۴۰	اضافه‌کار	
۰	۴۰,۴۲۷,۸۰۸,۴۶۸	۴۰,۴۲۷,۸۰۸,۴۶۸	۴۰,۴۲۷,۸۰۸,۴۶۸	جمع فصل اول	
۰	۵۱۴,۵۶۸,۴۳۷	۵۱۴,۵۶۸,۴۳۷	۵۱۴,۵۶۸,۴۳۷	مأموریت	دوم - استفاده از کالا و خدمات
۰	۳۰,۰۷۳,۳۱۸,۸۸۶	۳۰,۰۷۳,۳۱۸,۸۸۶	۳۰,۰۷۳,۳۱۸,۸۸۶	خدمات قراردادی اشخاص	
۰	۱,۱۳۷,۷۷۳,۱۵۲	۱,۱۳۷,۷۷۳,۱۵۲	۱,۱۳۷,۷۷۳,۱۵۲	حق الزحمه خدمات اشخاص حقوقی (شرکتی)	
۰	۸۱۴,۴۷۱,۷۵۰	۸۱۴,۴۷۱,۷۵۰	۸۱۴,۴۷۱,۷۵۰	حق الزحمه خدمات اشخاص حقوقی	
۰	۳۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰,۰۰۰	پژوهش	
۰	۰	۰	۰	هزینه پستی	
۰	۱۵۵,۳۶۳,۰۰۰	۱۵۵,۳۶۳,۰۰۰	۱۵۵,۳۶۳,۰۰۰	قبوض تلفن	
۰	۱۶۴,۸۳۲,۵۰۰	۱۶۴,۸۳۲,۵۰۰	۱۶۴,۸۳۲,۵۰۰	تعمیر و تجهیز خودرو	
۰	۰	۰	۰	تعمیر و نگهداری رایانه	
۰	۱۴۵,۱۲۸,۰۰۰	۱۴۵,۱۲۸,۰۰۰	۱۴۵,۱۲۸,۰۰۰	قبوض آب	
۰	۹۳,۰۰۹,۷۶۰	۹۳,۰۰۹,۷۶۰	۹۳,۰۰۹,۷۶۰	قبوض بنزین	
۰	۸۱۶,۳۳۴,۰۰۰	۸۱۶,۳۳۴,۰۰۰	۸۱۶,۳۳۴,۰۰۰	قبوض برق	
۰	۱۴۲,۷۲۱,۰۰۰	۱۴۲,۷۲۱,۰۰۰	۱۴۲,۷۲۱,۰۰۰	قبوض گاز	
۰	۷۳۴,۲۱۸,۶۹۸	۷۳۴,۲۱۸,۶۹۸	۷۳۴,۲۱۸,۶۹۸	هزینه اداری	
۰	۴۸,۲۸۲,۳۹۰	۴۸,۲۸۲,۳۹۰	۴۸,۲۸۲,۳۹۰	هزینه آموزشی	
۰	۳۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	سایر ۲۱۳۹۹	
۰	۳۵,۱۹۰,۰۲۱,۵۷۳	۳۵,۱۹۰,۰۲۱,۵۷۳	۳۵,۱۹۰,۰۲۱,۵۷۳	جمع فصل دوم	

مانده	هزینه	تخصیص	اعتبار	اعتبارات هزینه‌ای سال ۱۳۹۸	
۰	۱,۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۱,۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۱,۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	کمک‌های بلاعوض	پنجم - کمک‌های بلاعوض
۰	۱,۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۱,۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۱,۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	جمع فصل پنجم	
۰	۱,۹۷۴,۰۱۶,۱۵۳	۱,۹۷۴,۰۱۶,۱۵۳	۱,۹۷۴,۰۱۶,۱۵۳	بازنشستگی	ششم - رفاه اجتماعی
۰	۴,۴۹۱,۱۲۳,۴۳۴	۴,۴۹۱,۱۲۳,۴۳۴	۴,۴۹۱,۱۲۳,۴۳۴	تامین اجتماعی	
۰	۲۰۶,۴۴۲,۱۲۱	۲۰۶,۴۴۲,۱۲۱	۲۰۶,۴۴۲,۱۲۱	خدمات درمانی	
۰	۶۵,۰۰۰,۰۰۰	۶۵,۰۰۰,۰۰۰	۶۵,۰۰۰,۰۰۰	کمک هزینه مهد	
۰	۵۳,۹۱۳,۰۲۵	۵۳,۹۱۳,۰۲۵	۵۳,۹۱۳,۰۲۵	بیمه جانبازان	
۰	۸۹,۱۱۳,۲۲۴	۸۹,۱۱۳,۲۲۴	۸۹,۱۱۳,۲۲۴	بیمه عمر و تکمیلی و درمانی	
۰	۲۹۰,۰۱۶,۰۰۰	۲۹۰,۰۱۶,۰۰۰	۲۹۰,۰۱۶,۰۰۰	صندوق ذخیره (پس انداز)	
۰	۱,۵۸۳,۸۲۸,۹۵۶	۱,۵۸۳,۸۲۸,۹۵۶	۱,۵۸۳,۸۲۸,۹۵۶	سایر کمک‌های رفاهی کارکنان قراردادی	
۰	۲,۱۸۵,۴۳۳,۷۸۳	۲,۱۸۵,۴۳۳,۷۸۳	۲,۱۸۵,۴۳۳,۷۸۳	سایر کمک‌های رفاهی کارکنان رسمی و پیمانی	
۰	۲۷,۵۶۰,۰۰۰	۲۷,۵۶۰,۰۰۰	۲۷,۵۶۰,۰۰۰	کمک هزینه فوت و ازدواج شاغلین	
۰	۹۶,۴۶۰,۰۰۰	۹۶,۴۶۰,۰۰۰	۹۶,۴۶۰,۰۰۰	کمک هزینه فوت و ازدواج بازنشستگان	
۰	۱۱,۰۶۲,۹۰۶,۶۹۶	۱۱,۰۶۲,۹۰۶,۶۹۶	۱۱,۰۶۲,۹۰۶,۶۹۶	جمع فصل ششم	
۰	۲۰۸,۷۶۶,۷۲۰	۲۰۸,۷۶۶,۷۲۰	۲۰۸,۷۶۶,۷۲۰	بیمه خودرو	هفتم - سایر هزینه‌ها
۰	۱,۹۱۲,۴۹۶,۵۴۳	۱,۹۱۲,۴۹۶,۵۴۳	۱,۹۱۲,۴۹۶,۵۴۳	دیون بیمه و بازنشستگی	
۰	۲,۱۲۱,۲۶۳,۲۶۳	۲,۱۲۱,۲۶۳,۲۶۳	۲,۱۲۱,۲۶۳,۲۶۳	جمع فصل هفتم	
۰	۸۹,۹۲۲,۰۰۰,۰۰۰	۸۹,۹۲۲,۰۰۰,۰۰۰	۸۹,۹۲۲,۰۰۰,۰۰۰	جمع کل:	

در بخش ۴-۲ اعتبارات هزینه‌ای اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان در سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، ارائه و گزارش شده است. در همین راستا، در جدول ۲-۴-۲: شاخص اعتبارات هزینه‌ای اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان سال ۱۳۹۸، ارائه و گزارش شده است. همچنین در گزارش اعتبارهزینه‌ای سال ۱۳۹۸، شاخص‌های اعتبار مصوب، تخصیص ۱۲ ماهه، عملکرد و مانده اعتبارات بررسی و گزارش شده است.

مجتمع‌های فرهنگی به تفکیک شهرستان‌ها (آخرین وضعیت)

جدول: ۱-۵-۲: مجتمع‌های فرهنگی به تفکیک شهرستان‌ها (آخرین وضعیت)

ردیف	نام ساختمان	مالک عرصه	عرصه و اعیان	ظرفیت	واحد استفاده کننده
۱	مجتمع فرهنگی و هنری شهید ربانی بندرگز	شهرداری	۱۰۰۰/۱۰۸۰	۱۶۷	اداره ارشاد بندرگز
۲	مجتمع فرهنگی و هنری شهید نازقلیچی	بنیاد علوی	۲۰۰۰	۱۴۰۰ بنا	اداره ارشاد بندر ترکمن
۳	مجتمع فرهنگی و هنری شهید بهشتی	شهرداری		۲۵۰	اداره ارشاد کردکوی
۴	مجتمع فرهنگی و هنری علی‌آباد کتول	ارشاد	عرصه ۱۲۰۰/اعیان ۱۱۴۰	۲۵۰ نفر	اداره ارشاد علی‌آباد
۵	مجتمع فرهنگی و هنری رامیان	راه و شهرسازی	۱۹۳۵	۳۲۰ نفر	اداره ارشاد رامیان
۶	مجتمع فرهنگی و هنری آزادشهر	شهرداری	۲۰۴۰ متر	۲۷۰ نفر	اداره ارشاد آزادشهر
۷	مجتمع فرهنگی و هنری گنبد	راه و شهرسازی	عرصه: ۱۱۵۰۰، متر/اعیان: ۲۵۰۰ متر	۵۰۰ نفر	اداره ارشاد گنبد
۸	مجتمع فرهنگی و هنری مینودشت	ارشاد	۹۰۰/۱۲۵۰	۲۰۰ نفر	اداره ارشاد مینودشت
۹	مجتمع فرهنگی و هنری کلاله	راه و شهرسازی	۲۰۰۰ متر	۲۰۰	اداره ارشاد کلاله
۱۰	مجتمع فرهنگی و هنری آق‌قلا	شهرداری	۱۹۳۵ متر	۲۳۰ نفر	اداره ارشاد آق‌قلا
۱۱	مجتمع فرهنگی و هنری شماره یک گنبد	شهرداری	۰	۰	اداره ارشاد گنبد
۱۲	مجتمع فرهنگی و هنری آزادشهر	شهرداری			اداره ارشاد آزادشهر

ردیف	نام ساختمان	مالک عرصه	عرصه و اعیان	ظرفیت	واحد استفاده کننده
۱۳	مجتمع فرهنگی و هنری معراج آزادشهر	ارشاد	۱۳۱۶ متر	۱۴۰ نفر	اداره ارشاد آزادشهر
۱۴	مجتمع فرهنگی و هنری کردکوی	راه و شهرسازی	عرصه ۲۲۰ متر / اعیان ۱۵۰۰ متر	۲۴۳ نفر	اداره ارشاد کردکوی
۱۵	مجتمع فرهنگی و هنری گمیشان	راه و شهرسازی	.		اداره ارشاد گمیشان
۱۶	مجتمع فرهنگی و هنری نوده خاندور	شهرداری	.		اداره ارشاد رامیان
۱۷	مجتمع فرهنگی و هنری نوکنده	شهرداری	.		*
۱۸	خانه فرهنگ انبارالوم	شهرداری	.		*
۱۹	مجتمع فرهنگی و هنری سیمین شهر	شهرداری	.		*
۲۰	مجتمع فرهنگی و هنری فاضل آباد	شهرداری	عرصه ۳۴۰۰ عیان ۳۹۵۲	۳۵۰ نفر	دانشگاه گلستان
۲۱	مجتمع فرهنگی و هنری خان بین	شهرداری	.		*
۲۲	مجتمع فرهنگی و هنری گالیکش	شهرداری	.		*
۲۳	اداره کل فرهنگ و ارشاد گلستان	ارشاد	.		اداره کل
۲۴	تالار فخرالدین اسعد گرگانی	ارشاد	.	۷۴۰ نفر	اداره کل
۲۵	مجتمع فرهنگی هنری بهارستان	راه و شهرسازی	.		اداره کل
۲۶	تالار مرکزی گرگان	شهرداری	.		*

در جدول ۱-۵-۲، وضعیت مجتمع‌های فرهنگی در استان گلستان به تفکیک شهرستان با مشخصات نام ساختمان، مالک عرصه، ظرفیت و واحد استفاده کننده ارائه و گزارش شده است. در حال حاضر ۲۶ مجتمع فرهنگی و هنری در استان گلستان مشغول فعالیت‌های فرهنگی و هنری هستند.

کتابخانه‌های استان به تفکیک شهرستان‌ها (آخرین وضعیت)

جدول ۱-۶-۲: کتابخانه‌های استان به تفکیک شهرستان‌ها (آخرین وضعیت)

ردیف	شهرستان	تعداد کتابخانه
۱	گرگان	۷
۲	بندرگز	۳
۳	آزادشهر	۴
۴	گنبد	۴
۵	مینودشت	۲
۶	علی‌آباد	۸
۷	رامیان	۱۲
۸	ترکمن	۳
۹	کلاله	۴
۱۰	آق‌قلا	۵
۱۱	مراوه تپه	۲
۱۲	گالیکش	۳
۱۳	گمیشان	۳
۱۴	کردکوی	۳
	جمع کل	۶۳

در این بخش از گزارش‌ها، اطلاعات مربوط به ۶۳ کتابخانه به تفکیک شهرستان‌های استان گلستان ارائه شده است. شهرستان رامیان با ۱۲ کتابخانه، بیشترین و شهرستان مراوه تپه و مینودشت، با ۲ کتابخانه کم‌ترین میزان کتابخانه دارند.

آمارهای کمی مربوط به فعالیت‌های فرهنگی و هنری

در این بخش از گزارش، آمار و شاخص‌های کمی، بر اساس اقلام آماری تعریف شده در فرابور و سالنامه آماری شامل وضعیت تولیدکالا و خدمات فرهنگی در حوزه‌های مربوط به ارشاد شامل وضعیت و آمار ناشران، نشر، کتاب‌فروشان حرفه‌ای و لوازم التحریرها،

مطبوعات شامل رسانه‌های چاپی (روزنامه، هفته‌نامه و ماهنامه و ...) و رسانه‌های الکترونیکی، دکه‌های مطبوعات، سالن‌ها و ظرفیت در سینما و تئاتر، سالن‌های موسیقی، آموزشگاه‌های تک و چند منظوره، تشکل‌ها و انجمن‌های فرهنگی و هنری در حوزه مطبوعات، فیلم، تئاتر، موسیقی و ...، مراسم و مناسبت‌های خاص استان ارائه می‌شود.

آمار مربوط به کتاب

جدول ۱-۷-۲: تعداد عناوین و شمارگان منتشر شده به تفکیک نوع اثر در سال ۱۳۹۷

تألیف		ترجمه	
عنوان	شمارگان	عنوان	شمارگان
۴۵۲	۲۳۳۲۰۰	۶۶	۴۴۹۰۰

جدول ۱-۷-۱: تعداد عناوین و شمارگان منتشر شده به تفکیک نوع اثر در ۶ ماه اول ۱۳۹۸

تألیف		ترجمه	
عنوان	شمارگان	عنوان	شمارگان
۱۲۷	۹۶۴۵۰	۷	۱۹۵۰

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول فوق، مشخص شده است که ۴۵۲ عنوان به شمارگان ۲۳۳۲۰۰ کتاب تألیف و همچنین ۶۶ عنوان به شمارگان ۴۴۹۰۰ کتاب در استان گلستان ترجمه شده است. ۸۳ درصد از تألیف و ترجمه کتاب مربوط به مرکز استان گلستان، شهر گرگان است. عمده فعالیت نشر و چاپ کتاب در گرگان صورت می‌گیرد. همچنین بر اساس گزارش خانه کتاب در سال ۹۷، استان گلستان در آمار کتاب‌های منتشره در جایگاه ۱۲ کشوری قرار دارد.

همچنین در ۶ ماه اول سال ۱۳۹۸ که آمار آن موجود است، ۱۳۴ عنوان کتاب در شمارگان ۹۸ هزار و ۴۰۰ نسخه چاپ شده است. از این تعداد ۱۲۷ عنوان در شمارگان ۹۶ هزار و ۴۵۰ نسخه، تألیفی و ۷ عنوان در شمارگان ۱۹۵۰ جلد ترجمه‌ای بوده است. تعداد کتاب‌های چاپ اول ۱۲۷ عنوان در شمارگان ۸۹ هزار و ۴۰۰ جلد و تعداد کتاب‌های چاپ مجدد ۷ عنوان در شمارگان ۹ هزار جلد بوده است.

لیست ناشران به تفکیک شهرستان

جدول ۲-۷-۲: لیست ناشران به تفکیک شهرستان

ردیف	شهرستان	تعداد مؤسسات انتشاراتی	تعداد فعال	تعداد غیر فعال
۱	گرگان	۵۰ مؤسسه انتشاراتی	۵۰	۰
۲	گنبد	۵ مؤسسه انتشاراتی	۵	۰
۳	علی آباد	۲ مؤسسه انتشاراتی	۲	۰
۴	رامیان	۱ مؤسسه انتشاراتی	۱	۰
۵	آق قلا	۱ مؤسسه انتشاراتی	۱	۰
۶	آزادشهر	۱ مؤسسه انتشاراتی	۱	۰
۷	بندر ترکمن	۱ مؤسسه انتشاراتی	۱	۰
	استان گلستان	۶۰ مؤسسه انتشاراتی	۶۰	۰

نمودار ۴: لیست ناشران به تفکیک شهرستان

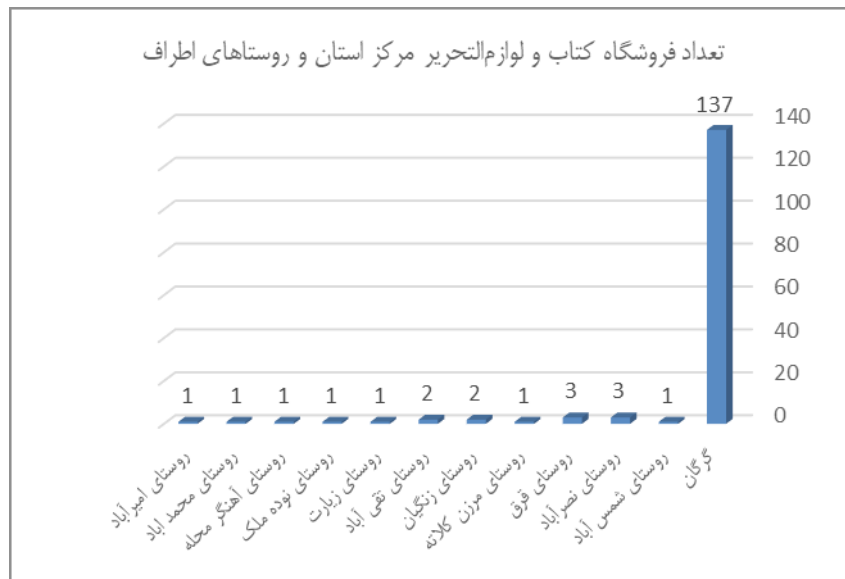
کل مؤسسات انتشاراتی در استان گلستان، ۶۰ مؤسسه است که ۵۰ انتشارات با احتساب ۸۳ درصد آن، در مرکز استان، شهر گرگان در حال فعالیت هستند؛ مادامی که از ۱۴ شهرستان در استان گلستان، تنها در ۷ شهرستان مؤسسات انتشاراتی در حال فعالیت

هستند. گرگان، گنبد، علی‌آباد، رامیان، آق قلا، آزادشهر و بندر ترکمن شهرستان‌هایی هستند که مؤسسات انتشاراتی دارند. تقریباً تمامی شهرهای ترکمن نشین، مؤسسات انتشاراتی دارند که عمده فعالیت آن‌ها نشر و چاپ موضوعات مرتبط با پیشینه تاریخی، فرهنگ، زبان و ادبیات قوم ترکمن است.

لیست فروشندگان حرفه‌ای کتاب و لوازم التحریر

جدول ۳-۷-۲: لیست فروشندگان حرفه‌ای کتاب و لوازم التحریر

ردیف	شهرستان	تعداد فروشگاه کتاب و لوازم التحریر	تعداد فعال	تعداد غیر فعال
۱	گرگان	۱۳۷ فروشگاه کتاب و لوازم التحریر	۱۳۷	۰
۲	روستای شمس‌آباد	۱ فروشگاه کتاب و لوازم التحریر	۱	۰
۳	روستای نصرآباد	۳ فروشگاه کتاب و لوازم التحریر	۳	۰
۴	روستای قرق	۳ فروشگاه کتاب و لوازم التحریر	۳	۰
۵	روستای مرزن کلاته	۱ فروشگاه کتاب و لوازم التحریر	۱	۰
۶	روستای زنگیان	۲ فروشگاه کتاب و لوازم التحریر	۲	۰
۷	روستای تقی‌آباد	۲ فروشگاه کتاب و لوازم التحریر	۲	۰
	روستای زیارت	۱ فروشگاه کتاب و لوازم التحریر	۱	۰
	روستای نوده ملک	۱ فروشگاه کتاب و لوازم التحریر	۱	۰
	روستای آهنگر محله	۱ فروشگاه کتاب و لوازم التحریر	۱	۰
	روستای محمدآباد	۱ فروشگاه کتاب و لوازم التحریر	۱	۰
	روستای امیرآباد	۱ فروشگاه کتاب و لوازم التحریر	۱	۰
	استان گلستان	۱۵۲ فروشگاه کتاب و لوازم التحریر	۱۵۲	۰

نمودار ۵: لیست فروشندگان حرفه‌ای کتاب و لوازم التحریر

در جدول ۳-۷-۲، اطلاعات مربوط به تعداد فروشندگان حرفه‌ای کتاب و لوازم التحریر گزارش شده است. در کل تعداد ۱۵۲ فروشگاه کتاب و لوازم التحریر در مرکز استان، شهر گرگان و روستاهای اطراف در جال فعالیت هستند که عمده فعالیت آن‌ها فروش لوازم التحریر است. اطلاعات لازم در مورد فروشندگان کتاب و لوازم التحریر که از طریق اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان دریافت شده است، تنها مربوط به شهرستان گرگان و روستاهای اطراف بوده است و اطلاعات منسجمی در مورد فروشندگان کتاب به تفکیک تمامی شهرستان‌ها موجود نبوده است.

تعداد چاپخانه‌ها به تفکیک شهرستان

جدول ۳-۷-۲: تعداد چاپخانه‌ها به تفکیک شهرستان

نام شهرستان	نوع امتیاز	فعال
آزادشهر	حقوقی	
	حقیقی	۴
آق قلا	حقوقی	
	حقیقی	۱۰
بندرگز	حقوقی	
	حقیقی	۷

نام شهرستان	نوع امتیاز	فعال
ترکمن	حقوقی	
	حقیقی	۸
رامیان	حقوقی	
	حقیقی	۲
علی‌آباد	حقوقی	
	حقیقی	۱۳
مراوه تپه	حقوقی	
	حقیقی	۲
مینودشت	حقوقی	
	حقیقی	۹
کردکوی	حقوقی	
	حقیقی	۴
کلاله	حقوقی	
	حقیقی	۴
گالیکش	حقوقی	
	حقیقی	۱
گرگان	حقوقی	۱
	حقیقی	۵۷
گمیشان	حقوقی	
	حقیقی	۳
گنبدکاووس	حقوقی	
	حقیقی	۱۸

در جدول ۴-۷-۲: تعداد چاپخانه‌های زیر نظر اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان، به تفکیک هر یک از شهرستان‌ها و همچنین نوع امتیاز آن گزارش شده است. تعداد ۱۴۳ چاپخانه در استان گلستان در حال فعالیت هستند که از این تعداد تنها ۱ چاپخانه نوع امتیاز آن حقوقی و باقی حقیقی هستند.

گزارش کمی وضعیت مطبوعات شامل رسانه‌های چاپی و الکترونیکی به تفکیک شهرستان

جدول ۸-۲: گزارش کمی وضعیت مطبوعات شامل رسانه‌های چاپی و الکترونیکی به تفکیک شهرستان

ردیف	شهرستان	تعداد مطبوعات فعال
۱	گرگان	۱۰۲
۲	بندرگز	۰
۳	آزادشهر	۱
۴	گنبد	۱۶
۵	مینودشت	۰
۶	علی‌آباد	۵
۷	رامیان	۱
۸	ترکمن	۱
۹	کلاله	۳
۱۰	آق‌قلا	۱
۱۱	مراوه‌تپه	۱
۱۲	گالیکش	۱
۱۳	گمیشان	۱
۱۴	کردکوی	۲
	جمع کل	۱۳۵

در جدول ۸-۲، گزارش کمی وضعیت مطبوعات شامل رسانه‌های چاپی و الکترونیکی به تفکیک شهرستان گزارش شده است. به‌طورکلی در بخش مطبوعات در کل تعداد ۱۳۵ واحد در استان گلستان در بخش‌های مختلف در حال فعالیت هستند. بیشترین فعالیت در بخش مربوط، مانند دیگر حوزه‌های در مرکز استان گلستان، شهرستان گرگان انجام می‌شود. ۷۵ درصد فعالیت در حوزه مطبوعات شامل رسانه‌های چاپی و الکترونیکی در استان گلستان، مربوط به شهر گرگان است.

آمار مربوط به دهه‌های مطبوعاتی به تفکیک شهرستان‌ها از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸

جدول ۱-۸-۲: آمار مربوط به دهه‌های مطبوعاتی به تفکیک شهرستان‌ها از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸

شهرستان‌ها	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸
آزادشهر	۲	۲	۴	۴	۴	۱	۱
آق قلا	۲	۲	۲	۲	۲	۰	۰
بندرگز	۲	۲	۱	۱	۱	۱	۱
ترکمن	۶	۶	۵	۵	۵	۱۱	۱۱
رامیان	۲	۲	۷	۷	۷	۰	۰
علی‌آباد	۴	۴	۴	۴	۴	۲	۲
کردکوی	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲
کلاله	۲	۲	۶	۶	۶	۱	۱
گالیکش	۰	۰	۲	۲	۲	۱	۱
گرگان	۸۵	۸۵	۳۵	۳۵	۳۵	۴۷	۴۷
گمیشان	۰	۰	۱	۱	۱	۰	۰
گنبدکاووس	۷	۷	۱۱	۱۱	۱۱	۸	۸
مراوه تپه	۰	۰	۱	۱	۱	۰	۰
مینودشت	۳	۳	۲	۲	۲	۳	۳

در جدول ۱-۸-۲، آمار مربوط به دهه‌های مطبوعاتی به تفکیک شهرستان‌ها از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ ارائه و گزارش شده است. در حال حاضر و طبق آخرین آمار، تعداد ۷۷ دهه مطبوعاتی در استان گلستان فعالیت می‌کنند که از این تعداد ۴۷ دهه مربوط به شهرستان گرگان و ۱۱ دهه مربوط به شهرستان ترکمن است.

آخرین وضعیت تعداد سالن‌های اجرای نمایش

جدول ۹-۲: آخرین وضعیت تعداد سالن‌های اجرای نمایش

ردیف	شهرستان	بهار	تابستان	پاییز	زمستان
۱	آزادشهر	۱	۱	۱	۱
۲	آق قلا	۱	۱	۱	۱
۳	بندرگز	۱	۱	۱	۱
۴	ترکمن	۱	۱	۱	۱
۵	رامیان	۱	۱	۱	۱
۶	علی‌آباد	۱	۱	۱	۱
۷	کردکوی	۱	۱	۱	۱
۸	کلاله	۱	۱	۱	۱
۹	گالیکش	۰	۰	۰	۰
۱۰	گرگان	۳	۳	۳	۳
۱۱	گمیشان	۰	۰	۰	۰
۱۲	گنبدکاووس	۱	۱	۱	۱
۱۳	مراوه تپه	۰	۰	۰	۰
۱۴	مینودشت	۱	۱	۱	۱
۱۵	کل استان	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳

در جدول ۹-۲، آخرین وضعیت و تعداد سالن‌های اجرای نمایش در استان گلستان به تفکیک هر یک از شهرستان‌ها ارائه و گزارش شده است. همچنین سالن‌های اجرای نمایش در کل فصول سال در حال فعالیت هستند. مجموع ۱۳ سالن اجرای نمایش در استان گلستان در حال فعالیت هستند.

گزارش کمی از آخرین وضعیت سینما در استان گلستان

جدول ۱۰-۲: گزارش کمی از آخرین وضعیت سینما در استان گلستان

ردیف	شهرستان	تعداد سینماهای سطح استان	تعداد سالن‌های سینما سطح استان	ظرفیت سالن‌های سینما سطح استان (صندلی)	تعداد تماشاگران سالن‌های سینما سطح استان
۱	آزادشهر	۱	۱	۳۳۳	۲۶۱۴
۲	آق قلا	۰	۰	۰	۰
۳	بندرگز	۰	۰	۰	۰
۴	ترکمن	۱	۱	۲۸۰	۰
۵	رامیان	۰	۰	۰	۰
۶	علی‌آباد	۱	۱	۲۵۶	۲۸۲۱
۷	کردکوی	۰	۰	۰	۰
۸	کلاله	۰	۰	۰	۰
۹	گالیکش	۰	۰	۰	۰
۱۰	گرگان	۳	۶	۱۴۱۶	۳۹۶۸۴
۱۱	گمیشان	۰	۰	۰	۰
۱۲	گنبدکاووس	۱	۱	۴۹۴	۶۶۴۲
۱۳	مراوه تپه	۰	۰	۰	۰
۱۴	مینودشت	۰	۰	۰	۰
۱۵	کل استان	۷	۱۰	۲۷۷۹	۵۱۷۶۱

در جدول ۱۰-۲، آخرین وضعیت سینما در استان گلستان به تفکیک شهرستان‌ها در ابعاد تعداد سینما، تعداد سالن، ظرفیت سالن و تعداد تماشاگران ارائه شده است. استان گلستان دارای ۷ سینما و ۱۰ سالن است که ظرفیت مجموع آن ۲۷۷۹ صندلی است.

گزارشی کمی وضعیت شرکت‌های فیلم‌سازی و استودیو صدا برداری ۱۳۹۸

جدول ۱-۱۰-۲: گزارشی کمی وضعیت شرکت‌های فیلم‌سازی و استودیو صدا برداری ۱۳۹۸

ردیف	نام شهرستان	تعداد شرکت‌های فیلم‌سازی											
		غیر فعال				فعال							
		بهار	تابستان	پاییز	زمستان	بهار	تابستان	پاییز	زمستان	بهار	تابستان	پاییز	زمستان
۱	آزادشهر												
۲	آق قلا				۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۳	بندرگز												
۴	ترکمن								۱	۱	۱	۱	
۵	رامیان												
۶	علی‌آباد												
۷	کردکوی												
۸	کلاله												
۹	گالیکش												
۱۰	گرگان	۴	۴	۴	۴	۱	۱	۱	۱	۸	۷	۷	۷
۱۱	گمیشان												
۱۲	گنبدکاووس												
۱۳	مراوه تپه												
۱۴	مینودشت												
۱۵	کل استان	۴	۴	۴	۴	۲	۲	۲	۲	۱۰	۹	۹	۹

در جدول ۱-۱۰-۲: به صورت مفصل، وضعیت شرکت‌های فیلم‌سازی و استودیو صدابرداری در استان گلستان به تفکیک شهرستان‌ها گزارش شده است. همچنین فعالیت‌های گزارش شده به تفکیک فصول و ماه‌های مختلف سال ۱۳۹۸، گزارش و ارائه شده است.

معرفی شرکت‌های فیلم‌سازی فعال در استان گلستان

جدول ۲-۱۰-۲: آمار مربوط به شرکت‌های فیلم‌سازی فعال در استان گلستان

ردیف	شهرستان	تعداد شرکت‌های فیلم‌سازی
۱	گرگان	۸
۲	بندرگز	-
۳	آزادشهر	-
۴	گنبد	-
۵	مینودشت	-
۶	علی‌آباد	-
۷	رامیان	-
۸	ترکمن	۱
۹	کلاله	-
۱۰	آق‌قلا	۱
۱۱	مراوه تپه	-
۱۲	گالیکش	-
۱۳	گمیشان	-
۱۴	کردکوی	۱
	جمع کل	۱۱

در بخش قبلی به صورت کمی تعداد شرکت‌های فیلم‌سازی فعال و غیرفعال گزارش شده است و در این بخش، مشخصات ۱۱ مؤسسه فعال در حوزه فیلم‌سازی و دیگر شاخص‌های مرتبط در حوزه سینما معرفی شده است. از این تعداد ۱ شرکت در شهرستان کردکوی، ۱ شرکت در شهرستان ترکمن، یک شرکت در شهرستان آق‌قلا و در نهایت ۸ شرکت فیلم‌سازی در شهرستان گرگان مشغول به فعالیت هستند.

تعداد مراکز سمعی و بصری و متوسط میزان فعالیت سینما در ماه ۱۳۹۸

جدول ۳-۱۰-۲: تعداد مراکز سمعی و بصری و متوسط میزان فعالیت سینما در ماه ۱۳۹۸

متوسط روزهای فعالیت سینما در ماه				تعداد مراکز سمعی و بصری								نام شهرستان	ردیف
				مرکز عرضه بازی‌های تصویری و رایانه‌ای				فروشگاه‌های عرضه محصولات فرهنگی					
زمستان	پاییز	تابستان	بهار	زمستان	پاییز	تابستان	بهار	زمستان	پاییز	تابستان	بهار		
۲۸	۲۸	۲۸	۲۸	۱	۱	۱	۱	۵	۵	۵	۵	آزادشهر	۱
۰	۰	۰	۰	۶	۶	۶	۶	۸	۸	۸	۸	آق قلا	۲
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۲	۲	۲	بندرگز	۳
۲۸	۲۸	۲۸	۲۸	۱۳	۱۳	۱۳	۱۴	۴	۴	۴	۵	ترکمن	۴
۰	۰	۰	۰	۵	۵	۵	۵	۳	۳	۳	۳	رامیان	۵
۲۸	۲۸	۲۸	۲۸	۱۴	۱۴	۱۴	۱۱	۱۹	۱۹	۱۹	۸	علی‌آباد	۶
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۲	۲	۲	کردکوی	۷
۰	۰	۰	۰	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	کلاله	۸
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	گالیکش	۹
۲۸	۲۸	۲۸	۲۸	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	۴۹	۴۹	۴۹	۴۹	گرگان	۱۰
۰	۰	۰	۰	۳	۳	۳	۳	۱	۱	۱	۱	گمیشان	۱۱
۲۸	۲۸	۲۸	۲۸	۲۳	۲۳	۲۳	۲۳	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	گنبدکاووس	۱۲
۰	۰	۰	۰	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	مراوه تپه	۱۳
۰	۰	۰	۰	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۴	مینودشت	۱۴
۱۴۰	۱۴۰	۱۴۰	۱۴۰	۱۱۲	۱۱۲	۱۱۲	۱۱۰	۱۴۱	۱۴۱	۱۴۱	۱۳۰	کل استان	۱۵

در جدول ۳-۱۰-۲، تعداد مراکز سمعی و بصری و متوسط میزان فعالیت سینما در ماه ۱۳۹۸، به تفکیک هریک از شهرستان‌های استان گلستان گزارش شده است. همچنین فعالیت‌های مراکز سمعی و بصری، به تفکیک هریک از ماه‌های سال گزارش و ارائه شده است.

متوسط تعداد دفعات نمایش فیلم در روز و تعداد آموزشگاه‌های آزاد سینمایی ۱۳۹۸

جدول ۴-۱۰-۲: متوسط تعداد دفعات نمایش فیلم در روز و تعداد آموزشگاه‌های آزاد سینمایی ۱۳۹۸

ردیف	نام شهرستان	متوسط تعداد دفعات نمایش فیلم در روز				تعداد آموزشگاه‌های آزاد سینمایی			
		بهار	تابستان	پاییز	زمستان	بهار	تابستان	پاییز	زمستان
۱	آزادشهر	۶	۶	۶	۶				
۲	آق قلا								
۳	بندرگز								
۴	ترکمن	۶	۶	۶	۶				
۵	رامیان								
۶	علی‌آباد	۶	۶	۶	۶				
۷	کردکوی								
۸	کلاله								
۹	گالیکش								
۱۰	گرگان	۶	۶	۶	۶	۳	۳	۳	۴
۱۱	گمیشان								
۱۲	گنبدکاووس	۶	۶	۶	۶	۱			
۱۳	مراوه تپه								
۱۴	مینودشت								
۱۵	کل استان	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۵	۴	۴	۵

در جدول ۴-۱۰-۲، متوسط تعداد دفعات نمایش فیلم در روز و تعداد آموزشگاه‌های آزاد سینمایی ۱۳۹۸، به تفکیک هریک از شهرستان‌های استان گلستان گزارش شده است. همچنین متوسط تعداد دفعات نمایش فیلم در روز و تعداد آموزشگاه‌های آزاد سینمایی ۱۳۹۸، به تفکیک هریک از ماه‌های سال گزارش و ارائه شده است.

تعداد مجوز صادره آموزشگاه‌های آزاد سینمایی و صدور پروانه‌های معافیت مالیاتی

جدول ۵- ۱۰- ۲: تعداد مجوز صادره آموزشگاه‌های آزاد سینمایی و صدور پروانه‌های معافیت مالیاتی

ردیف	نام شهرستان	تعداد مجوز صادره آموزشگاه‌های آزاد سینمایی								صدور پروانه‌های معافیت مالیاتی			
		آموزشگاه‌های آزاد سینمایی				فروشگاه عرضه محصولات فرهنگی				مراکز عرضه بازی‌های تصویری و رایانه‌ای			
		بهار	تابستان	پاییز	زمستان	بهار	تابستان	پاییز	زمستان	بهار	تابستان	پاییز	زمستان
۱	آزادشهر												
۲	آق قلا												
۳	بندرگز										۱		
۴	ترکمن										۲	۲	
۵	رامیان										۱		
۶	علی‌آباد												
۷	کردکوی												
۸	کلاله												
۹	گالیکش												
۱۰	گرگان	۱	۶۸			۱	۲	۱	۱	۲	۲	۱	۲
۱۱	گمیشان										۱		۲
۱۲	گنبدکاووس												
۱۳	مراوه تپه												
۱۴	مینودشت										۱	۱	
۱۵	کل استان	۱	۶۸			۱	۲	۴	۲	۲	۳	۵	۳

در جدول ۵-۱۰-۲، تعداد مجوز صادره آموزشگاه‌های آزاد سینمایی و صدور پروانه‌های معافیت مالیاتی، به تفکیک هر یک از شهرستان‌های استان گلستان گزارش شده است. همچنین تعداد مجوز صادره آموزشگاه‌های آزاد سینمایی و صدور پروانه‌های معافیت مالیاتی، به تفکیک هر یک از ماه‌های سال گزارش و ارائه شده است.

میزان فروش بلیط‌های سینما در سال ۱۳۹۸

جدول ۶-۱۰-۲: میزان فروش بلیط‌های سینما در سال ۱۳۹۸

نام شهرستان	نام سینما	بهار	تابستان	پاییز	زمستان
	سینما بهمن سالن ۱	۲۱۶۶۳۰۰۰۰	۲۷۳۶۳۰۰۰۰	۱۶۶۹۴۰۰۰۰	۱۱۴۳۵۰۰۰۰
	سینما بهمن سالن ۲	۱۸۹۷۲۰۰۰۰	۱۳۵۵۳۰۰۰۰	۱۷۷۲۶۰۰۰۰	۳۹۸۴۷۵۰۰۰
	سینما عصر جدید سالن ۱	۶۳۷۰۴۰۰۰۰	۲۷۶۵۸۰۰۰۰	۵۰۹۶۵۰۰۰۰	۲۲۱۹۰۰۰۰۰
گرگان	سینما عصر جدید سالن ۲	۷۲۴۶۸۰۰۰۰	۴۴۱۴۲۰۰۰۰	۹۲۰۲۵۰۰۰۰	۲۴۶۳۸۵۰۰۰
	سینما کاپری سالن ۱	۴۰۱۹۶۵۰۰۰۰	۱۶۸۶۷۷۰۰۰۰	۱۵۳۷۶۷۰۰۰۰	۱۴۷۴۱۲۰۰۰۰
	سینما کاپری سالن ۲	۸۱۲۸۰۰۰۰۰	۲۵۴۰۴۰۰۰۰	۵۹۷۰۴۰۰۰۰	۱۰۸۶۲۹۰۰۰۰
گنبدکاووس	سینما هجرت گنبد	۱۵۴۴۸۰۰۰۰۰	۴۱۸۸۱۰۰۰۰۰	۴۸۹۴۵۰۰۰۰۰	۲۸۶۷۲۰۰۰۰۰
آزادشهر	سینما بهمن آزادشهر	۱۲۲۰۷۰۰۰۰۰	۱۱۷۳۸۰۰۰۰۰	۱۳۲۴۴۰۰۰۰۰	۱۰۱۲۵۰۰۰۰۰
بندرترکمن	سینما ارشاد بندرترکمن	-	-	-	-
علی‌آباد	سینما انقلاب علی‌آباد	۱۷۳۰۲۰۰۰۰۰	۱۶۱۹۳۰۰۰۰۰	۱۳۴۸۱۹۰۰۰۰	۴۰۷۹۰۰۰۰۰
کل	-	۶۳۱۸۵۷۰۰۰۰۰	۳۷۶۶۱۶۰۰۰۰۰	۴۶۶۵۵۱۹۰۰۰۰۰	۳,۹۷۰,۲۸۰,۰۰۰

در جدول ۶-۱۰-۲، تعداد مجوز صادره آموزشگاه‌های آزاد سینمایی و صدور پروانه‌های معافیت مالیاتی، به تفکیک هر یک از شهرستان‌های استان گلستان گزارش شده است. همچنین تعداد مجوز صادره آموزشگاه‌های آزاد سینمایی و صدور پروانه‌های معافیت مالیاتی، به تفکیک هر یک از ماه‌های سال گزارش و ارائه شده است.

گزارش کمی از وضعیت تئاتر در استان گلستان (تعداد صدور مجوز تئاتر از سال ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸)

در این بخش از اطلاعات تعداد صدور مجوز برگزاری تئاتر در سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸ به تفکیک فصول مختلف ارائه و گزارش شده است. در همین راستا بیشترین میزان صدور مجوز جهت اجرای تئاتر در سال ۱۳۹۸ با ۶۲۰ مجوز بوده است. همچنین در ادامه آمار مربوط به تعداد سالن‌های اجرا و ظرفیت‌های تماشاگران گزارش می‌شود.

صدور مجوز اجرای تئاتر در سال ۱۳۹۶:

جدول ۱-۱۱-۲: تعداد صدور مجوز اجرای تئاتر در سال ۱۳۹۶

ردیف	شهرستان	بهار	تابستان	پاییز	زمستان	کل فصول
۱	آزادشهر		۱۱	۴	۳	۴۲۹
۲	آق قلا				۲	
۳	بندرگز		۱۱	۱۱	۱۰	
۴	ترکمن		۹	۱	۲۴	
۵	رامیان	۱	۱	۱	۶	
۶	علی‌آباد	۷	۱۵	۱۳	۱۳	
۷	کردکوی		۵	۶	۱۹	
۸	کلاله	۲	۲۵	۳	۳	
۹	گالیکش		۱۰			
۱۰	گرگان	۴۲	۴۷	۳۰	۲۹	
۱۱	گمیشان				۲	
۱۲	گنبدکاووس	۱	۳۲	۳	۱۸	
۱۳	مراوه تپه					
۱۴	مینودشت	۱	۴	۱	۳	
۱۵	کل استان	۵۴	۱۷۰	۷۳	۱۳۲	

در جدول ۱-۱۱-۲، تعداد صدور مجوز اجرای تئاتر در سال ۱۳۹۶ ارائه و گزارش شده است. در مجموع کل فصول سال ۱۳۹۶، تعداد ۴۲۹ مجوز برای اجرای تئاتر صادر شده است.

صدور مجوز اجرای تئاتر در سال ۱۳۹۷:

جدول ۲-۱۱-۲: تعداد صدور مجوز اجرای تئاتر در سال ۱۳۹۷

ردیف	شهرستان	بهار	تابستان	پاییز	زمستان	کل فصول
۱	آزادشهر		۲۱	۹	۱	۵۵۲
۲	آق قلا	۱	۳	۱	۲	
۳	بندرگز	۹	۲۵	۱۵	۱۰	
۴	ترکمن	۵	۸	۰	۴	
۵	رامیان	۱	۵	۱	۱۰	
۶	علی آباد	۲۸	۱۶	۸	۱۱	
۷	کردکوی	۸	۱۱	۱۱	۹	
۸	کلاله	۷	۲۱	۶	۵	
۹	گالیکش	۳	۲		۹	
۱۰	گرگان	۲۵	۳۸	۷۵	۵۰	
۱۱	گمیشان				۲	
۱۲	گنبدکاووس	۳	۶	۲۹	۱۱	
۱۳	مراوه تپه				۱۶	
۱۴	مینودشت	۲	۳	۱	۵	
۱۵	کل استان	۹۲	۱۵۹	۱۵۶	۱۴۵	

در جدول ۲-۱۱-۲، تعداد صدور مجوز اجرای تئاتر در سال ۱۳۹۷ ارائه و گزارش شده است. در مجموع کل فصول سال ۱۳۹۷، تعداد ۵۵۲ مجوز برای اجرای تئاتر صادر شده است.

صدور مجوز اجرای تئاتر در سال ۱۳۹۸:

جدول ۳-۱۱-۲: تعداد صدور مجوز اجرای تئاتر در سال ۱۳۹۸

ردیف	شهرستان	بهار	تابستان	پاییز	زمستان	کل فصول
۱	آزادشهر	۳	۱۹	۵	۱	۶۲۰
۲	آق قلا	۴۰	۲	۳	۱	
۳	بندرگز	۱۶	۱۶	۶	۱	
۴	ترکمن	۱۰	۶	۷	۰	
۵	رامیان	۴	۸	۴	۰	
۶	علی آباد	۱۱	۱۵	۱۸	۱	
۷	کردکوی	۲۶	۲۵	۱۱	۳	
۸	کاله		۶		۱	
۹	گالیکش	۳	۴			
۱۰	گرگان	۵۶	۴۱	۱۱۵	۳۰	
۱۱	گمیشان			۱	۲	
۱۲	گنبدکاووس	۱۴	۱۴	۳۳	۸	
۱۳	مراوه تپه					
۱۴	مینودشت	۳	۱۳	۵	۹	
۱۵	کل استان	۱۸۶	۱۶۹	۲۰۸	۵۷	

در جدول ۳-۱۱-۲، تعداد صدور مجوز اجرای تئاتر در سال ۱۳۹۸، ارائه و گزارش شده است. در مجموع کل فصول سال ۱۳۹۸، تعداد ۶۲۰ مجوز برای اجرای تئاتر صادر شده است.

تعداد و ظرفیت سالن‌های تئاتر به تفکیک شهرستان‌ها (از سال ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸)

جدول ۱۲-۲: تعداد و ظرفیت سالن‌های تئاتر به تفکیک شهرستان‌ها (از سال ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸)

۱۳۹۸		۱۳۹۷		۱۳۹۶		-
ظرفیت سالن‌های اجرای نمایش	تعداد سالن‌های اجرای نمایش	ظرفیت سالن‌های اجرای نمایش	تعداد سالن‌های اجرای نمایش	ظرفیت سالن‌های اجرای نمایش	تعداد سالن‌های اجرای نمایش	شهرستان
۲۴۰	۱	۲۴۰	۱	۲۴۰	۱	آزادشهر
۲۰۰	۱	۲۰۰	۱	۲۰۰	۱	آق قلا
۲۲۰	۱	۲۲۰	۱	۲۲۰	۱	بندرگز
۴۵۰	۱	۴۵۰	۱	۴۵۰	۱	ترکمن
۳۵۰	۱	۳۵۰	۱	۳۵۰	۱	رامیان
۲۵۲	۱	۲۵۲	۱	۲۵۲	۱	علی‌آباد
۲۲۰	۱	۲۲۰	۱	۲۲۰	۱	کردکوی
۲۴۰	۱	۲۴۰	۱	۲۴۰	۱	کالاه
						گالیکش
						گرگان
						گمیشان
۵۰۰	۱	۵۰۰	۱	۵۰۰	۱	گنبدکاووس
						مراوه تپه
۲۰۰	۱	۲۰۰	۱	۲۰۰	۱	مینودشت
۷۴۰	۳	۷۴۰	۳	۷۴۰	۳	تالار فخریدالدین اسعدگرگانی

در جدول ۱۲-۲، تعداد و ظرفیت‌های سالن‌های تئاتر به تفکیک هر یک از شهرستان‌ها ارائه و گزارش شده است. همچنین جهت تدقیق اطلاعات، تعداد سالن‌های اجاری نمایش و ظرفیت‌های سالن‌های اجرای نمایش به تفکیک سال‌های ۱۳۹۶، ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ گزارش شده است. در مجموع تعداد ۳ سالن با ظرفیت ۷۴۰ نفر در حال فعالیت هستند.

تعداد دفعات اجرای نمایش

در این بخش تعداد دفعات اجرای نمایش در استان گلستان به تفکیک شهرستان‌ها و همچنین تعداد تماشاگران نمایش‌های از سال ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸، گزارش شده است.

تعداد دفعات اجرای نمایش در سال ۱۳۹۶

جدول ۱-۱۳-۲: تعداد دفعات اجرای نمایش در سال ۱۳۹۶

ردیف	شهرستان	بهار	تابستان	پاییز	زمستان	کل فصول
۱	آزادشهر		۱۱	۴	۳	۴۳۳
۲	آق قلا				۲	
۳	بندرگز		۱۱	۱۱	۱۰	
۴	ترکمن		۹	۱	۲۴	
۵	رامیان	۱	۱	۱	۶	
۶	علی‌آباد	۷	۱۵	۱۳	۱۳	
۷	کردکوی		۵	۶	۱۹	
۸	کلاره	۲	۲۵	۳	۳	
۹	گالیکش		۱۰			
۱۰	گرگان	۴۲	۴۷	۳۰	۳۳	
۱۱	گمیشان				۲	
۱۲	گنبدکاووس	۱	۳۲	۳	۱۸	
۱۳	مراوه تپه					
۱۴	مینودشت	۱	۴	۱	۳	
۱۵	کل استان	۵۴	۱۷۰	۷۳	۱۳۶	

در جدول ۱-۱۳-۲، تعداد دفعات اجرای نمایش در سال ۱۳۹۶ ارائه و گزارش شده است. طبق اطلاعات مندرج در جدول فوق مشخص شده است که در سال ۱۳۹۶ تعداد ۴۳۳ نمایش اجرا شده است.

تعداد تماشاگران (به تفکیک جنسیت) در سال ۱۳۹۶

جدول ۱-۱-۱۳-۲: تعداد تماشاگران (به تفکیک جنسیت) در سال ۱۳۹۶

کل فصول	زمستان		پاییز		تابستان		بهار		شهرستان	ردیف
	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد		
۱۲۸۲۱۰	۱۹۰۰	۲۱۰۰	۸۰۰	۶۵۰	۲۵۰۰	۱۵۰۰			آزادشهر	۱
	۲۵۰	۱۵۰							آق قلا	۲
	۱۵۵۰	۲۴۵۰	۹۰۰	۵۵۰	۱۰۰۰	۸۹۰			بندرگز	۳
	۱۶۵۰	۳۳۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۹۰۰			ترکمن	۴
	۶۰۰	۸۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۱۸۰	۱۲۰	رامیان	۵
	۲۷۰۰	۱۵۳۰	۲۷۰۰	۲۰۴۰	۲۰۰۰	۱۴۰۰	۱۰۰۰	۷۵۰	علی‌آباد	۶
	۲۰۰۰	۱۷۵۰	۱۲۵۰	۱۰۰۰	۸۰۰	۷۰۰			کردکوی	۷
	۸۰۰	۷۰۰	۱۰۰۰	۶۹۰	۱۵۰۰	۱۰۰۰	۴۰۰	۱۰۰	کلاله	۸
					۱۱۰۰	۹۵۰			گالیکش	۹
	۵۰۵۰	۴۵۶۰	۵۰۰۰	۳۳۹۰	۷۷۰۰	۳۰۰۰	۱۲۴۰۰	۸۶۰۰	گرگان	۱۰
	۱۱۰۰	۱۰۵۰							گمیشان	۱۱
	۵۵۰۰	۴۳۵۰	۳۰	۳۰	۲۴۰۰	۴۵۵۰	۳۷۰	۱۳۰	گنبدکاووس	۱۲
									مراوه تپه	۱۳
	۲۰۰	۴۰۰	۷۵	۷۵	۴۰۰	۵۰۰	۱۸۰	۲۰	مینودشت	۱۴
	۲۳۳۰۰	۲۳۱۹۰	۱۲۵۰۵	۹۱۷۵	۲۰۱۵۰	۱۵۶۴۰	۱۴۵۳۰	۹۷۲۰	کل استان	۱۵
	۴۶۴۹۰		۲۱۶۸۰		۳۵۷۹۰		۲۴۲۵۰		کل فصول	۱۶

در جدول ۱-۱-۱۳-۲، تعداد تماشاگران (به تفکیک جنسیت) در سال ۱۳۹۶ ارائه و گزارش شده است. طبق اطلاعات مندرج در جدول فوق مشخص شده است که در سال ۱۳۹۶ مجموعاً ۱۲۸۲۱۰ تماشاگر به تماشای نمایش‌های اجرا شده پرداختند.

تعداد دفعات اجرای نمایش در سال ۱۳۹۷

جدول ۲-۱۳-۲: تعداد دفعات اجرای نمایش در سال ۱۳۹۷

ردیف	شهرستان	بهار	تابستان	پاییز	زمستان	کل فصول
۱	آزادشهر		۲۱	۹	۱	۵۷۹
۲	آق قلا	۱	۳	۱	۲	
۳	بندرگز	۹	۲۵	۱۵	۱۰	
۴	ترکمن	۵	۸	۰	۴	
۵	رامیان	۱	۵	۱	۱۰	
۶	علی آباد	۲۸	۱۶	۸	۱۱	
۷	کردکوی	۸	۱۱	۱۱	۹	
۸	کلاله	۷	۲۱	۶	۵	
۹	گالیکش	۳	۲	۰	۹	
۱۰	گرگان	۴۳	۴۵	۷۵	۵۰	
۱۱	گمیشان				۴	
۱۲	گنبدکاووس	۳	۶	۲۹	۱۱	
۱۳	مراوه تپه				۱۶	
۱۴	مینودشت	۲	۳	۱	۵	
۱۵	کل استان	۱۱۰	۱۶۶	۱۵۶	۱۴۷	

در جدول ۲-۱۳-۲، تعداد دفعات اجرای نمایش در سال ۱۳۹۷ ارائه و گزارش شده است. طبق اطلاعات مندرج در جدول فوق مشخص شده است که در سال ۱۳۹۷ تعداد ۵۷۹ نمایش اجرا شده است.

تعداد تماشاگران (به تفکیک جنسیت) در سال ۱۳۹۷

جدول ۱-۲-۱۳-۲: تعداد تماشاگران (به تفکیک جنسیت) در سال ۱۳۹۷

کل فصول	زمستان		پاییز		تابستان		بهار		شهرستان	ردیف
	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد		
۱۸۶۵۴۲	۱۰۰	۵۰	۱۷۰۰	۷۵۰	۶۹۸۰	۳۴۳۰			آزادشهر	۱
	۲۸۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۰۰	۲۰۰	۳۲۶	۱۰۰	۲۰۰	آق قلا	۲
	۳۲۰۰	۲۵۵۰	۳۷۰۰	۲۶۶۰	۴۲۰۰	۴۴۲۰	۲۰۰۰	۱۳۰۰	بندرگز	۳
	۱۰۴۰	۹۶۰			۱۰۸۰	۱۷۰۰	۱۱۰۰	۲۰۰۰	ترکمن	۴
	۱۵۰۰	۱۲۰۰	۱۰۰	۵۰	۸۰۰	۸۰۰	۳۰	۲۰	رامیان	۵
	۲۲۲۰	۲۰۰۰	۲۱۰۰	۱۵۵۰	۴۳۰۰	۱۷۵۰	۶۰۰۰	۳۳۵۰	علی آباد	۶
	۱۴۰۰	۱۲۰۰	۱۷۵۰	۱۱۷۰	۱۸۰۴	۱۰۰۰	۵۰۰	۵۰۰	کردکوی	۷
	۹۵۰	۲۰۵۰	۸۰۰	۵۰۰	۳۲۰۰	۱۰۷۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰	کلاله	۸
	۱۲۰۰	۸۰۰			۳۰۰	۲۰۰	۳۰۰	۳۰۰	گالیکش	۹
	۱۴۰۰۰	۶۵۰۰	۱۲۳۰۰	۸۴۰۰	۳۷۶۲	۱۹۲۰	۶۰۵۰	۴۲۰۰	گرگان	۱۰
	۲۷۰	۲۷۰							گمیشان	۱۱
	۱۳۴۰	۱۰۰۰	۱۳۰۰	۷۲۰	۴۴۰	۴۵۰	۳۰۰۰	۳۶۰۰	گنبدکاووس	۱۲
	۲۴۰۰	۳۰۰۰							مراوه تپه	۱۳
	۳۸۰	۶۲۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۰۰	۵۵۰	۲۵۰	۲۵۰	مینودشت	۱۴
	۳۰۲۸۰	۲۲۴۰۰	۲۴۰۰۰	۱۶۰۰۰	۲۷۵۶۶	۲۷۲۴۶	۲۱۳۳۰	۱۷۷۲۰	کل استان	۱۵
		۵۲۶۸۰		۴۰۰۰۰	۵۴۸۱۲	۳۹۰۵۰			کل فصول	۱۶

در جدول ۱-۲-۱۳-۲، تعداد تماشاگران (به تفکیک جنسیت) در سال ۱۳۹۷ ارائه و گزارش شده است. طبق اطلاعات مندرج در جدول فوق مشخص شده است که در سال ۱۳۹۷ مجموعاً ۱۸۶۵۴۲ تماشاگر به تماشای نمایش‌های اجرا شده پرداختند.

تعداد دفعات اجرای نمایش در سال ۱۳۹۸

جدول ۳-۱۳-۲: تعداد دفعات اجرای نمایش در سال ۱۳۹۸

ردیف	شهرستان	بهار	تابستان	پاییز	زمستان	کل فصول
۱	آزادشهر	۳	۱۹	۵	۱	۶۱۹
۲	آق قلا	۴۰	۲	۳	۱	
۳	بندرگز	۱۶	۱۶	۶	۱	
۴	ترکمن	۱۰	۶	۷	۰	
۵	رامیان	۴	۸	۴	۰	
۶	علی آباد	۱۱	۱۵	۱۸	۱	
۷	کردکوی	۲۶	۲۵	۱۱	۳	
۸	کلاله		۶	۰	۱	
۹	گالیکش		۴	۰	۰	
۱۰	گرگان	۵۶	۴۳	۱۱۵	۳۰	
۱۱	گمیشان			۱	۲	
۱۲	گنبدکاووس	۱۴	۱۴	۳۳	۸	
۱۳	مراوه تپه					
۱۴	مینودشت	۳	۱۳	۵	۹	
۱۵	کل استان	۱۸۳	۱۷۱	۲۰۸	۵۷	

در جدول ۲-۱۳-۲، تعداد دفعات اجرای نمایش در سال ۱۳۹۸ ارائه و گزارش شده است. طبق اطلاعات مندرج در جدول فوق مشخص شده است که در سال ۱۳۹۸ تعداد ۶۱۹ نمایش اجرا شده است.

تعداد تماشاگران (به تفکیک جنسیت) در سال ۱۳۹۸

جدول ۱-۳-۲: تعداد تماشاگران (به تفکیک جنسیت) در سال ۱۳۹۸

کل فصول	زمستان		پاییز		تابستان		بهار		شهرستان	ردیف
	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد		
۱۸۳۳۷۱	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۶۲۰	۳۰۰	۱۰۰۰۰	۵۵۱۰	۱۶۰۰	۸۰۰	آزادشهر	۱
	۸۰	۱۰۰	۲۲۰	۶۰	۱۵۰۰	۹۰۰	۲۴۶۰	۲۸۰۰	آق قلا	۲
	۵۰	۰	۱۲۰۰	۱۵۰۰	۳۶۳۰	۳۳۵۰	۴۹۶۰	۳۹۹۰	بندرگز	۳
	۰	۰	۱۲۰۰	۷۵۰	۲۴۵۰	۲۰۰۰	۱۵۹۰	۱۴۱۱	ترکمن	۴
	۰	۰	۴۰۰	۲۵۰	۱۰۰۰	۹۷۰	۳۵۰	۳۲۰	رامیان	۵
	۲۵۰	۱۰۰	۱۲۳۰	۱۳۵۰	۲۲۰۰	۳۰۰۰	۱۰۰۰	۹۰۰	علی آباد	۶
	۶۵۰	۱۰۰۰	۱۵۰۰	۷۵۰	۳۲۰۰	۳۰۰۰	۲۱۰۰	۱۸۵۰	کردکوی	۷
	۱۴۰	۱۰۰			۲۱۰۰	۳۰۰۰			کلاله	۸
					۱۰۰۰	۱۲۰۰	۳۰۰	۳۰۰	گالیکش	۹
	۳۳۸۰	۴۰۰۰	۱۷۳۵۰	۱۵۸۸۰	۸۲۰۰	۸۱۵۰	۵۶۹۵	۴۸۵۵	گرگان	۱۰
	۲۰۰	۷۰	۱۷۵۰	۱۲۵۰	۰	۰	۰	۰	گمیشان	۱۱
	۲۰۰۰	۱۴۵۰	۲۲۷۰	۲۳۰۰	۲۵۰۰	۲۰۰۰	۵۴۲	۸۷۸	گنبدکاووس	۱۲
									مراوه تپه	۱۳
	۱۵۶۰	۱۲۰۰	۶۵۰	۵۵۰	۸۵۰	۱۰۰۰	۱۵۰	۱۵۰	مینودشت	۱۴
	۹۳۱۰	۹۰۲۰	۲۸۳۹۰	۲۴۹۴۰	۳۸۶۳۰	۳۴۰۸۰	۲۰۷۴۷	۱۸۲۵۴	کل استان	۱۵
	۱۸۳۳۰		۵۳۳۳۰		۷۲۷۱۰		۳۹۰۰۱		کل فصول	۱۶

در جدول ۱-۳-۲، تعداد تماشاگران (به تفکیک جنسیت) در سال ۱۳۹۸ ارائه و گزارش شده است. طبق اطلاعات مندرج در جدول فوق مشخص شده است که در سال ۱۳۹۸ مجموعاً ۱۸۳۳۷۱ تماشاگر به تماشای نمایش‌های اجرا شده پرداختند.

تعداد نمایشگاه هنری

جدول ۴-۱۳-۲: تعداد تماشاگران (به تفکیک جنسیت) در سال ۱۳۹۸

شهرستان	خشنویسی	عکاسی	هنرهای تجسمی
آزادشهر	۱	۶	۹
آق قلا	۰	۲	۲
بندرگز	۰	۱	۱
ترکمن	۰	۲	۱
رامیان	۰	۵	۵
علی آباد	۰	۵	۶
کردکوی	۰	۰	۴
کلاله	۰	۳	۰
گالیکش	۱	۱	۰
گرگان	۰	۰	۰
گمیشان	۰	۰	۰
گنبدکاووس	۰	۵	۴
مراوه تپه	۰	۰	۰
مینودشت	۰	۴	۶
ستاد	۰	۶	۱۹

در جدول ۴-۱۳-۲، تعداد تماشاگران (به تفکیک جنسیت) در سال ۱۳۹۸ به تفکیک هر یک از شهرستان‌های استان گلستان در سه بخش خوشنویسی، عکاسی و هنرهای تجسمی ارائه و گزارش شده است.

بررسی تعداد سالن‌های موسیقی در استان گلستان

جدول ۱۴-۲: بررسی تعداد سالن‌های موسیقی در استان گلستان

ردیف	شهرستان	تعداد سالن موسیقی	میانگین تعداد شرکت‌کنندگان
۱	گرگان	۶	۱۱۱۷۴
۲	بندرگز	۱	۱۰۰
۳	آزادشهر	-	-
۴	گنبد	۳	۱۵۷۵
۵	مینودشت	۱	۱۰۰
۶	علی‌آباد	۲	۸۲۴
۷	رامیان	۱	۵۰۰
۸	ترکمن	۱	۱۰۰۰
۹	کلاله	۲	۵۰۰
۱۰	آق‌قلا	-	-
۱۱	مراوه‌تپه	-	-
۱۲	گالیکش	-	-
۱۳	گمیشان	-	-
۱۴	کردکوی	۱	۲۵۰
	جمع کل	۱۸	۱۶۰۲۳

در جدول ۱۴-۲، در استان گلستان، تعداد سالن‌های فعال در بخش موسیقی و همچنین میانگین تعداد تماشاگران ارائه و گزارش شده است. عمدتاً سالن و فضایی مشخص و مختص به فعالیت موسیقی وجود ندارد و در سالن‌های تحت نظارت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان، برنامه و مناسبت‌های دیگر هم برگزار می‌شود. با این حال در این بخش به سالن‌هایی که کنسرت‌ها و فعالیت‌های موسیقی در آن اجرا می‌شود، به تفکیک هر یک از شهرستان‌ها با احتساب میانگین شرکت‌کنندگان، اشاره می‌شود. در کل

تعداد ۱۸ سالن در استان گلستان در حوزه موسیقی فعالیت می‌کند و همچنین میانگین کل تماشاگران در ۱۸ سالن، ۱۶۰۲۳ نفر بوده است.

تعداد عناوین اجرای موسیقی در سطح استان گلستان

در این بخش از اطلاعات آماری، تعداد عناوین اجرای موسیقی در سطح استان گلستان طبق آخرین آمار ارائه شده به تفکیک شهرستان‌ها و به ترتیب فصل‌های سال گزارش و ارائه شده است.

جدول ۱-۱۴-۲: تعداد عناوین اجرای موسیقی در سطح استان گلستان

ردیف	شهرستان	بهار	تابستان	پاییز	زمستان	کل فصول
۱	آزادشهر	۰	۰	۰	۰	۱۳۳
۲	آق‌قلا	۰	۰	۰	۱	
۳	بندرگز	۱	۳	۰	۱	
۴	ترکمن	۱	۳	۰	۲	
۵	رامیان	۰	۰	۱	۰	
۶	علی‌آباد	۱۵	۱۰	۶	۱۷	
۷	کردکوی	۰	۲	۰	۲	
۸	کلاله	۳	۵	۱	۲	
۹	گالیکش	۰	۱	۰	۱	
۱۰	گرگان	۰	۰	۰	۲۹	
۱۱	گمیشان	۰	۰	۰	۰	
۱۲	گنبدکاووس	۵	۳	۲	۳	
۱۳	مراوه‌تپه	۰	۰	۰	۰	
۱۴	مینودشت	۱	۰	۰	۰	
۱۵	اداره کل	۳	۷	۲	۰	
۱۶	کل استان	۲۹	۳۴	۱۲	۵۸	

گزارش وضعیت مؤسسات تک و چندمنظوره
آخرین آمار مربوط به مؤسسات چندمنظوره - تا خرداد ۱۳۹۹

جدول ۱- ۱۵- ۲: آخرین آمار مربوط به مؤسسات چندمنظوره - تا خرداد ۱۳۹۹

ردیف	نام مؤسسه	وضعیت	
		فعال	غیر فعال
۱	میرداماد گرگان	*	
۲	پرنیان فرهنگ و نور	*	
۳	دیار یاران گلستان	*	
۴	بیداد همایون	*	
۵	ترکمنان گرگان زمین		انحلال
۷	نگین طلایی ورکان	*	
۸	راهیان فرهنگ و ادب	*	
۱۰	نوی ترنم گلستان	*	
۱۳	مختومقلی فراغی	*	
۱۵	کارمینا گلستان		*
۱۷	نغمه آریا گلستان	*	
۱۸	گلستان قرآن	*	
۱۹	طلیعه رضوان گلستان	*	
۲۲	ره پژوهان استرآباد	*	
۲۴	پویندگان سرای اندیشه		*
۲۵	آوای کیمیای گلستان	*	
۲۶	خیال	*	
۲۷	سرای یاران بصیر	*	
۲۸	هنر سرای کیان گلستان امروز	*	

ردیف	نام مؤسسه	وضعیت	
		فعال	غیر فعال
۲۹	کودکان خلاق گلستان	*	
۳۰	آناهید مهر و ماه	*	
۳۱	مهر جرجان زمین	*	
۳۲	نوی جوان امید	*	
۳۳	ستاره‌ها هنرخانه پارتیان	*	
۳۴	سلاله گنبدکاووس	*	

در جدول ۱-۱۵-۲، به آمار و اطلاعات مربوط مؤسسات تک و چندمنظوره فعال و غیرفعال در استان گلستان اشاره شده است. در این بخش اطلاعات مربوط به ۳۴، مؤسسه چندمنظوره ثبت و ارائه شده است.

آخرین آمار مربوط به مؤسسات تک منظوره- تا خرداد ۱۳۹۹

جدول ۱-۱۵-۲: آخرین آمار مربوط به مؤسسات تک منظوره- تا خرداد ۱۳۹۹

ردیف	نام مؤسسه	وضعیت	
		فعال	غیر فعال
۱	قلعه زبان گیتی	*	
۲	معین پرداز هیرکان	*	
۳	پیام سروگلستان	*	
۴	سفیر گرگان زمین	*	
۵	برگزیدگان دانش مهر	*	
۶	مهرپویان کلاله	*	
۷	دانش اندیشان بندرگز	*	
۸	پندار پژوه گنبد		منحل
۹	نیک اندیشان گرگان	*	
۱۰	مهرپرداز علی آباد	*	
۱۱	علم پردازش گلستان	*	

وضعیت		نام مؤسسه	ردیف
غیرفعال	فعال		
	*	پرتو گلستان شمس	۱۲
	*	عصر رایانه همیشه	۱۳
*		حکمت میر	۱۴
	*	اندیشه و هنر پیرداد	۱۵
*		آفاق علم گلستان	۱۶
*		صبای علم و ادب	۱۷
*		ترنم اندیشه گلستان	۱۸
	*	ترجمه زبان اردیبهشت هیرکانیان	۱۹
	*	قلم ترجمان دیرین	۲۰
	*	پردیس گرگانیان نیک اندیش	۲۱
	*	نام‌آوران هیرکان	۲۲
	*	محققان رهگشا هیرکان	۲۳
	*	پویندگان صراط روشن	۲۴
	*	رسا ترجمه پارسا	۲۵
	*	کرانه مهر گلستان	۲۶
	*	سرآمدان دانش گلستان	۲۷
	*	غوغای مهر آسمانی	۲۸
	*	سیرنگ هزاررنگ	۲۹
	*	امیدآفرینان فرهنگ و هنر هیرکان	۳۰
	*	اندیشه پژوهان رسانه	۳۱
	*	مدرسه هنر زندگی	۳۲
	*	توسعه مهارت خودباوران ساعی	۳۳
	*	سفیران علم هیرکان	۳۴
	*	مترجمان چند زبانه کاسپین	۳۵
	*	سوز سرنای گلستان	۳۶
	*	آریا سیستم کردکوی	۳۷

وضعیت		نام مؤسسه	ردیف
غیرفعال	فعال		
	*	سرا و فرهنگ ارغوان هیرکان	۳۸
	*	تربیت اقتصادی قلمک شیشه‌ای هیرکانیا	۳۹
	*	چیستا دشت مینو	۴۰
	*	دانش امید آزادشهر	۴۱
	*	نقطه اوج هدف پارسی	۴۲
	*	سی نمای فرداد	۴۳
	*	آینده کاوان آرامیس	۴۴

در جدول ۱-۱۵-۲، به آمار و اطلاعات مربوط مؤسسات تک و چندمنظوره فعال و غیرفعال در استان گلستان اشاره شده است. در این بخش اطلاعات مربوط به ۴۴، مؤسسه تک منظوره، ثبت و ارائه شده است.

گزارش وضعیت انجمن‌ها فرهنگی و هنری به تفکیک شهرستان‌ها-۱۳۹۸

جدول ۱۶-۲: گزارش وضعیت انجمن‌ها فرهنگی و هنری به تفکیک شهرستان‌ها-۱۳۹۸

تعداد انجمن‌های فرهنگی و هنری	شهرستان	ردیف
۱۳	گرگان	۱
۱	بندرگز	۲
۱	آزادشهر	۳
۶	گنبد	۴
۱	مینودشت	۵
۱	علی‌آباد	۶
۲	رامیان	۷
۴	ترکمن	۸
۷	کلاله	۹
۱	آقی قلا	۱۰
۱	مراوه تپه	۱۱

ردیف	شهرستان	تعداد انجمن‌های فرهنگی و هنری
۱۲	گالیکش	-
۱۳	گمیشان	-
۱۴	کردکوی	۳
	جمع کل	۴۱

در جدول ۱۶-۲، اطلاعات مربوط به ۴۱ انجمن فعال و شناخته شده در استان گلستان، به تفکیک هر یک از شهرستان‌ها ثبت و ارائه شده است.

تعداد آموزشگاه‌های هنری در سطح استان گلستان به تفکیک شهرستان‌ها-۱۳۹۸

جدول ۱۷-۲: تعداد آموزشگاه‌های هنری در سطح استان گلستان به تفکیک شهرستان‌ها-۱۳۹۸

ردیف	شهرستان	۱۳۹۸	
		فعال	غیر فعال
۱	آزادشهر	۱۰	۰
۲	آق قلا	۲	۰
۳	بندرگز	۲	۰
۴	ترکمن	۲	۰
۵	رامیان	۷	۰
۶	علی‌آباد	۹	۰
۷	کردکوی	۱۰	۰
۸	کاله	۴	۱
۹	گالیکش	۱	۰
۱۰	گرگان	۸۶	۲۶
۱۱	گمیشان	۱	۰
۱۲	گنبدکاووس	۴۳	۳
۱۳	مراوه تپه	۱	۰
۱۴	مینودشت	۹	۱
۱۵	کل استان	۱۸۷	۳۱
	جمع کل		۲۱۸

در جدول ۱۷-۲، اطلاعات مربوط به تعداد آموزشگاه‌های هنری در سطح استان گلستان به تفکیک شهرستان‌ها-۱۳۹۸ به تفکیک هر یک از شهرستان‌های استان گلستان، ارائه و گزارش شده است. در مجموع تعداد ۲۱۸ آموزشگاه هنری در سطح استان گلستان در حال فعالیت هستند که از این تعداد ۱۸۷ آموزشگاه فعال و همچنین ۲۱ آموزشگاه هنری غیرفعال‌اند.

تعداد هنرجویان آموزشگاه‌های آزاد هنری در سطح استان-۱۳۹۸

جدول ۱-۱۷-۲: تعداد هنرجویان آموزشگاه‌های آزاد هنری در سطح استان-۱۳۹۸

ردیف	شهرستان	۱۳۹۸		
		مرد	زن	مرد و زن
۱	آزادشهر	۵۵	۱۱۵	۱۷۰
۲	آق قلا	۷	۶	۱۳
۳	بندرگز	۶۵	۶۵	۱۳۰
۴	ترکمن	۵۴	۸۵	۱۳۹
۵	رامیان	۵۳	۹۶	۱۴۹
۶	علی‌آباد	۷۹	۱۱۵	۱۹۴
۷	کردکوی	۴۵	۱۱۰	۱۵۵
۸	کلاله	۱۵	۸۵	۱۰۰
۹	گالیکش	۰	۰	۰
۱۰	گرگان	۲۸۰	۵۵۰	۸۳۰
۱۱	گمیشان	۰	۰	۰
۱۲	گنبدکاووس	۱۹۵	۴۴۰	۶۳۵
۱۳	مراوه تپه	۷	۱۰	۱۷
۱۴	مینودشت	۴۶	۳۵	۸۱
۱۵	کل استان	۹۰۱	۱۷۱۲	۲۶۱۳

در جدول ۱-۱۷-۲، اطلاعات مربوط به تعداد هنرجویان آموزشگاه‌های آزاد هنری استان گلستان در سال ۱۳۹۸ ارائه و گزارش شده است. در مجموع ۲۶۱۳ هنرجو در استان گلستان در حال فعالیت‌اند که از این تعداد ۱۷۱۲ نفر زن و همچنین ۹۰۱ نفر مرد هستند.

بخش سوم

گزارش کیفی از مهم‌ترین اقدامات و برنامه‌های ویژه اداره کل و واحدهای تابع و گزارش مهم‌ترین برنامه‌ها و اقدامات فرهنگی و هنری در حال اجرا در استان در راستای تحقق گسترش دسترسی همگانی به کالا و خدمات فرهنگی؛

پتانسیل فضاها و عملکرد فرهنگی و هنری در دسترس مردم استان (شامل ظرفیت موجود تولید و توزیع و مصرف کالا و خدمات فرهنگی در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی به‌طور مبسوط و سایر نهادها و سازمان‌های دولتی شامل سازمان حج و اوقاف، شهرداری، سازمان تبلیغات اسلامی، اداره کل صداوسیما و آموزش و پرورش، سازمان مدیریت استان و سازمان میراث فرهنگی و ... به‌طور خلاصه).

برنامه‌های فرهنگی و هنری، مراسم و مناسب‌ها در یک نگاه (گزارش سال ۱۳۹۸)

جدول ۱-۱۸-۲: برنامه‌های فرهنگی و هنری، مراسم و مناسب‌ها در یک نگاه (گزارش سال ۱۳۹۸)

ردیف	عنوان برنامه	تعداد فعالیت
۱	معاونت فرهنگی	شعر
۲		داستان و قصه
۳		نقد و بررسی و رونمایی کتاب
۴		نمایشگاه‌های کتاب
۵		برنامه‌های ترویجی کتاب و مسابقات کتاب‌خوانی
۶		جشنواره‌های فرهنگی
۷		نشست‌های فرهنگی
۸		کارگاه‌های آموزشی فرهنگی
۹		تعداد انجمن‌های ادبی تازه تأسیس در سال جاری
۱۰		تعداد آثار فروخته شده اصحاب فرهنگ در حوزه فرهنگی

بخش سوم: گزارش توصیفی وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان | ۱۳۱

ردیف	عنوان برنامه	تعداد فعالیت
۱۱	تئاتر (تعداد اجراهای صحنه‌ای، خیابانی، نمایشنامه‌خوانی)	۶۱۹
۱۲	تعداد مجوزهای نمایش	۷۴۲
۱۳	جشنواره‌های نمایشی (استانی، منطقه‌ای، فجر، مقاومت، کودک و...)	۲
۱۴	کارگاه‌های تخصصی نمایشی	۵۵
۱۵	تعداد انجمن‌های نمایش تازه تأسیس در سال جاری	-
۱۶	نشست‌های هنری در حوزه نمایشی	۳۲
۱۷	موسیقی (کلیه اجراهای موسیقی اعم از سنتی، پاپ، محلی و...)	۱۵۵
۱۸	تعداد مجوزهای موسیقی	۸۹
۱۹	جشنواره‌های موسیقی (فجر، نواحی، مقاومت، جوان، کودکان و...)	۷
۲۰	حمایت از تولید آلبوم موسیقی	۵
۲۱	کارگاه‌های آموزشی موسیقی	۱۳
۲۲	تعداد انجمن‌های موسیقی تازه تأسیس در سال جاری	۳
۲۳	نشست‌های هنری در حوزه موسیقی	۵
۲۴	کارگاه‌های آموزشی (نقاشی، مجسمه‌سازی، نگارگری، خوش‌نویسی و...)	۴۰
۲۵	تعداد مجوزهای راه‌اندازی نگارخانه در سال جاری	۰
۲۶	تعداد حمایت از خرید آثار از هنرمندان	۲۰
۲۷	برگزاری نمایشگاه‌های هنرهای تجسمی	۱۷۳
۲۸	جشنواره‌های هنرهای تجسمی (فجر، جوانان ایران و...)	۱
۲۹	نشست‌های هنری در حوزه تجسمی	۸۱
۳۰	برگزاری نمایشگاه مد و لباس	۱
۳۱	جشنواره‌های مد و لباس (فجر، دانشجویی و...)	۱
۳۲	کارگاه‌های آموزشی مد و لباس	۶۰
۳۳	نشست‌های هنری در حوزه مد و لباس	۰

ردیف	عنوان برنامه	تعداد فعالیت
۳۴	افتتاح سینما و تجهیز سالن‌های چند منظوره به سیستم دیجیتال	۰
۳۵	نقد و بررسی فیلم و فیلمنامه	۷۵
۳۶	نمایش فیلم	۲۲۰
۳۷	جشنواره‌ها و هفته‌های فیلم و عکس	۶
۳۸	کارگاه‌های آموزشی و سینمایی	۸
۳۹	تولید فیلم (فیلم کوتاه، فیلم بلند)	۶۹
۴۰	نشست‌های حوزه سینمایی	۱۵
۴۱	مجوزهای کانون‌ها و مؤسسات تبلیغاتی	۱۱
۴۲	مجوزهای صدور نشریات و یا پایگاه‌های خبری (سایت) جدید	۵
۴۳	مجوزهای تبلیغات محیطی (بیلبوردها و فضای بیرون و...)	۳۵۴
۴۴	مجوزهای تبلیغات و آگهی‌ها (رسانه ای، پیک‌های تبلیغاتی و...)	۱۹
۴۵	جشنواره‌های مطبوعاتی فجر، استانی و...	۰
۴۶	برگزاری کارگاه‌های آموزشی مطبوعاتی و تبلیغاتی و رسانه‌ای	۴
۴۷	جشن‌ها و مناسبت‌های مطبوعاتی (رویدادها، همایش‌ها، گردهایی، نشست‌ها و روز خبرنگار)	۴
۴۸	نمایشگاه‌های مطبوعاتی و رسانه‌ای	۰

بخش سوم: گزارش توصیفی وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان | ۱۳۳۳

ردیف	عنوان برنامه		تعداد فعالیت
۴۹	معاونت قرآن و عترت	مجوزهای مؤسسات قرآنی در سال جاری	۴
۵۰		نمایشگاه‌های قرآنی	۱۸
۵۱		جشنواره‌ها و هفته‌های قرآنی	۶
۵۲		محافل قرآنی	۷۹
۵۳		کارگاه‌های آموزشی قرآنی	۲۲
۵۴		تعداد آثار فروخته شده هنرمندان	۰
۵۵		نشست‌های قرآنی در حوزه قرآن و عترت	۰
۵۶	آموزش نیروی انسانی	تعداد دوره‌های آموزشی نیروی انسانی	۲۲
۵۷		تعداد نفرات آموزش دیده نیروی انسانی	۴۶۲
۵۸		ساعات دوره‌های آموزشی نیروی انسانی	۳۲۸
۵۹	معاونت توسعه مدیریت و منابع اشتغال	مجوزهای اشتغال خانگی	۴۶
۶۰		تعداد وام‌های خوداشتغالی	۴۶
۶۱		آزمون‌های مهارتی	۱
۶۲		افراد استخدام شده (پیمانی - رسمی - قرارداد کارمعی)	۰
۶۳	واگذاری	واگذاری مراکز فرهنگی و هنری (کل یا بخشی از یک مجموعه)	۰
۶۴	ترکیبی	کلیه جشن‌ها و مناسبت‌های چند جانبه (فرهنگی، هنری، تجسمی و...)	۰
۶۵	سایر فعالیت‌های فرهنگی، هنری و قرآنی	بزرگداشت مفاخر و مشاهیر و شخصیت‌های فرهنگ و هنر	۰
۶۶	استارت آپ	تعداد استارت آپ‌های فعال در حوزه فرهنگی، هنری و دینی	۰
۶۷		تعداد طرح‌های پذیرفته‌شدگان استارت‌آپ‌ها	۰
۴۱۴۵	جمع کل فعالیت‌ها		

ردیف	عنوان برنامه	تعداد فعالیت
۶۴	کلیه جشن‌ها و مناسبت‌های چند جانبه (فرهنگی، هنری، تجسمی و...)	۰
۶۵	بزرگداشت مفاخر و مشاهیر و شخصیت‌های فرهنگ و هنر	۰
۶۶	تعداد استارت‌آپ‌های فعال در حوزه فرهنگی، هنری و دینی	۰
۶۷	تعداد طرح‌های پذیرفته‌شدگان استارت‌آپ‌ها	۰
جمع کل فعالیت‌ها		۴۱۴۵

در این بخش از گزارش، برنامه‌ها و اقدامات ویژه اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان، مهم‌ترین برنامه‌ها و اقدامات در حوزه فرهنگی و هنری از جمله هنرهای نمایشی، هنرهای موسیقی، هنرهای تجسمی، مد و لباس، سازمان امور سینمایی و سمعی، بصری، معاونت مطبوعاتی و اطلاع‌رسانی، معاونت قرآن و عترت و همچنین سایر فعالیت‌های فرهنگی، هنری و قرآنی به صورت کمی و کیفی ارائه شده است. به‌طور کلی در جدول ۱-۱۸-۲، تعداد ۴۱۴۵ برنامه فرهنگی و هنری، مراسم و مناسبت‌ها در سال ۹۸، انجام و گزارش مربوط به آن به صورت مبسوط و به تفکیک بخش‌های مختلف گزارش شده است.

اهم فعالیت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان

جدول ۱۹-۲: خلاصه فعالیت‌های فرهنگی و هنری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی گلستان به تفکیک شهرستان‌ها-۱۳۹۸

دسته فعالیت	حوزه	تعداد اجرای برنامه	شهرستان محل اجرا	تعداد شرکت کنندگان (در کل برنامه‌ها)	گستره
جشنواره- کارگاه- نمایش- مستندسازی، همایش، تعزیه و...	فرهنگی و هنری	۳۶ برنامه	بندرگز	۱۴۰۰۰ نفر	شهرستان، استانی و کشوری
نمایش عروسکی، جشنواره روستا، استعدادیابی هنری، کارگاه نقاشی، تئاتر و...	فرهنگی و هنری	۹۴ برنامه	آزادشهر	۳۴۰۰۰ نفر	شهرستان
تئاتر، نقاشی و برنامه‌های فولکلوریک، هنرهای تجسمی و...	فرهنگی و هنری	۵۳ برنامه	مینودشت	۷۰۰۰ نفر	شهرستان، استانی

بخش سوم: گزارش توصیفی وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان | ۱۳۵

دسته فعالیت	حوزه	تعداد اجرای برنامه	شهرستان محل اجرا	تعداد شرکت کنندگان (در کل برنامه‌ها)	گستره
نقاشی، نمایشگاه، موسیقی، آموزش فیلم سازی، جنگ شادی و... و	فرهنگی و هنری	۱۰۱ برنامه	علی‌آباد	۱۶۰۰۰ نفر	شهرستان-استانی
نقاشی، کارگاه آموزشی قرآن، پخش فیلم و...	فرهنگی و هنری	۵۶ برنامه	آق قلا	۷۰۰۰ نفر	شهرستان- استانی- منطقه ای
نمایش عروسکی، تئاتر میدانی، برنامه‌های طنز و...	فرهنگی و هنری	۴۶ برنامه	بندر ترکمن	۸۵۰۰ نفر	شهرستان
تئاتر، موسیقی، آموزش‌های هنری، بازدید و...	فرهنگی و هنری	۱۲ برنامه	گمیشان	۲۵۰۰ نفر	شهرستان
روز جوان، جشن روستا، بزرگداشت پیش‌کسوتان، اجرای موسیقی و...	فرهنگی و هنری	۱۷ برنامه	گالیکش	۴۵۰۰ نفر	شهرستان
تئاتر، موسیقی، خوشنویسی، همایش مخطومقلی، جشنواره و...	فرهنگی و هنری	۶۵ برنامه	گنبد	۲۱۰۰۰ نفر	شهرستان
نمایش خیابانی، کتاب‌خوانی، کنسرت موسیقی، نورزخوانی و...	فرهنگی و هنری	۳۵ برنامه	کردکوی	۱۱۰۰۰ نفر	شهرستان
جشنواره‌های استانی، موسیقی، نمایشگاه، جنگ شادی، آموزش‌های هنری، و...	فرهنگی و هنری	۱۵۴ برنامه	گرگان	۷۰۰۰۰ نفر	شهرستان
نمایش و تئاتر، بزرگداشت، نمایشگاه و نقاشی	فرهنگی و هنری	۳۱ برنامه	رامیان	۵۵۰۰ نفر	شهرستان
نمایش، جشنواره، کنسرت موسیقی، آموزش هنری، بازدید و...	فرهنگی و هنری	۱۸ برنامه	کلاله	۴۰۰۰ نفر	شهرستان
نمایش، جشنواره، کنسرت موسیقی، آموزش هنری، تئاتر و...	فرهنگی و هنری	۲۷ برنامه	مراوه تپه	۲۵۰۰۰ نفر	شهرستان

در جدول ۱۹-۲، به مهم‌ترین فعالیت‌های فرهنگی و هنری اداره کل در سال ۱۳۹۸ که در راستای تحقق گسترش دسترسی همگانی به کالا و خدمات فرهنگی انجام شده است، اشاره

می‌شود. بیشترین فعالیت‌های اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان در حوزه‌های از جمله سبک زندگی، کاهش آسیب‌های اجتماعی، فرهنگ عامه، اجرای برنامه‌های فرهنگی در روستاها، برگزاری جشنواره‌های فرهنگی، اجرای نمایش خیابانی، توجه به حوزه هنر در بخش کودکان، برنامه‌های مذهبی و عمومی در قالب موضوعات هنری اختصاص داده شده است.

برنامه‌های حوزه توسعه مدیریت و منابع جهت دسترسی همگانی به کالا و خدمات فرهنگی

- تغییر رویکرد نظام برنامه‌ریزی اداره کل با هدف افزایش مشارکت کارکنان در قالب کمیته برنامه‌ریزی با بیش از ۵۰ مصوبه اجرایی طی یک سال اخیر
- گسترش فرصت کسب و کار با افزایش سهم حضور بخش خصوصی در فعالیت‌های اداره کل در قالب برون سپاری‌ها.
- رشد ۱۵۰ درصدی اعتبارات هزینه‌ای ابلاغی وزارت متبوع در سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶ (ملی)
- رشد ۲۴ درصد اعتبارات هزینه‌ای سال ۹۸ از محل اعتبارات استانی
- تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای تالار فخرالدین اسعد گرگانی به مبلغ ۱۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال
- تخصیص ۶۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال اعتبار برای سه سال متوالی جهت تعمیر و تجهیز مجموعه تالار فخرالدین اسعدگرگانی
- تحقق ۱۰۷ درصد سهم اشتغال اداره کل طی یک سال گذشته
- برگزاری نماشگاه رسانه‌های دیجیتال
- برگزاری سه دوره کارگاه سواد رسانه ای
- گسترش شبکه دولت در سطح استان
- راه اندازی شبکه اتوماسیون اداری شهرستان‌های مراوه تپه، گالیکش و گمیشان طی یک سال جاری
- تجهیز ۸۰ درصد شهرستان‌های استان به تجهیزات انفورماتیک اداری
- آماده‌سازی بستر اینترنت و اینترنت مجتمع فرهنگی هنری شهرستان گرگان
- جذب سهم استخدامی طی سال ۹۷
- رشد ۹۱ درصد حوزه آموزش طی سال گذشته
- اخذ امتیاز حداکثری سامانه ستاد (سامانه تدارکات الکترونیکی دولت) در سال گذشته
- افتتاح پروژه کتابخانه کلاله

عملکرد بخش سینما در حوزه ارائه خدمات همگانی

- ۱- برگزاری جشنواره فیلم در پردیس سینمایی مدرن استان
- ۲- برگزاری جشنواره فیلم فجر هم‌زمان با تهران
- ۳- برگزاری جشنواره فیلم مقاومت هم‌زمان با تهران
- ۴- برگزاری جشنواره فیلم کودک و نوجوان هم‌زمان با تهران
- ۵- اکران فیلم در بعضی از مجتمع‌های فرهنگی هنری
- ۶- همکاری با ارگان‌های دولتی و سازمان‌های خصوصی، در خصوص استفاده پرسنل آن مراکز از طرح نیم‌بها
- ۶- بهبود در جهت تجهیزات مناسب‌تر سالن‌های سینما
- ۷- احداث سینما امید و نشاط در شهرستان مینودشت
- ۸- بازگشایی سینما در گمیشان
- ۹- طرح سینما سیار در شرق و غرب استان

عملکرد سینمای سیار مستقل، در شهرهای که سینما ندارند

یکی از برنامه‌ها و اهداف اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان، توجه به مقوله سینما سیار جهت دسترسی همگانی به کالا و خدمات فرهنگی است، در شهرهایی که سینما ندارند این موضوع مورد توجه قرار گرفته است.

- ۱- بهره‌مندی علاقه‌مندان سینما از فیلم‌های سینمایی
- ۲- اشتغال‌زایی جوانان
- ۳- اکران هم‌زمان فیلم‌ها در شهرهای بدون سینما
- ۴- طرح سینما سیار در شرق و غرب استان

عملکرد حوزه موسیقی در حوزه ارائه خدمات همگانی

- ۱- کثرت متقاضیان برگزاری کنسرت‌های موسیقی در سطح استان.
- ۲- استقبال مخاطبین در گروه‌های سنی و ژانرهای مختلف از اجرای کنسرت‌ها.
- ۳- ایجاد شرایط و حمایت‌های نسبی مورد نیاز از متقاضیان این بخش.
- ۴- وجود پتانسیل قومی محلی و هنرمندان فعال بومی در سطح استان.
- ۵- برگزاری جشنواره موسیقی فجر در استان
- ۶- حمایت از آموزشگاه‌های آزاد هنری در خصوص اجراهای آموزشگاهی در جشنواره‌های

موسیقی

- ۷- برگزاری جشنواره‌های استعدادیابی آواز (سنتی - پاپ) در استان

عملکرد حوزه نمایش، درحوزه ارائه خدمات همگانی

- ۱- وجود فضاهای کالبدی و سالن‌های نمایش بسیار، در استان جهت به کارگیری در اجراهای عمومی هنرهای نمایشی.
- ۲- فرهنگ غنی و فولکلور و آیین‌ها و سنت‌های حسنه اقوام استان گلستان به دلیل داشتن بستر مناسب موضوعی و محتوایی.
- ۳- منابع انسانی کافی جهت ارتقا کمی و کیفی هنرهای نمایشی از جمله: پیش‌کسوتان، تحصیلکردگان، هنرجویان و هنرمندان فعال و جمعیت بالای مخاطبان کودک و نوجوان و بزرگسال
- ۴- سابقه اجرایی و مدیریتی استان در برگزاری برنامه‌های ملی و بین‌المللی.
- ۵- حضور دستگاه‌های فعال و مشتاق در حوزه فعالیت‌های نمایشی از جمله: سازمان بنیاد شهید، حوزه هنری، شهرداری و ...
- ۶- نگاه مساعد مسئولین ملی به هنرهای نمایشی استان و حضور تئاتر استان در جایگاه‌های برتر کشوری.
- ۷- وجود تالار فخرالدین اسعد گرگانی به‌عنوان یکی از تالارهای مهم کشور است.
- ۸- سابقه تئاتری و فعالیت انجمن هنرهای نمایشی استان، به‌عنوان بدنه اصلی هنرهای نمایشی استان.
- ۹- حضور کثیر هنرمندان صاحب نام و شهیر استان، در سطح ملی، به‌عنوان نخبگان فعال تئاتر.
- ۱۰- صدور مجوز آموزشگاه‌های آزاد هنری در راستای توسعه آموزش و پژوهش
- ۱۱- راه‌اندازی رشته‌های تئاتر در دانشگاه‌های آزاد و علمی و کاربردی استان

عملکرد حوزه تئاتر، درحوزه ارائه خدمات همگانی

با توجه به حضور بیش از ۴۰ گروه نمایشی بزرگسالان، کودک و نوجوان، آینی و سنتی و تعداد اجراهای متعدد، استقبال مخاطبان در گلستان از آمار قابل قبولی برخوردار است. با توجه به جوان بودن سن اکثریت افراد جامعه، استقبال از آثار کودک و نوجوان و امیدهای جوان بیشتر از آثار بزرگسالان است که می‌تواند برنامه‌ریزی‌های لازم را در این زمینه به همراه داشته باشد.

اهمیت به اجراهای میدانی هنرهای نمایشی، نسبت به آثار صحنه‌ای، مخاطبان بیشتری دارد که در آمار تماشاگران این حوزه، نقش به‌سزایی دارد. از علل این امر می‌توان به راحتی دسترسی به اثر هنری، رایگان بودن، تعیین زمان و مکان تماشا از طرف مخاطبان را عنوان کرد.

بررسی عملکرد انجمن بازی سازان گلستان

رویداد گیم باکس

رویداد گیم باکس به عنوان اولین دوره جامع بازی سازی در کشور، تبدیل به یکی از محبوب ترین دوره های آموزشی طراحی بازی در سطح کشور شده است. با توجه به استقبال از دوره های گذشته و درخواست بالای اعضا، این رویداد در فروردین ماه ۱۳۹۷، برگزار شد و با موفقیت خاتمه یافت.

برگزاری بزرگ ترین استارتاپ ویکند استان گلستان، با نام صنایع خلاق

این رویداد از تاریخ ۲۲ تا ۲۴ اردیبهشت ماه ۱۳۹۷، برگزار شد و پذیرای ۱۵۰ مهمان، ۱۵ منتور و ۵ داور از سراسر کشور بود. زمان برگزاری رویداد به صورت ۲۴ ساعته بود و امکانات اسکان در هتل، پذیرایی غذایی، اینترنت وای-فای و سایر امکانات رفاهی در اختیار حضریت قرار گرفت. در انتها ۳ تیم برتر هر کدام قرارداد جداگانه ای با اسپانسر رویداد امضا کردند که شامل سرمایه گذاری تا سقف یک میلیارد تومان، برای هر یک از تیم ها بود.

رویداد گیم آفیس تابستان

با توجه به تقاضای بالای فعالان این حوزه، این دوره تحت عناوین مبانی گرافیک، مبانی کارگردانی بازی و مبانی فنی بازی سازی در طی ۲ ماه به شرکت کنندگان آموزش داده شد و در نهایت با طراحی ۴ بازی از سوی شرکت کنندگان به کار خود پایان داد.

رویداد جهانی گرگان گیم جم

گلوبال گیم جم یکی از مهم ترین رویدادهای بازی سازی در سطح بین المللی است که هر ساله برگزار می شود که هدف اصلی این رویداد در کنار هم قرار دادن خلاقیت، همکاری و تجربه در زمینه بازی سازی است. در هر مکان افراد برای برای پیاده سازی ایده هایشان در قالب گروه های گرد هم می آیند و بازی های خلاقانه خود را می سازند. هدف گردهم آمدن بازی سازان برای ساخت بازی ویدئویی یا بازی های غیردیجیتال مثل بُرد گیم یا کارت گیم است که امید است ایده های جدید که به سرعت نمونه سازی می شوند و به صنعت بازی ها تزریق شوند. در این رویداد علاقه مندان می توانند به صورت تک نفره و یا تیمی شرکت کنند، محدودیتی برای تعداد اعضا وجود ندارد اما باید در مصاحبه اولیه حداقل امتیاز لازم را کسب کنند. پس از پایان رویداد بازی های ساخته شده توسط سایت ثبت شده و به گلوبال گیم جم ارسال می شود.

شرکت کنندگان باید بازی خود را از ابتدا تا انتها در مدت زمان تعیین شده بسازند (حد اکثر ۴۸ ساعت)، مدت زمان کوتاه است و بیشتر به منظور کمک به تفکر خلاقانه و تشویق برای ساخت بازی‌های کوچک اما ابتکاری و خلاقانه است.

برگزاری طرح استعدادیابی در مدارس و اجرای ورکشاپ برای معلمان

این طرح با همکاری اداره کل آموزش و پرورش برگزار شد و در طی ۵ ماه از مهر تا بهمن تعداد ۳۵ دبیرستان و هنرستان در سطح استان، مورد بررسی قرار گرفت که در مرحله اول ۳۸۰ دانش آموز انتخاب شدند و طی ۳ مرحله نفرات برگزیده به ۳۲ نفر کاهش یافت و افراد برگزیده پس از گذراندن موفق دوره مبانی، اقدام به تولید بازی‌های موبایلی نموده‌اند که در فروشگاه‌های ایرانی قابل دسترسی است.

غرفه انجمن بازی‌سازان استان گلستان

این انجمن با حضور پررنگ در نمایشگاه الکامپ در یک غرفه ۲۴ متری، تحت عنوان «انجمن بازی‌سازان استان گلستان» به این مجموعه اختصاص یافت که فضای مناسبی برای اجرای برنامه‌های این انجمن را فراهم نمود.

برنامه‌های اصلی انجمن بازی‌سازان گلستان در نمایشگاه‌ها

بخش اول - نمایش تولیدات اعضای انجمن برای بازدیدکنندگان

برای آشنایی بیشتر علاقه‌مندان و بازدیدکنندگان نمایشگاه از سطح کیفی، فنی و هنری تولیدات اعضای انجمن، تیزر و تریلر بازی‌های تولیدشده در تمام مدت چهار روز نمایشگاه برای حاضرین ارائه شد و به سؤالات و نظرات علاقه‌مندان پاسخ داده شد. در چندین مورد نیز نسخه‌های اجرایی بازی‌ها توسط بازدیدکنندگان مورد تست و بررسی قرار گرفت.

بخش دوم - استعدادیابی علاقه‌مندان به فعالیت در این صنعت

در تمام طول مدت نمایشگاه، اعضای انجمن به گفت‌وگوی تفصیلی چگونگی ورود علاقه‌مندان به این صنعت پرداختند و با برگزاری آزمون فشرده استعدادیابی نهایتاً تعداد ۱۷ نفر از علاقه‌مندان به عضویت موقت انجمن بازی‌سازان درآمدند که باید در مدت ۳ ماه آینده نسبت به عضویت قطعی آن‌ها در انجمن بازی‌سازان استان اقدام شود.

بخش سوم - معرفی سند چشم‌انداز پنج‌ساله به مسئولین و ادارت مرتبط

با توجه به نیاز به همکاری مشترک با سازمان‌های مرتبط با موضوع طرح که پیش‌تر در سند ذکر شده، در مدت نمایشگاه مذاکراتی برای انعقاد تفاهم‌نامه با مسئولین سازمان‌های مختلف، مانند معاونت وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، اداره کل فرهنگ

و ارشاد اسلامی استان، اداره کل آموزش و پرورش، اداره کل فنی و حرفه‌ای، اعضای شورای اسلامی شهر گرگان و چند مجموعه خصوصی صورت پذیرفت که نتایج نهایی مذاکرات در آینده اعلام خواهد شد.

بخش چهارم - معرفی برنامه‌های پیش رو به علاقه‌مندان

در این بخش نیز توضیحاتی در خصوص برنامه‌های آموزشی و رقابتی پیش رو مانند رویداد آموزشی «گیم باکس» و رویدادهای رقابتی «گیم آپ» و «گلوبال گیم جم» که در مرداد و شهریور ماه جاری برگزار می‌شود به علاقه‌مندان ارائه شد.

پتانسیل و عملکرد فرهنگی سایر دستگاه‌های دولتی

پتانسیل فضاها و عملکرد فرهنگی و هنری در دسترس مردم استان شامل ظرفیت موجود تولید و توزیع و مصرف کالا و خدمات فرهنگی سایر نهادها و سازمان‌های دولتی

پتانسیل و عملکرد فرهنگی شهرداری گرگان

در چندسال اخیر، شهرداری گرگان یکی از سازمان‌های فعال در حوزه فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی بوده است. هسته اصلی فعالیت‌های فرهنگی شهرداری گرگان را سازمان فرهنگی، اجتماعی و ورزشی مدیریت و اجرا می‌کنند. همچنین شهرداری آنجا از جمله شهرداری‌های کشور است که طبق برنامه ششم توسعه، در بخش طرح‌های عمرانی، پیوست‌های فرهنگی و اجتماعی را به‌عنوان اولویت و پیش شرط اصلی اجرای طرح، در نظر می‌گیرد. متعاقباً شهرداری علاوه بر اجرای طرح‌های عمرانی، مجموعه‌ای از فعالیت‌ها را با هدف اصلاح سبک زندگی شهروندان و ترویج اصول صحیح تغذیه و ارتقای سطح سلامت شهروندان برنامه‌ریزی و اجرا می‌کند. در حال حاضر، شهرداری گرگان ۱۳ خانه فرهنگ فعال، در ۳ منطقه از شهر گرگان دارد که در بخش‌های برنامه‌های آموزش شهروندی، آسیب‌های اجتماعی، تحکیم بنیان خانواده، آموزش‌های ترافیکی، سلامت، مطالعات، تحقیقات و پژوهش، مدیریت بحران، مهارت، عفاف و حجاب و فعالیت‌های ملی و مذهبی مشغول به فعالیت است.

میزان فعالیت‌های خانه‌های فرهنگ سازمان فرهنگی ورزشی شهرداری گرگان

ردیف	نام حوزه فرهنگی	تعداد خانه‌های فرهنگ
۱	خانه فرهنگ	۱۳

در شهر گرگان ۱۳ خانه فرهنگ از جمله خانه فرهنگ فردوسی، خانه فرهنگ غدیر، خانه فرهنگ پرسش، خانه فرهنگ قابوس، مجموعه فرهنگی آموزشی ترافیک، خانه فرهنگ خورشید، خانه فرهنگ جوان، خانه فرهنگ قرآن، خانه فرهنگ تلاش، خانه

فرهنگ اندیشه، خانه فرهنگ پردیس، خانه فرهنگ یاسین جوان و خانه فرهنگ مهر در محلات پرجمعیت در حال فعالیت است. ترویج سبک زندگی ایرانی - اسلامی، آموزش موسیقی، صنایع دستی، ترویج حجاب و عفاف، هنرهای دستی، آموزش شهروندی و دیگر حوزه‌های فرهنگی، از جمله فعالیت‌های خانه‌های فرهنگ است که رایگان برای عموم شهروندان برگزار می‌شود.

همکاری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی با شهرداری گرگان جهت برگزاری کارگاه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی در سال ۱۳۹۷

اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان، به تبعیت از سرفصل‌های اصلی شورای فرهنگ عمومی کشور و استان، ترویج و نهادینه ساختن سبک زندگی ایرانی - اسلامی در جامعه را یکی از اصلی‌ترین اهداف خود در سال ۱۳۹۷ قرار داده است که به لطف خداوند متعال و حمایت اداره کل و با همکاری شایسته سازمان فرهنگی شهرداری گرگان، این مهم به مرحله اجرا در آمده است. در همین راستا تمامی کارگاه سبک زندگی ایرانی - اسلامی در خانه‌های فرهنگ برگزار شده است. کارگاه‌های ترویج سبک زندگی ایرانی - اسلامی با هدف کاهش آسیب‌های اجتماعی، تحکیم بنیان خانواده، فرزندپروری و کنترل خشونت برگزار شده است.

پتانسیل و عملکرد فرهنگی آموزش و پرورش استان گلستان

برگزاری جشنواره نماز با همکاری مشترک بین دو اداره قرآن، عترت نماز و اداره فرهنگی هنری، اردوها و فضاها پرورشی

ساخت نرم‌افزار، و بنوشت، نمایش کوتاه (بین دو نماز)، فیلم کوتاه ۱۰۰ ثانیه‌ای، سرود همگانی، سرود گروهی، نقاشی، عکاسی، تصویرسازی، خوش‌نویسی نستعلیق، شعر همکاران فرهنگی و دانش‌آموزان در سطوح مدرسه، شهرستان، مناطق، استان و کشور از جمله رشته‌های حاضر در جشنواره فوق بوده است. در همین راستا یکی از ظرفیت‌های خوب اداره کل آموزش و پرورش استان گلستان، برگزاری جشنواره‌های مختلف در سطح استانی و کشوری است. در جشنواره فوق، ۳۰ هزار اثر ارسال و داوری شده است. آموزش و هدایت ۷۴ دانش‌آموزی گلستانی جهت شرکت در مسابقات فرهنگی و هنری سطح کشور در رشته‌های مختلف: از این تعداد ۳۸ دانش‌آموز در هنرهای نمایشی، ۲۳ نفر در هنرهای آوایی، ۶ نفر در هنرهای دستی و تجسمی و ۵ دانش‌آموز نیز در فضای مجازی شرکت کرده‌اند.

برگزاری طرح اوقات فراغت دانش‌آموزی در ۱۲۰۰ پایگاه

دانش‌آموزان گلستانی رتبه ششم نوزدهمین جشنواره ملی پرسش مهر را کسب کردند. برگزاری جشنواره «گلدسته سرو» به میزبانی آموزش و پرورش گلستان: سرود همگانی ویژه دانش‌آموزان ابتدایی و متوسطه اول، نمایش کوتاه بین دو نماز ویژه متوسطه اول، ساخت نرم‌افزار ویژه دانش‌آموزان متوسطه دوم، فیلم کوتاه صد ثانیه‌ای ویژه متوسطه دوم، سرود گروهی ویژه متوسطه دوم، وب‌نوشت ویژه متوسطه اول و دوم، عکاسی ویژه متوسطه اول و دوم، تصویرسازی ویژه متوسطه اول و دوم، خوش‌نویسی نستعلیق ویژه متوسطه اول و دوم، نقاشی تمامی دوره‌ها و شعر از جمله موضوعات جشنواره گلدسته سرو بوده است.

پتانسیل و عملکرد فرهنگی سازمان تبلیغات اسلامی

سازمان تبلیغات اسلامی استان گلستان، یکی دیگر از سازمان‌های فعال در حوزه فرهنگ است که عمده فعالیتش در مساجد و هیئت‌های مذهبی اجرا می‌شود. همچنین عمده فعالیت‌های فرهنگی سازمان تبلیغات با محوریت سبک زندگی، نشاط اجتماعی، کاهش آسیب‌های اجتماعی، برگزاری مسابقات نقاشی در حوزه کودکان در ۶ محله حاشیه‌نشین شهر گنبد و گرگان اجرا می‌شود. در گرگان محله‌های اوزینه، قلعه حسن و انجیراب و همچنین در گنبد محله‌های سیدآباد، اسلام‌آباد و افغان‌آباد، کانون توجه سازمان تبلیغات اسلامی با هدف فعالیت‌های فرهنگی و مذهبی است. همچنین در ادامه آمار مربوط به فعالیت‌های فرهنگی سازمان تبلیغات اسلامی به تفکیک شهرستان‌ها ارائه و گزارش می‌شود.

انجمن‌های اسلامی و کانون‌های فرهنگی تبلیغی

کانون‌های فرهنگی تبلیغی						نام شهرستان	ردیف
تأیید	ورود	آخرین آمار	تأیید	ورود			
۲	۶	۲	۰	۰	۱	آزادشهر	۱
۰	۱	۴	۰	۰	۰	آق‌قلا	۲
۰	۱	۴	۱	۱		بندرگز	۳
۰	۰	۰	۰	۰		ترکمن	۴
۱	۱	۳	۱	۲		رامیان	۵
۰	۰	۰	۰	۱		کردکوی	۶

کانون‌های فرهنگی تبلیغی						نام شهرستان	ردیف
تأیید	ورود	آخرین آمار	تأیید	ورود			
۰	۰	۱	۰	۰		کلاله	۷
۱۱	۱۶	۱۰	۰	۱		گرگان	۸
۰	۰	۰	۰	۰		گنبد	۹
۱	۱	۱	۰	۰		مینودشت	۱۰
۱	۱	۴	۰	۰		علی‌آباد	۱۱
۰	۱	۳	۰	۰		خان‌ببین	۱۲
۰	۰	۱	۰	۰		گالیکش	۱۳
۱۶	۲۸	۳۳	۲	۵		جمع کل	۱۴

تعداد مداحان و هیئت‌های مذهبی

هیئات مذهبی			مداحان			نام شهرستان	ردیف
تأیید	ورود	آخرین آمار	تأیید	ورود	آخرین آمار		
۶۶	۷۶	۱۴۶	۱۲۱	۱۲۹	۱۶۱	آزادشهر	۱
۲۰	۴۴	۴۹	۲۳	۲۴	۵۲	آق‌قلا	۲
۴۶	۵۰	۱۱۱	۱۳۸	۲۳۹	۲۲۸	بندرگز	۳
۲۲	۲۷	۳۲	۳۲	۳۳	۵۱	ترکمن	۴
۴۰	۵۶	۸۱	۱۱۰	۱۱۱	۱۳۲	رامیان	۵
۶۰	۶۰	۱۴۰	۱۹۷	۲۹۷	۲۷۴	کردکوی	۶
۵۶	۵۸	۷۷	۱۱۴	۱۲۵	۱۵۳	کلاله	۷
۱۷۴	۲۲۴	۴۵۱	۵۰۶	۵۲۶	۵۵۷	گرگان	۸
۶۹	۹۴	۱۵۰	۱۶۰	۱۶۳	۱۶۹	گنبد	۹
۶۵	۷۲	۱۳۲	۱۵۱	۱۵۱	۱۵۱	مینودشت	۱۰

بخش سوم: گزارش توصیفی وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان | ۱۴۵

ردیف	نام شهرستان	مداحان			هیئات مذهبی		
		آخرین آمار	ورود	نایید	آخرین آمار	ورود	نایید
۱۱	علی‌آباد	۱۵۱	۱۵۵	۱۵۴	۱۳۵	۱۰۲	۹۵
۱۲	خان‌ببین	۱۳۲	۱۰۶	۱۰۶	۸۳	۴۱	۳۸
۱۳	گالیکش	۸۵	۷۶	۷۶	۱۰۱	۶۱	۵۵
۱۴	جمع کل	۲۲۹۶	۲۱۳۵	۱۸۸۸	۱۶۸۸	۹۶۵	۸۰۶

تعداد مساجد فعال در حوزه فرهنگی سازمان تبلیغات اسلامی در استان گلستان

تعداد کل مساجد در استان گلستان	تعداد جمعیت استان گلستان	مسجد به نسبت جمعیت
۲۲۶۶	۱,۸۶۸,۸۱۹ نفر	هر ۸۲۵ نفر یک مسجد

آمار فعالیت دبیرخانه کانون‌های فرهنگی هنری مساجد استان گلستان - از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۷

ردیف	عنوان شاخص	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷
۱	تعداد کانون‌های فرهنگی هنری مساجد	۲۳۰	۲۶۰	۳۲۰	۴۴۸	۶۱۰	۶۲۸	۶۸۹	۷۳۷
۲	تعداد کتابخانه‌های هنری مساجد مخزن‌دار	۸۶	۹۲	۹۲	۱۲۰	۱۲۰	۱۴۲	۱۴۲	۱۴۲
۳	تعداد مساجد مجری طرح تلاوت نور	۲۳۶	۲۵۰	۲۹۸	۴۰۱	۴۱۲	۴۱۲	۴۱۲	۴۱۶
۴	تعداد مراکز خانه‌های نور	۱۵	۲۰	۲۵	۳۰	۳۴	۳۴	۳۴	۳۸
۵	تعداد اعضای کتابخانه‌های مساجد	۱۴۵۰۰	۱۵۲۰۰	۱۵۲۰۰	۱۸۱۰۰	۲۰۵۳۹	۲۲۶۱۳	۲۲۸۹۲	۲۲۸۹۲
۶	تعداد اعضای کانون‌های فرهنگی هنری مساجد	۲۲۰۰۰	۲۷۰۰۰	۳۲۰۰۰	۳۵۰۰۰	۴۱۵۰۰	۴۳۶۰۰	۴۴۲۰۰	۴۶۵۰۰
۷	هسته‌های پژوهشی	۵۵	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰
۸	کانون‌های تخصصی	۱۶	۱۶	۱۶	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸
۹	کتابخانه‌های باز مساجد	۶۶	۶۶	۶۶	۶۶	۶۶	۶۸	۶۸	۶۸

ردیف	عنوان شاخص	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷
۱۰	تعداد برنامه‌های انجام شده	۲۱ برنامه	۲۵ برنامه	۱۷ برنامه	۲۰ برنامه	۱۰ برنامه	۴۲ برنامه	۴۶ برنامه	۶۱ برنامه
۱۱	تعداد نشریات تجربی	۵ نشریه	۱۴ نشریه	۲۰ نشریه	۲۳ نشریه	۲۳ نشریه	۲۷ نشریه	۲۷ نشریه	۲۷ نشریه
۱۲	تعداد اخبار و گزارش‌هایی که خبرگزاری شبستان خبری تهیه کرده است	۲۳۹۴	۳۱۲۷	۳۳۵۱	۱۴۲۶	۳۵۲۴	۲۳۸۷	۲۴۵۰	۷۵۷
۱۳	خانه‌های فرهنگ دیجیتال	-	-	۷	۹	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
۱۴	مسجد بلاگ	-	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵
۱۵	گروه‌های سرود	-	۴۳	۴۳	۴۳	۴۳	۴۳	۴۳	۴۳
۱۶	گروه‌های تئاتر	-	۲۷	۲۷	۲۷	۲۷	۲۷	۲۷	۲۷
۱۷	کتابداران بیمه‌شده	۲۳	۳۶	۳۶	۳۶	۲۶	۳۶	۳۶	-
۱۸	مدیران بیمه‌شده	۱۱	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	-
۱۹	پژوهش‌های انجام‌شده	۵۵	۵۵	۵۵	۶۲	۶۲	۸۸	۸۸	۸۸
۲۰	تعداد کتاب‌های موجود در کتابخانه	۱۸۹۲۲۰ جلد	۱۹۷۱۲۰ جلد	۱۹۷۱۲۰ جلد	۲۱۰۱۷۰ جلد	۲۲۷۶۱۲ جلد	۲۵۲۸۱۱ جلد	۲۵۵۴۲۶ جلد	۲۵۵۴۲۶ جلد
۲۱	رابطین امور خواهرن	-	-	۵۲	۱۲۳	۲۵۰	۳۴۲	۳۴۲	۳۸۰
۲۲	بازدید از کانون‌ها	۲۸	۳۶	۴۵	۵۴	۵۶	۱۶۲	۲۷۹	۳۱۹
۲۳	افتخارات	۲	۶	۱۶	۱۱	۱۹	۲۶	۲۸	۲۸
۲۴	پایگاه‌های اوقات فراغت آسمانی‌ها	۱۱۴	۱۰۵	۱۱۸	۱۷۰	۳۳۳	۶۱۰	۶۶۴	۷۳۷
۲۵	تفاهم نامه‌ها	۳۲	۱۱	۱۱	۱۶	۱۳	۴۰	۴۸	۶۷

پتانسیل و عملکرد فرهنگی صداوسیما استان گلستان

شبکه گلستان یکی از شبکه‌های استانی صداوسیما جمهوری اسلامی ایران است که در استان گلستان فعالیت دارد. این شبکه روزانه ۲۰ ساعت برنامه به زبان‌های فارسی، ترکمنی و مازندرانی برای مردم استان گلستان پخش می‌کند.

برنامه‌سازی تلویزیونی در این مرکز از آبان ۱۳۶۹ ه.ش، آغاز شد. آثار تولیدی محلی و برخی برنامه‌ها که به زبان ترکمنی و مازندرانی تولید می‌شد، از مرکز مازندران پخش

می‌شود. در نیمه اول سال ۱۳۷۸، سیمای مرکز مستقلاً فعالیت خود را با هفته‌ای ۳,۶۰۰ دقیقه برنامه‌سازی آغاز کرد. این شبکه در ۲۷ اسفند سال ۱۳۸۳، به‌عنوان بیست و پنجمین شبکه استانی کشور به بهره‌برداری رسید. هم‌اکنون شبکه استانی سیما بیش از ۹۴ درصد جمعیت استان گلستان را تحت پوشش قرار می‌دهد. ضمن اینکه این شبکه در مناطق شرقی و مرکزی استان مازندران و حتی در غرب مازندران تنکابن در صورت مساعد بودن شرایط آب و هوا، دریافت می‌شود. همچنین صداوسیما مرکز گلستان دارای دو رادیو به نام‌های رادیو استانی گلستان و رادیو برون مرزی است که به زبان ترکمنی برنامه‌های خود را برای ترکمن زبانان خارج از کشور پخش می‌کند.

رادیو استانی گلستان در حال حاضر روی موج اف ام ۹۴,۳ Mhz و ۹۵ Mhz و ای ام ۱۳۶۸ Khz و روی سیستم دیجیتال به صورت رادیو نما (رادیو تصویری) برنامه پخش می‌کند. همچنین رادیو برون مرزی روی موج ای ام ۱۴۴۹ Khz و سیستم دیجیتال قابل دریافت است. بنابر آخرین آمار صداوسیما استان گلستان در سال ۱۳۹۸، حدود ۹۸ درصد مردم استان گلستان امکان بهره‌مندی از برنامه‌های رادیو استانی را دارند. در همین راستا عمده فعالیت‌های صداوسیما استان گلستان، در دو قالب رادیو و تلویزیون پخش و انتقال می‌یابد. صداوسیما استان گلستان به دلیل تنوع بالای قومی در استان گلستان، سعی بر آن دارد تا فرهنگ هر یک از اقوام را به نسبت شرق، مرکز و غرب استان گلستان پوشش دهد.

فعالیت در حوزه کودک و نوجوان، ترویج فرهنگ قومی شرق و غرب استان گلستان، آموزش هنرهای دستی در شبکه، گفت‌وگویی‌های فرهنگی در زمان‌بندی‌های مختلف، توجه به موسیقی بومی و فولکلور استان گلستان، برگزاری مسابقات خانوادگی و دیگر حوزه‌های فرهنگی، از جمله فعالیت صداوسیما استان گلستان است که در شبکه استانی به آن پرداخته می‌شود.

پتانسیل و عملکرد فرهنگی حج و زیارت استان گلستان

حج و زیارت استان گلستان تنها در حوزه سفر به عتبات عالیات فعالیت می‌کند و عمده فعالیت‌های فرهنگی آن‌ها در قالب آموزش مسائل دینی به زائرین و همچنین مدیران کاروان‌ها است. بسط و اشاعه دانش در بین اقشار مختلف اجتماع متناسب با ذوق، سلیقه و امکانات آن‌ها از یک طرف و پاسخ‌گویی به نیاز مبرم جامعه به منظور تأمین نیروی انسانی متخصص از طرف دیگر، سازمان را بر آن داشت تا نسبت به برگزاری دوره‌های آموزشی کلاسیک در سطح مطلوب رده‌های مختلف کارگزاران امور زیارتی، نخستین شیوه‌نامه آموزش کارگزاران حج و زیارت را در سال ۱۳۸۱، تدوین و به امضا ریاست وقت سازمان رسید و جهت اجرا به دفاتر حج و زیارت استان‌ها ابلاغ شد. بر این اساس واحد آموزش در مراکز استان‌ها تحت نظارت دفاتر حج و زیارت ایجاد شده

است و پس از مشخص شدن ساختار آن، برای هر یک از گروه‌های اعزامی حج، عمره، عتبات و سوریه، جدول دروس مربوطه و تعداد جلسات و منابع آن تعیین شد و طی نمودن دوره‌های آموزشی مقدماتی متناسب با سمت اعزامی و شرکت در آزمون پایانی و کسب نمره قبولی (۱۲) برای هر درس و معدل کل (۱۴) به عنوان شرط اعزام کارگزاران اعلام شد و برای تحقق این هدف از اساتید دانشگاهی و مجرب در امور حج استفاده می‌شود. بر اساس شیوه‌نامه آموزش، کارگزاران حج و زیارت این واحد، جهت برگزاری دوره‌های آموزشی از نظر مالی خودگردان و غیرانتفاعی است و مجموعه هزینه‌های مربوط به هر یکی از گروه‌های شرکت‌کننده در هر دوره آموزشی، بر اساس مصوبه کمیته آموزش حج و زیارت استان محاسبه و به حساب واحد آموزش حج و زیارت نزد بانک ملی واریز می‌شود. همچنین نظر به اهمیت امر خطیر آموزش و لزوم استمرار آگاهی بخشی به کارگزاران و بهبود ارائه خدمات لازم به زائران گرامی از سال ۱۳۸۷، دوره‌های بازآموزی (ضمن خدمت) با تعیین دروس مشخص از طرف اداره آموزش سازمان برای هر یک از گروه‌های اعزامی کارگزاران به واحدهای آموزش استان‌ها ابلاغ شد. این دوره‌ها متناسب با نیاز کارگزاران هر سه سال یک بار مورد بازبینی و تجدیدنظر قرار می‌گیرد.

آمار دفاتر زیارتی استان گلستان به تفکیک شهرستان‌ها

ردیف	شهرستان	تعداد دفاتر زیارتی
۱	گرگان	۲۵
۲	بندرگز	۲
۳	آزادشهر	۲
۴	گنبد	۵
۵	مینودشت	۱
۶	علی‌آباد	۲
۹	کلاله	۲
۱۰	آق‌قلا	۲
۱۲	گالیکش	۱
۱۴	کردکوی	۲
	جمع کل	۴۴

در جدول ۵-۲۵-۲، آمار مربوط به دفاتر زیارتی استان گلستان به تفکیک شهرستان‌ها ارائه و گزارش شده است.

بخش چهارم: گزارش تحلیلی از وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان

مقدمه

گلستان به عنوان یکی از مناطق شمالی کشور ایران، نزدیک به دو دهه است که تبدیل به استان شده است و به صورت مستقل در حوزه‌های فرهنگی و هنری فعالیت دارد. در گذشته گلستان امروزی به لحاظ برنامه‌ریزی فرهنگی و هنری مستقل نبود و عمدتاً برنامه‌ها و سیاست‌گذاری‌های مربوط به آن، طبق چارچوب فرهنگی و هنری استان مازندران انجام می‌شد؛ مادامی که تنها شهرهای غرب استان گلستان از جمله نوکنده، بندرگز و کردکوی به لحاظ فرهنگی و هنری به فرهنگ مازندران نزدیک بودند و مرکز و دیگر شهرهای شرقی استان گلستان به لحاظ ماهیت فرهنگ، هنر، موسیقی، گویش و ادبیات تفاوت بسیاری با ساختار فرهنگی استان مازندران داشتند. این درحالی است که پس تشکیل استان گلستان، توجه به ویژگی فرهنگی و هنری شهر گرگان به عنوان مرکز و شهرهای شرقی استان بیشتر شد و سبک‌های موسیقی، گویش‌های مختلف، ادبیات و دیگر شاخص‌های فرهنگی و هنری مورد توجه برنامه‌ریزان استانی قرار گرفت. ترکمن، قزلباش، ترک، گرگانی، شاهکویی، سیستانی، بلوچ و... از جمله اقوام ساکن در استان گلستان هستند که هر یک ویژگی‌های فرهنگی و هنری خاص خود را دارند و به نوعی مدیریت مدیریت و برنامه‌ریزی فرهنگی بدون توجه به مقوله ویژگی‌های فرهنگی و هنری حاکم در استان گلستان امکان پذیر نخواهد بود؛ اما آنچه که وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان را نسبت به دیگر استان‌های کشوری متفاوت کرده است؛ تنوع فرهنگی موجود در استان گلستان نیاز به

سبک و شکلی از مدیریت و برنامه‌ریزی فرهنگی دارد که تمامی ویژگی‌ها و شاخص‌های فرهنگی و هنری در آنجا باید مورد توجه قرار بگیرد. در کنار مسئله مذکور، در بخش سوم از طرح مطالعاتی گزارش توصیفی و تحلیلی وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان، سعی بر آن شده است تا نقاط ضعف و تهدیدات فرهنگی و هنری، نقاط قوت و فرصت‌های فرهنگی و هنری، خواست‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری و ظرفیت‌های فرهنگی و هنری بومی استان گلستان مورد بررسی قرار بگیرد.

احصا نقاط ضعف و تهدیدات فرهنگی و هنری در استان

جهت شناسایی نقاط ضعف و تهدیدات فرهنگی سعی بر آن شده است تا با استفاده از تکنیک مصاحبه با افراد صاحب‌نظر در استان گلستان و همچنین مطالعه مستندات موجود گزارشی شفاف و صحیح در این بخش ارائه شود. بررسی دقیق و موشکافانه مسائل فرهنگی و هنری در استان گلستان با رویکرد آسیب‌شناسی، قطعاً سبب شناخت ریشه آسیب‌های فرهنگی و هنری، ارائه راهکارهای جهت حل مشکلات و درنهایت بهبود وضعیت فعلی و عملکرد نهایی خواهد انجامید.

تحلیل داده‌های مصاحبه با نخبگان:

در این مرحله سعی بر آن است که بر اساس داده‌های گردآوری شده وضعیت فرهنگ و هنر استان گلستان مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد. به‌طور کلی در تحقیق حاضر کدگذاری باز در دو مرحله مفهوم‌سازی و مقوله‌بندی انجام شده است. در مرحله مفهوم‌سازی داده‌ها به بخش‌های مجزا تفکیک شدند و پس از بررسی دقیق شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود بین واحدهای متنی مورد نظر، به هر کدام از بخش‌ها با توجه به بار معنایی یا ایده اصلی موجود در آن، عناوین مفهومی معینی اختصاص داده شد. در نام‌گذاری مفاهیم سعی شد که از کدهای جنینی (برگرفته از داده‌های مصاحبه‌شوندگان) و تفسیری (بر اساس تفسیر محقق) استفاده شود. در جدول شماره ۴-۱، به نمونه‌ای از مفهوم‌بندی داده‌ها اشاره می‌شود:

جدول ۴-۱. نحوه مفهوم‌بندی داده‌ها

مفاهیم	عبارت
انتخاب و انتصاب‌های غیرتخصصی	در انتخاب مدیران، معاونان و کارشناسان سازمان‌ها فرهنگی و هنری استان، به روزه تخصصی افراد توجه نمی‌شود.

بخش چهارم: گزارش تحلیلی از وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان | ۱۵۱

مفاهیم	عبارت
موانع نادرست محاسباتی و مالی	مراجعی همچون دیوان محاسبات و ذی‌حسابی با نوع هزینه‌کردهای قانونی و غیرقانونی رویدادها و فعالیت‌ها کار دارند و توجه‌ای به ماهیت و ضرورت اجرای کار ندارند
توزیع نابرابر سرانه فرهنگی	آنچه که در واقعیت رخ می‌دهد، نابرابری در بخش سرانه فرهنگی در استان گلستان است.
ساخت و سازهای غیر تخصصی	بخش‌های عمرانی فعالیت‌های فرهنگی و هنری، سنخیتی با خواسته‌های اهالی فرهنگ و هنر ندارد.
استفاده‌هایی غیر از سالن‌های فرهنگی و هنری	سالن‌های فرهنگی و هنری بیشتر تبدیل به فضایی برای اجاره و یا برگزاری کنسرت‌های موسیقی شده است.
نداشتن تعاملات فرهنگی و هنری، با کشورهای همسایه	تبادلات فرهنگی و هنری خوبی با کشورهای همسایه از جمله ترکمنستان، برقرار نمی‌شود.
کوتاه بودن دوره مدیریت	دوره مدیریت و معاونت در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان کوتاه است و برنامه‌های بلندمدت مدیران به سرانجام نمی‌رسد.
موازی کاری دستگاه‌های فرهنگی	بین دستگاه‌های فرهنگی و هنری استان گلستان، در حوزه‌های مشترک موازی کاری بسیاری وجود دارد.
فراهم نبودن زیرساخت‌های لازم	زیرساخت‌های فرهنگی، اماکن لازم، برنامه مدون و مشخصی در حوزه فرهنگ و هنر استان گلستان وجود ندارد.
حمایت نکردن از هنرمندان	حمایت مالی لازم از فعالان عرصه فرهنگ و هنر صورت نمی‌گیرد.
حمایت نکردن از مؤسسات فرهنگی	انتقال ندادن مدیریت فرهنگی به مؤسسات و مجموعه‌های غیردولتی در استان گلستان و همچنین اعطای مجوز به مؤسسات چندمنظوره بسیار طولانی و سخت است.
نابرابری در توجه به اقوام مختلف	به پتانسیل‌های فرهنگی تمامی اقوام ساکن در استان گلستان توجه یکسانی نمی‌شود.
مهاجرت نخبگان عرصه فرهنگ و هنر	بسیاری از نخبگان حوزه فرهنگ و هنر استان گلستان از جمله سینما، موسیقی، عکاسی و... به تهران و یا کشورهای دیگر مهاجرت کردند.
بی‌توجهی به امر آموزش و پژوهش در فرهنگ و هنر	به مقوله آموزش و پژوهش در حوزه مسائل فرهنگی و هنری توجهی نمی‌شود.

در نهایت در این مرحله ۹۳ مفهوم به دست آمد که در جدول شماره ۴-۲ نشان داده شده است. این مفاهیم عبارت‌اند از:

جدول ۴-۲. گداهای مفهومی

ردیف	مفاهیم	ردیف	مفاهیم	ردیف	مفاهیم
۱	بی‌توجهی به اقوام	۳۲	بی‌توجهی به پتانسیل‌های حوزه سینما	۶۳	بی‌انگیزگی اهالی فرهنگ و هنر
۲	نبودن زیرساخت‌های فرهنگ و هنر	۳۳	حمایت نکردن از اصحاب هنر	۶۴	انتخاب‌های نادرست در حوزه فرهنگی
۳	هزینه‌های بالای فعالیت در حوزه سینما و موسیقی	۳۴	موانع مالی و نظارت مشکل‌زا	۶۵	کمبود مراکز فرهنگی و هنری در استان
۴	مکانیابی نادرست سالن‌های فرهنگی و هنری	۳۵	تغییر کارکرد سالن‌های فرهنگی و هنری	۶۶	نبود تعاملات فرهنگی خوب با استان‌ها و کشورهای همجوار
۵	مدیران غیر فرهنگی در سازمان‌های فرهنگی	۳۶	برگزاری نامنظم جشنواره‌های بومی	۶۷	ساخت و سازهای غیر تخصصی و بی‌توجهی به نیاز هنرمندان
۶	نبود تطبیق مدرک با سمت سازمانی	۳۷	نبود اعطای مجوز برای مؤسسات چندمنظوره	۶۸	تصمیمات سلیقه‌ای و بدون نگاه کارشناسی
۷	منابع مالی محدود و قوانین سخت دیوان محاسبات،	۳۸	نداشتن درآمد بخشی از اهالی فرهنگ و هنر	۶۹	نابرابری فعالیت‌های فرهنگی بین مرکز و شهرستان‌های استان
۸	بی‌توجهی به آموزش	۳۹	کوتاهی دوره مدیریت مدیران فرهنگی	۷۰	عدم حمایت‌های لازم از تصویرگری
۹	بی‌سرانجامی فعالیت‌های تئاتر در استان	۴۰	نبود معرفی موسیقی اقوام	۷۱	نبود نمایش‌های خیابانی و بی‌توجهی به هنرهای مردمی
۱۰	مشکلات بودجه و حمایت نکردن از مؤسسات فرهنگی	۴۱	نداشتن تولید محتوای فرهنگی و هنری در حوزه کودکان	۷۲	حمایت نکردن از پژوهش در حوزه فرهنگ و هنر
۱۱	مهاجرت اهالی فرهنگ	۴۲	مدیریت به مؤسسات فرهنگی و هنری منتقل نمی‌شود	۷۳	فراموشی آداب و رسوم اقوام
۱۲	بی‌توجهی به عرصه سینما	۴۳	توزیع ناعادلانه فرهنگ در بین شهر و روستا	۷۴	بی‌توجهی به پتانسیل فرهنگی و هنری روستاها
۱۳	مهاجرت به‌خاطر نبود امکانات	۴۴	روایت و داستان‌های تاریخی	۷۵	نابرابری در حمایت از هنرمندان
۱۴	مشکلات فروش صنایع دستی	۴۵	جذب هنرمندان برجسته استان در دیگر استان‌ها و تهران	۷۶	تغییر کارکرد سالن‌های فرهنگی و هنری

بخش چهارم: گزارش تحلیلی از وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان | ۱۵۳

ردیف	مفاهیم	ردیف	مفاهیم	ردیف	مفاهیم
۱۵	کاهش برگزاری نمایشگاه‌های آثار هنری	۴۶	قدیمی بودن امکانات تصویرگری	۷۷	هزینه‌های زیاد چاپ در حوزه نشریه و فصلنامه
۱۶	نابرابری در حمایت از مؤسسات	۴۷	موازی کاری دستگاه‌های فرهنگی	۷۸	وجود آسیب‌های فرهنگی در محلات حاشیه‌نشین
۱۷	حضور چهره‌های برتر فرهنگ و هنر در استان	۴۸	حمایت لازم از ناشران	۷۹	توجه به بازی‌های بومی و محلی
۱۸	توسعه رشته فرهنگ و هنر در دانشگاه‌های استان	۴۹	اعطای وام‌های حمایتی جهت تأسیس مراکز فرهنگی	۸۰	تربیت کاردان‌های فرهنگی و حضور آن‌ها در کشورهای دیگر
۱۹	توسعه سالن‌های سینما	۵۰	آموزش و توسعه فعالیت خبرنگاری	۸۱	توجه به هنر عروسک گردانی در استان
۲۰	برگزاری جشنواره‌های غذاهای بومی در استان	۵۱	توجه به آثار تاریخی و هنری	۸۲	تأسیس اماکن فرهنگی در روستاهای استان
۲۱	تناسب رشته تحصیلی و سوابق کاری کارکنان و مدیران	۵۲	افزایش مشارکت‌های مردمی در فعالیت‌های فرهنگی	۸۳	حمایت از نویسندگان برتر در استان
۲۲	جذب کارکنان متخصص در سازمان‌های فرهنگی	۵۳	حمایت نکردن از بخش خصوصی	۸۴	معرفی ادبیات و اشعار قوم‌های مختلف
۲۳	توسعه صنایع دستی از جمله سوزن‌دوزی زنان	۵۴	تخصیص بودجه جهت ساخت ایلکیشن‌های فرهنگی و هنری	۸۵	معرفی پیشینه تاریخی استان
۲۴	معرفی آثار هنری برجسته در سطح استانی و ملی	۵۵	تقویت نظارت بر فعالیت مراکز موسیقی	۸۶	توسعه گفتمان توسعه فرهنگی در استان
۲۵	توسعه سالن‌های فرهنگی و هنری در شهرستان‌ها	۵۶	کشف استعدادها با بازیگری با استفاده از فراخوان	۸۷	حمایت لازم از پتانسیل‌های فرهنگی اقوام حاضر در استان گلستان
۲۶	توجه به اقتصاد فرهنگ	۵۷	حمایت از انجمن‌های فرهنگی و هنری	۸۸	ایجاد مدارس فرهنگ و هنر در استان
۲۷	توسعه اماکن فرهنگی در همه شهرهای استان	۵۸	توجه به پیش‌کسوتان فرهنگ و هنر	۸۹	تنوع در صنایع دستی استان
۲۸	برگزاری کنسرت‌های موسیقی محلی	۵۹	تنوع اقلیمی در استان	۹۰	رایزنی فرهنگی با کشورهای همسایه
۲۹	برنامه‌های کاربردی شورای فرهنگ عمومی	۶۰	هنرمندان به نام عرصه عکاسی در کشور	۹۱	تنوع زبانی و ادبیات در استان گلستان

ردیف	مفاهیم	ردیف	مفاهیم	ردیف	مفاهیم
۳۰	توجه به هنرهای دستی	۶۱	هنرمندان برجسته در سطح ملی و بین‌المللی	۹۲	پتانسیل‌های اقوام
۳۱	استفاده از پتانسیل‌های فرهنگی بانوان در حوزه تئاتر	۶۲	جشنواره فرهنگ اقوام	۹۳	آثار تاریخی غنی

در مرحله مقوله‌بندی نیز بر اساس تکنیک مقایسه، مفاهیم بررسی شدند و مفاهیم مشترک در ذیل مقوله‌های معین قرار گرفتند. در نهایت در این مرحله ۲۳ مقوله انتزاعی به دست آمد که عبارت‌اند از: انتخاب کارشناسی مدیران و کارشناسان، ضعف زیرساخت‌های فرهنگی و هنری، ضوابط و موانع نظارتی و مالی، مهاجرت هنرمندان، پتانسیل‌های فرهنگی و هنری روستاها، توجه به زنان و کودکان هنرمند، تنوع قومیتی و بی‌توجهی به پتانسیل‌های فرهنگی اقوام، تعامل نداشتن فرهنگی مؤثر با استان‌ها و کشورهای همجوار، لزوم توجه به آموزش‌های آکادمیک و مدارس هنر، بی‌توجهی به پیشینه تاریخی استان، حمایت از هنرمندان و پیش‌کسوتان عرصه فرهنگ و هنر، ناهماهنگی سازمان‌های فرهنگی استان و موازی‌کاری، توجه به سیاست‌گذاری در حوزه فرهنگ و هنر استان، بی‌توجهی به حوزه سینما، لزوم توجه به موسیقی، لزوم توجه به هنر عروسک‌گردانی، لزوم توجه به صنایع دستی، حمایت نکردن از مؤسسات و بخش خصوصی، توسعه جشنواره‌ها، حمایت از ناشران و نویسندگان، بی‌توجهی به آموزش و پژوهش، حمایت نکردن از تئاتر و نمایش‌های خیابانی و مکان‌یابی نادرست اماکن فرهنگی و بی‌توجهی به نیاز هنرمندان. مقوله‌های مذکور در جدول شماره ۴-۳ نشان داده شده است.

جدول ۴-۳. مفاهیم و مقوله‌های وضعیت فرهنگ و هنر استان گلستان

ردیف	مفاهیم	مقوله
۱	انتخاب‌های نادرست در حوزه فرهنگی مدیران غیرفرهنگی در سازمان‌های فرهنگی مدرک با سمت سازمانی تطابق ندارد کوتاهی دوره مدیریت مدیران فرهنگی تناسب رشته تحصیلی و سوابق کاری کارکنان و مدیران جذب کارکنان متخصص در سازمان‌های فرهنگی	انتخاب کارشناسی مدیران و کارشناسان
۲	نداشتن زیرساخت‌های فرهنگ و هنر کمبود مراکز فرهنگی و هنری در استان تأسیس اماکن فرهنگی در روستاهای استان توسعه سالن‌های فرهنگی و هنری در شهرستان‌ها توسعه اماکن فرهنگی در همه شهرهای استان	ضعف زیرساخت‌های فرهنگی و هنری

بخش چهارم: گزارش تحلیلی از وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان | ۱۵۵

ردیف	مفاهیم	مقوله
۳	مشکلات نظارتی، قوانین سخت دیوان محاسبات، موانع مالی و نظارت مشکل زا منابع مالی محدود	ضوابط و موانع نظارتی و مالی
۴	مهاجرت اهالی فرهنگ و هنر جذب هنرمندان برجسته استان در دیگر استان‌ها و تهران مهاجرت به خاطر نداشتن امکانات نابرابری در حمایت از هنرمندان	مهاجرت هنرمندان
۵	بی‌توجهی به پتانسیل فرهنگی و هنری روستاها توزیع ناعادلانه سرانه فرهنگی در بین شهر و روستا تأسیس اماکن فرهنگی در روستاهای استان	پتانسیل‌های فرهنگی و هنری روستاها
۶	استفاده از پتانسیل‌های فرهنگی بانوان در حوزه تئاتر توسعه صنایع دستی از جمله سوزن‌دوزی زنان عدم تولید محتوای فرهنگی و هنری در حوزه کودکان	توجه به زنان و کودکان هنرمند
۷	بی‌توجهی به اقوام توجه به بازی‌های بومی و محلی تنوع اقلیمی در استان تنوع زبانی و ادبیات در استان گلستان پتانسیل‌های اقوام جشنواره فرهنگ اقوام فراموشی آداب و رسوم اقوام	تنوع قومیتی و بی‌توجهی به پتانسیل‌های فرهنگی اقوام
۸	نبود تعاملات فرهنگی خوب با استان‌ها و کشورهای همجوار رایزنی فرهنگی با کشورهای همسایه	نبود تعامل فرهنگی مؤثر با استان‌ها و کشورهای همجوار
۹	ایجاد مدارس فرهنگ و هنر در استان توسعه رشته فرهنگ و هنر در دانشگاه‌های استان	لزوم توجه به آموزش‌های آکادمیک و مدارس هنر
۱۰	معرفی پیشینه تاریخی استان اثار تاریخی غنی روایت و داستان‌های تاریخی	بی‌توجهی به پیشینه تاریخی استان
۱۱	بی‌انگیزگی اهالی فرهنگ و هنر حمایت نکردن از اصحاب هنر توجه به پیش‌کسوتان فرهنگ و هنر هنرمندان برجسته در سطح ملی و بین‌المللی حضور چهره‌های برتر فرهنگ و هنر در استان	حمایت از هنرمندان و پیش‌کسوتان عرصه فرهنگ و هنر
۱۲	انتخاب‌های نادرست در حوزه فرهنگی تصمیمات سلیقه‌ای و بدون نگاه کارشناسی جذب هنرمندان برجسته استان در دیگر استان‌ها و تهران موازی کاری دستگاه‌های فرهنگی	ناهماهنگی سازمان‌های فرهنگی استان و موازی کاری
۱۳	توسعه گفتمان، توسعه فرهنگی در استان، حمایت لازم از پتانسیل‌های فرهنگی اقوام حاضر در استان گلستان توجه به اقتصاد فرهنگ توسعه اماکن فرهنگی در همه شهرهای استان برنامه‌های کاربردی شورای فرهنگ عمومی تخصیص بودجه جهت ساخت اپلیکیشن‌های فرهنگی و هنری	توجه به سیاست‌گذاری در حوزه فرهنگ و هنر استان

ردیف	مفاهیم	مقوله
۱۴	بی‌توجهی به پتانسیل‌های حوزه سینما هزینه‌های بالای فعالیت در حوزه سینما بی‌توجهی به عرصه سینما قدیمی بودن امکانات تصویرگری توسعه سالن‌های سینما کشف استعدادها با بازیگری با استفاده از فراخوان هنرمندان بنام عرصه عکاسی در کشور	بی‌توجهی به حوزه سینما
۱۵	ناشناختگی موسیقی اقوام تقویت نظارت بر فعالیت مراکز موسیقی برگزاری کنسرت‌های موسیقی محلی	لزوم توجه به موسیقی
۱۶	توجه به هنر عروسک‌گردانی در استان	لزوم توجه به هنر عروسک‌گردانی
۱۷	مشکلات فروش صنایع دستی تنوع در صنایع دستی استان توجه به هنرهای دستی	لزوم توجه به صنایع دستی
۱۸	ندادن مجوز برای مؤسسات چندمنظوره حمایت نکردن از بخش خصوصی حمایت از انجمن‌های فرهنگی و هنری اعطای وام‌های حمایتی جهت تأسیس مراکز فرهنگی ناابرابری در حمایت از مؤسسات	حمایت نکردن از مؤسسات و بخش خصوصی
۱۹	برگزاری نشدن منظم جشنواره‌های بومی افزایش مشارکت‌های مردمی در فعالیتهای فرهنگی معرفی ادبیات و اشعار قوم‌های مختلف کاهش برگزاری نمایشگاه‌های آثار هنری معرفی آثار هنری برجسته در سطح استانی و ملی برگزاری جشنواره‌های غذاهای بومی در استان	توسعه جشنواره‌ها
۲۰	هزینه‌های زیاد چاپ در حوزه نشریه و فصلنامه حمایت لازم از ناشران آموزش و توسعه فعالیت خبرنگاری حمایت از نویسندگان برتر در استان	حمایت از ناشران و نویسندگان
۲۱	بی‌توجهی به آموزش حمایت نکردن از پژوهش در حوزه فرهنگ و هنر	بی‌توجهی به آموزش و پژوهش
۲۲	نبود حمایت‌های لازم از تصویرگری نبود نمایش‌های خیابانی و بی‌توجهی به هنرهای مردمی بی‌سرانجامی فعالیت‌های تئاتر در استان	حمایت نکردن از تئاتر و نمایش‌های خیابانی
۲۳	مکانیابی نادرست سالن‌های فرهنگی و هنری تغییر کارکرد سالن‌های فرهنگی و هنری ساخت و سازهای غیرتخصصی و بی‌توجهی به نیاز هنرمندان	مکانیابی نادرست اماکن فرهنگی و بی‌توجهی به نیاز هنرمندان

در مرحله بعد، با توجه به هدف تحقیق سعی شد که مقوله‌های به‌دست‌آمده در مقوله‌های کلان نقاط ضعف و تهدیدات فرهنگی و هنری استان گلستان، نقاط قوت و فرصت‌های فرهنگی و هنری استان، خواست‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری استان و ظرفیت‌های فرهنگی و هنری بومی استان گروه‌بندی شوند. در این مرحله برای گروه‌بندی مقوله‌ها از روش مقایسه‌ای بهره گرفته شد. نتایج به‌دست‌آمده به تفکیک مقوله‌های کلان به شرح ذیل است:

جدول ۴-۴. مقوله‌های وضعیت فرهنگ و هنر استان گلستان به تفکیک نقاط ضعف، قوت و غیره

مقوله کلان	مقوله‌ها	مقوله کلان	مقوله‌ها
توسعه فرهنگی	تنوع قومی و اقلیمی	توسعه فرهنگی	انتخاب مدیران غیرمتخصص در حوزه فرهنگی
	وجود هنرمندان برجسته در سطح ملی و بین‌المللی		مشکلات و موانع مالی جهت انجام فعالیت‌های فرهنگی و هنری در استان گلستان و بی‌توجهی به عرصه فرهنگ و هنر
	استعدادهای هنری در حوزه سینما و عکاسی		
	توسعه گفتمان اقتصاد فرهنگ		
فرهنگستانها	پیشینه تاریخی	فرهنگستانها	موازی کاری دستگاه‌های فرهنگی و هنری
	وجود فرهنگ متنوع در حوزه روستاهای استان گلستان		بی‌انگیزگی اهالی فرهنگ و هنر
	صنایع دستی و گردشگری		هزینه‌های زیاد چاپ در حوزه نشریه و فصلنامه و تعطیلی اکثر مراکز چاپ
فرهنگستانها و بنیادها	توسعه زیرساخت‌های فرهنگی	فرهنگستانها و بنیادها	کاهش مشارکت‌های مردمی در حوزه فعالیت‌های فرهنگی و هنری
	حمایت از هنرمندان و جلوگیری از مهاجرت آن‌ها		بی‌توجهی به پتانسیل‌های حوزه سینما و به هدر رفتن استعدادهای برتر
	حمایت لازم از مؤسسات فرهنگی و هنری		نبود تخصیص سرانه فرهنگی برابر در همه شهرستانها
	توجه ویژه به امر آموزش تخصصی و پژوهش در حوزه فرهنگ و هنر		
	انتخاب مدیران و کارشناسان متخصص در حوزه فرهنگ و هنر		
	حمایت از ناشران بومی		
فرهنگستانهای بومی	اقتصادی فرهنگی در روستاهای استان	فرهنگستانهای بومی	برگزاری جشنواره‌های فرهنگی
	صنایع دستی		نبود پژوهش در حوزه فرهنگ و هنر و تصمیم‌گیری بر اساس تشخیص فردی
	موسیقی محلی		
	وجود پتانسیل‌های اقلیمی و وجود ۴ طبیعت در استان		عدم حمایت‌های مالی و تخصیص بودجه لازم
فرهنگستانها	بازی‌های بومی و محلی	فرهنگستانها	مهاجرت نخبگان فرهنگی و هنری استان
	تنوع در آداب و رسوم		افزایش حاشیه نشینی و فراموشی فرهنگ‌های اصیل استان
	پوشاک متنوع و جذابیت‌های موجود در اماکن تاریخی		موازی کاری‌های دستگاه‌های فرهنگی

نقاط ضعف فرهنگی و هنری استان گلستان

انتخاب‌های غیرکارشناسی و بی‌توجهی به روزه‌های فرهنگی و هنری مدیران و کارکنان

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، وضعیت هنری و فرهنگی استان، محصول مدیران، کارشناسان و کارمندانی است که در نهادهای فرهنگی و هنری مشغول به کار هستند. گزینش ناصحیح، نامطلوب و غیرکارشناسی وزارت متبوع و یا نهادهای بالادستی که باعث هدر رفتن سرمایه‌های ملی و استانی می‌شود. گزینش نادرست و غیرکارشناسانه باعث می‌شود که افرادی بنا بر روابط سیاسی و انسانی بر مسند امور بنشینند بدون آنکه اشرافیت، دغدغه، خلاقیت و مقبولیتی در بین اصحاب فرهنگ و هنر استان داشته باشند.

تخصیص بودجه و محدودیت‌های دیوان محاسبات و ذی حساب

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، تهدید دیگر اینکه مراجع ذیصلاح و ناظری، همچون دیوان محاسبات و ذی‌حسابی با نوع هزینه‌کردهای قانونی و غیرقانونی رویدادها و فعالیت‌ها کار دارند و توجه‌ای به ماهیت و ضرورت اجرای کار ندارند، مادامی که کلی از منابع مالی موجود به‌صورت سلیقه‌ای و فردی از بین می‌رود. در همین راستا بی‌اعتنایی به این مسئله یکی از مهم‌ترین نقاط ضعف و تهدید برای توجه به مقولات فرهنگی و هنری در استان گلستان است.

توزیع ناعادلانه سرانه فرهنگی

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، سرانه فرهنگی یعنی مبلغی معین برای هر استان که باید تمامی افراد ساکن در استان به‌صورت مساوی از آن بهره‌مند شوند؛ یعنی درصد برخورداری افراد ساکن در روستای مراوه تپه، باید با افراد ساکن در مرکز استان برابر باشد. آنچه که در واقعیت رخ می‌دهد، نابرابری در بخش سرانه فرهنگی در استان گلستان است. با توجه به محدودیت منابع و بودجه، عمدتاً سرانه‌های فرهنگی تنها به مرکز استان‌ها و برخی از شهرستان‌های پرجمعیت از جمله گنبد خلاصه می‌شود. توزیع ناعادلانه سرانه فرهنگی بین مناطق مختلف استان گلستان یکی از مهم‌ترین تهدیدها و آسیب‌های فرهنگی است که تداوم بی‌توجهی به آن، آسیب‌های جبران‌ناپذیری در پی خواهد داشت.

توسعه غیرکارشناسی بخش‌های عمرانی مربوط به فعالیت‌های فرهنگی و هنری

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، در سال‌های اخیر و به‌طور شفاف در یک دهه اخیر سالن‌های فرهنگی و هنری مختلفی در استان گلستان و به‌خصوص

شهرستان گرگان ساخته شده است. متأسفانه میزان بهره‌وری، برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری فرهنگی و هنری از این سرمایه‌های هنری از این حجم از سرمایه‌های عمرانی مشخص نیست. در واقع به علت نداشتن بودجه‌ریزی مناسب و بی‌عنایتی مطلوب مسئولان عالی رتبه استانی به حوزه فرهنگ، مشکلات فرهنگی و هنری روز به روز گسترده‌تر می‌شود.

تغییر کارکرد سالن‌های فرهنگی و هنری

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، سالن‌های فرهنگی و هنری که در استان وجود دارد، از منظر سازمان برنامه‌ریزی تبدیل به یک بنگاه کوچک اقتصادی شده است و کارکرد فرهنگی و هنری چندانی برای اصحاب فرهنگ و هنر ندارد. تجاری نمودن فعالیت‌های فرهنگی و هنری و بی‌توجهی به کارکرد و پیامدهای چنین فعالیت‌هایی یکی دیگر از نقاط آسیب فرهنگی و هنری در استان قلمداد می‌شود. استفاده از سالن‌های فرهنگی و هنری تنها برای برگزاری کنسرت‌های موسیقی با هدف کسب درآمد از جمله مصداق‌های بارز تغییر کارکرد سالن‌های فرهنگی و هنری است.

نمایشگاه‌های فرهنگی و هنری

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، دستاوردهای فرهنگی و هنری استان گلستان، بیش از پیش به فضایی ثابت و مشخص برای معرفی و رونمایی نیاز دارد. بعد از گذشت ۲۳ سال از اینکه گلستان به‌عنوان استان در نظر گرفته شده است، کماکان گالری استاندارد جهت برپایی نمایشگاه‌های استانی، ملی و بین‌المللی ندارد. همچنین جهت برپایی نمایشگاه‌های مختلفی از جمله نمایشگاه کتاب، مباحث مربوط به هزینه جهت اجاره فضای نمایشگاه و نبود فضای ثابت، سبب کاهش کیفیت برگزاری خواهد شد.

نداشتن تبادلات فرهنگی و هنری با کشورهای همسایه استان گلستان

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، مدیران استانی و نهادهای ذیربط تمایلی ندارند برای برقراری ارتباطات فرهنگی با کشورهای همسایه استان گلستان از جمله ترکمنستان که این یکی دیگر از ضعف‌های فرهنگی این استان به شما می‌آید. نزدیک به ۴۰ درصد از جمعیت استان گلستان را ترکمن‌ها تشکیل می‌دهند، این مسئله می‌تواند سبب تبادلات فرهنگی و هنری گسترده‌ای میان استان گلستان و کشور ترکمنستان شود. تبادلات فرهنگی و هنری می‌تواند زمینه‌ای برای سهولت روابط تجاری و اقتصادی بین کشورها شود. این ظرفیت عظیم مورد بی‌توجهی و غفلت قرار گرفته است.

توجه نداشتن سازمان برنامه‌ریزی و بودجه به فرهنگ و ارشاد

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، در بحث بودجه و حمایت

مالی و همچنین مباحثی همچون اختصاص دادن بودجه پژوهش، سازمان برنامه‌ریزی و بودجه استان گلستان باید حمایت بیشتری از اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی داشته باشد. فرهنگ و هنر علی‌رغم اینکه باید به‌عنوان یک ضرورت در استان گلستان باشد، اما به این شکل نیست و این مسئله یکی از آسیب‌های جدی به پیکره فرهنگ و هنر در استان گلستان است.

کوتاهی دوره مدیریت و معاونت در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، کوتاهی دوره مدیریت مدیران و معاونان حوزه فرهنگی و هنری یکی دیگر از آسیب‌های جدی به پیکره مدیریت فرهنگی و هنری در استان گلستان است که سبب می‌شود که برنامه‌های صحیح پیاده‌سازی نشود. تغییرپذیری مدیران، بستگی به تغییر گروه‌های سیاسی نمایندگان مجلس و همچنین دولت دارد که این مسئله بدون توجه به توانمندی و برنامه‌های اجرایی مدیران و معاونان صورت می‌گیرد.

نبود زیرساخت‌های فرهنگی و هنری در استان گلستان

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، یکی از مهم‌ترین ملاک‌های توسعه فعالیت‌های فرهنگی و هنری، زیرساخت و امکانات موجود و مرتبط است. متعاقباً نبود زیرساخت‌های فرهنگی، اماکن لازم، برنامه مدون و مشخص و همچنین نبود حمایت مالی لازم از فعالان عرصه فرهنگ و هنر از جمله مهم‌ترین آسیب‌ها و مشکلات حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان است. همچنین خلأ فضاهای فرهنگی که کاربرد و کارایی داشته باشند، به شدت احساس می‌شود.

موازی کاری در حوزه فعالیت‌های فرهنگی و هنری

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، موازی کاری دستگاه‌های مختلف، به‌خصوص در حوزه فعالیت‌های فرهنگی و هنری، یکی دیگر از نقاط ضعف و آسیب مقوله فرهنگ و هنر در استان گلستان است. تقریباً تمامی دستگاه‌های دولتی مدعی فعالیت‌های فرهنگی به‌صورت درون سازمانی و برون سازمانی هستند. همچنین به‌صورت تخصصی دستگاه‌های مختلف از جمله سازمان تبلیغات اسلامی، امور اجتماعی و فرهنگی استانداری، اداره کل بهزیستی و... در حوزه‌های فرهنگی فعال هستند که هدفمند نمودن فعالیت‌های فرهنگی و هنری در استان و جلوگیری از موازی کاری تا حد زیادی می‌تواند از آسیب مذکور جلوگیری کند.

تناسب رشته تحصیلی و سوابق کاری کارکنان و مدیران

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، یکی دیگر از مسائل و مشکلات

فرهنگی و هنری استان گلستان، انتخاب و یا جذب کارکنان اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان و یا دیگر نهادهای فرهنگی بدون توجه به سوابق شغلی و تحصیلی افراد است. در دو دهه اخیر شیوه‌های جذب غیراصولی کارکنان نهادها و سازمان‌های فرهنگی آسیب‌های جدی در بلند مدت به مقوله مدیریت فرهنگی و هنری وارد نمود و این مقوله کماکان ادامه دارد. انتخاب یک مسیر صحیح و چارچوب همراه با فیلترهای فرهنگی و علمی در حوزه فرهنگ و ارشاد از جمله ضروری‌ترین ملزومات جذب نیروی انسانی است.

نبود فضای کالبدی تخصصی در حوزل تولید محتوای فرهنگی و هنری

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، یکی دیگر از آسیب‌ها و مشکلات جدی در حوزه فرهنگ و هنر، نبود یک فضای کالبدی تخصصی و مشخص جهت تولید محتواهای فرهنگی و هنری در استان است. تولید کالاهای فرهنگی و هنری باید در ساختاری مشخص و همچنین با نظارتی معین صورت بگیرد. نظارت نکردن و پایین بودن کیفیت کالاهای فرهنگی تولیدشده در استان گلستان می‌تواند ریشه در نبود فضای کالبدی استاندارد جهت تولید کالاهای فرهنگی و هنری داشته باشد.

انتقال مدیریت فرهنگی به مؤسسات و مجموعه‌های غیردولتی

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، دستگاه‌های دولتی در حوزه فرهنگ و هنر، شاید امکانات، تخصص، نیروی انسانی و بودجه لازم جهت فعالیت‌های فرهنگی و هنری در استان گلستان را نداشته باشند. در همین راستا انتقال مدیریت فرهنگی به مؤسسات و نهادهای غیردولتی می‌تواند تا حد زیادی در بحث کیفی سازی و فراگیر بودن فعالیت‌های فرهنگی و هنری نقش بسزایی داشته باشد. نبود نهادها و مؤسسات فرهنگی و هنری فعال در سطح جامعه یکی دیگر از نقاط ضعف و آسیب فرهنگی و هنری در استان گلستان است.

پایین بودن میزان مشارکت‌های مردمی در حوزه فرهنگ و هنر

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، بر مبنای مستندات موجود، مشارکت فرهنگی و هنری اکثریت مردم استان گلستان بسیار پایین است. وجود جمعیت بالای روستانشین در گلستان و بی‌توجهی به این مقوله، شاید یکی از اصلی‌ترین عوامل پایین بودن مشارکت مردم در حوزه‌های فرهنگی و هنری استان گلستان است. به عقیده کورت لوین، زمانی که در امری مشارکت و همکاری اکثریت نباشد، تغییر و توسعه‌ای در جامعه اتفاق نخواهد افتاد. متعاقباً یکی از مهم‌ترین مسائل و مشکلات فرهنگی و هنری در

استان گلستان، مشارکت پایین مردم در حوزه فعالیت‌های فرهنگی و هنری است. همچنین فقر اقتصادی و یا مسائل معیشتی موجود در استان گلستان یکی از مهم‌ترین موانع گرایش مردم به سمت و سوی فعالیت‌های فرهنگی و هنری است.

نبود بودجه لازم در حوزه فرهنگ و هنر

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، یکی از مهم‌ترین مسائل و مشکلات مربوط به حوزه فرهنگ و هنر، نبود بودجه لازم در این استان است. همیشه کم‌ترین بودجه در استان گلستان به حوزه فرهنگی و هنری اختصاص داده می‌شود. تا زمانی که منابع مالی کامل و کافی نباشد قطعاً نمی‌توان انتظار توسعه فرهنگی و هنری در استان را داشت. بسیاری از برنامه‌های فرهنگی و طرح‌های هنری در استان گلستان به دلیل نبود بودجه، کافی به مرحله عملیاتی نمی‌رسد.

توجه نکردن یکسان به پتانسیل‌های فرهنگی تمامی اقوام ساکن در استان گلستان

گلستان میزبان ۱۶ قوم از اقوام کشور است که در شهرها و روستاهای مختلفی زندگی می‌کنند. طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، مقوله فرهنگ و هنر در استان می‌تواند ریشه قومی به خود بگیرد، این در حالی است که در عرصه‌های فرهنگی و هنری توجه و تمایل برخی از اقوام و بی‌توجهی به دیگر اقوام خود یک آسیب و تهدید می‌تواند تلقی شود. صداوسیما، اداره کل میراث، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و دیگر نهادهای فرهنگی باید به همه اقوام به یک اندازه توجه داشته باشند. در برنامه‌ریزی و مدیریت فرهنگی و هنری استان گلستان، حضور تمامی اقوام سبب عدالت فرهنگی و هنری خواهد شد و همچنین توجه یکسان می‌تواند زمینه مشارکت حداکثری تمامی اقوام را در حوزه فعالیت‌های فرهنگی و هنری فراهم کند.

ضعف آموزش در حوزه مسائل فرهنگی و هنری

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، تولید کالاهای فرهنگی و همچنین عملکرد سازمانی نهادهای فرهنگی و هنری در استان گلستان نیاز به منابع انسانی متخصص دارد، لذا منابع انسانی متخصص از طریق آموزش‌های لازم و مرتبط توسعه پیدا می‌کند. در همین راستا یکی از بزرگ‌ترین ضعف‌های موجود در حوزه‌های فرهنگی و هنری، نبود آموزش صحیح، کاربردی و تخصصی به نیروی‌های انسانی فعال در حوزه فرهنگ و هنر استان گلستان است.

مهاجرت نخبگان و بزرگان فرهنگ و هنر از استان گلستان

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، گلستان سرزمینی است که

نخبگان بزرگی در حوزه فرهنگ و هنر در آن رشد کرده‌اند و پس از حضور در عرصه حرفه‌ای، بیشتر اقدام به ترک استان گلستان نموده و فعالیت‌های حرفه‌ای خود را در تهران و یا کشورهای دیگر ادامه داده‌اند و تا زمانی که حیات دارند، حضور مؤثر و فعالی در استان ندارند. متأسفانه این امر آسیب زیادی به رشد و توسعه فرهنگی و هنری استان زده است و به نوعی استان در چند سال اخیر به لحاظ الگوهای فرهنگی و هنری خلأ زیادی را احساس می‌کند. نداشتن زیرساخت‌های لازم، و حمایت نکردن از نخبگان فرهنگی و هنری از مهم‌ترین عوامل مهاجرت این نخبگان از استان گلستان است. بیشتر نخبگانی که در حوزه خود صاحب جایزه‌های ملی و بین‌المللی هستند امروز هیچ حضوری در استان گلستان ندارند.

تصمیم فردی بی‌توجهی به مقوله پژوهش در حوزه فرهنگ و هنر

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، اقدامات و برنامه‌ریزی در حوزه فرهنگ و هنر استان گلستان، باید بر مبنای شناخت وضعیت کامل و بر مبنای نیازهای اصلی فرهنگی و هنری انجام شود. در دو دهه اخیر عمدتاً برنامه‌های فرهنگی و هنری و بیشتر اقدامات سازمان‌های مربوطه بر مبنای ابلاغ از بالا و یا بر اساس تصمیمات شخصی مدیران و معاونان انجام می‌شود. متعاقباً تصمیم و برنامه‌ریزی در حوزه فرهنگی و هنری استان گلستان بدون مطالعه و پژوهش و یا استفاده از یافته‌های علمی دانشگاهیان، نتیجه‌ای جز شکست ندارد. بی‌توجهی به مسئله پژوهش در حوزه فرهنگ و هنر، تبعات جبران‌ناپذیری می‌تواند برای این عرصه داشته باشد.

هدفمند نمودن فعالیت‌های شورای فرهنگ عمومی استان گلستان

طبق دیدگاه نخبگان حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، شورای فرهنگ عمومی به‌عنوان عالی‌ترین مرجع و شورای فرهنگ عمومی استان گلستان نقش کلیدی در برنامه‌ریزی فرهنگی و هنری استان ایفا می‌کند. در همین راستا تدوین برنامه اجرایی سالانه در حوزه فعالیت‌های فرهنگی و همچنین الزام سازمان‌های عضو شورای فرهنگ عمومی به اقدام در مسیر برنامه و نظارت بر فعالیت سازمان‌های مذکور از جمله اصلی‌ترین نیازهای شورای فرهنگ عمومی استان گلستان است. توجه به اولویت‌های فرهنگی و هنری در استان گلستان و طرح مباحث در شورای فرهنگ عمومی و سیاست‌گذاری بر مبنای اولویت‌های به‌دست آمده، نقش مهمی در هدفمند نمودن فعالیت‌های شورای فرهنگ عمومی استان گلستان دارد.

احصا نقاط قوت و فرصت‌های فرهنگی و هنری در استان

جهت شناسایی نقاط قوت و فرصت‌های فرهنگی و هنری سعی بر آن شده است تا با استفاده از تکنیک مصاحبه با افراد صاحب‌نظر در استان گلستان و همچنین مطالعه مستندات موجود گزارشی شفاف و صحیح در این بخش ارائه شود. شناخت نقاط قوت و همچنین فرصت‌های فرهنگی و هنری یکی دیگر از اهداف مطالعه حاضر است که بر مبنای دیدگاه نخبگان در این بخش به آن پرداخته می‌شود.

تاریخ کهن، فرهنگ و هنر غنی و ریشه‌دار

گلستان با وجود اینکه حدود دو دهه است که به‌صورت مستقل استان شده است، اما پیشینه تاریخی غنی دارد. پیشینه تاریخی و تاریخ کهن که جنبه‌های فرهنگی و هنری دارد، به‌عنوان یک ظرفیت گسترده، می‌توان از آن استفاده کرد. پیشینه تاریخی این سرزمین به ۷ هزار سال پیش و در غار کیارام واقع در روستای (فرنگ) بخش گالیکش به دوران پارینه سنگی برمی‌گردد. پژوهش‌های تازه نشان داده است که منطقه گرگان از ۶ هزار سال پیش تمدن پیش از آریایی‌ها را در خود جای داده است. کهن‌ترین آثار دوره نوسنگی ایران از غار کمر بند و غار هیتو در نزدیکی بهشهر پیدا شده است. این آثار از آشنایی مردمان آن زمان به سفالگری، هنر بافتن، اهلی کردن جانورانی مانند بز کوهی و ساخت ابزارهای سنگی صیقلی حکایت دارد. کاوش‌های تورنگ‌تپه، در نزدیکی گرگان، نیز نشان داده است که این منطقه روستاهایی پر جمعیت، سفالگری انبوه و شبکه آبیاری کشاورزی دارد و دیرینگی آن دست‌کم به اندازه شهر سوخته در سیستان است. نام این سرزمین در سنگ نوشته‌های هخامنشی، از جمله سنگ نوشته ی داریوش در بیستون، به‌صورت ورگانه و در نوشته‌های پهلوی به‌صورت گورکان آمده است.

حضور اقوام مختلف ایرانی در گلستان

یکی از بزرگ‌ترین ظرفیت‌های فرهنگی و هنری در استان گلستان، حضور اقوام مختلف در آن است و هر یک از اقوام حاضر، ویژگی‌های فرهنگی و هنری منحصر به فرد خود را دارند. حضور اقوامی همچون ترکمن‌ها و قزاق‌ها که تنها در این استان زیست می‌کنند، به این منطقه از جغرافیایی کشور ایران شکل خاصی بخشیده است. بیشتر صاحب‌نظران معتقدند که تنوع قومی و فرهنگی موجود در کشور ایران هم یک ظرفیت و هم یک تهدید است. در صورت توجه به این مقوله و جذابیت‌هایی که تنوع قومی و فرهنگی در یک منطقه مشترک ایجاد می‌کند، می‌توان گام مهمی به‌سوی توسعه فرهنگی استان برداشت. هریک از اقوام ساکن در استان گلستان موسیقی، گویش و زبان، پوشاک، آداب و رسوم،

داستان و لایه‌ها، نقش و نگارهای مربوط به خود را دارند که به‌عنوان یک ظرفیت فرهنگی و هنری باید مورد توجه قرار بگیرد.

مفاخر و مشاهیر بزرگ و نام‌آور در پهنه استان گلستان با کثرت بالا

یکی دیگر از پتانسیل‌های فرهنگی و هنری موجود در استان گلستان، وجود مفاخر و مشاهیر فرهنگی و هنری با کثرت بالا است که در دوره‌های مختلف تاریخی در این سرزمین زندگی و فعالیت می‌کردند. فخرالدین اسعد گرگانی، میرداماد، ابوسهل عیسی بن یحیی مسیحی، سید اسماعیل جرجانی، میرفندرسکی، شمس‌الدین محمد جرجانی و... از جمله مفاخر و مشاهیر حوزه فرهنگ، هنر و ادبیات در استان گلستان بوده‌اند که می‌توان از آن‌ها به‌عنوان یکی از ظرفیت‌های فرهنگی و هنری نام برد.

وجود روستاهای متنوع در فضای اقلیمی متفاوت

استان گلستان به‌عنوان یکی از استان‌های شمالی، روستاهای متعدد در مناطق مختلف و با اقلیم‌های متفاوت جنگلی، دریایی، کوهستانی و بیابانی دارد. هریک از روستاها مکانی است با فرهنگ و هنرهای مختلف که در صورت توجه و مدیریت می‌تواند در توسعه فرهنگی استان گلستان نقش تعیین‌کننده‌ای داشته باشد. تقویت شاخص‌های فرهنگی و هنری در روستا حتی می‌تواند زمینه توسعه گردشگری و جذب توریست را ایجاد کند؛ این درحالی است که روستاها در استان گلستان علی‌رغم پتانسیل‌های بالای فرهنگی و هنری، تنها به فضایی برای ساخت‌وساز و توسعه عمرانی تبدیل شده است و از رشد فرهنگی و هنری غافل مانده است.

تالار فخرالدین اسعد گرگانی ظرفیتی مهم در مرکز استان

تالاری در شهر گرگان گلستان است؛ که نام خود را از فخرالدین اسعد گرگانی گرفته است. طراحی نمای اصلی ساختمان تالار بر گرفته از ساختمان اپرای مترو پولیتن نیویورک است. طراحی و شروع ساخت آن در سال ۱۳۵۱ آغاز و در هشتم اردیبهشت ماه ۱۳۵۷ افتتاح شد. کار ساخت این تالار ۴۵۰ نفره ۶ سال به طول انجامید و طراحی آن به گونه‌ای انجام شد که دومین سن استاندارد تئاتر کشور بعد از تهران در این مکان ساخته شد. تالار فخرالدین اسعد گرگانی از موارث غیرمنقول استان گلستان در شهرستان گرگان در دی ماه ۱۳۹۸، به ثبت ملی رسید. این بنای منحصر به فرد با زیبایی معماری خاص امکانات فنی فوق‌العاده و استاندارد صحنه، تجهیزات و... با وجود چهل سال قدمت، همچنان بعد از تالار وحدت تهران، برجسته‌ترین تالار کشور است و همواره در حال برگزاری مراسمات

و اجراهای هنری بی‌شماری در شهر گرگان و استان و کشور است. با این حال از ظرفیت تالار فخرالدین اسعد گرگانی که جایگاه ملی دارد، باید در راستای توسعه فرهنگی و هنری استان گلستان، استفاده بیشتری نمود. متعاقباً جهت افزایش کیفیت کارها و اثرگذاری بیشتر، تمامی برنامه‌های فرهنگی و هنری که در تالار اجرا می‌شود، باید از فیلترهای مختلف فرهنگی و هنری عبور کند.

عکاسی به‌عنوان یکی از هنرهای پویا در استان گلستان

حرفه عکاسی از جمله هنرهایی است که در استان گلستان مورد استقبال افراد زیادی قرار می‌گیرد و در همین راستا افراد زیادی هستند که عناوین استانی، ملی و بین‌المللی زیادی را دریافت کرده‌اند. هنر عکاسی به‌عنوان یک حرفه کاربردی، در صورت توجه و آموزش‌های لازم می‌تواند عکاسان ماهر زیادی را به جامعه امروز تحویل دهد. مثلاً محمد مهیمنی، محمد جواد مکتبی و محسن کابلی سه عکاس استان گلستان در چهارمین دوره اعطای نشان سال عکس مطبوعاتی ایران عناوین برتر رشته‌های مختلف را از آن خود کردند. همچنین عکاسان گلستانی همچون محمدرضا کیوان‌فر که در عرصه‌های بین‌المللی صاحب عناوین و جایزه‌های مختلف است، در یکی از آخرین فعالیت‌های خود در شهر پاریس نمایشگاهی با محوریت عکس‌های «تورک من» برگزار کرده است که مورد استقبال قرار گرفت.

احصا خواست‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری استان؛

جهت شناسایی خواست‌ها و نیازهای فرهنگی سعی بر آن شده است تا با استفاده از تکنیک مصاحبه با افراد صاحب‌نظر در استان گلستان و همچنین مطالعه مستندات موجود گزارشی شفاف و صحیح در این بخش ارائه شود. شناخت خواست‌ها و نیازهای فرهنگی یکی دیگر از اهداف مطالعه حاضر است که بر مبنای دیدگاه نخبگان در بخش حاضر به آن پرداخته می‌شود. یکی از مهم‌ترین بخش‌های حاضر، احصا خواست‌ها و نیازهای فرهنگی استان گلستان است که در صورت رفع نشدن و بی‌توجهی پیامدهای جبران‌ناپذیری می‌تواند داشته باشد.

در این بخش با توجه به خروجی‌های مصاحبه، مهم‌ترین نیازها و خواست فرهنگی به‌صورت تیتروار عنوان و ارائه می‌شود.

دسته بندی مهم‌ترین خواست و نیازهای فرهنگی

- حضور افرادی آشنا به حوزه فرهنگ و هنر در کرسی‌های مدیریتی و همچنین بخش کارکنان
- شناسایی پیش‌کسوتان عرصه فرهنگ و هنر ثبت شفاهی، مکتوب و تصویری برای آیندگان

- حمایت لازم از نخبگان عرصه فرهنگ و هنر در استان گلستان و جلوگیری از مهاجرت آن‌ها
- معرفی شاخص‌های فرهنگی و قومی خرده فرهنگ‌ها و اقوام به کل استان و کشور
- حمایت ویژه برای بسترسازی و ایجاد سپر دفاعی فرهنگی و هنری در نقاط مرزی استان گلستان به دلیل بروز تهاجم‌های فرهنگی و عقیدتی
- استفاده بهینه از پتانسیل‌های فرهنگ و هنر اقوام در استان گلستان به منظور ارائه سند چشم‌انداز کارآمد و پربازده و آینده‌نگر
- حمایت درست و کارشناسی شده و پس از آن هدایت و نظارت از رخدادهای فرهنگی و هنری
- ریل‌گذاری درست رخدادهای فرهنگی با عنایت به توانمندی‌های فرهنگی و هنری استان گلستان
- تربیت و آموزش هنرمندان و فرهنگ‌مداران نوپا با استفاده از اساتید مجرب
- ایجاد بستری برای معرفی و فروش کالاهای فرهنگی برای حمایت از هنرمندان
- تقویت انجمن‌های هنری در سطح شهرهای کوچک استان با همکاری مدیران انجمن‌ها در مرکز استان
- برگزاری جشنواره‌های مشترک منطقه‌ای، کشوری به منظور تبادل اثر و نگاه‌های ویژه
- شناسایی و تشویق سرمایه‌گذاران در حوزه فعالیت‌های فرهنگ و هنر
- دعوت از چهره‌های فرهنگی و هنری استان به منظور راه‌گشایی، رهنمون و استفاده از تجارب آن‌ها در جشنواره‌ها و همچنین برگزاری دوره‌های آموزشی مختلف
- احداث یک سالن تک منظوره موسیقی با ظرفیت ۱۰۰۰ نفر
- راه‌اندازی کتابخانه تخصصی فرهنگ و هنر
- راه‌اندازی حراج آثار هنری به صورت فصلی
- اقناع و همچنین ترغیب مسئولین وزارت متبوع و مسئولین طراز اول و نمایندگان مجلس به منظور عنایت ویژه به حوزه فرهنگ و هنر
- معرفی درست پتانسیل موجود در حوزه فرهنگ و هنر و همچنین اقتصاد مرتبط با آن
- ترغیت به پژوهش، تألیف و چاپ کتاب در بین اصحاب قلم
- تکثیر راه‌اندازی مفید انجمن‌های فرهنگی و هنری
- الزام حضور ناظر چاپ در پاپخانه‌های استان گلستان و تأسیس و راه‌اندازی خدمات قبل، حین و بعد از چاپ جهت حمات از نویسندگان

- آموزش مستدام کارکنان سازمان‌های فرهنگی و هنری در استان گلستان به منظور ارائه خدمات بهینه و مشاوره به مراجعین
- نگاه ویژه به مسائل فرهنگی و هنری اقوام در استان گلستان و تقویت همبستگی اجتماعی
- درخواست ساخت و نصب تجهیزات نمایشگاهی و بسترسازی برای نمایش آثار فرهنگی و هنری
- تکمیل پروژه نگارخانه تالار فخرالدین اسعد گرگانی
- اختصاص بودجه مصوب هنری جهت خرید آثار هنری و نصب آن در فضای ادارات مختلف در استان گلستان (اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، اداره کل میراث، حوزه هنری، شهرداری، دانشگاه و...)
- کمک هزینه چاپ کتاب هنرمندان پیشکوست استان گلستان
- اختصاص مکانی دائمی جهت موزه آثار هنرمندان پیش کسوت در استان گلستان، نظیر استاد ایرج تنظیفی و استاد شکبیا
- تشکیل ستاد مرکزی توسعه فرهنگی و هنری
- تهیه نقشه راه و چشم انداز بلند مدت
- تقسیم کار فرهنگی و هنری بین دستگاه‌های دولتی فرهنگی و هنری و جلوگیری از موازی کاری
- ارتقای آموزش و توسعه مراکز آموزشی در رشته‌های فرهنگی و هنری
- ایجاد شبکه‌های مجازی جهت معرفی و حمایت از کالاهای فرهنگی و هنری
- تقویت بخش‌های خصوصی فعال، در حوزه فرهنگ و هنر
- تغییر جایگاه فرهنگ و اولویت‌گذاری آن در رأس شاخصه‌های توسعه استان
- توجه ویژه به امر پژوهش در حوزه فرهنگ و هنر
- ارائه تسهیلات مالی به انجمن‌ها و مؤسسات فرهنگی و هنری در استان گلستان
- توسعه فعالیت‌های قرآنی و ترویج و تقویت آن در مدارس
- تعامل با شهرداری‌ها جهت ساخت المان و نمادهای فرهنگی در شهرها
- توجه به نیازها و خواست گروه سنی نوجوانان و کودکان در حوزه فرهنگ و هنر
- تمرکززدایی از مرکز استان و ترویج فعالیت‌های فرهنگی در دیگر شهرستان‌های استان
- توزیع عادلانه سرانه فرهنگ بین شهروندان گلستانی در شهرها و روستاهای مختلف
- انجام پیمایش‌های آسیب‌شناسی فرهنگی و ترویج سبک زندگی اسلامی در بین خانواده‌ها

- توجه ویژه به مسئله پیامدهای فرهنگی مهاجرت گروه‌ها و خرده فرهنگ‌های مختلف از جمله افغان‌ها
- حمایت ویژه از نویسندگان کتاب، مقاله و طرح‌های مطالعاتی در حوزه فرهنگ و هنر
- همکاری مداوم با دانشگاه و مراکز علمی جهت بررسی میدانی موانع توسعه فرهنگی و هنری در استان گلستان
- تشکیل کمیته تخصصی فرهنگ و هنر در شورای فرهنگ عمومی استان گلستان
- دعوت از نخبگان دانشگاهی و هنرمندان در جلسه‌های اداری سازمان و نهادهای فرهنگی و هنری
- ترویج فرهنگ ایرانی - اسلامی در مهدکودک‌های استان گلستان
- استفاده از ظرفیت‌های گروه‌های نمایشی جهت تولید محتوا و عرضه آن در میدان‌های عمومی
- حمایت ویژه از تئاتر به عنوان یکی از اصلی‌ترین مطالبات هنرمندان
- حمایت و ساخت فیلم‌های کوتاه جهت شرکت در جشنواره‌های ملی
- پیگیری و رفع مطالبات از طریق درخواست الکترونیک و کمتر شدن مراجعات حضوری هنرمندان
- تسهیل در اعطای مجوز مؤسسات چندمنظوره و کاهش زمان دریافت مجوز
- برگزاری جلسات منظم و مداوم با اصحاب رسانه در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی
- توسعه و ترویج فعالیت‌های مذهبی در زمان‌های مشخص از جمله محرم، ایام فاطمیه و شهادت ائمه اطهار
- الزام تهیه پیوست فرهنگی و اجتماعی برای تمامی طرح‌های عمرانی و مالی در استان گلستان

در این بخش مهم‌ترین خواست‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری استان احصا و مورد بررسی قرار گرفته است. متعاقباً در درجه اول واگذاری عرصه‌های مدیریتی به مدیران آشنا و متخصص در حوزه فرهنگ و هنر، یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های صاحب‌نظران حوزل فرهنگ و هنر بوده است، همچنین توجه به پتانسیل‌های فرهنگی و هنری استان و حمایت ویژه از هنرمندان و اصحاب فرهنگ از جمله مهم‌ترین مطالبات و نیازهای فرهنگی و هنری استان احساس شده است. توسعه زیرساخت‌های فرهنگی و هنری البته با نگاهی کارشناسانه و دقیق و همچنین توزیع عادلانه سرانه فرهنگی بین تمامی شهرستان‌های استان و توجه ویژه به فرهنگ اقوام، صنایع دستی و ویژگی‌های فولکلوریک استان گلستان از دیگر مطالبات اصحاب فرهنگ و هنر بوده است.

بخش پنجم: بحث و نتیجه گیری

نتیجه گیری و تحلیلی بر وضعیت فرهنگی و هنری استان گلستان:

استان گلستان با برخورداری از پیشینه فرهنگی و تاریخی غنی مستعد شکوفایی در عرصه های مختلف، به ویژه فرهنگی و هنری است، ولی کمبودهای چشمگیر در زمینه های مختلف فرهنگ و هنر، استان گلستان را نیازمند تلاش های فراوان در حوزه فعالیت های فرهنگی و هنری برای رهایی از مسائل و مشکلات فرهنگی کرده است. سنت ها، آیین ها و آداب و رسوم هر یک از اقوام ساکن در استان گلستان از جمله ترکمن ها، قزاق ها، سیستانی ها، بلوچ ها و... که سرزمین آبا و اجدادی آنها نیز محسوب می شود، اعم از موسیقی، صنایع دستی و آداب و رسوم خاص تنها گوشه ای از دنیایی است که در قاب فرهنگ و هنر گلستان نشسته و گویای اهمیت پرداختن به فرهنگ و هنر در این خطه است. واقعیت های موجود عرصه فرهنگ و هنر گلستان، اما کمتر نشانی از اهمیت دادن به این مقوله دارد و این استان از کمبودها و مشکلات زیادی در این عرصه رنج می برد که کم برخورداری از زیرساخت های فیزیکی به دلیل تأثیرگذاری بر عملکرد دیگر قسمت ها از مهم ترین آنها محسوب شده و شاخه های گوناگون این حوزه را تحت تأثیر قرار داده است. در همین راستا برخلاف کارهای عمرانی که دیدن نتیجه اش از زمان شروع عملیات عمرانی آغاز می شود، کار فرهنگی به عنوان فعالیتی زیرساختی و پایه فرایندی طولانی تا به ثمر نشستن دارد و همین عامل گاهی مدیران دستگاه های ذی مدخل را از توجه پیوسته یا اولویت داشتن آن باز می دارد. به همین دلیل تغییر مداوم مدیران و معاونان حوزه فرهنگ و

هنر که وابسته به جریان‌های سیاسی و تغییر دولت‌ها و نمایندگان است آسیب جدی به امر مدیریت فرهنگی در استان گلستان و یا دیگر مناطق کشور وارد می‌کند.

قطعاً هیچ سیستم و مدیری در کشور منکر اهمیت فرهنگ و نقش‌آفرینی آن در حل ریشه‌ای مسائل نیست، اما آن چه موجب شده توجه به این حوزه کمتر از بخش‌های دیگر باشد، ملموس نبودن نتایج این فعالیت‌ها، به‌ویژه در کوتاه مدت است. متعاقباً باید اندیشه و تفکر مدیران و وزارت متبوع، به‌صورت بلند مدت باشد و با تغییر دولت، وزیر، مدیر و معاونان جریان‌های توسعه فرهنگی و هنری در کشور تغییر مسیر ندهد؛ چه بسیار طرح‌های فرهنگی و هنری که با تغییر یک مدیر ادامه پیدا نکرد. طبق دیدگاه وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در بازدید از گلستان، عوارض کمبود فضاهای فیزیکی در برخی بخش‌ها مانند آموزش و ورزش ملموس است، اما این نارسایی‌ها در حوزه فرهنگ به آسانی ملموس و پذیرفتنی نیست. در همین راستا مصاحبه‌ای که با نخبگان و افراد صاحب‌نظر هم انجام شده است، مشخص شده است که کمبود فضاهای فرهنگی و هنری یکی از اصلی‌ترین مشکلات حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان است؛ چراکه طبق تفسیر کلام وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، شاید برای عموم جامعه کمبود فضاهای فرهنگی و هنری ملموس نباشد؛ قطعاً این مسئله در بلند مدت اثرات منفی در پی خواهد داشت و فرهنگ و هنر استان گلستان به شکوفایی لازم نمی‌رسد. گلستان هم از جمله استان‌های کم‌برخوردار در بخش زیرساخت‌های فیزیکی است که به دلیل تأثیرگذاری این کمبودها بر عملکرد دیگر قسمت‌های فرهنگی و هنری، شاخه‌های گوناگون این حوزه تحت تأثیر قرار گرفته و دچار کمبودها و نارسایی شده است.

در همین راستا طبق اعلام مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی، گلستان ۱۷ طرح نیمه تمام فرهنگی و هنری دارد که نبود این مجتمع‌ها در شهرهای گوناگون، فعالیت‌های فرهنگی و هنری را با سختی و کندی مواجه کرده است. وجود اماکن فرهنگی و زیرساخت‌های لازم، اصلی‌ترین شرط برای توسعه فعالیت‌های فرهنگی و هنری و همچنین برگزاری جشنواره‌های مختلف در استان گلستان است. نبود بودجه لازم و همچنین در اولویت نبودن فرهنگ به‌عنوان یکی از شاخص‌های اصلی توسعه استان از جمله دلایل اصلی این مسئله است. در همین راستا باید گفت که تخصیص بودجه‌های استانی و ملی به این طرح‌ها و تلاش برای تکمیل و بهره‌برداری زودهنگام از آن‌ها، می‌تواند به یکی از بزرگ‌ترین مشکلات و کمبودهای فرهنگ و هنر گلستان خاتمه دهد. نبود فضاهای فیزیکی مناسب و کافی برای فعالیت گروه‌های هنری در دراز مدت به افت کیفیت فعالیت‌ها، کاهش انگیزه

گروه‌های هنری و تمایل به هجرت هنرمندان و فرهیختگان خواهد انجامید. این درحالی است که نخبگان بسیاری در حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان پرورش پدید می‌آیند، اما به دلیل نبود امکانات و زیرساخت‌های لازم جهت توسعه فعالیت‌های فرهنگی و هنری، به تهران و یا دیگر کشورها مهاجرت می‌کنند. برخی اقدامات سال‌های گذشته هرچند از فراموشی کامل فرهنگ و هنر در گلستان جلوگیری کرده است، اما ظرفیت بالای این بخش، توقع پرداختن مداوم به این حوزه اثرگذار را بیشتر کرده است. همان‌طور که در ابتدای بحث عنوان شد، ظرفیت بالای استان گلستان در زمینه شاخص‌های فرهنگی و هنری سبب شده است که نبود زیرساخت‌های لازم و اماکن فرهنگی و هنری بیشتر احساس شود. متعاقباً در بخش آسیب‌شناسی و بررسی مسائل فرهنگی استان باید اذعان کرد که ضعف در اجرای برنامه‌های موجود، اتکا به بهره‌مندی از توان عده‌ای محدود از هنرمندان و کم‌توجهی به آموزش از جمله دلایل افت محسوس فعالیت‌های فرهنگی تأثیرگذار، در گلستان است. قطعاً تا زمانی که عدالت فرهنگی و هنری در بین نخبگان و فعالان این حوزه رخ ندهد، پیشرفت و توسعه‌ای در بخش فرهنگی و هنری اتفاق نخواهد افتاد. از دیگر سو، سهم کم‌رنگ فرهنگ در سند توسعه گلستان و بی‌بهره بودن اقدامات سخت‌افزاری و نیز توسعه استان بدون در نظر گرفتن پیوست‌های فرهنگی یکی دیگر از مشکلات اساسی در این حوزه است. طبق برنامه پنجم و ششم توسعه که مقام معظم رهبری به دولت محترم ابلاغ نموده است، در کنار تمامی طرح‌های عمرانی و مالی باید یک پیوست فرهنگی و اجتماعی انجام شود. بی‌توجه به تبعات فرهنگی و اجتماعی طرح‌های عمرانی و مالی، نتایج جبران ناپذیری را در پی خواهد داشت. مسئله تهیه پیوست فرهنگی و اجتماعی در سال ۱۳۹۸، در جلسه شورای فرهنگ عمومی استان گلستان مطرح و مصوب شد، اما به دلیل نبود ضمانت‌های اجرایی به دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ارسال شد، و کماکان بدون پاسخ باقی مانده است. شهرداری‌گران، الزام تهیه پیوست‌های فرهنگی و اجتماعی در طرح‌های عمرانی را برای اولین در استان گلستان، به اجرا درآورد که این مسئله به تعمیم برای تمامی طرح‌های عمرانی و مالی در استان گلستان نیاز دارد. شاید نبود قانون و ضمانت اجرایی مشخصی برای تهیه پیوست‌های فرهنگی و اجتماعی در کشور، اصلی‌ترین عامل تبعیت نکردن برخی از سازمان‌ها باشد. طبق اطلاعات سند توسعه چشم‌انداز گلستان برای سال ۱۴۰۴، سهم فرهنگ و هنر، رسانه‌های جمعی و گردشگری در این سند جامع راهبردی و عملیاتی در یک مجموعه واحد دارای ۲۱ طرح محوری و مهم است که از این تعداد فقط ۳ طرح آن هم به صورت ناقص

مرتبط با فرهنگ است. بی‌توجهی به عرصه فرهنگ و هنر در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، مشهود و ملموس است و نتایج چنین رویکردی در بلندمدت کاملاً مشخص می‌شود. بر اساس سند ۱۴۰۴ گلستان، تکمیل و راه‌اندازی مجتمع‌های فرهنگی و هنری شهرهای گرگان، گنبد، بندرگز، کردکوی و آزادشهر، تکمیل و تجهیز کتابخانه‌های عمومی شهری و روستایی و تکمیل مصلی‌ها، حوزه‌های علمیه مساجد و خانه‌های عالم به‌عنوان نیازهای اصلی بخش فرهنگ تا حد نسبتاً زیادی مورد توجه قرار گرفته، اما حتی یکی از نیازهای رسانه‌ها و اکاوی و نیازسنجی نشده است. توجه به نیازها و مطالبات فرهنگ‌مداران و هنرمندان در این سند به‌صورت دقیق مورد بررسی و توجه قرار نگرفته است. هنرمندان و نخبگان عرصه فرهنگی، به‌عنوان بزرگ‌ترین سرمایه‌های این حوزه، باید در اولویت توجه مدیران باشند. این سند تعدد دستگاه‌های متولی فرهنگ و هنر و تداخل فعالیت‌های آن‌ها، بی‌سامانی و بی‌توجهی بر گستره وسیع تولیدات فرهنگی و هنری، پایین بودن سرانه سالن‌های سینمایی و کمبود سالن‌های نمایش، ضعف تئاتر استان به دلیل پایین بودن دانش آکادمیک اکثر هنرمندان استان و پایین بودن سرانه کتاب و کتابخوانی، از جمله مشکلات و تنگناهای بخش فرهنگ گلستان عنوان کرده است.

تمام و تکمیل نشدن زیرساخت‌های لازم

یکی دیگر از مشکلات حوزه فرهنگی گلستان، کافی نبودن فضاهای فیزیکی برای فعالیت علاقمندان شاخه‌های گوناگون آن است. تئاتر، موسیقی، صنایع دستی، نقاشی، طراحی پوشاک، عکاسی، تولید فیلم و... از جمله مهم‌ترین دسته‌های فعالیت فرهنگی و هنری است که نیاز به فضای فیزیکی برای فعالیت و تولید کالاهای فرهنگی دارد. بر اساس اطلاعات به‌دست آمده از اداره کل فرهنگ و ارشاد گلستان حجم بالای طرح‌های نیمه‌کاره و کمبود امکانات گروه‌های هنری استان در بخش‌های گوناگون اقدامات اجرایی را به حالت نیمه تعطیل درآورده است. متعاقباً یکی از جدی‌ترین مشکلات و محدودیت‌های عرصه فرهنگ و هنر در استان گلستان، نبود زیرساخت‌های فیزیکی و امکانات لازم است. در حال حاضر بخش عمده فعالیت‌های هنری گلستان در تالار فخرالدین اسعد گرگان انجام می‌شود و به جای تلاش برای راه‌اندازی مراکز جدید، توسعه فعالیت‌ها در مناطق گوناگون و تمرکززدایی، بار عمده گروه‌های هنری استان به دوش تالار فخرالدین اسعد است. استفاده و کاربردهای مختلف از تالار فخرالدین می‌تواند خود به‌عنوان یک آسیب و مسئله باشد، چراکه هر حوزه فعالیت فرهنگی و هنری باید در فضایی مشخص و مختص به خود، انجام شود.

مجتمع فرهنگی گرگان که می‌تواند آغازگر جریان جدیدی در رونق فعالیت‌های هنری و نمایشی مرکز گلستان باشد به نیمه راه رسیده و به خاطر مشکلات مالی و بودجه، شاید در آینده‌ای دور به بهره‌برداری برسد. در همین راستا در نتیجه نبود مکان‌های مناسب تمرین و اجرا، گروه‌های هنری و نمایشی استان دچار سرگردانی هستند و مجبور به محدود کردن فعالیت‌های خود شده‌اند؛ محدود شدن فعالیت شاید در نهایت سبب خاموش شدن فعالیت‌های فرهنگی و هنری در بخش‌های مختلف شود.

در کنار مرکز استان گلستان باید گفت که در شهرهای دیگر گلستان هم شرایط به همین شکل است و طولانی شدن روند ساخت طرح‌های مرتبط با اداره کل فرهنگ و ارشاد به فرسایشی شدن آن‌ها شده و در کنار کمبود امکانات موجود، فعالیت گروه‌های هنر شهرهای استان را دچار آسیب جدی کرده است.

قطعاً نبود امکانات و تجهیزات، بزرگ‌ترین مشکل انجام فعالیت‌های هنری و فرهنگی است و این مهم باید در کوتاه‌ترین زمان حل و فصل شود و در صورت بی‌توجهی، تبعات جبران‌ناپذیری را در پی دارد. با توجه به توسعه فعالیت‌های فرهنگی و هنری، نبود زیرساخت‌ها و امکانات موجود در چندسال اخیر، بیش از پیش به چشم می‌آید. به طور مثال سالن محل تمرین تئاتر کردکوی تنها با یک نورافکن کار می‌کند و به دلیل شرایط دشوار مالی امکان خرید چند نورافکن جدید وجود ندارد و نبود چنین امکانات و فضایی سبب محدودیت، کاهش فعالیت‌ها و در نهایت تعطیلی می‌شود. بودجه‌های محدودی که به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان و شهرستان‌های تابعه تعلق می‌گیرد، پاسخ‌گوی رفع مشکلات نوسازی و رفع معایب نیست. همچنین طرح واگذاری پروژه‌های نیمه‌تمام به بخش‌های خصوصی، به دلیل استقبال نکردن سرمایه‌گذاران و نبود حمایت‌های لازم به نتیجه نرسیده است و این مهم جز با ورود نهادهای دولتی و حمایت‌های لازم رفع نخواهد شد.

بی‌توجهی به اهالی فرهنگ و هنر

استان گلستان در حوزه نرم‌افزاری فرهنگ هم دچار آسیب شده که از جمله آن می‌توان به معرفی نکردن شایسته و از صیانت داشته‌های خود نظیر دانشمندان و فرهیختگان اشاره کرد. گلستان سرزمینی است که چه به لحاظ تاریخی و چه به لحاظ شرایط معاصر، بزرگان زیادی در حوزه فرهنگ و گلستان دارد، اما معرفی و حمایت درستی از این بزرگان انجام نشده است. این درحالی است که مشاهده می‌شود در استان‌های دیگر از جمله گیلان، ساختن نمادها و مجسمه و تندیس از شخصیت‌های فرهنگی و هنری امری مرسوم

برای معرفی چهره‌های صاحب‌نام است، ولیکن هنوز در استان گلستان توجه جدی به این امر نشده است. بی‌توجهی یا کم‌توجهی به شناسنامه گلستان و فراموش کردن خرده‌فرهنگ‌های استان نه تنها نسل جدید را با پیشینه خود بیگانه کرده است، بلکه امید و انگیزه جوانان اهل فرهنگ و هنر را هم کم‌رنگ کرده و می‌کند.

گلستان در سال‌های نه‌چندان دور از جمله مناطق مشحون از هنرمند، در بخش‌های مختلف بود که آوازه بسیاری از آن‌ها فراتر از حدود مرزهای استانی و حتی ملی است. بازیگران، نویسندگان، خطاطان، تعزیه‌گردانان، اهالی موسیقی و بسیاری هنرمندان دیگر بخش‌های گوناگون گلستان به درجه‌هایی از پیشرفت و تعالی رسیده‌اند که در قالب محدوده به نام یک استان نگنجیده و راهی شهرهای بزرگ‌تر و به‌خصوص تهران شدند، چراکه برای تعالی و تکامل هنری چاره‌ای جز جست‌وجوی آینده خود در محیط بزرگ‌تر نمی‌دیدند. هنرمندی چون محمد عرب کارگردان داش‌اُکل، عطاالله صفرپور هنرمند مشهور سیاه‌بازی کشور، رامتین خداپناهی بازیگر تلویزیون و محمدرضا لطفی نوازنده تار و قلندر موسیقی ایران، نمونه هنرمندان گلستانی مهاجرت کرده هستند که با اتکا به توانایی‌های بارور شده‌شان در سپهر هنر کشور آوازه درخشانی دارند. اگر در گذشته هنرمندان با اندوخته‌های تجربی و عملی مهاجرت می‌کردند، هنرمندان جوان در این سال‌ها در گام‌های اولیه به دلیل نبود امکانات و ناامیدی از آینده‌ای که بتواند هیجان آن‌ها برای هنرآموزی و پیشرفت را فروبشانند، مجبور به مهاجرت می‌شوند. این هنرمندان جوان برخلاف پیشینیان مهاجرت کرده، نه اسم و رسمی دارند و نه تجربه‌ای که با اتکا به آن بتوانند در سرزمین غربت سری در میان سرها دربیاروند. مادامی که برخی‌ها توانستند در عرصه بمانند و کار کنند، اما عده زیادی به گوشه‌ای رانده شدند و چاره‌ای جز خو گرفتن به تنهایی و فراموشی ندارند. نمونه آخرین این هنرمندان فراموش شده، عطاالله صفرپور پیش‌کسوت عرصه سینما، تئاتر و تلویزیون و آخرین بازمانده نسل سیاه‌بازی کشور بود که با وجود نقش‌آفرینی متعدد و ماندگار در عرصه هنر کشور، در فراموشی و تنهایی جان سپرد. آسیب این مهاجرت‌ها به عرصه فرهنگ گلستان بسیار زیاد است، به‌عنوان نمونه، در نتیجه نبود نویسنده خیره و باتجربه در استان، افت فاحش متن‌ها و داستان‌ها و به تبع آن کیفیت نازل تئاترها و نمایش‌ها است. پایان دادن به دغدغه‌هایی مانند فرصت ارائه خلاقیت‌ها و دیده شدن، حل مشکلات بیمه و آموزش‌های مستمر برای تقویت پایه‌های تئوری و عملی، از جمله راهکارهایی است که به شرط مداومت و استمرار می‌تواند منجر به ایجاد انگیزه فعالیت هنرمندان بومی در استان شود و فکر مهاجرت را از سر آن‌ها

خارج کند. طبق دیدگاه مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی گلستان اگر به این هنرمندان با فراهم کردن زمینه فعالیت و رفع دغدغه‌های مالی و حمایتی توجه نشود، کناره‌گیری و یا مهاجرت آن‌ها به استان‌های دیگر دور از انتظار نیست. یکی دیگر از آسیب‌های مرتبط با نخبگان فرهنگ و هنر گلستان ناشناخته ماندن بسیاری از آن‌ها برای آحاد مردم است. به‌جز چند چهره شاخص مانند فخرالدین اسعد گرگان، میرداماد و میرفندرسی که به واسطه نامگذاری مجموعه‌های هنری یا خیابان‌ها نامشان بر زبان‌ها جاری است، بسیاری از مردم استان گلستان شخصیت‌های فرهنگی تاریخ منطقه خود را نمی‌شناسند.

ابوالحسن علی جرجانی ادیب و وزیر آل بویه، ابوالهیثم جرجانی پزشک، صوفی استرآبادی شاعر سده نهم هجری، بدرالدین هلالی استرآبادی شاعر سده نهم و دهم هجری، عبدالحی منشی استرآبادی از خوش‌نویسان پرآوازه سده نهم هجری، میرداماد استرآبادی فقیه برجسته و از ارکان مکتب فلسفی اصفهان، میرزا مهدی خان منشی استرآبادی منشی نادر شاه افشار، مختومقلی فراغی شاعر و عارف ایرانی ترکمن، امیر کیکاووس بن اسکندر بن قابوس وشمگیر نویسنده قابوس نامه، حکیم میر فندرسی از چهره‌های سیاسی، حکمت و عرفان و بسیاری دیگر که کوششی برای شناساندن آن‌ها نشده و از فرصت درخشان این فرهیختگان برای الگوسازی استفاده نشده است.

توجه به فرهنگ اقوام به‌عنوان یک ضرورت

در کشور کهن سال ایران، به رغم پاره‌ای تغییر و تحولات در طول تاریخ، همواره گروه‌های مختلفی از اقوام زندگی کرده‌اند که در چارچوب جغرافیایی آن، خود را ایرانی نامیده‌اند. تنوع قومی پدیده‌ای عام و جهان‌شمول است؛ در همین راستا بیشتر کشورهای جهان از لحاظ ترکیب گروه‌های زبانی، مذهبی و قومی در وضعیت ناهمگن و متنوعی به‌سر می‌برند و تنها در ۱۴ کشور جهان اقلیت قابل‌توجهی وجود ندارد و در این میان تنها ۴ درصد جمعیت جهان در کشورهای زندگی می‌کنند که تنها یک گروه قومی دارند. عدم تجانس حاصل از تنوع قومی در کشورها، سؤالات اساسی را درباره نحوه پاسخگویی به مسائل ناشی از این تنوع و سیاست‌گذاری قومی مطرح ساخته است. ایران نیز از جمله کشورهایی به‌شمار می‌رود که همواره تنوع قومی داشته و سیاست قومی گوناگونی را در دوره‌های مختلف تجربه کرده است. رویکرد مسئولان ارشد نظام و اسناد بالادستی، از جمله قانون اساسی و سیاست‌های کلان نظام که همگی برگرفته از مبانی دینی و ملی هستند، نشان می‌دهد تنوع قومی در ایران در قالب فرصت معرفی شده است که اگر برنامه‌ریزی متناسب با شرایط عمومی و بین‌المللی کشور برای آن انجام شود، می‌تواند

باعث بالندگی فرهنگ کشور و توسعه همه جانبه شود. از سوی دیگر بررسی تاریخچه تنوع قومی در ایران به‌ویژه در دوران معاصر نشان می‌دهد مسئله تنوع قومی یکی از بسترهای بهره‌گیری نخبگان قومی و کشورهای معارض برای فشار به حکومت‌های ایران در دوره معاصر بوده و هست. هرچند بروز بحران‌های قومی در ایران متأثر از عوامل دیگر، مانند سیاست دولت‌ها به‌ویژه روند مدرن‌سازی، توسعه نامتوازن و نابرابری‌های منطقه‌ای و بالتبع احساس محرومیت و تبعیض در گروه‌های قومی است، اما در سال‌های اخیر، تمرکز کشورهای معارض بر مباحث قومی ایران در قالب حمایت از عناصر و گروه‌های ناسیونالیست قومی، راه‌اندازی شبکه‌های ماهواره‌ای و اینترنتی با هدف تأثیرگذاری بر اقوام ایرانی و طرح مباحث حقوق بشری در حوزه اقوام نشان از اهمیت این موضوع برای آنان جهت مقابله با جمهوری اسلامی ایران دارد؛ بنابراین تدوین سیاست‌های قومی متناسب، به روز و کارآمد، علاوه بر فراهم ساختن امکان بهره‌گیری از فرصت تنوع اقوام برای توسعه همه جانبه کشور، هرگونه آسیب و تهدید ناشی از برنامه‌ها، سیاست‌ها و عملکرد دولت، نخبگان و دولت‌های خارجی برای وحدت و همبستگی ملی را به حداقل خواهد رساند. در همین راستا، استان گلستان در کشور ایران بیشترین تنوع قومی را در خود دارد و نسبیتهای قومی بر اساس شاخص‌های مذهبی، نژادی، اقلیمی، زبانی، فرهنگی و... شکل گرفته است؛ که این مهم نیاز به توجه جدی دارد. بر این اساس اولاً سیاست‌گذاری تنوع قومی در استان گلستان امری ضروری است و ثانیاً در فرآیند سیاست‌گذاری نمی‌توان از الگویی کاملاً منطبق بر الگوهای رایج سیاست قومی در کشورهای دیگر استفاده نمود بلکه با بهره‌گیری از تجربیات سازنده و مثبت سایر کشورها در مدیریت تنوعات یکسو و شناخت واقعیات فرهنگی و اجتماعی، پیشینه تاریخی هر یک از اقوام ساکن در استان گلستان و تنوع قومی از سوی دیگر، سیاستی متناسب با اقتضائات فرهنگی، تاریخی، سیاسی و ایدئولوژیکی جمهوری اسلامی ایران همچون پایتخت فرهنگی اقوام در استان گلستان طراحی و اجرا نمود.

در کنار تهیه و تدوین سندی جامع در حوزه فرهنگ اقوام، ارائه یک الگوی توسعه و اجرایی دیگر ضرورت پروژه مطالعاتی حاضر است؛ اقتصاد فرهنگ از سویی در برگیرنده اقتصاد، با تمام مفاهیم آن و از سوی دیگر در برگیرنده فرهنگ و موضوع‌های مربوط به آن است. این عرصه نویددهنده قابلیت‌های سرمایه‌گذاری، تولیدی و درآمدی کلان است. در اقتصاد فرهنگ، بی شک دیدی اقتصادی نسبت به فرهنگ هست، ولی همه فرهنگ در تمام ابعاد آن وجود ندارد. اقتصاد فرهنگ مجموعه‌ای از امکانات است که برای

جهت‌گیرهای فرهنگی به کار گرفته می‌شود. این امکانات نیروی انسانی و ابزار در دسترس هستند که باید در خدمت حوزه فرهنگ قرار گیرند. عمده‌ترین محورهای بخش فرهنگ، تحقیقات، آموزش، تبلیغ یا هنر هستند. هزینه‌های بخش فرهنگ به عهده حوزه اقتصاد فرهنگ است و شامل هزینه‌هایی است که باید صرف نیروی انسانی و ابزارهای متناسب با مقادیر دیگر فرهنگ شود. آنچه مسلم است سرمایه‌گذاری برای تولید ابزارهای فرهنگی، متفاوت با سرمایه‌گذاری برای تولید ابزارها در دیگر بخش‌های جامعه است. در شرایط اجتماعی، همان‌گونه که اقتصاد بر فرهنگ تأثیر می‌گذارد، فرهنگ هم بر اقتصاد تأثیر متقابل دارد و فرهنگی هم که در اقتصاد جاری می‌شود در بستر اقتصاد پرورش می‌یابد. متعاقباً فرهنگ در اقتصاد جدی می‌شود و اقتصاد بستر فرهنگ واقع شده و همه بخش‌های اقتصادی تحت تأثیر فرهنگ قرار گرفته است. نظام توزیع قدرت، توزیع اطلاعات و توزیع ثروت و همه سخت‌افزارهایی که به‌عنوان بستر مادی جریان فرهنگ به کار می‌روند، در این مرحله بخشی از جامعه محسوب می‌شوند، یعنی بستری برای توسعه فرهنگ می‌شوند، حال اگر اقتصاد جامعه بر پایه توسعه سود و سرمایه حرکت کند، بستری را که برای رشد و نمو فرهنگ ایجاد می‌کند، بستری مادی خواهد بود، یعنی فرهنگ جامعه به سوی اهداف مادی حرکت خواهد کرد.

در همین راستا باید گفت که یکی از ظرفیت‌های بی‌بدیل گلستان، زندگی اقوام با خرده فرهنگ‌های گوناگون و بسیار متنوع است. تنوع فرهنگ‌ها مطابق با ریشه‌های تاریخی قومی و قبیله‌ای، استمرار برپایی آیین‌ها در گروه‌های کوچک محلی و علاقمندی به حفظ سنت‌های آباو اجدادی، خرده فرهنگ‌های گلستان را به مجموعه‌ای کم‌نظیر از رویش اصالت‌ها و باورها تبدیل کرده است که توجه به حفظ و میراث‌بانی از آن‌ها در کنار کمک به تقویت ساختارها و جلوگیری از گرفتار شدن در دام یکسان‌سازی فرهنگی، می‌تواند از مرگ تدریجی آن‌ها جلوگیری کرده و ثمرات فراوانی مانند کمک به حفظ اصالت و تقویت این خرده فرهنگ برای رونق گردشگری استان را به همراه داشته باشد. توجه یکسان و برابری در توجه به اقوام و خرده فرهنگ‌های مختلف، شاید یکی از اصلی‌ترین ضرورت‌های فرهنگی و هنری در استان گلستان باشد. شاید گروه‌های مختلفی به دلیل آشنایی با خرده فرهنگ‌ها کوشیدند بدون توجه به برنامه‌ریزی دولتی و با تشکیل گروه‌های کوچک اقدام به حفظ اصالت‌ها کنند، اما ایجاد موانع فراوان در کنار مشکلات مالی، این طرح‌ها را در گام‌های اولیه ناکام گذاشت.

توسعه فناوری‌های جدید و نفوذ آن به مناطق دور و نزدیک شهری و روستایی، خرده

فرهنگ‌ها را در معرض آسیب بسیار جدی، مانند یکسان‌سازی فرهنگی قرار داده و نابودی آن را به امکانی در دسترس و نگران‌کننده تبدیل کرده است. یکسان‌سازی فرهنگی فرایندی است که در طی آن فردی یا گروهی جذب گروه اجتماعی دیگری می‌شود و رفته‌رفته بستگی‌های فرهنگی‌اش را از دست داده و ارزش‌های گروه جدید را می‌پذیرد. اگرچه ارتباط بین اقوام مختلف و همبستگی اجتماعی یک ضرورت است، اما حفظ اصالت و تقویت هویت بومی هر یک از اقوام نقش مهمی در توسعه فرهنگی و هنری در استان گلستان دارد. هر چه توجهات و حمایت‌ها به سمت تقویت فرهنگ غالب باشد، گروه‌های فرهنگی کوچک که نمونه‌های آن در گلستان بسیار زیاد و فراوان است، رفته‌رفته یا به انزوا می‌روند و یا برای بقا و ادامه حیات چاره‌ای جز هم‌رنگی با دیگران ندارند که هر دوی این اتفاقات آسیبی جدی به پیکره فرهنگ گلستان وارد می‌کند.

متعاقباً نبود حمایت‌های لازم و سختی در امر معاش برای بسیاری از هنرمندان حوزه اقوام از جمله نوازنده‌های موسیقی، سبب فراموشی و حذف بسیاری از شاخص‌های فرهنگی و هنری ارزشمند در استان گلستان است. طبق دیدگاه هوشنگ جاوید یکی از صاحب‌نظران حوزه فرهنگ و هنر در استان گلستان، بسیاری از هنرمندان اقوام گوناگون ساکن گلستان در نتیجه کم‌توجهی، موفق به ثبت و انتشار آثار خود نشده‌اند و میراث ارزشمندشان مه‌جور مانده است. طبق نظر ایشان آواز حسن بایرو، نرگس قلعه خانی، عباس مسکین و بسیاری آوازهای مشهور اقوام ساکن گلستان از بین رفته یا کمرنگ شده و در حال حاضر هنرمندان جوان قوم‌ها شناخت کاملی از آن نداشته و نمی‌توانند برای حفظ و ماندگاری آن‌ها تلاش کنند؛ این درحالی است که طبق گفته مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان میزبان ۱۶ قوم از ۲۶ قوم بارز کشور و مهاجرینی از ۳۰ استان است که این فرصت توسعه فرهنگی در اختیار کمتر استانی وجود دارد. حضور پرتعداد و زندگی مسالمت‌آمیز اقوام در کنار یکدیگر، فرصت ایده‌آل تبادل خرده فرهنگ‌ها در گلستان را فراهم آورده که تاکنون به آن کمتر توجه شده است. به‌عنوان نمونه قزاق‌ها بیش از ۱۲۰ سال در گلستان سکونت دارند، اما آشنایی مردم استان با خرده فرهنگ‌های این قوم بسیار ناچیز است. رفع این مشکل و زمینه‌سازی برای استفاده از ظرفیت اقوام در توسعه گلستان نیازمند برنامه‌ریزی دقیق در راه اعتلای بیشتر فرهنگ استان است. این خرده فرهنگ‌ها برای جلوگیری از نابودی و فراموشی به مراقبت، هدایت و حمایت نیاز دارد که اگر موفق به انجام آن نشویم در حوزه‌های مختلف از جمله جنگ نرم دشمن آسیب خواهیم دید. بی‌توجهی به اقوام در حوزه فرهنگ و هنر شاید زمینه‌ای باشد برای تهاجمات فرهنگی

کشورهای غربی که امروز اصلی‌ترین هدف آن ازهم‌پاشیدگی نهاد خانواده ایرانی و ارزش‌های اسلامی است.

توجه ویژه به مطبوعات

مطبوعات یکی از رایج‌ترین و شاخص‌ترین محصولات جامعه صنعتی هستند. پیشرفت آن از آغاز قرن ۱۷ میلادی، به توسعه تمدن غربی وابستگی تاریخی یافته، ولی در نیمه دوم قرن ۱۹ و نیمه اول قرن ۲۰ میلادی، ویژگی‌های یک صنعت بزرگ را به خود گرفته و مصرف مرتب آن دست کم در کشورهای غربی بیشتر و در میان توده مردم فراگیر شده و به صورت نوعی عادت و رفتار اجتماعی درآمده است. مطبوعات به‌عنوان رکن چهارم دموکراسی نقش ویژه‌ای در ارتباط فرهنگی، سیاسی و اجتماعی بین دولت‌ها و ملت‌های مختلف دارد و در دنیای امروز، مصرف روزنامه و مجله ضابطه‌ای بسیار گویا برای اندازه‌گیری میزان پیشرفت و توسعه هر کشوری است. مطبوعات یکی از اصلی‌ترین ارکان فرهنگ و رسانه است که باید مورد توجه مدیران حوزه فرهنگ و ارشاد قرار بگیرد. جهت بررسی وضعیت مطبوعات در استان گلستان باید گفت که دقیقاً در روزهایی که نوزدهمین روزنامه استان مازندران به‌عنوان استان همجوار با حضور معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی رونمایی شد، خبر تعطیلی و لغو مجوز ۳۲ نشریه استان گلستان به دلیل فعال نبودن، سبب نگرانی فزاینده اهل رسانه و مطبوعات در استان گلستان شد. علت اختلاف میزان رسانه و مطبوعات فعال بین دو استان همجوار قطعاً نیاز به بررسی و واکاوی بیشتری دارد. در همین راستا باید گفت که در سال‌های گذشته و با واگذاری مجوزهای متعدد، نشریات استانی یکی پس از دیگری ظهور کرده و در استان‌های کشور منشأ خدمات و حرکت‌های ماندگار شدند، اما گلستان نصیبی از این فرصت نبرده و پیشرفتی در این بخش به دست نیاورد. طبق نظر مدیران فرهنگی در استان گلستان، وضعیت و کارکرد مطبوعات و رسانه‌های استان نامناسب است و همچنین منتشر نشدن حتی یک روزنامه در این استان، یک نقیصه بزرگ است. بخش عمده این مشکل مربوط به کم‌کاری‌های گذشته و کم‌توجهی به حوزه فرهنگ و رسانه است که هنوز سایه آن روی رسانه‌ها و مطبوعات استان سنگینی می‌کند. نکته دیگر در مورد نشریات گلستان وابستگی آن‌ها به چاپخانه‌های مازندران و تهران برای انتشار است. وابستگی به چاپخانه‌های بیرون از استان، ممکن است یکی از علت‌های کاهش فعالیت مطبوعات در استان گلستان باشد. صاحبان مطبوعات به دلیل کیفیت بالا و قیمت کمتر، نشریات خود را در استان‌های دیگر منتشر می‌کنند و این امر سبب می‌شود بسیاری از سرمایه‌های مربوط به حوزه مطبوعات به خارج از استان

انتقال پیدا کند. ارسال محتویات چاپی به استان‌های دیگر، فقط منحصر به نشریات نیست و طبق گفته رییس اتحادیه چاپخانه‌داران گلستان، این معضل در بخش‌های دیگر و حتی ادارات دولتی هم مشاهده می‌شود. طبق بررسی‌های صورت گرفته مشخص شده است که بیش از ۵۰ تا ۶۰ درصد کارهای چاپی گلستان به استان‌های همجوار فرستاده می‌شود که این کار آسیب جدی به صنعت چاپ و فعالان این بخش در سطح منطقه وارد می‌کند. در کنار این مسئله، گرانی روزانه قیمت کاغذ، آسیب جدی به چاپ استان وارد کرده و بسیاری از وابستگان این عرصه مانند نویسندگان و مجلات و هفته‌نامه‌ها را دچار مشکل کرده است. در دوران تورم و مشکلات اقتصادی و گران شدن کاغذ و فرآیند چاپ سبب شده است که بسیاری از مطبوعات و روزنامه‌ها دست از فعالیت بردارند و این امر موجب تعطیلی بسیاری از آن‌ها شده است. طبق نظر احمد خواجه‌نژاد مدیرعامل مؤسسه میرداماد شهر گرگان، این شرایط در صورت دوام و بقا نشریات استان را با چالش جدی مواجه کرده و احتمال تعطیلی خودخواسته آن‌ها وجود دارد.

فرهنگ و هنر گلستان با وجود ظرفیت فراوان و ریشه تاریخی عمیقش شرایط مناسبی ندارد؛ در این بخش سعی شده است که تمامی مشکلات فرهنگی و هنری در استان عنوان شود که حل آن علاوه بر نیاز به همراهی بیشتر همه مدیران از جمله مسئولان ارشد استان، همراهی مستمر توأم با حمایت مدیران بالادستی را محتاج است. ظرفیت‌های کمتر استفاده شده گلستان در بخش‌های فرهنگی به باوری عمیق و اراده آهنگین نیاز دارد؛ اراده‌ای که بتواند با کمک همه اهالی فرهنگ و هنر راه را برای بارور کردن استعدادها باز کند و از حجم زیاد آسیب‌های به ارث رسیده بکاهد.

تبیین ظرفیت‌ها، نقاط قوت و ضعف، چالش‌ها و فرصت‌های استان گلستان با تأکید بر عدالت فرهنگی

شناخت صحیح، انتخاب راه درست، سرعت عمل همراهان و هم‌دلانی که بدانند فرهنگ و هنر، رسالتی برای سالم‌سازی، ایجاد نشاط مناسب، ترویج روحیه زیباشناختی و... است از عناصر مهم برای سکان‌داری سازمان‌های فرهنگی و هنری است.

قطعاً فرهنگ، زیربنای توسعه جامعه است و هنر، زبانی فصیح برای اشاعه فرهنگ است. فرهنگ و هنر پلی مطمئن برای تردد افراد، اقوام و ملل مختلف است. رخ‌نمایی این هنگامه سترگ زمانی اتفاق می‌افتد که تهدیدها تبدیل به فرصت شوند، یعنی آحاد جامعه پس از جست‌وجو و کشف مشترکات فرهنگی و هنری سعی به ایجاد ارتباط فی‌مابین نموده و پس از رفت‌وآمد بسیار شروع به معرفی نقاط و نکات خاص فرهنگی و هنری

قومیت خود به یکدیگر می‌کنند.

بازگشایی رمزگان موجود در فرهنگ و هنر اقوام و ملل مختلف، خود اسباب لذت بهینه‌ای را ایجاد می‌کند. سهیم شدن و سهم‌پذیری در انعکاس این لذت‌های مثبت، جامعه را از رخوت و ناامیدی نجات می‌دهد. استان گلستان نیز با حضور ۱۶ قوم مختلف خود به‌عنوان ایرانی کوچک است، اما به علت کوتاهی در مدیریت کلان استانی از روز تأسیس تاکنون شاهد مشکلاتی فراوانی در این حوزه هستیم و آن هم به اولویت بندی نادرست در برنامه‌ریزی کلان استان برای تقسیم بودجه‌ریزی برمی‌گردد. تصحیح این جامعه منحصر به فرد، نیازمند اطمینان، حضور همراهان یکدل و متعهد و آگاهان مشرف، دغدغه‌مند، خلاق و مقبول نسبت به پارامترهای سیال فرهنگی و هنری در استان است. هنر یکی از عناصر مؤثر در زندگی انسان‌ها است و همواره به‌عنوان انعکاس از توانایی‌های فکری، دستی و عاطفی بشر منعکس شده و با زندگی انسان‌ها و انسانیت گره خورده است. هنر زاینده اجتماع بوده و در جامعه شکل می‌گیرد و پدید می‌آید زیرا هنر، در خلأ شکل نمی‌گیرد و پدیدار نمی‌شود و هنرمند هنگامی که روایتگر عالم خارج است به نمایش دنیای درونی‌ای که هیچ ارتباطی با عالم خارج نداشته باشد نمی‌پردازد، بلکه نمایش حیات باطنی و کیفیات نفسانی‌اش بازتاب‌دهنده محیط وی بوده و حیات اجتماعی را منعکس می‌سازد. بدین ترتیب عواطفی که آثار هنری در ناظرین ایجاد می‌کند، جنبه‌های اجتماعی دارد. هنر بیشتر از آنچه موجب تفرقه شود سبب اتحاد و نزدیکی می‌شود و رابطهٔ دلبستگی عمیقی میان دست‌های مختلف اجتماعی برقرار می‌سازد، احساساتی که در برابر آثار هنرمندان دست می‌دهد یکی از مؤثرترین عوامل حیات خانوادگی و دوستی است. هیچ‌چیز به‌اندازهٔ هنر، مبین افکار و احساسات شخص نیست و سیر فرهنگ و تحولات انسانی و محیطی را که شخص هنرمند در آن قرار گرفته است نمی‌تواند بیان دارد. اگر بخواهیم انسان را بشناسیم و از تمام کیفیات گذشته و حال او آگاه شویم، هیچ‌چیز به اندازهٔ هنر ما را بدین مطلب آگاه نمی‌کند؛ چه تمام تحولات بشر در هنر نهفته است. هنر بازگوکنندهٔ عقده‌های نهفته در ضمیر جامعه است از این جهت هنر می‌تواند نقش روان‌کاوی اجتماعی را داشته باشد که با بیرون کشیدن دردهای پنهانی و عقده‌های پنهانی التهابات تاریخی و انفجارهای اجتماعی را التیام بخشد و جامعه را دوباره به سوی تعادل سوق دهد و ضامن سلامت و سعادت و شکوه و ترقی و تکامل آن شود. هنر نقش بسیار مهم و انکارناپذیری در روند تکامل اجتماعی داشته و خواهد داشت یکی از وسایل بسیار مهم پیشرفت بشریت هنر بوده و هست که اگر هنر و هنرمند در تاریخ بشریت وجود

نداشتند، تکامل جوامع انسانی بدین صورت که امروز شاهد آن هستیم ممکن نبود. هنر اکسیر تکامل، تحول، تحرک، ترقی و بالندگی و تعالی و سازندگی اجتماع انسانی است که در طول تاریخ وقتی که جماعتی گرد هم جمع می‌شدند و اجتماعی را شکل می‌دادند دست به هنرآفرینی می‌زدند تا بتوانند بر اثر تعامل هنر و اندیشه و روح بشری، روند تکامل جامعه را تسریع کنند؛ بنابراین هنر اساسی‌ترین نقش را در حرکت تحولات تاریخ انسان داشته است. در اهمیت هنر در زندگی اجتماعی حرفی نیست که تأثیر مثبت، فوری و حیاتی دارد و در آینده نیز برای روح جوامع انسانی نیازی است ضروری که هیچ جامعه‌ای بدون هنر نمی‌تواند روح پر نشاط داشته باشند.

در بحث تحلیل وضعیت فرهنگ و هنر در استان گلستان باید گفت که هنر در نگاه برخی فقط به کنسرت خلاصه می‌شود، نمایش تئاتر و یا حداکثر برپایی یک نمایشگاه و جشنواره آن هم در رشته‌ای خاص و مدتی محدود؛ بسیاری از رشته‌های هنری، انجمن‌های تعطیل و خاک‌گرفته‌ای دارند که مدت‌ها است صدایی از آن‌ها به گوش نرسیده و تحرکی در میان فعالان آن مشاهده نمی‌شود. جلسات این انجمن‌ها نامنظم است و به دلیل ساماندهی ضعیف و اراده قاطع برای رونق بخشیدن به آن‌ها، اثر و نمود فعالیت این گروه‌های هنری به پایین‌ترین حد خود رسیده است. برپایی کنسرت و تا حدودی هنرهای نمایشی و تئاتر به واسطه علاقمندی فراوان مردمی، همواره جای شاخصی در برنامه‌ریزی مدیران فرهنگ و ارشاد گلستان دارند، اما بقیه هنرها چشم به راه توجهی اندک و حمایتی کوتاه برای بقا و حیات هستند. در همین راستا باید از تبعیض در بخش‌های مختلف هنری جلوگیری نمود، چراکه تمرکز توجه به یک هنر، سبب رشد و توسعه دیگر بخش‌های هنری می‌شود. قطعاً مسئله مذکور، مورد توجه اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان قرار گرفته است و طبق نظر مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی گلستان تقویت انجمن‌ها، گروه‌های نمایشی و مؤسسات هنری را ضرورتی آشکار برای رونق بیشتر فرهنگ و هنر گلستان دانست و بر اجرای آن تأکید کرد و باید شرایط و زیرساخت‌های گلستان به گونه‌ای باشد که همه گروه‌ها، انجمن‌ها و فعالان فرهنگی و هنری بتوانند رشد کنند و قابلیت‌های خود را در عرصه‌های گوناگون به نمایش بگذارند. بدون برنامه‌ریزی، تقویت کانون‌ها، انجمن‌ها، مؤسسات، نگارخانه‌ها و رسانه‌ها، امکان موفقیت و توفیق فرهنگ و هنر استان وجود نداشته و تلاش‌های پراکنده و بدون هدف به سرانجام نخواهد رسید.

از بالاترین مقام اجرایی استان گلستان تا تمامی مدیران ستادی و اجرایی حوزه‌های مختلف فرهنگی، هنری و اجتماعی در این میان نمی‌توان یک سویه عمل کرد و باید

دستگاه و مدیران حوزه فرهنگ و هنر با یکدیگر همسو و هم مسیر باشند. برنامه‌ریزی دقیق و اجرایی کردن آن در یک تقویم و زمان‌بندی درست، برای خروج از بن‌بست‌های کنونی، می‌تواند قدمی مثبت برای اعتلای جامعه امروز استان گلستان باشد. یادمان باشد که در این میان با تنوع اقوام سروکار داریم و این گوناگونی یکی از ظرفیت‌های مهم فرهنگی و هنری است که باید به بهترین شکل از آن بهره‌مند گشت. مسئولین آگاه استان و مدیرانی که نقش مؤثری در بسترسازی رشد و پیشرفت استان دارند، باید بپذیرند که هم ایشان و هم تمامی افراد جامعه می‌توانند بر خوان اصحاب شریف فرهنگ و هنر نشسته و بهره‌مند شوند، و قطعاً این بهره‌مندی، روزانه نیاز به مراقبت، نظارت و هدایت و حمایت دارد. در همین راستا اگر نتوانیم با تمام وجود و توان از داشته‌های تاریخی، قومی، دینی و میهنی خود دفاع کنیم به راحتی در جنگی نرم، بازنده محسوب می‌شویم. حمایت از فرهنگ‌مداران متعهد و هنرمندان فاخر می‌تواند در بالندگی جامعه نقشی بسزا ایفا کند. عدم‌تأ در حوزه فعالیت‌های فرهنگی و هنری استان گلستان، با محوریت برقراری عدالت فرهنگی، باید به پتانسیل‌های موجود فرهنگ و هنر در تمامی گروه‌های اجتماعی و به‌خصوص اقوام مختلف توجهی یکسان نمود. امروز در بستر بی‌توجهی‌های صورت‌گرفته، بسیاری از نخبگان فرهنگ و هنر استان گلستان سال‌ها است که به مرکز کشور و یا دیگر کشورها مهاجرت نموده‌اند. پس بهتر است در درجه اول، در کنار توجه عدالت محور به پتانسیل‌های فرهنگ و نخبگان، منابع مالی مشخصی برای این روش وجود داشته باشد، مادامی که یکی از اصلی‌ترین گره‌های موجود و مشکلات مدیران فرهنگی نبود بودجه و منابع مالی لازم برای حمایت از فعالان عرصه فرهنگ و هنر است. نبود منابع مالی و بی‌توجهی به مقوله اقتصاد فرهنگ و نداشتن درآمد کافی فعالیت‌های فرهنگی و هنری، امروز یکی از مهم‌ترین چالش‌های جدی است که به گفتمان‌هایی از قبیل اقتصاد فرهنگ، توجه به اشتغال هنرمندان و تخصیص منابع و امکانات مورد نیاز این بخش از جامعه تا حدی زیادی می‌تواند چالش‌های موجود را برطرف کند. از طرف دیگر، ۱۶ قومیت در استان گلستان وجود دارند که هر یک از اقوام حاضر سبک زندگی، آداب و رسوم، پوشاک، موسیقی و دیگر عناصر فولکلوریک مختص به خود را دارند که فارغ از مباحث برتری جمعیتی اقوام، باید با محوریت عدالت فرهنگی، به تمامی اقوام به یک اندازه توجه شود و مورد حمایت قرار بگیرند تا به نوعی منازعات قومی و تصورات قالبی میان اقوام، مدیریت و کنترل شود.

پیشنهادات تحقیق

با توجه به بررسی و تحلیل‌های انجام‌شده، در این بخش از گزارش به پیشنهادهای کاربردی در تمامی بخش‌های فرهنگ و هنر به تفکیک، پرداخته می‌شود. همچنین پیشنهادهای در هر یک از بخش‌های مذکور، به دو بخش بلندمدت و کوتاه‌مدت تفکیک شده است.

الف: هنر

سال‌های سال است که شاهد برگزاری دوره‌های آموزشی هنر، نمایشگاه‌های تخصصی شخصی و یا گروهی هنرمندان در استان گلستان هستیم. حال مهم‌ترین سؤال این است که خروجی دوره‌های آموزش مذکور و... چیست؟ چه نقد، ارزیابی و نظارتی بر این دوره‌ها انجام می‌شود؟

پیشنهاد‌های کلی:

- دعوت از چهره‌های شاخص هنری استان که در سطح کشور و بین‌الملل مطرح هستند به منظور برگزاری کارگاه‌های نقد و بررسی
- شناسایی، رایزنی، انتقال و برگزاری نمایشگاه‌های شاخص هنری کشور در استان گلستان، دوسالانه‌های تخصصی و...
- استفاده از کارشناسان و متخصصان حوزه هنری برای بازنویسی برنامه‌های هنری در استان گلستان
- تعیین فیلترهای مشخص (علمی و تجربی) و همچنین برگزاری آزمون‌های جامع برای انتخاب مدیران فرهنگی در مجموعه‌های دولتی و آزاد

پیشنهاد‌های شاخص: برگزاری عصر فرهنگ و هنر

در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌توان انجمن‌ها را به ۵ زیرشاخه اصلی تقسیم کرد:

- موسیقی
- تجسمی
- عکس و فیلم
- نمایش
- شعر و ادبیات

با حذف ماه‌های اسفند و فروردین در هر نیمه سال، ۵ ماه زمان برای فعالیت انجمن‌ها باقی می‌ماند. با ترسیم هوشمندانه یک تقویم زمان‌بندی می‌توان در هر نیم سال یک نشست بزرگ برای یک انجمن ترجیحاً پانزدهم هر ماه با حضور چهره‌های شاخص داشت که به صورت چندمنظوره از آن بهره برد:

پیشنهادهای بلند مدت:

- رایزنی برای حضور اساتید طراز اول کشوری با نگاه اولویت بومی از ساعت ۴ الی ۸ عصر
- دعوت از استادان هنر، معلمان هنرستان‌های مرتبط و آحاد جامعه برای حضور و بهره‌مندی
- برگزاری یادمان و تجلیل از مؤثرترین هنرمندان و فرهنگ‌مداران به صورت واقعی در رشته‌های تخصصی در همان برنامه

پیشنهادهای کوتاه مدت:

- ایجاد بستری برای شناخت به روز هنرمندان متخصص رشته‌های مختلف به تفکیک در قالب ثبت نام و تهیه بانک اطلاعات
- ایجاد بستری برای همراه‌سازی هنرمندان رشته‌های تخصصی برای ارائه یک رویداد فرهنگی هنری در هر ۶ ماه
- به این شکل پای هنرمندان ویژه به استان باز می‌شود و هم هنرمندان استانی که نمی‌توانند به صورت شخصی از حضور آن‌ها بهره‌مند شد، در این گفت‌وگوها شرکت می‌کنند.
- هماهنگی برای حضور حامیان مالی فرهنگ و هنر
- بسترسازی برای پویایی فعالیت‌های هنری
- برگزاری نمایشگاه‌های تخصصی که قبلاً ذکر شده است، به صورت سالانه و دوسالانه

ب: رایزنی با سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی

پیشنهادهای بلند مدت:

متأسفانه در سال‌های گذشته شاهد آن بوده‌ایم که در گروه‌های اعزامی سازمان مذکور هیچ‌گونه جایگاهی برای استان گلستان تعریف نشده است. در این میان استان‌هایی به صادرات فرهنگ و هنر بومی خود می‌پردازند که از رایزنی‌های متوالی و مؤثر مدیران و رابطین آن‌ها بهره‌مند می‌شوند. در این مقوله نقش نمایندگان استان و ارتباط مؤثر با معاونت پارلمانی وزارت متبوع در مجلس بسیار چشمگیر است.

اعزام‌های مذکور می‌توانند در بازیابی هنرمندان مؤثر باشند، آن‌ها می‌توانند ضمن بررسی سطح آثار خود نسبت به آثار جهانی با فروش آثار خود در کشورهای مقصد اقدام کنند.

اعزام‌های مذکور می‌توانند در جمع‌بندی شخصی و دریافت روزه‌های خاص هنرمندان و فرهنگ‌مداران استان از رایزنی‌های فرهنگی با سفیران ایران در آن مشورت‌ها کمک بگیرند و در نهایت برای دریافت درجه‌های هنری به هنرمندان استان مؤثر واقع شود.

پیشنهاد‌های کوتاه مدت

- به منظور پردازش دوباره تفاهم‌نامه با مؤسسه فرهنگی هنری اکو به منظور ایجاد پل ارتباطی با کشورهای همسایه برای تبادلات فرهنگی و هنری
- رایزنی باری حضور دائمی هنرمندان و فرهنگ مداران استانی در گروه‌های اعزامی به خارج از کشور به منظور معرفی استان گلستان

ج: برگزاری فصل‌های سینمایی

پیشنهاد‌های بلندمدت:

- بهره‌وری از پتانسیل فیلم‌های تخصصی معاونت سینمایی
- بهره‌وری از امکانات حاضر در تالار فخرالدین اسعد گرگانی - سیستم‌های پخش تصویری آپارات ۱۶ و ۳۵ میلی‌متری، ویدئو پروژکتور و سیستم‌های صوتی دالبی فوق‌العاده
- فروش فصلی بلیت‌های سینمایی به اعضای کلوپ با تخفیف
- اعطای گواهینامه دوره سینمایی کشور به اعضای کلوپ
- تهیه آرشیو و بانک اطلاعاتی هنرمندان شاخص در استان گلستان
- دعوت از آموزشگاه‌های آزاد فیلم‌سازی برای همکاری (تهیه فیلم مرتبط با پیش‌کسوتان)
- تعریف رشته دانشگاهی سینما در استان گلستان و جذب حرفه‌ای دانشجوی
- معرفی جاذبه‌های طبیعی و فرهنگی استان گلستان در قالب تور برای تهیه‌کنندگان و کارگردانان کشوری با استفاده از ظرفیت تور لیدرهای استان گلستان
- آرشیو فیلم‌های تهیه‌شده در استان گلستان
- تهیه و تنظیم چاپ کتاب تاریخ سینمای گلستان با همکاری معاونت سینمایی و واحد پژوهش

پیشنهاد‌های کوتاه مدت:

- تأسیس و راه‌اندازی کلوپ دوست‌داران سینما
- استفاده از ظرفیت‌های همراهی و همدلی بزرگانی همچون استاد هوشنگ گلمکانی، مدیرمسئول مجله فیلم، استاد عزیزالله حاجی مشهدی منتقد بزرگ سینما ایران، استاد فریال بهزاد کارگردان نامی، هنرمندان شاخص سرکارخانم هدیه تهرانی و جناب آقای رامتین خداپناهی و... که تمامی هنرمندان مذکور اهل استان گلستان هستند.
- حضور منتقدان فیلم پس از پایان هر فیلم در محل پخش و تماشای فیلم‌های سینمایی
- استفاده از ظرفیت حامیان مالی در اکران فیلم‌ها
- همکاری با کارگروه سینمایی دانشگاه‌ها

- برگزاری جشنواره‌های مرتبط با فیلم‌های کوتاه در محورهای مختلف از جمله آسیب‌های اجتماعی
- راه‌اندازی سینما در سالن‌های اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان

د: برگزاری جشنواره‌های خیابانی (پیشنهادات کوتاه مدت)

پیش از یادآور شدیم که هنر زیان فرهنگ است؛ مادامی که امروزه در جوامع پیشرو شاهد آن هستیم که از ظرفیت و پتانسیل گروه‌های هنری برای بسترسازی و جا انداختن یک مقوله فرهنگی استفاده می‌شود. مثلاً از ظرفیت‌های نمایش عروسکی و انیمیشن برای ترویج فرهنگ و کاربردی کمربندی ایمنی استفاده شد. دستگاه‌های فرهنگی استان گلستان نیز می‌توانند با استفاده از ظرفیت موجود در گروه‌های نمایشی و اجرای جشنواره یک یا چند نمایش خیابانی به ترویج فرهنگ خود بپردازد. دستگاه‌هایی همچون آب، برق، گاز، مخابرات، بهداشت و سلامت، دانشگاه علوم پزشکی، استاندارد و دیگر سازمان‌های دولتی و خصوصی که با سلامت، بهداشت و ذخائر پایان پذیر سروکار دارند و همچنین دستگاه‌های اداره کل مالیاتی، نیروی انتظامی، راهنمایی و رانندگی، اداره کل امور اجتماعی استانداری که با زیرساخت‌های مالی و امنیتی جامعه روبه‌رو هستند. در این فرآیند و بازی برد برد می‌توان سه ضلع مسئولین، هنرمندان و مردم را ترسیم کرد. هنرمندان می‌توانند مقوله‌های فرهنگی دستگاه‌های مربوط را در لباس و زبان عام به مردم منتقل کنند. شاید برای خیلی از مسئولین باور و هضم این موضوع سخت باشد، اما بارها این روند را امتحان کرده و نتایج مطلوبی را شاهد بوده‌ایم. گاهی می‌بایست برای آشتی مردم با هنر را از سالن‌های اجرایی جدا کرد و به میان آن‌ها برد.

ه: نمایشگاه‌های فضای باز

پیشنهاد‌های بلند مدت:

- برگزاری نمایشگاه‌های تجسمی - عکس - خوشنویسی - طراحی - نقاشی و گرافیک در فضاهای باز همچون پارک‌های جنگلی و بوستان‌های شهری

پیشنهاد‌های بلند مدت:

- همراهی اداره کل همیاری‌های استان گلستان، شهرداران و فرمانداران می‌تواند به این حوزه کمک شایانی کند.
- در هنگام اجرای این نمایشگاه‌ها نیز می‌توان ضمن فروش آثار، به خلق هم‌زمان اثر هنرمندان نیز در فضای باز و مناسب اهتمام ورزید.

ج: توجه به حوزه عکس

پیشنهادهای بلند مدت:

- تهیه و آرشیو و بانک اطلاعاتی هنرمندان شاخص استان گلستان
- جمع‌آوری، تدوین و چاپ عکس استان گلستان همراه با لوح فشرده
- برگزاری کارگاه‌های آموزشی در حوزه عکاسی و اعطای گواهی نامه
- برگزاری نشست‌های ۶ ماهه در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی با محوریت بررسی عملکرد هنر عکاسی در استان گلستان با حضور عکاسان حرفه‌ای

پیشنهادهای بلند مدت:

- تعامل با خبرگزاری‌ها جهت آموزش حرفه‌ای عکاسان فعال
- برگزاری نمایشگاه‌های آزاد و سفارشی (سازمان‌های دولتی و خصوصی)
- پاس‌داشت مشاهیر عکاسی استان (خانم زندی، ساتیار امامی، حسن رحیمی، آقای نوروزی و حسین افخمی)
- میزبانی جشنواره‌های عکس داخلی و بین‌المللی (با همکاری دانشگاه‌ها و ادارات موازی)
- برگزاری نمایشگاه و ورکشاپ در طبیعت در ماه‌های اردیبهشت و آذر در سطح استان گلستان

ح: توجه به هنرهای تجسمی

پیشنهادهای بلند مدت:

- تجلیل از پیش‌کسوتان این حوزه از جمله استاد شکبیا، استاد تنظیمی، استاد رضایی، استاد مانی‌گرگانی و استاد تاتاری
- تفاهم‌نامه با معاونت آموزش و پرورش برای حضور دبیران در دوره‌های آموزشی و اعطای گواهی نامه
- برگزاری نشست سالانه و دعوت از مهمانان ویژه در این حوزه
- برگزاری فصلی نمایشگاه هنرمندان استان در سطح استان گلستان، استان‌های هم‌جوار و تهران
- تهیه، تنظیم و چاپ کتاب مشاهیر تجسمی (نقاشی، گرافیک، تصویرسازی، طراحی و کاریکاتور)

پیشنهادهای کوتاه مدت:

- برگزاری جشنواره مد و لباس
- اجرای ورکشاپ‌های اجرایی در طبیعت بکر استان گلستان

- برگزاری کارگاه‌های آموزشی در حوزه هنرهای تجسمی

خ: توجه به حوزه موسیقی

پیشنهادهای بلند مدت:

- تهیه و آرشیو بانک اطلاعات هنرمندان حوزه موسیقی
- تکمیل باغ مزار استاد لطفی در شهر گرگان
- پیگیری نشان استاد لطفی
- ضبط صوتی و تصویری پیش‌کسوتان استان و تولید با همکاری اداره کل و انجمن موسیقی
- برگزاری شب‌های شعر و موسیقی در فضاهای مشخص از جمله کافه‌های سطح شهر
- برگزاری جشنواره‌های مختلف با استفاده از حامیان مالی و ظرفیت استان
- توجه وافر به موسیقی اقوام و ترویج سبک‌های موسیقی اقوام از طریق ظرفیت شبکه‌های اجتماعی و صداوسیما
- پیگیری و ارتباط با مؤسسه اکو با همکاری سازمان فرهنگ و ارتباطات
- همکاری و عقد تفاهم‌نامه در حوزه موسیقی با سازمان فرهنگ و ارتباطات

پیشنهادهای کوتاه مدت:

- استفاده از ظرفیت سفارت خانه‌های قزاقستان و ترکمنستان
- نشست سالانه و برگزاری همایش و جشنواره با استان‌های هم‌جوار
- همکاری با حوزه هنری استان گلستان
- برگزاری همایش‌های سالانه با حضور مهمانان ویژه در حوزه موسیقی
- استفاده از ظرفیت‌های آموزشگاه‌ها و استودیوها برای تولید سرود دستگاه‌ها و شرکت‌ها
- شب‌های موسیقی جنگل، کویر، دریا، کوه با همکاری گروه‌های موسیقی
- پاس‌داشت مشاهیر موسیقی از جمله ابوسلیک گرگانی، میرعلی نقی وزیری، استاد طلوعی، استاد داوری، استاد خشایار اعتمادی و سالار عقیلی.
- تدوین تقویم ۶ ماه آموزشگاه‌های موسیقی، ارزیابی عملکرد آموزشگاه‌ها و برگزاری جشنواره رقابتی بین آن‌ها
- برگزاری جشنواره سرود با همکاری بسیج دانش‌آموزی

چ: توجه به حوزه نمایش

پیشنهادهای بلند مدت:

- تهیه بانک اطلاعاتی و آرشیو هنرمندان شاخص در حوزه نمایش

- تهیه و تنظیم و چاپ کتاب تاریخ تئاتر در استان گلستان
- پاس داشت مشاهیر حوزه تئاتر استان گلستان (استاد صفرپور، استاد زاهد و استاد نامور)
- رایزنی برای برگزاری سوگواره آیین‌های عاشورایی با همکاری سازمان تبلیغات اسلامی
- هماهنگی با دستگاه‌های خدمات‌رسان به منظور تولید و راه‌اندازی جشنواره تئاتر خیابانی
- ارتقا علمی، کیفی و کمی سطح جشنواره‌ها و نمایش‌های قابل‌اکران
- برگزاری شب‌های نمایش تاب استان گلستان

پیشنهادهای کوتاه مدت:

- دعوت از نمایش‌های کشوری
- شب‌های خنده با همکاری آموزشگاه‌های استندآپ کمدی
- اجرای نمایش فولکلور به منظور حفظ و اشاعه آیین‌ها در سطح استان و کشور
- اجرای نمایش در طبیعت با همکاری محیط‌زیست و منابع طبیعی
- برگزاری جشنواره‌های مشترک با دیگر دستگاه‌های فرهنگی (کانون پرورش، آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها، سازمان تبلیغات، مدیریت حوزه‌ها)
- اجرای نقالی در سطح مدارس استان (شب‌های نقالی)

محدودیت‌های تحقیق

پژوهش و مطالعه حاضر، همچون دیگر پژوهش‌های فرهنگی و اجتماعی محدودیت‌های مشخصی دارد و متعاقباً اصلی‌ترین آن جمع‌آوری اطلاعات و مصاحبه با افراد صاحب‌نظر است. در درجه اول ارائه ندادن اطلاعات مربوط، به مهم‌ترین اقدامات فرهنگی و هنری از جانب برخی از ادارات به دلیل مواعق قانونی و... یکی از بزرگ‌ترین مشکلات و محدودیت‌های پژوهش حاضر بوده است. دفتر حج و زیارت و سازمان صداوسیما استان از جمله سازمان‌هایی بودند که برای در اختیار قرار دادن اطلاعات، موانع سازمانی را اصلی‌ترین دلیل عنوان کردند. همچنین در بخش دوم، بخشی از نمونه آماری که به صورت هدفمند انتخاب شدند، بسیار کوتاه و خلاصه به سؤالات پاسخ دادند و همچنین بعضی از مصاحبه‌ها به دلیل بی‌میلی مصاحبه‌شونده، انجام نشد و سبب افزایش مدت زمان پژوهش شده است.

منابع

۱. استرابو. ۱۳۸۲. *جغرافیای استرابو (سرزمین‌های زیر فرمان هخامنشیان)*. تهران: بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار یزدی.
۲. پیرنیا، محمد کریم. ۱۳۸۳. *سبک‌شناسی معماری ایرانی*. نشر معمار.
۳. اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان. ۱۳۸۹. *ارمغان تلاش: گزارش عملکردی سال ۸۴ تا ۸۹*، گرگان: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گلستان.
۴. اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی. معاونت امور فرهنگی. ۱۳۹۵. *سالنامه آماری فرهنگ و هنر در سال ۱۳۹۴*. تهران: مؤلف.
۵. اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان گلستان. ۱۳۹۶. *آمار و شاخص‌های برنامه ششم توسعه کتابخانه‌های عمومی استان گلستان*.
۶. استانداری گلستان. ۱۳۹۳. *گلستان در افاق ۱۴۰۴*. معاونت برنامه‌ریزی و بودجه.
۷. جعفری، قربانعلی. حیدر مختاری. حسین جعفری. ۱۳۹۶. *گزارش راهبردی کتابخوانی در استان گلستان*. دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
۸. درویشی، محمدرضا. ۱۳۸۳. *دایره المعارف سازهای ایران*، جلد اول، تهران: مؤسسه فرهنگی، هنری ماهور.
۹. دفتر تقسیمات کشوری. ۱۳۹۷. *نقشه و جدول تقسیمات کشوری*. تهران: وزارت کشور، ۱۳۹۷.
۱۰. دورانت، ویل. ۱۹۵۰. *تاریخ تمدن*، جلد چهارم. انتشارات علمی و فرهنگی.
۱۱. سازمان نقشه‌برداری کشور. ۱۳۸۴. *اطلس نقشه و اطلاعات مکانی (استان گلستان)*. تهران: سازمان نقشه‌برداری کشور. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.
۱۲. سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. ۱۳۸۴. *اطلس راهنمای استان‌های ایران*. تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.
۱۳. سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. ۱۳۷۹. *فرهنگ جغرافیایی کوه‌های کشور*. جلد ۴، تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح (وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح).
۱۴. سازمان نقشه‌برداری کشور. ۱۳۸۲. *اطلس زمین‌شناسی (اطلس ملی ایران)*. نگارش دوم. تهران: سازمان نقشه‌برداری کشور (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور).
۱۵. سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی. ۱۳۸۳. *جغرافیای استان گلستان*. تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران.
۱۶. سارلی، ارازمحمد. ۱۳۷۶. *ظهور و سقوط حکومت‌های ترکمن، استقلال ترکمنستان*. گنبد: انتشارات مختومقلی.
۱۷. سعیدی، سحر. عبدالرسول سلمان ماهینی. سپیده سعیدی. ۱۳۹۸. *سنجش میزان بهره‌مندی شهرستان‌های استان گلستان با تأکید بر توسعه یافتگی روستاها با استفاده از روش آنتروپی و تاپسیس*. فصلنامه علوم و تکنولوژی محیط زیست، دوره ۲۱، شماره ۱.
۱۸. شبکه ترویج کتابخوانی ایران. ۱۳۹۶. «پایتخت کتاب ایران». بازیابی در مهر ۱۳۹۶ از: <http://>

/bookpromotion.ir

۱۹. صالحی امیری. ۱۳۸۸. مدیریت منازعات قومی در ایران. انتشارات کمیل
۲۰. عامریان، فاطمه. ۱۳۹۵. نقد و بررسی کتاب گالش‌ها در گذر زمان، پنج گفت‌وگو از روستای گالش‌نشین زیارت. مجله زبان و زبان‌شناسی. دوره ۱۱، شماره ۲۲.
۲۱. عاقلی، باقر. ۱۳۸۶. رضاشاه و قشون متحدالشکل. تهران: نشر نامک.
۲۲. قاسمیان، مونا. ۱۳۸۶. دیوار گرگان: سومین دیوار بزرگ دنیا. روزنامه اعتماد، یکشنبه، ۱۵ مهر ۱۳۸۶، شماره ۱۵۰۸.
۲۳. کنعانی، محمد امین. ۱۳۷۹. ایرانیان ترکمن، نگاهی به گذشته و حال. فصلنامه مطالعات ملی، شماره ۴ تهران.
۲۴. گلی، امین‌الله. ۱۳۶۶. تاریخ سیاسی و اجتماعی ترکمن‌ها. چاپخانه مهارت.
۲۵. لسترنج، گای. ۱۳۸۳. جغرافیای تاریخی سرزمین‌های خلافت شرقی. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
۲۶. لوگاشوا، بی بی رابعه. ۱۳۵۹. ترکمن‌های ایران. ترجمه سیروس ایزدی و حسین تحویلی، تهران: نشر شباهنگ.
۲۷. کخ، هاید ماری. ۱۳۷۶. از زبان داریوش. مترجم: پرویز رجبی. تهران، انتشارات کارنگ.
۲۸. مرکز آمار ایران. ۱۳۸۲. توزیع و طبقه‌بندی جمعیت شهرهای ایران در سرشماری‌های ۷۵-۱۳۳۵. تهران: مرکز آمار ایران (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور).
۲۹. مرکز آمار ایران. ۱۳۹۵. توزیع و طبقه‌بندی جمعیت شهرهای ایران در سرشماری‌های ۱۳۹۵. تهران: مرکز آمار ایران (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور).
۳۰. منوچهر ستوده. ۱۳۶۲. حدود العالم من المشرق الی المغرب. تهران: طهوری.
۳۱. معطوفی، اسدالله. ۱۳۷۴. استرآباد و گرگان. انتشارات درخشش مشهد.
۳۲. میرزا زنجانی، عبادالله. ۱۳۸۹. از نهضت جنگل تا گمیشان و گنبدکاووس. «مجله فراغی»، شماره ۳۷.
۳۳. مسعودیه، محمد تقی. ۱۳۷۹. مقدمه کتاب موسیقی ترکمنی، آوانویسی و تجزیه و تحلیل. تهران: مؤسسه فرهنگی-هنری ماهور.
۳۴. مجتهد زاده، پیروز. ۱۳۷۸. امیران مرزدار و مرزهای خاوری ایران. مترجم: حمیدرضا ملک محمدی نوری، تهران انتشارات شیرازه.
۳۵. واعظی، منصور. ۱۳۹۱. طرح بررسی و سنجش شاخص‌های فرهنگ عمومی کشور، استان گلستان/به سفارش شورای فرهنگ عمومی کشور؛ شرکت پژوهشگران خبره پارس. انتشارات کتاب نشر.
۳۶. یوسفی، جعفر. ۱۳۹۱. قوم ترکمن. تهران: نشر امیرکبیر. چاپ اول.

37. Borjjan, H. 2008. "The Extinct Language of Gurgan: Its Sources and Origins". JOURNAL- AMERICAN ORIENTAL SOCIETY. 128 (4): 681-708.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

ارزیابی اسناد و مدارک موجود در مجموعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ادارات تابعه در استان‌ها و شهرستان‌ها نشان می‌دهد که اطلاعات و آمار دقیقی از وضعیت تولید، توزیع و مصرف حوزه فرهنگ و هنر وجود ندارد و اگر هم گزارشی وجود داشته باشد، کمتر بر واقعیات و نیازهای فرهنگی و هنری استان‌ها متکی است. این در حالی است که برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مطلوب، توصیف و تحلیل وضعیت فرهنگی و هنری استان‌ها ضروری است. بدین منظور، این مجموعه با هدف شناسایی وضعیت فرهنگی و هنری استان‌ها؛ شناسایی اقدامات و برنامه‌های انجام‌شده و در حال انجام فرهنگی و هنری؛ شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای حوزه فرهنگ و هنر؛ شناسایی خواسته‌ها و نیازهای فرهنگی و هنری؛ و سرانجام، شناسایی ظرفیت‌های بومی حوزه فرهنگ و هنر استان‌های کشور انجام شده است.

